nunc moueri uerſus orientem: nunc uerſus occidentem: nunc motu ueloci : nūc motu tardo . Nam cū fuerit caput Arietis mobilis in q̄rtis ꝑui circuli ab ęquatore uidelic& ꝓpe ſitus cōtactuū de quibꝰ diximus: tarde uident̄ moueri uerſus eam partem uerſus quā eſt motuſ eaꝝ. ꝙ tūc ęquatio octauę ſphęre pa/rum creſcat aut decreſcat. Sed cum fuerit caput arietis mobilis in alterutra ſe ctionū ęquatoris & circuli parui uel ꝓpe: uelociter moueri uidebuntur ſtellę ad eā ꝑtem ad quā eſt motus eaꝝ. ꝙ ſub eiſdē ſitibꝰ ęq̄tio octauę ſphęrę pluri/mū creſcat aut decreſcat. Hinc diuerſitas māifeſta ī motu eaꝝ inuenta eſt. Ptolemęꝰ enī eaꝝ loca tempe ſuo uerificata compauit ad loca eaꝝ ab Hippar/cho & aliis inuenta. repit q; motas motu tardo: uidelic& in centū annis gra/du uno. Nam tūc caput Arietis erat ſepatum a puncto q̄rtę circuli ꝑui meri/dianę uerſus ęquatorem accedēs. Poſteriores uero dum magiſ accederet inue nerunt moueri in ſexagintaſex annis uno gradu. Nunc noſtro tempe ſcilicet Anno domī. Mcccclx. factū eſt caput Arietis ſeptētrionale fere ſexagintaſex gradibus a ſectione ꝑui circuli & ęquatoris diſtans. unde & a ſectione eclipti/cę mobilis cum ęquatore. xc. gradibꝰ . q̄dragintaocto minutis fere diſtat. Se/ctio igit̄ iam fit ſup. xx. gradu. xii. minuto Piſciū eclipticę mobilis. Maxi/ma autē ęquatio octauę ſphęrę contingit dū caput Arietis mobilis fuerit ſup punctis q̄rtas circuli parui ab interſectionibus eius cū ęquatore diſtinguenti bus & eſt decem graduū q̄dragintaquinq; minutoꝝ. Vnde quilib& punctus a decēnouem gradibus q̄ndecim minutis Piſciū uſq; ad decem gradus q̄dragin taq̄nq; minuta Arietis eclipticę mobilis poteſt fieri in loco interſectionis quę eſt punctꝰ ęq̄litatis uernalis . Idem intelligendū de puncto ęqualitatis autū/nalis in arcu oppoſito . Conſtat &iā puncta tropica nō ſemp eſſe in capite Cā cri aut Capcorni mobilis : ſed in punctis ꝑ quartā a ſectione ęquatoris cū ecli ptica mobili diſtantibꝰ. Ptolemęus itaq; iudicās ſtellas tempe ſuo moueri ab occidente in orientē credidit unū tantū eſſe zodiacū fixum ſcilic& qui ſemper eādem haberet declinationē ab ęquatore. ad quod ſeq̄tur id quod dixit . Nam ex quo ſtellę meridionales a tropico hyemali recedētes accedebant uerſus pū/ctum ęqualitatis uernalis & inter hoc punctū & tropicū ęſtiuū in partem ſep tētrionis recedebant ab ęquatore : iudicauit moueri ſecundū ſucceſſionem ſig noꝝ. Sed ſuppoſito hoc motu tempe ſuo in rei ueritate mouebant̄ cōtra ſucceſ ſionem ſignorum eclipticę fixę . Verum eſt tamē ꝙ ꝓpter ęquationem octauę ſphęrę tunc decreſcētem moueri uiſę ſunt ad ſucceſſionem ſignoꝝ. ꝙ in inter ſectione eclipticę mobilis cum ęquatore putabat eſſe caput Arietis zodiaci im mobilis. quam interſectionem ſemper fixam exiſtimabat. Hunc motum ſequū tur omnes ſphęrę inferiores in motibus ſuis ita ut reſpectu huiꝰ eclipticę mo bilis ſint auges deferentium & declinatōnes earum ſemp inuariabiles ;

FINIS.

BIBL. UNIW. WROCŁAW

3

Euthici Auguſtini Niphi Philotei Sueſſani de noſtrarum calamitatuz cauſis liber ad Oliueriū Carafaz Cardinaliuz maximuz.

✠

Y07074

Vide XVI. (1505)

3 C .11.

¶ Euthici Auguſtini Niphi Philotei Sueſſani de nr̄arum calamitatū cauſis liber ad Oliueriū Carafam cardinaliū maximū.

¶ Prefatio.

Exordiuꝫ

Lucubrationes. vigilias. ceteraqꝫ id genꝰ Oliueri cardinaliū maxie: non ijs ꝑ penitus hec ignorauerit: priſci dicare ꝯſueuerunt. Enimuero apud eos id nō ridiculi minꝰ hēbar̄: ꝙ̄ ſi cuꝫ cecis de coloribus. deqꝫ muſicꝭ cū ſurdis ꝯcertaremus. vnde ⁊ Empedocles qn̄qꝫ deriſus: qui vites inſectis. inſecta brutis. bruta hoibꝰ horrēda mōſtra ꝯponēs ꝯſeruit. Non ſecus horrēdū. ſi militibꝰ de moribꝰ. Mercatoribꝰ de dinis: ditibꝰ ꝺ pauptate libelli dicarenr̄. vbi nēpe hac in re venerari: atqꝫ excolere ꝯiectāt. ſūmope ꝺludūt: atqꝫ deturpāt. Ne igr̄ crimē i eiuſmodi me dilutū qn̄qꝫ ꝑſenſeriꝫ: cui meas has elucubratiunculas nō iniuria dicare poſſeꝫ: diu mecū pēſitaui. Tu vnꝰ: quē litteratoꝝ oiuꝫ ꝯclamatu etatis nr̄e decꝰ audio. vita. moribus. diſciplina φιλοσοφο Το Του nō temere occurrebas. Ad te oēs veluti ad ſaluberrimū portum ꝯfugiūt: eruditoꝝ vox diuerſa ſonat: ſꝫ vna ē: ꝙ tu verꝰ oiuꝫ ſtudioſoꝝ pr̄ dicerꝭ. redditā: ꝑfecto r̄dditā ſibi vetuſtatē (te ꝑſide) eē ꝯuocitāt: ſꝫ ex̄ ſuſpictiōeꝫ adulatiōis: qꝺ de te ſentio dici poſſe vellē. dicerē: ꝑfecto dicerē: nō eē veterū patrū: quē vita: moribꝰ: diſciplina nō an̄ceſſeris. Iure itaqꝫ labores hos ꝓ humanitate tua manu placita accipias rogo: quos non tibi dedico. vtcūqꝫ ꝓmerear: quāꝙ̄ nutu me ꝓmereri poſſes: nec vt fructū aliquē ſentiā tui de me iudicij: ⁊ ſi tui iudiciuꝫ oi ex ꝑte grauiſſimū hēar̄: nec vt abſte ꝓher: tāetſi tui approbatio cōmēdatiſſima foret: nec ob alias cās: lꝫ inūere me cogere poſſent: ſꝫ vel maxie vt meā i te deditā obſeruātiā agnoſcas.

Intentio. Milleſimo igir̄ ꝗngēteſimo ⁊. iij°. āno. vꝫ. q̄ igens illud bellū iter hyſpanos galloſqꝫ v̄tebar̄. peſtis minaciſſima totā occupauit italiā. potiſſimū cāpaniā. vrbē nr̄aꝫ ſueſſaꝫ maxie. hyſpāoꝝ ob exercitū. ꝗ illic ꝗnqꝫ ⁊ q̄dragita diebꝰ morā traxit. Ex hac p̄mates fere oēs ꝑiere. iuuenes celeberrimi. ſenes ḡuiſſimi. mulieres ingenue. ceteriqꝫ inūeri cuiuſqꝫ gnīs viri clariſſimi. Nos v̄o cum paucis ꝑ euaſere. deſerta vrbe igraueſcētē ob peſtis crebrā ꝑſeuerātiā i diuerſa loca ꝑmigrauimꝰ. ego itaqꝫ ruriolū. caſeolūue qꝺdā marſeolū noīe cōmeaui. gerenſqꝫ ibi diu morā. varia mēte reuolui. recōdabar. n. nr̄i ocij. dū pataui militauerā. vbi ocij cā atqꝫ mlt̄a cū voluptate. varia abſoluimus volumīa. edidimuſqꝫ Ar̄. de aīa cōmetaria. Auerro. deſtructio deſtructionū expōnē. deqꝫ itell̄u libꝝ. demonibuſqꝫ. deqꝫ ſenſu agēte libelluꝫ. aliaqꝫ ꝑmulta. Nūc v̄o tot laboribꝰ ac calamitatibꝰ ꝯplicatis aliud ſcribēdi genus occurrit. Varia i h̄ gn̄e ad ſcribēdū digna i mētē ſuꝑuenere: veꝝ aiaduertētes calamitates. totqꝫ enormes euētus. qbꝰ tota italia. totūqꝫ regnū ꝑſertiꝫ q̄tiebanr̄ annos fere decē. Nihil aliud ad ſcribendū premeditati ſumus: ꝙ̄ haꝝ cās inueſtigare gnāles: ac penſiculatiſſime aꝑire.

Calamitates. Morbi. Videbamus enīuero oblōgos ingnātos morbos. egritudines diuturniores: cū ijs ⁊ pthiſes. tabes. febres q̄rtanas. diſtillatōes. ḡuedines. tuſſes. pituitoſos inumeros fluxus. catarros. queqꝫ dn̄r reumata adeo icreta. ꝙ vt lues putabar̄. plurimos v̄mes. morbos peſtiferos. repētinas mortes. puſtulas. inuiſuꝫ atqꝫ nondū enarratuꝫ morbū: quē gallicū vocant: poragras. tubercula. mentagras. eryſipeleas. ⁊ cetera id genꝰ. Itēqꝫ animi merores.

Anie q̄litates. ꝯſternatiōes. terrores. incēdia. ⁊ id genꝰ. Crebra ꝑterea ciuiū exilia. fugas. luctus ānone caritatē. frugū ſterilitateꝫ. fructuūqꝫ iopiā. iacturas. reꝝ familiariū direptōes.

Fortune mala. tū ruſticaꝝ. tū vrbanaꝝ: fames. mortes nō vnā ob cām: anīaliū armētaliū. gregaliuꝫ. ſtabulariūqꝫ exitia: dānificantiū anīaliū multitudinē. vn̄ apud calenū tot mures crebruere: ꝙ ānonā vix agricole colligere poterant: multis ēt in locis apulie idē viſuꝫ eſt. Rurſus in aere terrificos vētos: atqꝫ nocuos.

Mutationes aeris. repētinas mutatiōes. traiectiones. diſcurſus. naufragia. Videbamus ꝑterea idomitos

Bellica ipetus. rixas. ꝯtentiōes. ꝓlia. tumultus. ſeditiōes. tū ciuiles. tū bellicas. ac militares. ducū atqꝫ impātiū iras. animoꝝ itemperatiſſimos motus. rapinas. opprobria. ꝯtumelias. cedes. furta. vrbiū atqꝫ oppidoꝝ direptiōes. captiuitates. predarū abactiōes. adortus hoſtiles. iſidias. mortes ex gladio. cruciatus. liberoꝝ capitū venundationes. iceſtus. ſacroꝝ ꝓfanatiōes. mulierū ingenuaꝝ violatiōes. atqꝫ ifames rapias. legū ꝓſtratiōes. ciuiliū moruꝫ abuſus. Itēqꝫ ⁊ graſſatores. piratas. p̄dones. ꝓditores. regnoꝝ alternatiōes. regū exilia. ducū p̄ncipūqꝫ captiuitates. magnoꝝ ecleſiaſticoꝝ cruciatus ⁊ carceres. Hec ꝗdē totā fere ꝑ italiā decē ānos frequētari huculꝙ vidimus. potiſſimū nr̄o in regno. āno. vꝫ. ſc̄do a creatiōe Alexādri pōtificis.

Introductio ꝺ cāis. Admirātes igir̄ tot ⁊ tanta mala. credebamus hec ex ira ꝓcedere diuina. nā vt ceſar de bello gallico cōmētario p̄° ingt. ꝯſueſſe. n. deos imortales quo grauiꝰ hoies ex cōmutatiōe reꝝ doleant: quos ꝓ ſcelere eoꝝ vlciſci velint. his ſecūdiores iterdū res ⁊ diuturniorez ipunitatez ꝯcedere: inde cepimꝰ de dei ſcia. eiuſdēqꝫ ira ſcribere. veꝝ qꝛ ꝺs ſtellas aſtraqꝫ ꝓduxit. vt ea motibꝰ ꝓprijs. ac lumibꝰ agere ſinat (vt Augꝰ ſcribit) viſuꝫ erat nobis eiꝰ euentus ab ipſiꝰ dei ira p̄°euenire. ſc̄do ab ipoꝝ ſiderū ꝯfiguratōibꝰ: De deo loꝗ ſileat mēs hūana: de celeſtibꝰ vix pauca loꝗ pōt: ſꝫ multo faciliꝰ ꝙ̄ de deo. Cepimꝰ ꝑꝑ h̄ nr̄aꝝ calamitatū cās gnāles. ⁊ celeſtes annotare. Occurrebāt igir̄ nobis in p̄mis eclypſes: crinite ſtelle: ceteroꝝ ꝯiūctōes: ⁊ maxie triū ſuꝑioꝝ luminariū ſynodi. atqꝫ diametratōes: nec mirū quippe. nā ab āno M.cccc.xcij. vſqꝫ i p̄ntē ānū. M.ccccciij. eclypſes decē crebruere. oēſqꝫ in italia habuerūt locuꝫ: qꝛ vel in libra: vel leōe: vel ijs in q̄drangulis: vel diametris: ꝯſtat aūt librāꝫ ⁊ leonē italie preeſſe. Qua e re ſolaris illa eclypſis. M.cccc.xcij. lūaris v̄o eodē āno. ambeqꝫ in libra. itēqꝫ ⁊ ille tres āno. M.cccc.xciiij. ſecute: quaꝝ due lūares in libra ꝑfuerūt. p̄° ꝗdē: qꝛ in ſigno fuit libre. z° qꝛ in ariete diametro libre. Miras nob calamitates ignārūt. Moriebar̄. n. iter h̄ tꝑa ferdinādus apulie p̄mus rex. Alfonſus eiꝰ filiꝰ coronar̄. cogiturqꝫ ꝑꝑ populoꝝ diſſenſuꝫ furorēqꝫ ferdinādo filio coronā renuere. ob galloꝝ. vꝫ. in regnū acceſſuꝫ: in ſiciliā oēs e Karolo galloꝝ rege fugātur: eodē anno ferdinādus ij° rex redijt: morir̄ Alfonſus eius pater: karolus iterea ab venetoꝝ exercitu ab italia fugar̄: interim ferdinādus ſc̄ds ꝯ galloꝝ exercitū aduerſus atellā caſtrametatus eſt: nec illinc ꝑus receſſit. quin exercitū ipſuꝫ galloꝝ totum: nō armoꝝ vi captiuū fecit. Admirabile ꝗppe. Anno v̄o. M.cccc.xcvi. ab eclypſi ſolis q̄ ꝑfuit in piſcibꝰ. M.cccc.xciiij. qꝺ ſignū erat aphetícuꝫ natalis ferdinādi ſc̄di. morir̄ ipſe ſc̄ds ferdinandus: regnatqꝫ Federicus rex p̄mus. p̄mi ferdinādi ſc̄ds filiꝰ. Debellar̄ caieta. totūqꝫ regnū fere ſub aragonia factiōe ſubijcir̄. Galli v̄o fere oēs ꝑtim morbis. ꝑtim ferro. partim naufragio periere. P̄. M.cccc.xcvij. due ſecute ſunt

BIBL. UNIW. WROCŁ.

eclypſes.amboꝝ.vꝫ.luminariuꝫ.ambe.vꝫ.in leōe italie
ſigno:que rurſus nō paruas nobis calamitates portēde
rūt.iter illaꝝ.n.tēpora cometa vͣſicolor puus. ex mercu/
rij ꝑncipatu.ſaturniqꝫ pticipatiōe ꝯſpicit̄. Anno ꝑ cuius
morit̄ i gallia idē Carolus galloꝝ rex ſine liberis:cui ſuc
ceſſit Lodouicus dux orlādie:q Lodouico ſfortie Me/
diolāi tūc duci bellū indixit. Anno ijᵒ a comete Lodoui
cus dux a lodouico rege galloꝝ i germaniā fugat̄:ab ipe
ratore dextrā expoſcēs:eodēqꝫ āno i dominiuꝫ redijt:ꝓ/
ditorie tn̄ captiuat̄ ſuis ab eluetijs. Anno a comete iijᵒ a
gallis.hyſpāis.Alexādro pōtifice vna ꝯiuratis federicꝰ
rex ꝑmꝰ e regno fugat̄.capua dirimit̄. cogiturqꝫ libe ad
lodouicū Galloꝝ regē accedere.ſpōteqꝫ eidē parere:me
dijs iteriꝫ tpibꝰ multe celeberrime vrbes.ac oppida.di/
rute ꝯſpiciebant̄ i dies. Jiſmet tēporibꝰ a ceſare borgia
alexandri pōtificis filio multe ſtrages. tumultus. ac ce/
des.vrbiū direptiōes inūere.mulieꝝ igenuaꝝ violatio
nes.opprobria.icendia.furta. ⁊ mala oīuꝫ generū i etru/
ria.romādiola. ac ceteris lōgobardie locis ſpectabātur
in dies. Jpſo ēt eodē āno vrſinoꝝ capita ab eodē ceſare
borgia ꝓditorie captiuant̄: ⁊ ilico detrūcant̄. Anno a co
mete iiijᵒ. iter hyſpāos galloſqꝫ ꝯtamiatis federibꝰ rixa
concitat̄.e qua ad bellū ſcuiſſimū exſuſcitant̄. Anno vͦ.
M.cccccij.ſucceſſit eclypſis ſolaris horrenda:vbi marſ
galloꝝ ꝓtector ꝯbuſtꝰ erat i domicilio carceꝝ: erat qꝫ e
q̄drāglͦ ſaturni afflictꝰ. Juppiter vͦ hyſpāoꝝ ſiue ꝓte/
ctor:ſiue ſigtor i.vij. ab horroſcopo loco a mal̄ liber:niſi
ꝙ repedabat: ⁊ i viᵃᵐ cadere cepat:decēbris mēſis eodē
āno ceperūt mox galli ab hyſpāis exitiola: atqꝫ ſtragecu
las pati: apͦ calabriā ps galloꝝ cū hyſpāoꝝ pte ꝯflixit:
vbi oēs galli aut ceſi:aut iterēpti: aut captiuati ab ipſis
fuere hyſpāis: nō ml̄to poſt galli q apud apuliā ꝯ bardū
caſtrametabāt̄:ēt cū hyſpāis ꝯflixere: ⁊ rurſus ceſi ac at
triti ab hyſpāis extitere. vbi galloꝝ vicerex.duces.baro
nes.ac ml̄ti nobiles piere. ml̄ti qꝫ captiuant̄:ceteri q re/
māſerūt in caietā fugant̄. Jbiqꝫ diu morātes iux̄ menia
ml̄tas hyſpāis dedere cedes. eodē eclypſis āno Alexan.
pōtifex morit̄: ⁊ galli duce eoꝝ māchiōe mātue aſſūpto.
in etruria rurſus pollētiſſimū exercituꝫ ꝯgregarunt:nec
ꝓus regnū iuadūt:qn pius iijᵒ pōtifex fuerit aſſūptꝰ: atqꝫ
viribꝰ tūc reſūptis. regnū petūt. iux̄ caſſinū caſtrametā
tes. Ac hyſpani caiete obſeſſiōe relicta.ꝯgregatis ēt coꝝ
viribꝰ ſuis cū colūnēſibꝰ:ac multis nr̄i regni militibus.
Sctm̄ hieremanū petūt:i frōteqꝫ eoꝝ aſſiſtētes. Jnteriꝫ
āno 2ᵒ ab eclypſi ſucceſſit triū ſupioꝝ ꝯiūctio in cancro
eclyptico ſigͦ. q̄drāglͦ:ſol qꝫ cū illa nūc diametrabat̄:
nūc q̄drāglabat̄:nūc ꝯiūgebat̄. Morit̄ tc̄ piꝰ iijᵒ.galliqꝫ
oppidū roccā ſiccā noīe iuadūt:hyſpāi ꝓſpo colūna ac fa
britio ducibꝰ ex aduerſo in oppidi tutelā ſe traſtulerūt:
gallis p̄liū offerētes:q ipetu depoſito.pedes referūt.ac i
flegellaſ:quē pōtē curuū vocāt cōmearūt:itinere ꝑ ꝑter/
miſſo p viā iux̄ flumē i garlianū ſe ꝯtulerūt:totūqꝫ fūdo
rū comitatū. Turriqꝫ garliāi in ſui dn̄io ſubijciētes. Jn/
terea ligneū pōtē elaborarūt:q̄ ꝑfecto turrim nr̄aꝫ mari
timā triremibꝰ ⁊ nauiculis ceperūt:eoqꝫ die pontē ſupra
flumē ꝓijciētes. Hyſpāi vͦ exaduerſo apud centurā rus
nr̄m caſtrametātes:frōte aſſiſtūt.ſequēti die galli pōteꝫ
ptrāſeūtes ꝯ hyſpāos vallū ac aggerē iux̄ flumē vi cepe
rūt. Die ijᵒ.ad aggeris ac valli r̄cupatōeꝫ hyſpāi accedē
tes fabritio colūna duce cū gallis p̄liābulauerūt. valluꝫ
ac aggerē recupātes:eoſdēqꝫ vltra flumē fugātes. Jnte/
rea iuliꝰ ijᵒ pōtifex creat̄.ex vtraqꝫ pte feſtiui phani ſpe/
ctāt̄. Rebꝰ itaqꝫ iter vtroſqꝫ remiſſis aliquātulū hyſpāi
n̄ ml̄to pꝰ tpe ob tēpeſtatū crebrā ſeuitatē relict̄ caſtriſ:
ſueſſaꝫ rurſus redeūt:ibiqꝫ.xx.diebus morātes. Jnter h̄
tp̄a ligneū pontē fabricarūt: ipſoqꝫ pacto p ipm̄ iux̄ ſuū
oppidū gallos iuadūt:ipos fugātes:eis inumeras cedes
dedere: ⁊ ita federibꝰ qbuſdā iter eos initis.caietā i eoꝝ
dn̄io ſubiecere:tp̄a iter h̄ ab hyſpāis hinc. a gallis illinc
multe celeberrime vrbes. multa p̄clara oppida dirute.
laceſſite.ac attrite ſpectabant̄ i dies. De rebꝰ igit̄ hiſce
ſcribe: deqꝫ cāis ipaꝝ accurate pēſitare:nō ſolū ꝯdignū
videbat̄:imo ⁊ pnecīū. Quāobrē libꝝ edere cepimꝰ:q ꝺ
calamitatū nr̄aꝝ cāis iſcribat̄. Calamitateſ ex ijs patēt:
cāe vͦ: pticl̄ares qdē ſūt geneſes:gnāles vͦ nūc aggredi
mur:ſunt aūt he eclypſes:crinite ſtelle.ſynodi.atqꝫ cete/
roꝝ.c. ⁊.xix.ꝯiūctiōes. Diuiſimꝰ vͦ libꝝ nr̄m i iiijᵒʳ ptia/
les. ꝑꝰ ē de eclypſibꝰ. 2ᵒ de crinitis. 3ᵒ de ſynodis.an/
nuiſqꝫ ꝯuerſiōibꝰ. 4ᵒ de ceteroꝝ.c. ⁊.xix. ꝯiūctiōibus.
De nāqꝫ iiijᵒʳ ꝯſtellificatiōes:ſiue ꝯſideratiōes:ſiue ꝯſti
tutiōes gnāles ſunt calamitatū cāe. ꝑ ꝙ plibꝰ cōes. 2ᵒ
ꝙ pollētiores:geneſis aūt pticulares. tū qꝛ vni deſigna/
to hoi ꝯpetūt.tū ꝙ illis ſubijciunt̄.particulares cās nūc
omittimꝰ.tū qꝛ nimis curioſe vixqꝫ certe.tuꝫ qꝛ ſi deus
vitā ꝯducet diligētiori cura ⁊ lōgiori volumine abſolue
mus. Gnāles nūc ꝓſeqmur. His nāqꝫ cognitis:ac diligē
ter pēſitatis.reges debitis tpibꝰ bellū idicere ſciēt. p̄liū
exercere. victoriā ꝯſeq:cū ⁊ bellū ⁊ p̄liū. ⁊ victoria. cete/
raqꝫ id genꝰ nō a potētatu regio:ſꝫ a celeſtibꝰ ꝓdeāt ꝯſti
tutiōibꝰ:iterdū validi ⁊ pollētiſſimi exercitꝰ ceſi fugati/
qꝫ ſūt.tū a debili.tū a minimo. vt ille xerxis potētiſſimi
ꝑꝑ celeſtē minitatōeꝫ.poterūt ⁊ ciues celeſtes euentus.
calamitateſqꝫ euitare.poterūt ⁊ ſapiētes ⁊ p̄dicere futu
ra: ⁊ ſe ſuaqꝫ bona p̄ſeruare.iux̄ Ptolomei enunᵗᵘᵐ vʳᵘᵐ.
pōt q ſciēs ē multos ſtellaꝝ effectꝰ auertere:qn̄ nāꝫ eaꝝ
nouerit:ac ſeipm̄ an̄ illoꝝ euētū preparare.pōtqꝫ ſapiēs
dux victorie ꝯferre. iux̄ ptholomei enūᵗᵘᵐ viijᵐ ſapiens
aīa ꝯfert celeſti opōni: quēadmoᵐ optimꝰ agricola arā/
do expurgādoqꝫ ꝯfert nāe. Ad h̄ his adamuſiꝫ iſpectis:
qs calamitates tot:qs euētus tātos: qs euariatiōes has.
admirabit̄: admiratio ⁊eni (vt Aꝝ.ē auctor) ex rei cāe
ignoratōe emergit. Nemo ſciēs reꝝ cās admirat̄:nemo
calamitates p̄uidēs ꝯtriſtat̄: nemo iportunos p̄noſcens
euētꝰ lāguet. Qua e re ſi meis in doloribꝰ:quos hac ſeua
tēpeſtate paſſus ſuꝫ. reꝝ celeſtiū nulla mihi p̄fuiſſꝫ ſcia:
implacabiles fuiſſent:eniuero amiſi bona: q̄ (qꝛ fortūe
erāt) parū affligebar. Corpis lāgores patiebar: q̄ (qꝛ na
ture ſūt) mitigabar. ꝓximos atrociſſima peſte ꝑdiderā:
q̄ (qꝛ p̄uiſa) nō ml̄tū me dolore affecerūt. Quāta igit̄ ſit
nr̄i libri cōmoditas:q̄zta (vt ita dicaꝫ) necītas: Oliueri
cardinaliū maxime: Tu q idē ⁊ phs ⁊ matheᶜᵒes:diiudi
ca. Jllud te nō ignorare volo:me etſi i h̄ liᵒ. multos citaſ
ſeꝫ auctores:oīa ad p̄cepta claudij ptholomei eē locutū.
hūc.n.nō minorē facio Ariˡᶜ:illū qdē phoꝝ deū:hūc ma
thematicoꝝ facile monarcam:o quot ⁊ quātos aſtrono/
maſtros vidimus: qui omittētes Ptholomei p̄cepta in
eoꝝ annuis emiſſionibus.veluti fabulatores. circulato
reſqꝫ hn̄t̄:hic ſolus aſtronomiaꝫ cum nāli phia ꝯiūxit:
hic huiꝰ dīne ſcie (teſte materno) ſecreta ꝑcepit:ad hūc
accedite o ſocij.hunc excolite:ceteri.n.q ab huiꝰ p̄ceptis
deuiarūt:delirameta ſcribūt.deceptiōes cōponūt. Feci
aūt libꝝ meū more geometrico.accepi.n.enūᵗᵘᵐ e greco
codice Ptholomei: ⁊ a nobis: grecoqꝫ ſine noīe expoſi/
tore.aqꝫ Porphyᵒ. cōmentatiōeꝫ orditus ſum:nec expe/
ctes ordinē in enunᵗⁱˢ.vt in Ptholomeo ſcribunt̄. Sed
eo ordine illa formaui:quo nr̄o ꝓpoſito ſubſeruiūt: veꝝ
ſi deus vitā ꝓducet:q̄nqꝫ totū latinū faciā: ⁊ apotheleſ/
mata gnālia ⁊ particularia. vbi patebūt ceteroꝝ errata:
ac huius diuine artis ſecreta.

Finis prefationis.

Nomē libri.

Diuiſio libri.

Utilitas

Einſdeꝫ Auguſtini Niphi de calamitatū nr̄arum cauſis
liber primus. Enunᵗᵘᵐ. I.

PRedictiōes bifariā diuiſere: in gene
rales videlꝫ ⁊ particulares. Genera
les quadrifariam ſubdiuidunt.

Euētꝰ pticulares hi ſūt: q vni deſignato
hoi ꝯtigūt:hos ex rōnibꝰ ac ꝯſtellificatiōibꝰ
genituraꝝ colligūt matheᶜⁱ. Gnāles euētꝰ ipſi ſunt:q plibꝰ
ꝯtingūt hoibꝰ. Ex cāis gnālibꝰ. vt naufragiū.ꝯflictus.dire
ptio vrbiū. ⁊ id genꝰ. Gnāles cāe ſūt eclypſis lumīariū. cri/
nite ſtelle.triū ſupioꝝ ꝯcurſus.ſynodi luminariuꝫ.his.n.e
cāis q̄drifariā gnātiꝫ euētꝰ ꝯtigūt.ab eclypſibꝰ qdē ⁊ come
tis pollētiſſimi:ac g̃uiſſimi. A ſynodis luminariū graues ⁊
pollētes.multoqꝫ pollentiores illis q e triū ſupioꝝ ꝯcurſu
fluctuāt.debiles ⁊ imbecilli a triū ſupioꝝ ꝯcurſibꝰ ꝯtigere
aſſolēt. Predictōes igit̄ pticulares ſūt: q̄s e gēituris colli/
gūt aſtronomi.gnāles vͦ e cāis gnālibꝰ:q̄ qꝛ q̄drifariā ſūt:
⁊ q̄drifariā ſubdiuidūt matheᶜⁱ. vt vͦ res h̄ latiꝰ apiat̄. de
viribꝰ haꝝ ꝯſtellificatiōuꝫ opꝰ ē trāſigere. Sūt igit̄ q tātū
ſoli lūeqꝫ vires p̄hēt:e qbꝰ euētꝰ ⁊ gnāles ⁊ pticl̄ares ꝯtige
re oꝫ.ceteras ſtellas vl̄ nihil agere:vl̄ ptenue ac exile eē:qͦ
agere vr̄. Hꝰ pōnis picꝰ nr̄ doctiſſimꝰ i 3ᵒ liᵒ. ſuaꝝ ꝯfutatio/
nū.capite xᵒ. eē vr̄.argᵗᵒ ꝙ celeſtes ſtelle agūt lumīe. Cū igr̄
ſol lūaqꝫ maxīe luceāt:ſol qdē p ſe. luna vͦ vt a ſole ipſo il/
lumīata.cetere paꝝ:aut nihil lucis hn̄t: iccirco ⁊ vires vel
nll̄e ſūt:vl̄ exigue:atqꝫ ptēues: ſꝫ h̄ ināle ē: qm̄ nobilioribꝰ
corpibꝰ vires iſūt p̄ſtabiliores.ſi igit̄ ignis ydiotropia ē ca
lefacere: aq̄ frigeʳᵉ terre exiccare:aeris hūectare. igit̄ oībꝰ
ſtellis ēt ifimis vires erūt pollētiores ⁊ p̄ſtabiliores his: ⁊
ita vires hn̄t aliquātas. Sꝫ de his poſteriꝰ diligētiꝰ pergre
muſ. Nūc vͦ q̄ztū ad rē hāc attinet:aīaduerſiōe dignū:ſtel
las agere motu ⁊ lumīe. ꝓ q̄zto.n. motu varias formāt ꝯfi/
guratiōes cū ceteris ſtellis ⁊ iter ſe. varios poſſidēt ſitꝰ.effi
ciunt̄.n.ſuis i ꝓgratiōibꝰ iterdū triāgule iterdū ſexāgule.
iterdū q̄drāgule.iterdū diametre.iterdū ꝯiuncte. Ampliꝰ
q̄nꝫ orietales:q̄nqꝫ occidue:nūc luccane:nūc veſptine: nūc
cardinales:nūc cadētes:nūc aſcn̄tes:nūc ad apicē aſſurgē/
tes:nūc ad ꝯ̄riū declinātes:nūc i ſeptētrionē:nūc i meridiē
ꝓgrātes:nūc ſtatiarie:nūc repedātes:nūc tarde:nūc velo/
ces:inde vires dr̄ntes aſſumūt. De motuū variatōes cōes
ſt̄ ſoli ⁊ lūe ceteriſqꝫ ſtell̄: ⁊ ꝑꝑea oēs ſtellas agere i nos. vi/
reſqꝫ varias i nob ipis exercere. a phis ⁊ Pthoᵒ. acceptū ē.
Sil̄i rōne ⁊ ꝑꝑ luminū euariatōes agūt i nos:qͦ qdē i lūa.
vt pthoꝰ ingt.aptiſſima rōne colligit̄.nā ipa cū a ſole ptibꝰ
xlv.diſtat:cornicl̄aris efficit̄:cū ptibꝰ.xc.dimidia ſemiple/
na r̄ddit̄:cū āt ptibꝰ.cxxxv.a ſole elōgat̄: gibboroſa ac p̄tu
mida fit:cū diametra:plēa: ⁊ ita i ꝯgreſſū vſqꝫ p̄tumida di/
uidua:ac cornicl̄aris: ⁊ tādē ꝯiūcta fit. Hec i ceteris ita ap/
ta rōne colligi minime pn̄t: ⁊ ꝑꝑ eoꝝ ꝑuitatē: ⁊ ꝑꝑ luminū
paucitatē:veꝝ (vt pthoꝰ ingt) re ipa euariatōes he ⁊ itell̄i
⁊ obſuari debēt. nā pōt ſaturnꝰ e ſole diſtare.xlv.ptibꝰ. i q̄
ſitu vires exercet ſemiplenas:q̄s.vꝫ.exerceret lūa ipſa: qn̄
cornicl̄aris eēt.pōt ⁊.xc.ptibꝰ elōgari:vbi vires plēas exer
cet.pōt ptibꝰ.cxxxv.iteriacere. vbi vires ſemiplenas exer
cet.pōt ⁊.clxxx.ptibꝰ diſcrepare.vbi vires plenas pollēter
emittit: ⁊ ita i ioue:ac marte diſſerēdū. Agūt igr̄ ſtelle i nos
lumīe ac luminū variōibꝰ. ⁊ motibꝰ.motuūqꝫ poſiturl. Ue
rū al̄r ac al̄r.nā iterdū ſēſiles nob q̄liʳᵉˢ ignānt:iterdū occl̄/
tas:ſēſiles qdē. vt calorē ⁊ hūorē.ſol qdē motu ⁊ lumīe ſen/
ſiliter calorē.lūa vͦ hūorē portēdūt.occl̄tas vͦ.nā q̄nꝫ hn̄/
ficas:q̄nꝫ maleficas exercēt vires:iterdū ſiccitatē:iterduꝫ
friditatē. Sēſibil̄r qdē agūt ſolū dū ſupra terrā ꝓgrediūt̄.
Nā terre ſpiſſiᵇᵒ. vt pthoꝰ igt.ꝓhibꝫ radios ſenſil̄r ml̄tipli/
cari.iſēſil̄r vͦ agūt:ſiue ſub terra:ſiue ſupra terrā cōmeent.
nā q̄litates itētiōales ml̄tiplicari pn̄t idr̄nter p denſuꝫ ⁊ ꝑ
raꝝ. vt dicūt nāles. vt pꝫ i ſoni itētōe:q̄ vltra pietē ꝑcipit̄.
ſil̄r i odore:q̄ e re picꝰ vl̄ n̄ itell̄it:vl̄ ſe lōgiꝰ ire fingit. pthoꝰ
.n.cū Ariˡᶜ ſtellas agere i nos motibꝰ: ⁊ lumībꝰ ꝯſentit: nec
al̄r. veꝝ he actiōes nō vna vt diximꝰ rōne fiūt.nā i motibꝰ
ipſis pl̄ime ānotant̄ euariōes. ſil̄i rōne ⁊ i lumibꝰ. ceteraꝝ
igr̄ ſtellaꝝ vires māifeſte:lꝫ ſint exiles ꝑue ac ptennes ꝯpa
tiōe ad lumīaria:occl̄te tn̄ pollētes ſūt:ſaltē rōne motuū: i
qbꝰ diuerſas formāt ꝯfiguratiōes. vt diximꝰ. Ad h̄ errauit
pace ſua:dū credit ſtellas ſub terrā merſas in nos n̄ agere.
vtēs phoꝝ aucte ⁊ argᵗᵒ.vꝫ. ꝙ vires portendunt ꝑꝑ lumīs
ml̄tiplicatōeꝫ. Auicē.n.quē ſectat̄ de ſenſilib͛ viribꝰ logt̄.
calore.vꝫ. ⁊ hūore. ꝺ occl̄tis āt nihil ad rē. Poſt hos ſūt q
vires pollētiores tribuūt tribus ſupioribꝰ: ⁊ maiores q̄ꝫ lu
miaribꝰ. vt albumaſar: ⁊ ceteri p̄uici.argᵗᵒ.vꝫ. ꝙ ſūt tardio
res. Sꝫ h̄ res poſtmoᵐ latiꝰ diſputabit̄. Nūc vͦ ſat ſit aſſu/
mere ꝑncipatū eē tribuēdū lumīaribꝰ. tū ꝙ magnitudīe ⁊
lumibꝰ maiores.tū ꝙ ſitibꝰ ꝓportōabiliores. vt poſteriꝰ di
cemꝰ.ē.n.lūa nob finitima.ſol vͦ vt rex i meᵒ oīum. Qua e
re apud Pthoᵒ ⁊ Ariˡᶜᵐ lumīaria p̄ponemꝰ. vt reges. ac ꝑ/
marias ſtellas. Sꝫ tūc emergit ābiguitas an crinite ſtelle
maiores vires exerceāt:q̄ꝫ luminaria. vt eclypſes. ⁊ ſinodi
eoꝝ.rē hāc pthoꝰ nll̄ibi apuit:veꝝ vbiqꝫ crinitas magnifac̄
ſtellas.argᵗᵒ ꝙ effici ſolēt a ꝯcurſu vl̄ rōne fere oīum ſtella
rū:e qbꝰ vireſ ſumūt pollentiſſimas:actuant̄.n.crinite ipſe
ſtelle a viribꝰ ſtellaꝝ. vt aer ipſe a luce: ⁊ idc ſic actuate vi/
res nob miras exercēt:q̄s nll̄a ſtellaꝝ ſe ſola vl̄ cū alia ꝯfi/
gurata emitteret. Jn ꝯ̄riū eſt aūt ꝙ cāis vires maiores tri
buēde ſūt:q̄ꝫ effectibꝰ.ſiqdē effectꝰ vires hn̄t ꝑꝑ cās. ꝯſtat
āt apud pthoᵐ:qcqd albumaſar ſentiat.crinitas ſtellas flu
ctuari frequēter ex eclyſibꝰ ipoꝝ lumīariū vt ſuo loco apie
tur. Qua e re cāe gnāles ſic ſeriatiꝫ collocari debēt. vt ꝑ in
loco luminaria hēant̄:ſiue deficiēᵗ:ſiue ꝯfigurata. 2ᵒ. loco
crinite ipe ſtelle ſūt ſtatuēde. 3ᵒ loco 3ᵉ ſupiores ſtelle ſūt
obſuāde. Fortaſſe tn̄ crinite ſtelle ſūt pollētiores ſynodis
lumīariū:ſꝫ ifirmiores eclypſibꝰ ipſoꝝ.ſynodi aūt pollētio
res ꝯfiguratōibꝰ triū ſupioꝝ: ⁊ ita ꝑ i loco deliga collocēt̄.
2ᵒ i loco crinite ſtelle. 3ᵒ ſynodi. vltiᵒ ꝯiūctōes triū ſupio
rū. Ex his pſpicuū q̄t modis matheᶜᵒ p̄dicere pōt:q̄tqꝫ ſint
euētuū ſpēs: ⁊ qs ſit eoꝝ ordo:ac ſeries. Enūᵗᵘᵐ. II.

MAxima ꝯſtellificatio trahit ſecū medio/
crē:mediocris vͦ minimā.ꝯtra vͦ mi/
nime: ſed illas infirmare.

Poſuimus i ꝑ loco fere ꝺ pari eclypſes ac cri
nitas ſtellas. Jn 2ᵒ. vͦ ſynodos. Jn 3ᵒ ⁊ vltiᵒ triū ſupioꝝ ꝯiū
ctiōes ſiue ꝯfiguratōes. Dicimꝰ nūc ꝙ vigētibꝰ viribꝰ ecly
pſiū.ac crinitaꝝ ſtellaꝝ.vires ſinodoꝝ.ac ceteraꝝ ꝯiūctio
nū ptenues ſūt.ac exigue:quēadmoᵐ lucēte ſole:cetere ſtel
le occl̄tant̄. Uigētibꝰ viribꝰ eclypſiū ⁊ crinitaꝝ ſtellaꝝ.ac
ſynodoꝝ piter ⁊ ꝯcorditer vires ꝯiūctiōuꝫ ceteraꝝ nll̄e fe
re ſt̄. Ueꝝ ꝯ ſeſe pn̄t ifirmar̄.nā vbi vl̄is ⁊ ꝑᵃ vis aliqd por/
tēderit. 2ᵃ vͦ ꝯ̄riū:effectus ꝑmaꝝ viriū ibecilli ſūt.ac ifir
mi. vn̄ pthoꝰ dū hꝫ eclypſiꝫ: de ceteris iqrit ꝓ q̄zto icreſcūt
vl̄ iminuūt effectꝰ eclypſiū.dū n̄ ſunt eclypſes:nec eclypſiū
tp̄a ꝑdurāt:ſtabimꝰ cū ceteriſ ſuo ordīe. Sꝫ ābigunt ꝺ geni
turis.quā.vꝫ.rōnē hēant ad has ꝯſiderationes. Ad h̄ dica
mus gēituras hr̄e ordinē cū eclypſibꝰ ⁊ crinitis ſtell̄: cū ſy/
nodis vͦ: ac cū ceteraꝝ ꝯfiguratiōibꝰ debilē hꝫ ſeriē. ecly/
pſis.n.ſi ꝯtigerit i locis vite: q grece aphete h̄ ē emiſſores.
chaldaice illegia dn̄r pernecat. Nā vita calore ⁊ hūore ꝯſi/
ſtit:vbi eclypſis eſt ſolaris.calor demit̄: q̄ p̄uatio ſi in locis
aphetaꝝ ꝯⁱᵗ:calor vital̄e gēitura ipa ſubtrahit̄: ⁊ inde ꝑne
cabit. vbi vͦ eclypſis ſit lūaris. demit̄ hūor. Qua e re ſi in
aphetis ꝯtigerit: ⁊ vita e gēituris ipſis tollet̄. Sil̄i rōne ⁊

crinita ipſa ſtella:cū nimis exiccet. exuratqȝ:eo ꝙ exalatio nes ſūt ſicce ⁊ aduſte:cū i aphetis ꝯtigerit : vrēdo hūores e gēitura tollit:⁊ ide pernecat.calorē vo nimis augēdo. vite īproportōalē reddit:⁊ ide ad mortē gēitū ꝯducet. genitura igr̄ ipſa ſubordiat̄ eclypſib⁹:ac crinitis ſtell̄. Sili rōne ⁊ de ānuis ꝯuerſiōib⁹ differēdū. Nā ſi vl̄ eclypſis vl̄ crinita ſtel la i aſcñte ꝯuerſiōis ānue ꝯtigerit: nō min⁹ pnecāt. Ad h̄ ñ tm̄ q̄ztū ad horoſcopū ſubordinat̄: ſȝ q̄ztū ad ceteros cardi nes:ēt q̄ztū ad locū ſortis quē ptis fortūe dicūt. vbi.n.ecly pſis vl̄ crinita ſtella i cardib⁹ gēiture.ānueue ꝯuerſiōis ꝯti gerit.obnoxia ē gēito.Eāqȝ affectōez dirimēs:q̄ illis i locis deſignat̄.qm̄.n.i culmie gēiture ꝯtigit. honores ac dignita tes depmit:cū i loco ptis ſortis.ſtatū ac fortunā.ſicqȝ in ce teris eſt rō h̄ ꝙ e puatiōe luminū malefice q̄li^tes increſcūt. bnfice īminuūt̄. Qua e re ipſi gēito h̄ dāna portēdent̄.gēi tura igr̄ ipſa ſubordiat̄ eclypſib⁹:ac crinitis ſtell̄. Cōtra vo gēitura ipſa euētus eclypticos: ñ gdē dirimere:ſȝ iminuere pōt. vtꝝ vo ſubordinet̄ ꝯiunctiōib⁹ triū ſupioꝝ:ac ſynodis ipſis:difficile ē videre.ſi.n.gēitura ꝯiūctiōib⁹:ac ſynodis ñ ſubordinaret̄:fruſtra eēnt tot pdictiōes:q̄s docet albuma ſar. Ampli⁹ tūc eiꝰ ꝯiūctiōes tm̄ q̄li^tes aeris portēdcrēt. In ꝯriū ptho⁹ igt enū^to l^mo ne ptermittas.c.⁊.xix.ꝯiūctōes. In his.n.poſita ē cognitio eoꝝ q̄ fiūt i mūdo:⁊ gnōnis ⁊ corru ptiōis.his i vbis pſpicuū ē illis i ꝯiūctōib⁹ ꝯtineri mutatio nes reꝝ ⁊ gnōnis ⁊ corruptiōis:⁊ ppea aiunt cū ꝯiunctio h̄ triū i horoſcopo ꝯtigerit gēiture ānueue cōuerſiōis:nō mi nus vitā nati dirimit:cū i culmie:hūores necat : cū in aphe tis morbos ignāt vel exitia:cū in loco ſortis regnū fortūas āmouet:⁊ ita ñ tm̄ mutatōes aeris exercet: ſȝ cetera q̄ i gēi tura colligunt̄. h̄ āt hac rōne eē pōt ꝙ ſtelle ñ tātuȝ lumie: ſȝ motib⁹ agūt. In motu āt ſūt ille tres minaces ꝯfiguratio nes. vt ꝯiūctio.diametrū.⁊ q̄drāglm̄:q̄ miras ignāt vires occl̄tas ac maleuolas. vtꝝ vo gēitura ſynodis ſubordinet̄: poſteri⁹ dicet̄. De ordie hoꝝ ſit nūc i tm̄ dcm̄. Nā poſteri⁹ de ꝯiūctiōib⁹ ⁊ eaꝝ ordine ⁊ pualētys diſputabimus.

ℭ Enun^tium. III.

Uētuū gnālīū qdā ſūt ob ſignoꝝ ac ſtel larū ſilītudinē cū climate: aly̆ fiunt in re gionib⁹. vrbib⁹.ac oppidis i horis deſi gnatis. qb⁹ ꝯſiictiōes eclyptice vel oppōnes vel matutinatiōes: aut veſptinatōes erraticaꝝ ꝯtin gunt: ppter rōnē. vȝ.quā hn̄t cuȝ illis regiōibus vel vrbib⁹ vel oppidis ſiue per aſcñs edificatio nis ſiue alia quauis ratione.

ℭ Euētus ſiue affectiōes q̄dā iſunt nobis fere a nā ipſa:q̄dā deſignatī tēporib⁹. Oꝝ gdē ethiopes nigri ſint criſpi pili ac agreſtes meticuloſiqȝ nālr̄ eſt ab eoꝝ climatis poſitura : a regioneqȝ q̄ triplicitati ꝯuenit tali. Oꝝ vo eis iterdū bellū. iterdū lues ac peſtis ꝯtigāt:nō gdē ob climatis poſiturā:ſȝ ob eclypſes:crinitas ſtellas:ac ceteras ꝯſtellificatiōes:que deſignatis ꝯtingunt horis:eueniūt:magis gdē eis q̄nqȝ q̄ȝ nobis:eo ꝙ rōnē regio eoꝝ maiorē hȝ cuȝ eclypſibus. ꝯ vo nobis magis h̄ portēdunt̄:ꝙ regio nr̄a cū eis rōnē hȝ pollē tiorē. Eſt aūt nālis climatis cū ſole ⁊ ſtellis ſilītudo poſitu ra climatis. p q̄ȝto.n.ſol ad verticalē pūctū:quē çenith vo cant:in tāta mēſura aſcendit: mores formas ⁊ hitus eis ta les ingnāt. Et ita in ceteris dōȝ. ſili rōne ⁊ de terre ptitiōe dōm. Ad h̄ p q̄ȝto clima pmū gbuſdā ſub fixis ſtellis per petua rōne ſubdit̄:tales hȝ mores vel tales. p q̄ȝto vticalis pūctū eoꝝ cancer eſt ſemp : iccirco mores eis fuerūt ſemp tales. Hec igit̄ perpetuo ⁊ q̄ſi p nām ob climatū poſituraȝ ineē dn̄r. Cōtingēs vo ſilītudo cū regiōib⁹ eſt q̄ iterdū ꝯtin git.interduȝ nō.ꝙ bellū.peſtis.⁊ cetera mala nobis āno h̄ M.cccccuȳ.acciderint eſt ꝙ eclypſis ſolaris magna in ſi gno fuit:cū quo regio nr̄a rōnē hȝ maxime apud ſuēſſaȝ: ꝙ forte ſueſſa plus cū ea rōnē hȝ.gd aūt ſit h̄ rō:poſteri⁹ dice mus.op⁹ eſt igit̄ vt ydiotropias climatū ac regionū ptitio nes pcognoſcamus:climatū gdeȝ pp ſolis ⁊ lune ſynodos. Nā in illis Ptholo⁹ climata obſeruat. vt i genitura. regio nū vo ob eclypſes.cometas.ac ꝯiūctiōes ceteroꝝ plāetaꝝ: q̄ dicit Ptholo⁹ de climatuȝ ydiotropys. ac peculiaritati bus.perſpicua ſunt. Hos vo que in vſu hominum currunt: (addimus.

ℭ Enun^tum. IIII.

Eptē climata ſeptē ipſis planetis ꝯue niūt ſigniſqȝ ipoꝝ: cardines terre cardi nſiqȝ tract⁹ ſimil̄r eiſdē ſubdunt̄.

ℭ Que dicit Ptho⁹ de climatib⁹ pſpicua ſūt:nūc q̄ recētio res obſeruarūt: hec ſūt. p^m clima ſaturno eiuſdēqȝ ſignis: capricorno. vȝ. ⁊ aquario tribuendū eſt. 2^m ioui eiuſdeȝ ſi gnis piſcibus ⁊ ſagittario. 3^m marti eiuſdeȝ ſignis arieti ⁊ ſcorpio. 4^m ſoli eius ſigno leoni. 5^m veneri eiuſdē ſignis tauro ⁊ libre. 6^m mercurio eiuſdē ſignis vgini ⁊ geminis. 7^m lune eiuſdē ſigno cancro. Docet aūt hāc diſtributio neȝ moꝝ coꝝ cū planetis ipſis ſigniſqȝ eoꝝ ꝯueniētia. Si mili rōne aiūt ortū ꝯuēire ſoli:occaſuȝ ſaturno:culmē mar ti:imū mercurio:tractū e culmine in ortū veneri:tractū ab occaſu i imū lune: tractū ab ortu i imū ioui: e culmie vo in occaſuȝ capiti. Hec an vera ſint:diligēti obſeruatōe ſūt ani maduertēda: ſint aūt nunc pbabili rōne accepta.q vo pce pta Ptholomei cupit obſeruare. Hec pſaciet:nec mltuȝ curabit:ſȝ ſolū regionuȝ ptitiōi incūbet. vt vo q̄ diximꝰ pa teāt exēplū cardinū ſubſcribam⁹.

Exēplū cardinū A Culmen.

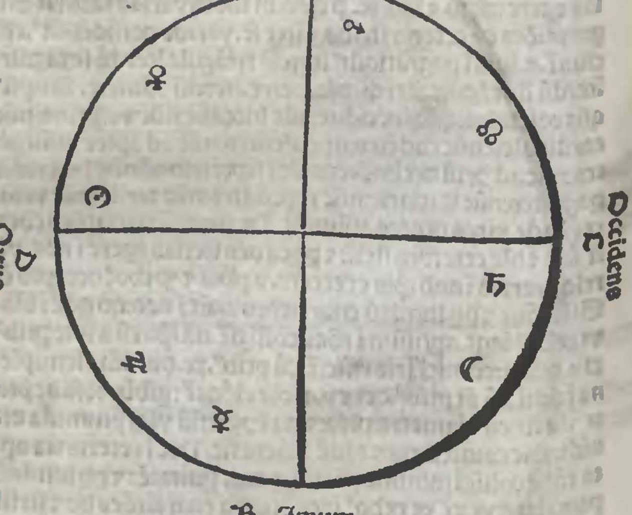

B Imum.

Exemplum climatum.
Primum

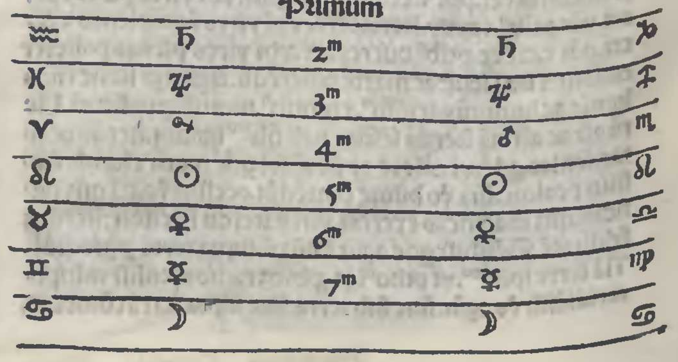

ℭ Enun^tum. V.

Uatuor ſūt.xy̆.ſignoꝝ triangularita tes quiqȝue ſtelle erratice qbus om nes regiones ſuby̆ciuntur.

ℭ Que grece trigōi latie triāgularitates:nūc i ore hoīum triplicitates ſūt:pmā gdē ꝯſtituūt. vȝ.aries:leo:ſagittari⁹ Sūt vo q̄drantes q̄tuor:vtpote:italic⁹:idic⁹:apher:atqȝ armen⁹:at tūc i q̄drāte italico ptib⁹ nr̄i orbis extremis: arieti britania:q̄ nūc anglia dr̄:ſcotia:gallia trans alpes: germania:q̄ almania ē:itēqȝ vaſtarnia:e medys vo qua drātis eiuſdē regiōis celeſiria:paleſtina:idumea:iudea. leōi vo extremis ex finib⁹ gdē: gallia:q̄ cis alpes ē:q̄ nūc lōgobardia appellat̄:italia:pter etruriā. vniuerſa ſicilia apuliaqȝ : e medys vo phenix:chaldea : orchenia : at ſa gittario extremis e ptib⁹:etruria: gallia narbonēſis:q̄ ē ad mare mediterraneū:⁊ hiſpania vniuerſa . Regiōib⁹ vo e medys: arabia:⁊ ea q̄ eudemon h̄ eſt felix dr̄. Scḋa vo triāgularitas:e tauro vgine:capcornoqȝ ꝯſtat:ſcḋuſqȝ q̄drās idicus ē italico oppoſit⁹. Extremis igit̄ e terris: tauro addicte ſunt ptbia:media:pſis. e medys vo cycla des iſule:cyprus:atqȝ aſia mior:queqȝ paralia:ꝙ ad ma re poſita:a grecis dr̄. virgini extremis e finib⁹ : meſopo tania babylon:aſſyria.e medys vo hellas:achaia. i. gre cia:⁊ creta iſula.capcorno extremis e finib⁹ : india:aria: gedruſia:e medys:thracia:macedōia:illyriuȝ. Terti⁹ q̄ drās armen⁹ ex geminis:libra:aq̄rioqȝ ꝯſtat:e pte exte riori geminis ſubyciūtur hyrcania:armenia : manciana ab iteriori vo cirenayca:marmarica: egypt⁹ iferior: at li bre pte ab exteriori : bactriana:caſperia:ſyria. ab iterio ri vo tebaida:oaſis:troglodica: aq̄rio extrema e pte ſau romatia:oxiana:ſugidiana:e media:arabia:azania:ethi opieqȝ dimidiū. Quart⁹ q afer dr̄ huic oppoſit⁹ e cācro: piſcib⁹:⁊ ſcorpio fit:e pte gdē exteriore cācro ſubſunt nu midie:ager cartaginēſis:aphrica minor:e medys:bithy nia:phrygia:cholchia:ſcorpi⁹ gētes ſibi ſubycit extremis e finib⁹ matagonitiam: mauritanos:getuloſqȝ.e medys āt ſyros:cōmagēnos:capadoces:piſcib⁹ extremis e fini bus aiūt addictos eē phazanos:naſamones:garamātes. e medys auteȝ:lydos:cylices:pāphylios. Hec ptolo⁹.y. apoteleſmaton:vt vo res pateat hec ſubſcribat̄ figura.

Figura partitionis terre.

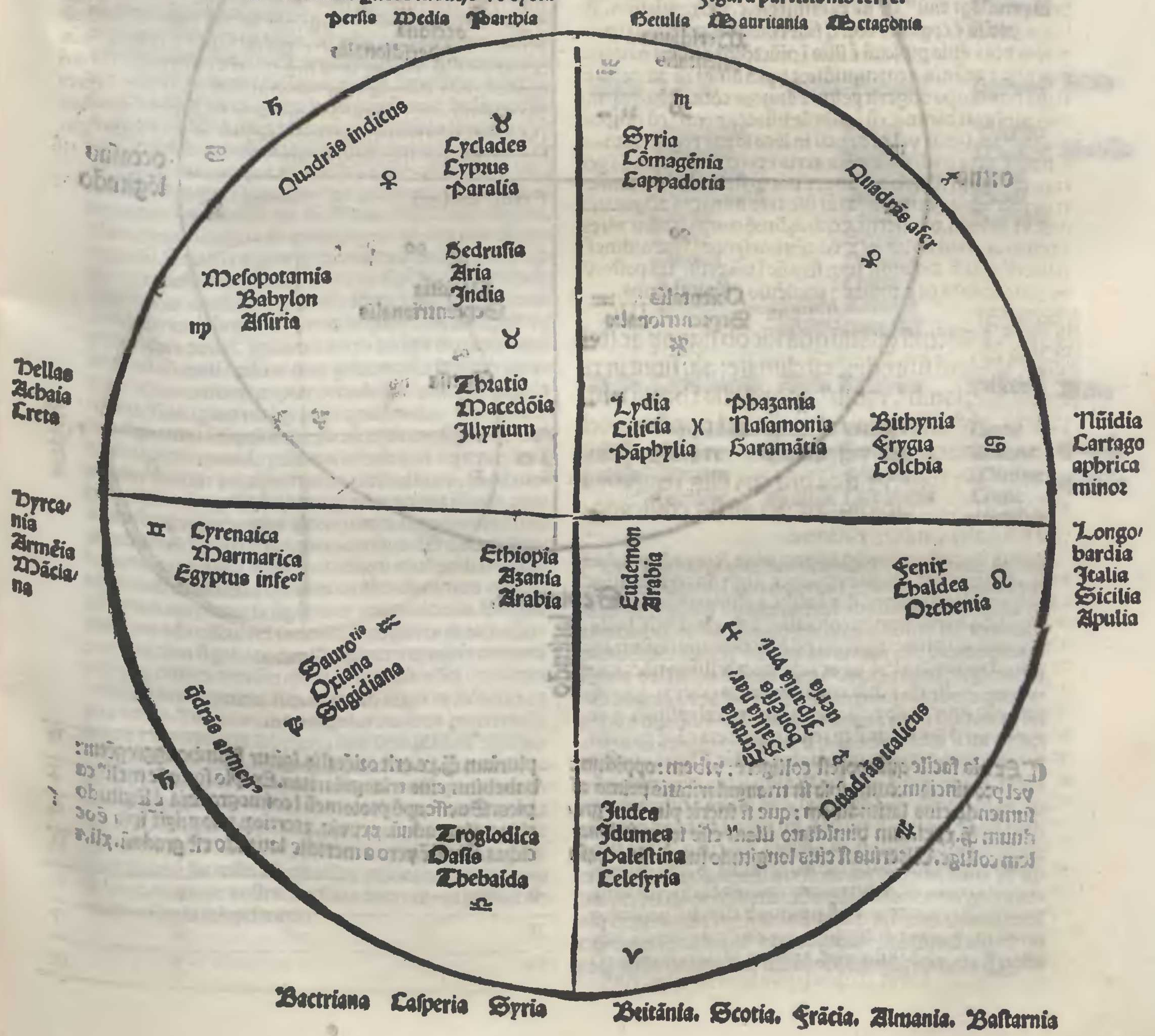

Ptolomeus itaqʒ ex ortu in occaſum lineã traxit que graduum eſt.c.lxxvij.ꝛ vnius quarti:ꝛ ita tota ſit graduum.c.lxxx.nam paruʒ refert: e meridie in ſeptentrionē. alteram primam interſecantem producit:graduum.vʒ. lxiij. Primaʒ longitudinis. Scđam latitudinis vult eē. Hac igitur diuiſione cōſtituta: totius terre habitabilis quatuor relinquuntur quadrantes. Primum vult ſubyci:arieti:leoni:ꝛ ſagittario:gubernari vero a ioue:ac marte. Scđum huic oppoſituʒ tauro:virgini:capricorno: gubernari vero a ſaturno ꝛ venere. Tertiuʒ geminis:libre: ꝛ aquario:e ſaturno ꝛ ioue regi. vltimuʒ huic diametrū: cancro:ſcorpio. ac piſcibus:e marte ſo venereqʒ regi.

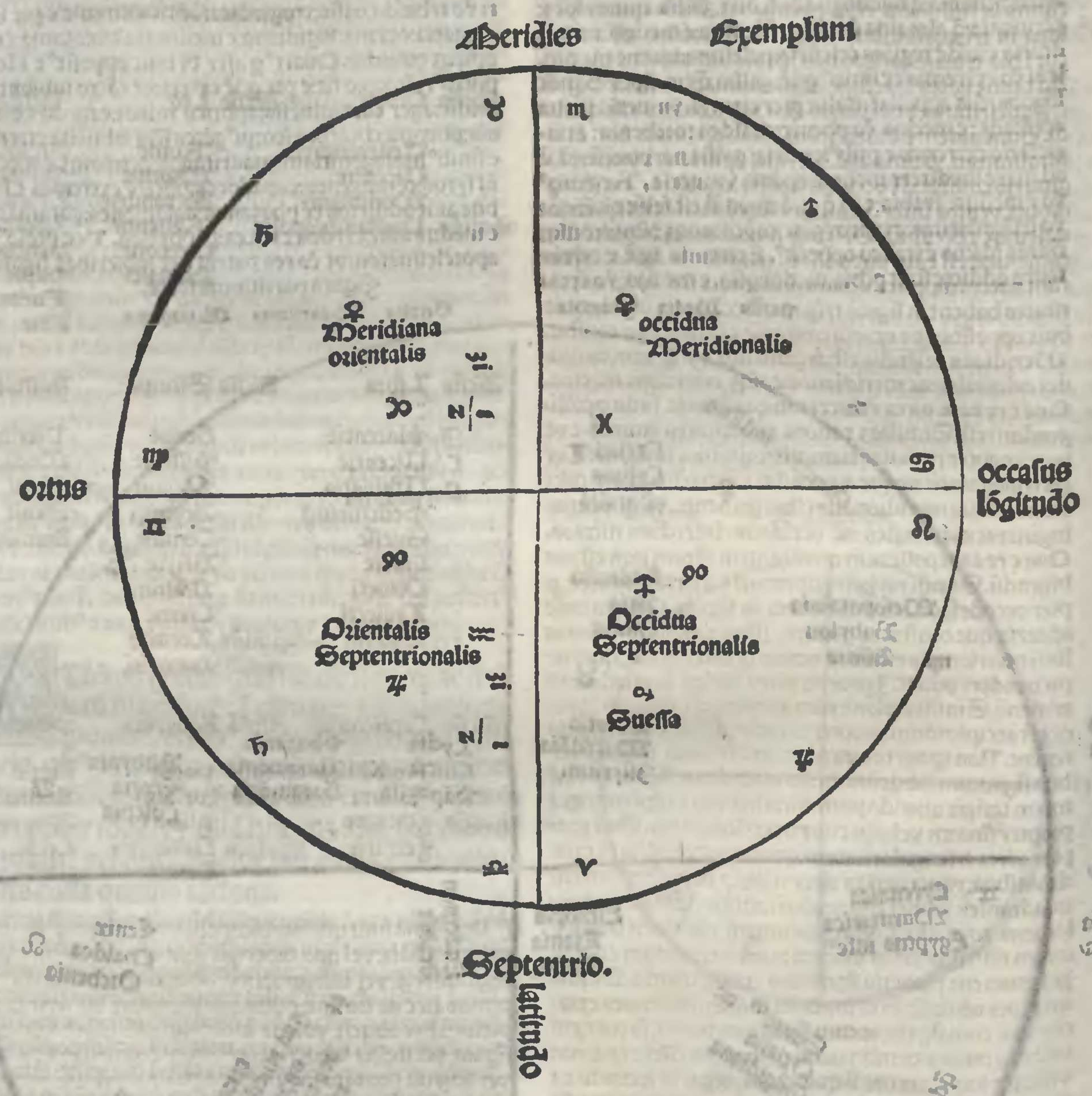

Ex his facile quis poteſt colligere: vrbem: oppidum: vel prouinciam:cuius ipſa ſit triangularitatis primo aſſumendo eius latitudinem : que ſi fuerit plurium graduum q̄ʒ.xxxi.cum dimidiato illam eſſe ſeptentrionalem collige. Ulterius ſi eius longitudo fuerit ab occaſu plurium q̄ʒ.xc.erit oriētalis.igitur ſi ambo aggregētur: habebitur eius triangularitas. Exēplo fortaſſe meli⁹ capies. Sueſſe apđ ptolomeū i coſmographia ē lōgitudo ab occaſu graduū. xxxviij.ꝛ tertioꝝ duoꝝ:igiť ipſa ē occidua. Eiuſdē vero a meridie latitudo eſt graduū. xli.ꝛ cum dimidio:ꝛ tertio:igitur ſeptentrionalis.quare vrbs noſtra erit inter occaſum ꝛ ſeptentrionem conſtituta : ꝛ ita in triangularitate arietis:leonis : ac ſagittary continebitur : cuius generales gubernatores erunt iuppiter ꝛ mars. Hoc igitur modo vrbium ; oppidorum:ac locorum triangularitas apud Ptolomeum inueniri poteſt. Sunt qui contra hec argumento obyciunt ꝙ vel triangularitates he his ſignis ſubduntur:ꝙ ſitu ſub eis continentur:vel ꝙ ceperunt tunc habitari:cum ſignuʒ triplicitatis in finitorem eius emergebat. Scđo quum ſol ꝛ luna in triangularitatibus partem dominy aſſumant: cur i his triangularitatibus Ptolome⁹ nihil de his diť. Ad horuʒ igitur intelligentiam animaduerſione dignū triãgularitates:vt diximus ſiue triplicitates eſſe quatuor. Sunt autem e diuerſarum idiotropiarum hoc ē naturalitatum. Prima quidem que ex ariete ꝛ leone:ꝛ ſagittario conſtat:eſt occidua ſeptētrionalis: argumēto ꝙ mouet ventos inter occaſum ꝛ ſeptētrionem : ſeptētrionalemqʒ ꝛ occiduū. Si igitur mouet aereʒ in parte illa: conſonum eſt eius vires eſſe in quadrante italico. Fuerunt autem iuppiter ꝛ mars gubernatores: eo ꝙ auctoritates habent in ſignis trigoni. Secūda triangularitas huic oppoſita:que ex tauro virgine ꝛ capricorno conſtat. Meridiana oriētalis eſt:argumento.vʒ. ꝙ ventos mouet orientales:ac meridianos:eoſqʒ interdum mixtos. Qua e re eam vires exercere in quadrante indico colligendum eſt. Similiqʒ ratione gubernari a ſaturno ꝛ venere:propter preualentiam auctoritatum in ſignis. Tertia triangularitas:que.vʒ.conſtat cancro:ſcorpio:ꝛ piſcibus:occidua meridionalis eſt:argumento.vʒ.ꝙ ventos ingenerat meridiales : ac occiduos : interdum mixtos. Qua e re eam pollere in quadrantem afrum non eſt ambigendū. Simili ratione gubernari e marte ꝛ venere:ppter oecodeſpotiam:quã habent in ſignis. Quarta huic aduerſa:que conſtat ex geminis libra ꝛ aquario: orientalis ſeptētrionalis eſt:vt ex ventis quos concitat:quis deprehendere poteſt. Igitur ea vires dirigit in quadrantē armenū. Simili ratione eam gubernari e ſaturno ioueqʒ eſt accipiendum:propter oecodeſpotiam:quã i ſignis tenent. Non igitur totius terre quadrantes triplicitatibus ſignorum ſubyciuntur:ab aſcendente ſigno: qđ finitorem tetigit:quando primum inhabitari ceperunt:nec propter ſituum vel aſpectuum rectitudinem. Sed propter vires triangularitatum:quas exercent illis in quadrantibus:vt per aerias alterationes deprehenſum eſt: quadrantes ſubyci triangularitatibus illiuſmodi Ptolomeus cognouit. Confirmat autem eiuſmodi triplicitatum diſtributiones morum incolentium:tum cum ſignis:tum cuʒ planetis ſignorum conuenientia. Siquis enim per oēs diſcurret inueniet incolentes mores exercere:qui cum ſignis:ac cum ſignorum dominis conueniunt:vt ꝑ omnes demōr: quod qr longum eſſet : ꝛ parum vtile:ptolomei verba(ſi quis cupit)legat in ſecundo.capite tertio. His auteʒ in triangularitatibus pretermiſit ſolem ꝛ lunam:eo ꝙ ſol ꝛ luna ſunt domini toti⁹: qui dedignantur partium dominia ſortiri:ſi quis autem voluerit eos ponere poteſt:ſed non erit cōferens:ꝙ eorū eclypſes obſeruare docet ptolomeus. vrbes vero vel oppida ſubyci his ſignis perhibetur:que aſcendebant tempore quo ceperunt edificari. Hec autem quo pacto ſint obſeruata:ignoro.ſat mihi eſt quaſdaʒ vrbes preſertim famoſiores:ꝛ maxime noſtra in italia narrare : vt habeatur: quibus ſignis ſubyciantur.

Aſcñs	Aries	Aſcñs	Taurus	Gemini	Aſcñs
	Neapolis		Bononie	Ceſene	
	Florentie		Senarum	Regy	
	Fauentie		Uerone	Nouarie	
	Imole	ap̄ aliq̊s	Ancone		
	Ancone		Peruſy		
ap̄ aliq̊s	Forliuy	ap̄ aliq̊s	Teruiſy		
	Capue		Campanie		
		ap̄ albu.	Conſtantinopolis		
Aſcñs	Cancer	Aſcñs	Leo	Uirgo	Aſcñs
	Uenetiarum		Rome	Arety	
	Uicentie		Mantue	Parme	
	Mediolani		Alexandrie	Toleti	
ap̄ aliq̊s	Conſtantinopolis		Rauenne	Imole	ap̄ aliq̊s
			Cremone	Beneuēti	
			Damaſci	Papie	
				Tarenti	
				Tele	
Aſcñs	Libra	Aſcñs	Scorpi⁹	ſagittari⁹	Aſcñs
	Placentie		Genue	Hierlm	
	Uicentie		Piſtorie	Mediol.	ap̄ aliq̊s
	Urbinatis		Patauy	Firmi	
	Pedemonty		Arimini	Eſculi	
	Sueſſe		Ceruie	Auiniōis	
	Caiete		Brixie		
	Oliueti		Mutine		
	Traiecti		Creme		
	Salerni	ap̄ aliq̊s	Teruiſy		
		ap̄ alb.	Damaſci		
Aſcñs	Capricornus	Aſcñs	Aquarius	Piſces	Aſcñs
	Romãdiole	ap̄ aliq̊s	Papie	Cume	
ap̄ aliq̊s	Forliuy	ap̄ aliq̊s	Forliuy	Ancone	ap̄ aliq̊s
ap̄ aliq̊s	Mutine		Piſauri	Mutine	ap̄ aliq̊s
	Ferrarie	ap̄ aliq̊s	Urbinatis	Come	
			Teruiſy	alexãdrie	

Hec ſigna ſunt que horoſcopabãt vel tempore iactus primi lapidis:vel quo ceperunt primum inhabitari:vel legibus regi:vel inſtaurari:vel ob alias cauſas: quas diſcemus.hec an ita ſint: obſeruatores noſtri ita ſcribunt. picus ꝯ hec obycit volens incertum eſſe loca dogmata ſignis vel ſtellis ſubyci. argu^to^.vʒ.ꝙ regnū : regio:vrbs vel dogma pro tãto ſubſūt ſigno:pro quãto hora qua ceperunt duodecim ſignorum aliquod apud finitorem ſui climatis emergit:qua e re ſi mathematicus ſcire debet ſignum rei:opus eſt:vt ſciat illius initium:hoc autem:vt dicit difficile vel impoſſibile eſt:quod ſapientum differentia indicat. Nam aly vrbis initium autumãt ex iactu primi lapidis: eo ꝙ ſeminis proiectioni ſimile eſt. aly qua cepit ĩhabitari:ſuiſqʒ legibus regi: quod ſimile eſt animationi ipſi:aly a reſtauratione eius: nam vt vrbis perfectio perhibetur. Simili ratione de regno:nam aly ex hora qua rex ipſe inſtituitur initium ſumunt:aly e coronatiōe. Ampli⁹ ꝛ de dogmate ꝯtēdūt:nã aly ab hora q̄ ꝑphe dogma dať initiū obſuãt:aly ab hora q̄ ꝑpha

ceteris prebet:qua e re de reꝝ inityſ ĩpoſſibile eſt recte ſentiri. Ex his picus noſter curioſiſſimꝰ mathematicoꝝ exordia refellit. Leopoldus inter mathematicos curioſiſſimus ſic docuit ſignum vrbis:vbi ignoretur eſſe obſeruãdũ:vt tp̃e quo vrbs ipſa calamitoſam ĩcurrit rem: vt qñ vel dirimit̃:vel ꝯterit̃:ſignũ in themate iacture illud obſeruet̃:qḋ toto illo ĩ themate pluribus afflictionibus dãnat̃. Nã illud eſt vrbis ſignũ.planeta vero:ꝗ tũc ẽt pluribus afflictionibus afficitur erit planeta vrbis. Aly dicũt illud ſignũ eſſe obſeruãdum:qḋ ad finitorem emergebat:tũc cũ pm reſtaurari vrbs cepit:vt poſt caiete direptionẽ:cũ pm inſtaurari cepit:ſignũ illud accipiatur: qḋ tũc oriebat̃. Hec quã vera ſint:nũc omittimus. Naꝫ pm eſt falſum:ſcḋm ẽ difficile. Cũ.n.vrbi accidit calamitas:ſi q̇dẽ ẽ ĩ honoribus:ſignũ afflictius erit culmen vrbis:ſi exitiũ:erit aſcñs:ſi direptio bonoꝝ:ſignũ illḋ erit locus ſortis.quare nõ põt obſeruatiõe leopoldi aſcñs vrbis ꝓhiberi. Scḋꝫ difficile:q2 illa reſtauratio vel ẽ quãdo oẽs:vel qñ vnus inhabitare ceperũt: vel qñ legibus regi:⁊ in hoc ẽ differẽtia. Ptolomeus docet obſeruare iactũ primi lapidis:nã vrbis ſignũ ẽ iactus aſcñs.docetqꝫ qñ hec ignorãtur:obſeruare ſignũ qḋ cadebat in.x. loco geniture p̃ncipis:ꝗ vrbẽ fundauit.vt ſignũ.x.loci geniture traiani:eſt ſignũ traianopolis:ꝯſtãtini.x.eſt ſignũ conſtantinopolis:⁊ ita in ceteris. Planeta v̊o pollẽtior ĩ themate iactus eſt vrbis planeta. veꝝ leopoldus ait planetam afflictiorẽ tẽpore calamitatis vrbis eẽ vrbis planetã:⁊ qñ hec ignoremꝰ:planetã cui attribuit̃ dies fori obſeruat ꝓ planeta vrbis:vt qm̃ ſueſſe dies fori ẽ iouis:iccirco iouẽ ſueſſe planetã tribuit. Sed hec in ſupplementũ ſũt recipienda. De his latius poſtea dicemus. Qḋ v̊o picus ait pace ſua.nihil ẽ. Illa.n.dr̃ia ſapiẽtũ aſtipulatur difficultati:non autem impoſſibilitati. Hec de locis.

Enuntum. VI.

Similli ratione ſtelle non erratice loca gubernant:que gradus in quibus ipſe ſunt edificatiõis tẽpore gubernãt.

In genitura vrbiũ primarie p̃tes ſunt cardines:vt ortus:culmen:occaſus:⁊ imum.itẽqꝫ ſolis ⁊ lune loca:p̃cipue luminaris cõdictionary:hoc eſt ĩ diurna edificatione ſol:in nocturna:luna:eſt ⁊ rurſus locus ſortis. Ad hec ⁊ loca aphetarum.nõ erratice igit̃ ſtelle: que his ĩ locis edificationis tp̃e collocate ſunt:vires hñt gubernãdi ea:que ſubyciũtur:vel que attinẽt ad illos gradus:⁊ hoc ſiue ſtelle ille declinent ad meridiẽ:ſiue aſſurgãt in ſeptẽtrionẽ. Qua e re quotiẽs in eclypſibus ſtelle he afflicte:vel male afflicte fuerĩt:⁊ res ſue p̃tis impedientur:vel ingraueſcẽt:vt ſi ſtella que culmẽ in edificatione ſueſſe tenuit:fuerit in themate eclyptico dãnata:dãnabũtur que ſunt magiſtratuũ:atqꝫ opeꝝ vrbis ⁊ in ceteris id genus.

Enuntum. VII.

Cum aut vrbis aut oppidi cuiuſpiam genitura ignorabitur:eius aut principis aut regis:qui vrbi imperitet:cõſiderãda eſt:ſignumqꝫ in ea culminãs loco horoſcopi vrbani loci ſtatuendum:illiqꝫ vrbs dedicanda.

Hoc ptolomeus ait in ſupplemẽto.vꝫ.qñ horoſcopus vrbani loci ignoret̃:tũc.n. ſignũ culminãs ĩ genitura p̃ncipis illiꝰ.vꝫ.ꝗ edificari iuſſit:tanq̃ ſignũ horoſcopans vrbani loci ꝓhibebit̃. Naꝫ idiotropia ſiue peculiaritas x.loci eſt hec.hoc ẽ iubere vrbes ꝯſtrui vel deſtrui:idiotropia aſcñtis eſt vitã ⁊ eẽ ſuſcipere:⁊ ſic culminãs ſignũ rõnẽ hꝫ cũ genitura loci. Sed hoc ptolomei preceptum q̃õne nõ caret:nã lꝫ obſeruatio hec fortaſſe hẽret locum his in oppidis:que decreto regis eẽnt ꝯdita:vt ab Alexãdro:que alexãdria:a ſeleuco ſeleucia:a ceſare auguſto ceſariaguſta:traianopolis a traiano:tamen vbi dñi ignorẽtur:vel ipſe vrbes ſepius inſtaurate ſint:in culmen dñorũ quomodo horoſcopãs ſignuꝫ ſit referẽdũ:ignoro. vrbes.n.ipſe p̃cipue vetuſtiſſime ſepius dirute:ac bellis attrite:ſepiuſqꝫ ĩſtaurate:vt neapolis corrado ab rege.cc.liy.annis ante hũc. M.⁊.cccc.⁊.iy.diruta eſt:dieſqꝫ ad plurimos ita deſerta:vt a nullo habitaret̃. Capua preterea cãpanie ciuitas nõ obſcena nr̃a tẽpeſtate a galloruꝫ exercitu lodouici regis iuſſu ita diruta depopulataqꝫ ẽ: vt pluribus diebꝰ deſtituta a nullis ĩcoleret̃. vrbs roma quot vicibꝰ euerſa ſit.magnificẽtiſſimaqꝫ illa menia direpta:narrãt hiſtorie:vñ poeta.roma q̃ta fuit:ip̃a ruina docet. Num igit̃ iſta menium:ſiue inſtauratio: ſiue fundatio:ſiue pomerioꝝ promotiones alys ab auguſtis facte romuleã edificationẽ anteibũt:eruntqꝫ illi p̃ferẽde. ⁊ ſi dices romulea edificatio ignorat̃:num ꝓpterea ſtandũ erit meniũ inſtauratiõi:ſi q̇dẽ inſtauratio hec pomeriorumue promotio nõ vrbi dedit initiuꝫ eiuſqꝫ inhabitationi:ſed muroꝝ tm̃ ĩſtaurationi aut amplificationi. Ad hec ſepius oppida conduntur:legeſqꝫ:arces ⁊ caſtra erigũtur inuitis dñis:nõ igitur ad culmen dñi cõfugiendũ:⁊ ꝑꝑ hec ⁊ alia multa p̃ceptũ hoc qua nã cã ſit obſeruandũ:ignoro. Qua e re leopoldus a diuturniore obſeruatione:⁊ bonoꝝ ⁊ maloꝝ euẽtuum illius forſitan horoſcopum colligi precepit.qḋ minime mihi placet. potuiſſent.n.euẽtus ipſi non vnis a cauſis proficiſci. Quamobrem ſapide ptolomeus ad ſyrum ait rerũ particulariũꝫ predictionem ad furentes numineqꝫ afflatos eſſe relegandam:minime vero ad ſcientem.quo fit:vt nulla ratione cõmittendum ab aſtrologo:vt incertis ipſe ancipitibuſqꝫ ĩnitatur principys: ⁊ q̃ꝫ ignorãter aſtrologi noſtri qui annuas edunt predictiones faciãt: tu colligas. Ipſi enim ex ſolo vrbis horoſcopante ſigno de vrbe peſtem: lueꝫ bella:honores: mercationes:orbitates:⁊ cetera mala predicere audent:multifariam deliquẽtes: primo nãqꝫ de horoſcopãte ſigno quãta ſit ambiguitas: ex his noſti. Scḋo etiam ſi de eo certus ſit: per ipſum dyudicare de vrbis morbis:peſte:lue fortaſſe poteſt: nam aſcendẽs vrbis eſt vite apheticyſqꝫ locus:ſed qua nã cauſa ꝑ ip̃ꝫ de honoribus:qui ad decimã ſpectant: iudicat:qua nam de fratribus:vxoribus:nuncys:bellis:rixis: mercationibus:que ceteris locis dedicant̃:dyudicare audeãt: ignoro.nimirum igitur ſi hi frequentiſſime: vt fabulatores: ac circulatores perhibentur. *Contra aſtrologos nr̃e tẽpeſtate*

Enuntum. VIII.

Sol primarias vires exercet: ſed luna ſecundarias:quinqꝫ erratice tertias: vltimas ſtelle non erratice.

Sol ⁊ luna(auctore ptolomeo)principes ſunt:q2 lumine ⁊ magnitudine ſenſibiliores ſũt. Sol autem: tanto maior luna:quanto magnitudine ⁊ luce exuperat eam. Luna vero tanto maior erraticis: quanto ſimiliter luce ⁊ corpore inualuerit.erratice tanto pollentiores non erraticis:quanto motu:luce:⁊ corpore exereuerint. verum tres ſuperiores pollentiores ſunt duobus inferioribus:tum q2 illi e ſole ipſo parum elongantur:⁊ propterea ſunt quaſi proſtrati:ſub radyſqꝫ deuicti:iccirco nõ ĩdocte aiũt:ꝗ ſolẽ regi:lunã comiti:vel duci:ſaturnũ iouem ⁊ martem tribunis:⁊ venerem:⁊ mercurium cubicularis cõperãt. Nã vires ſubordinatas exercẽt.de his latiꝰ dicemꝰ:cũ de ꝯiũctionibus diſputabimus.

Enuntum. IX.

Quatuor in eclypſium predictionibꝰ obſeruanda:loca videlicet quibꝰ euẽtus ipſi portenduntur: tempora genus ⁊ ſpecies.

Eclypſis ſiue lunaris:ſiue ſolaris non omnibus in regionibus:nõ oĩbus in oppidis ſiue vrbibus:nõ oĩbus in hoĩbꝰ portẽdit. Nã eclypſis gnãlis ẽ euẽtuũ cã:imo gnãliſſima q̃ eẽ p̃t:⁊ pollẽtiſſima:vt diximꝰ:⁊ dicemꝰ. Deſcẽdẽtibꝰ v̊o a gnãliſſimis ad ſp̃aliſſima(auctor̃ porphirio) oꝫ ire ꝑ meꝰ:ꝑꝑ qḋ mathecꝰ diligẽti rõne ꝯſiderare dꝫ:q̃ in ſig̃rũ triãgularitate ꝯtigat eclypſis:q̊ue ĩ ſigno triãgularitatis. Itẽqꝫ q̊ ĩ ſitu thematis:num ĩ ortu aut culmĩe. an ĩ occaſu. Ad h̃ an ĩ tractu ab ortu ĩ occaſuꝫ ꝓgrediẽte: aut ab ip̃o culmĩe ĩ occaſuꝫ v̊ſus declinãte. Nã eclypſes ſub terrã ꝯtigẽtes. p̃cipit Ptholoꝰ nõ obſeruari. Tũ q2 nobis ꝗ hãc orbis p̃tẽ ĩcolimus:lucis tũc nulla fit ſubreptio. Tũ q2 qḋcũqꝫ futurũ inuit̃ p̃tenue ac ĩbecille erit. Tũ vel maxĩe ob terre opacitatẽ:q̇bꝰ.n.ꝯiũctio vl̕ oppõ nullũ facit lucis defectũ.his nõ plus portẽdet q̃ꝫ ſi eſſet ꝯiũctio vel oppõ tm̃. Rurſus diligenti obſeruatione dꝫ mathecꝰ colligere ſigna diametra: ac q̃drãgula loco eclyptico:eclypſares nãqꝫ maleficẽtie p̃ncipalr̃:⁊ maxĩe ſig̊. cui ꝯtigũt eclypſes:ierũt.eſt.n.ſignũ veluti mã ⁊ mediũ. ĩ q̊ ⁊ ꝑ qḋ affectões ſiue bõe ſiue male eclypſiũ ſuſcipiẽt̃. Scḋario maleficẽtie eiꝰ ſig̊ ĩ diametro portẽdent̃.offendit.n.eclypſis ñ tãtũ ſignũ in q̊ ẽ:ſed hoſtilibꝰ irradiationibꝰ ẽt ſignũ diametrũ. Tertio ⁊ illi eidẽ q̃drãgula.emittit.n.radios ſuos hoſtiles q̃drãgulis ſignis:cũ q̇bꝰ maleficã hꝫ ꝯfiguratõeꝫ.eclypſares igit̃ affectões p̊ ĩ ſigno:cũ lumĩare corporalr̃ iũgit̃: ſuſcipient̃. 2° ĩ ſigno eidẽ diametro.3° ſignis eidẽ q̃drãgulis. In ſexãgulis v̊o: ac triãgulis maleficẽtia illa nõ ĩhibet̃: q2 bñfica ꝯfiguratione illis ꝯiũgit̃. Veꝝ maleficẽtia minacior eſt ſigno in ipſo: cui eclypſis corporalr̃ collocat̃:tãto q̇dẽ minacior: q̃ꝫto ꝯiũctio fortior eſt diametro. diametra v̊o fortior q̃drangula:tãtoq̃ꝫ pollẽtior:q̃ꝫto diametra ꝯfiguratio hoſtilior eſt q̃drãgulatiõe. Quibꝰ q̇dẽ ordine ſuo ꝯpoſitis.dimenſimq̃ꝫ p̃ẽſitatis.q̇bus ꝑ media malefice ille eclypſiũ affectiões ſuſcipient̃ in regiõibꝰ. vrbibꝰ.oppidis: facile erit mathecꝰ p̃dicere. Qualia q̇dẽ.n.futura ſint euẽta:figuratiões ex ipſa ĩdicabunt̃ vt dicemus.quo aũt in terraꝝ q̃drãte.q̇buſue ĩ regiõibꝰ(qḋ gnãlius q̇dẽ eſt)triãgularitas ipſa pollicet̃:nec nõ triãgularitatis ipſiꝰ dñi. Qḋ aũt ꝑticularꝰ: cui vel vrbi:vel oppido euẽtus ipſe portẽdet̃ ſignũ ip̃ꝫ:ac ſigni ipſiꝰ dñs:in q̊ deliquiũ ꝯtĩgit:ac loca ei malefica ꝯfiguratõe iũcta declabũt. Nã edificatões: ſiue vrbes:ſiue oppida:q̃ rõnẽ hñt h̃ eſt q̃ ſubyciunt̃ ſigno eclyptico:vel illi eidẽ malefica iũctis ꝯfiguratiõe nimirũ ſig̃tiões ip̃as euẽturas ſuſcipiũt: atqꝫ ille potiſſimuꝫ: que ſigno deliquy ſubyciunt̃: poſt has:q̃ diametro: poſt has:q̃ q̃drãgulis. In q̇bꝰ q̊qꝫ deliquiũ ſupra terrã factũ apparuerit. Hoc q̇deꝫ igit̃ mõ gnãliſſima illa cã per medias dr̃ias deſcẽdit ad ꝑticulares euẽtus.bñ igit̃ Ptholomeꝰ loca q̇bꝰ euẽtus ipſi portẽdunt̃: aĩaduertẽda eẽ p̃cepit. Poſt h̃ tẽpora Pthoꝰ obſeruari iubet: ita vt tria tẽpora ꝯſiderent̃: tres itẽ horoſcopatiões ſiue eiuſdẽ ſigni ſiue diuerſi:⁊ ſic tria themata ꝯſtitui: ita vt ſtatiꝫ ab ipſo eclypſis ĩnitio capiat̃ ſigni ab ortu aſcñtis horoſcopatio.2° cũ mediũ ꝓgredit̃ defectꝰ ſpatiũ horoſcopatio eſt colligẽda. 3° ⁊ cũ iã deſinit ẽt horoſcopus eſt collocãdus:⁊ ita tres horoſcopatiões int̃ tria tẽpora:triaqꝫ themata. Nã p̊m uꝫ q̃ in p̊mis.2m q̃ in ſecũdis.3m q̃ in tertys tẽporibꝰ accidãt:ſignificare vñr. Tẽpora p̃terea euẽtuũ nõ vna rõne colligunt̃. Nã tp̃s q̊ ꝑduraturi ſunt euẽtus: aliud eſt a tẽpore quo poſt eclypſes ſũt incepturi. Tempus quideꝫ.n.quo incepturi ſunt vna rõne colligi debet in ſolari ⁊ lunari eclypſi. vt ſuo loco aperiet̃:ſꝫ quo tempus ſint perduraturi non vna rõne ĩ lunari ⁊ ſolari. Nã a ſole annus demanet:a luna mẽſis. Diuturnitas igitur ipſa eclypſis:vbi ſolaris fuerit:annuũ q̇dẽ tp̃s:vbi v̊o lunaris mẽſtruũ decernit:q̊ fit:vt hore due ſolari ĩ eclypſi: ãnos q̊ꝫ duos denũciẽt:ĩ lunari mẽſes:nec v̊o minuta horarũ p̃termitti debẽt. Ceteꝝ ꝑꝑ mũdi climata ſitũqꝫ q̃drãtiũ: ac locoꝝ neq̃q̃ꝫ cũctis ĩ regiõibꝰ ẽ eadẽ eclypſiũ vel breuitas: vel diuturnitas q̊circa nec tot vbiqꝫ tp̃a ſiue ãni mẽſeſue:nec eadẽ euẽtuũ itẽſio vel remiſſio portẽdit̃.vbi.n.ſpaciũ ip̃m diutiꝰ fuerit:tp̃s q̊ꝫ ꝓducit̃:⁊ vis ip̃a euẽtuũ magis ac magis intendit̃.ꝓ nã ẽt locoꝝ atqꝫ ꝯfigurationũ:tũ errãtiũ ſtellaꝝ:tũ ẽt ſignoꝝ:ſapide igit̃ Ptoloꝰ tp̃a obſ̃uari p̃cepit. Poſt hec de genere:euentus itaqꝫ accidẽtia ſũt:accidẽtia ãt genꝰ ſuũ ſortiũtur e ſb̃is ipſis ĩ q̇bus herẽt:vt.d.ariſto.q̃ e re vbi euentus erũt in hoĩbꝰ:aliud genꝰ erit:vbi erũt ĩ aeris ꝑturbationibꝰ: vbi ĩ volucribꝰ:aliud erit vbi ĩ aq̃tilibus:vbi aũt ĩ ſeminibꝰ ⁊ frugibus aliud:vbi ĩ fructicibus ⁊ plãtis:vbi ĩ religionibus aliud:vbi ĩ rixis:belliciſqꝫ ꝯtentionibus. itemqꝫ aliud qñ in regibꝰ magiſtratibuſqꝫ ipſis:aliud qñ in mercationibꝰ:aliud qñ in regibꝰ:⁊ qñ ĩ plebe aliud:aliud qñ ĩ viris ⁊ qñ ĩ mulieribꝰ:aliud qñ ĩ pueris: ⁊ qñ ĩ ſenibꝰ vl̕ iuuenibꝰ:aliud qñ ĩ vteꝝ ferẽtibꝰ:⁊ qñ in vacuis. q̊ circa gnã tot erũt:quot ſubiecta ip̃a:q̇bus euẽtus ꝯtingere aſſolẽt. Qua v̊o rõne gnã euẽtuũ varia ⁊ diuerſa ꝯtingant: qñ de genere euẽtuũ loquemur:aperiemꝰ.nõ igit̃ irrationabilr̃ ptoloꝰ genus aĩaduerti iubet. Sili rõne ⁊ ſp̃ẽs ẽ ꝯſiderãda:vel magis(vt logice loq̃r)dr̃ia. Nã euẽtus ĩ vno gñe p̃nt eẽ bñfici ⁊ malefici:⁊ mixti:⁊ vbi bñfici ad hec nõ vna rõne:vt dicemꝰ. Si.n.in hoĩbꝰ euẽtꝰ erunt:ſi q̇dẽ malefici p̃nt eſſe:vt peſtis:lues: exitia:morbi ⁊ aliebolum varie calamitates.⁊ ita ⁊ genꝰ ⁊ ſp̃ẽs in ſimul habebũtur.quare mathematicus ſp̃ẽꝫ obſ̃uare dꝫ. Ad hec q̊tuor diligẽter obſ̃uãda ptoloꝰ vbiqꝫ p̃cipit:vt dimẽſiꝫ q̇nqꝫ planetaꝝ ſtatus aĩaduertatur:q̇.vꝫ.⁊ q̃les ipſi ſint: queqꝫ ipſi ꝑagrauerĩt loca:quibꝰ ẽt ꝯfigurationibꝰ vl̕ irradiationibꝰ locũ eclypticũ pulſent: q̇buſue e celi ꝑtibꝰ: Num ẽt planetaꝝ aliq̇s ſit eclypſis tp̃e luminaribꝰ coniũctus:ꝯtingit ne aut duos ex his aut plures ſil̕ copulari q̊ue ĩ celi tractu:quoue ĩ ſigno.celi deniqꝫ totius ꝯfiguratio ẽt habẽda ẽ:vt q̇d ab ortu exoriat̃:ipſaꝝ ſtellaꝝ cõfiguratiões inſpiciẽde:tũ iter ſe ad luminariaqꝫ: tuꝫ ad ꝑtẽ celi horoſcopãtẽ:nec p̃tereundus eſt fixaꝝ ſiue aſpectus:ſiue p̃ñtia:ſiue eiꝰ dñi ꝗ in ſigno p̃eſt collocatio aut nã:ſimilẽqꝫ in modũ q̃drãgulãtiũ aut triãgulãtiũ inter ſe. Amplius ⁊ ſignoꝝ decani obſeruãdi q̇buſcũqꝫ ſingulis ſimulacra cooriunt̃:tum cũ oriẽte:tum cũ ea ꝑte celi cũ q̃ fit eclypſis. Nã his accurate p̃ẽſitatis loca: tp̃a:genera:⁊ ſp̃ẽs euẽtuuꝫ doctus mathematicus p̃dicere põt. Sũt tñ ĩter ceteros p̃cipue ſaturni iouis ac martis ſtatꝰ (vt Ptolomeus inq̇t)obſeruãdi:tum ꝑꝑ locũ quẽ obtinẽt ſuperiorẽ:tum ob motuũ ipſoꝝ tarditatẽ:tum ob eorũ cũ luminaribꝰ domicilioꝝ poſituraꝫ. Domicilia eniꝫ ſaturni amborum luminarium domicilys diametrant̃: iccirco ſaturnus contrarius eſt ſoli. Iouis vero domicilia triangulantur domicilys luminarium:iccirco iuppiter ambobus cũ luminaribꝰ ꝯuenit. Martis v̊o domicilia q̃drãgulant̃: ⁊ ꝑpea eſt lumĩaribꝰ ſemimaliuolus. naꝫ vis q̃drãguli eſt ſemiaduerſa. veneris v̊o domicilia ſexãgulant̃:iccirco cũ eis bñfica ẽ. Mercury v̊o domicilia cũ ipſis luminaribꝰ ꝯiũcta ſũt:ꝑpea cũ eis mediocri

ter ſe hꝫ. Qua e re vires triũ ſupioꝝ pollẽtioꝛes ſũt illis
veneris ac mercurij. Tũ vl' maxīe hi tres ꝯſiderãdi ſũt:
qꝛ ꝓ tpe ꝓprijs curicul' ſoli alias e regiõe aduerſant̄: op-
ponũturqꝫ: dũ. vꝫ. ab eo partib⁹. clxxx. diſteterit. alias q̄-
drãgulãt̄: dũ ptib⁹. xc. ab eodẽ ſeſe elõgauerit. alias triã-
gulant̄: cũ ptib⁹. cxx. ab eo ſeiũgunt̄. aliaſqꝫ ſexãgulant̄:
cũ ptib⁹. lx. diſceſſerit. alias ꝯiũgunt̄: cũ finito ptiũ nuõ.
ccclx. ꝯgrediet̄: q̄qꝫ ī venere ⁊ mercurio minime ſpectã-
tur. tũ ꝙ venus nũq̄ plurib⁹ q̄ꝫ. xlv. ptibus. Mercuri⁹.
xxviij. a ſole elõgari pnt: ob qꝺ vires eoꝝ ſemꝑ ſũt eliſe
ꝯſtrate: ac radijs attrite. Qua e re iubet Ptholo⁹ ſtatus
ꝑcipue ſaturni ⁊ martis ac iouis ẽt aniaduertẽdos. vt ſi
ſtatiarij vl' retrog̃di: vl' dirigẽtes ſint O O. Mutãt
.n. ad ſolẽ ꝯfiguratõeꝫ: q̄tiẽs his ī ſtatib⁹ ꝯſtituunt̄: ideqꝫ
vires alias atqꝫ alias ꝓ alijs atqꝫ alijs ꝯfiguratõib⁹ obti-
nent. vñ Pli. 2º. hyſtoꝛ. nãlis ingt: errãtiũ aũt tres ſupra
ſolẽ dicim⁹ ſitas. occultant̄ meantes cũ eo. Exoꝛiunt̄ ṽo
matutino diſcedẽtes nũq̄ ampli⁹ ptib⁹ vndenis. poſtea
radioꝝ ei⁹ ꝯtu tegunt̄: ⁊ in triq̄tro a ptib⁹. cxx. ſtatiões
matutinas faciũt: q̄ ⁊ pᶜ vocant̄. mox in aduerſo partib⁹.
clxxx. exoꝛt⁹ veſptinos. Jtẽ ī. cxx. ab alio latere appꝛopi-
quãte: ſtatiões veſptinas. q̄s ⁊ ſcdas vocãt: donec aſſecu-
tus ī ptib⁹ duodenis occl'tet illas: q veſptini occaſus ap-
pellant̄. Alij aũt craſſa q̄dã calcl'atõe moti dicũt hos: cũ
ad ꝑmã accedũt ſtatõeꝫ ſoli q̄drãgl'ari. Jn medio retro-
g̃datiõis: e regione eidẽ diametrari. Dũqꝫ ad ſecũdã re-
deũt ſtationẽ. iteꝝ q̄drãgulari. Ex ſupputatiõib⁹. n. deꝑ-
hẽſuꝫ ẽ hos ī medio repedatiõis ꝯſtitutos ſoli e regione
aduerſari. vt in magne ꝯpõnis. liº. ptho⁹ decl'auit. Jtẽqꝫ
venerẽ ac mercuriũ repedari frequẽter depꝛehẽſuꝫ eſt.
Martẽ q̄qꝫ min⁹ ceteris. nã diſtãtia lõgitudis ſaturni ī
epiciclo ab eclyptica ẽ g̃duũ. l. Jn ioue aũt. xx. in marte
ṽo nulla: qꝛ media diſtãtia ab vtroqꝫ nodoꝝ nulla ẽ: ic-
circo mars min⁹ ſepe repedat. ſaturn⁹ ṽo cũ e ſol' oꝛiẽ-
talis ptib⁹. cxiiij. diſtat: retrog̃dari icipit: q̄qꝫ in pte in pᵃ
ſtatiõe ꝯſtituit̄: ac occidu⁹ e ſole eadẽ nuõ ptiũ recedẽs:
incipit dirigi: eſtqꝫ ī ſtatiõe 2ª. Hec oia ex ſupputatiõib⁹
Ptholomei ī magne ꝯpõnis. libº. xijº. ſupponam⁹: nũc ṽo
ſat ſit hr̃e hos tres ī ſuoꝝ motuũ diuerſitaᵇ⁹ alias cũ ſole
ſoꝛtiri ꝯfiguratiões. aliaſqꝫ ꝑꝑ h̃ vires: iccirco ſtatiões.
repedatõeſqꝫ nõ ſunt ꝑtereũde. Ad h̃ eoꝝ exoꝛt⁹ ⁊ occa-
ſus diligẽter ſũt ꝯſiderãdi: qñ gdẽ (auctoꝛe materno) il-
li nõ vna rõne hñtur in oib⁹. ſaturni nãqꝫ ſtella (vt dic̃)
cũ e ſole ptibus. xv. receſſerit. i. cũ ꝑcedẽs oꝛta fuerit eſt
matutina. Simili mõ etiã in iouis. xij. ptib⁹ recedẽs ma-
tutinũ facit pꝛecedẽtẽ. venus ptib⁹. viij. mars ⁊ ꝑcedẽs
⁊ in. viij. pte ꝯſtitutus: matutinus efficit̄. mercuri⁹ ꝑce-
dens: ⁊ in. xviij. pte ꝯſtitutus: matutinus eſt. veſptine ṽo
ſũt cũ ī iſto ptiuꝫ numero ꝯſtitute ſolẽ fuerit ſubſecute.
Hec craſſa mierua ītelligi debẽt. Nã ptolo⁹ ī magne cõ-
põnis lib. vltio chaldeoꝝ vetuſtiſſimis ad hãc rẽ obſer-
uationib⁹: q̄s ī ſyria habuiſſe affirmat: ſaturnũ ī pnº can-
cri ꝯſtitutũ: ſi a ſole ptib⁹. xiiij. diſteterit eſſe in pnº appa-
ritiõis ꝯcedit. Jouẽ ī eodẽ loco pᵐ apparere: ſi a ſole pti-
bus. xij. ⁊ trib⁹ q̄rtis vni⁹ ptis receſſerit. Martẽ. xiiij. p-
tibus minutis. xxx. venerẽ eodẽ loco veſpere oꝛiẽtẽ pti-
bus gnqꝫ: ac vni⁹ ptis duab⁹ tertijs. Mercuriũ ṽo parti-
bus. xi. ac duab⁹ eiuſdẽ ptis tertijs ī eodẽ zodiaci loco ſe
rotinã hẽre apparitioneꝫ: q̄ e re arcũ viſionis in ſaturno
ipſo. xi. ptiũ eẽ ꝯcludit. Jn ioue. x. Jn marte. xi. ptium: ac
circiter. xxx. minutijs. Jn venere gnqꝫ. Jn mercurio. x.
Hec q̄ rõne colligãtur e ſupputationibus ptolomei ſup-
ponãtur. Nũc ṽo ptolo. ſapide dixiſſe ſat ſit. ꝙ. vꝫ. errati-
carũ ſtatus ſit aiaduertẽdus. Nã ꝓ illaꝝ varia ac diffe-
rẽti cũ ſole ꝯſtitutiõe ẽt: ⁊ cũ eclypſi collocatiõe: varias
ac differẽtes vires excercẽt. Solẽt. n. his ī locis ꝯſtituti ſi-
gnificationibus ipſi celeritatẽ: iterdũ tarditateꝫ ꝓhere:
aliqñ ex pte pacari: qñqꝫ ad maleficẽtiã addere ñ parũ.
rurſus aeris ſtatũ īterdũ ad vredies: qñqꝫ ad hũoꝛẽ exu-
perãtẽ: qñqꝫ ad caloꝛẽ exceſſiuum: qñqꝫ ad frigoꝛa atqꝫ
maxima gelicidia pmutare. Hi igit̄ tres tanq̄ pollẽtio-
res ceteris pretereundi nõ ſunt. ❡ Enunᵗᵘᵐ. X.

Operepreciũ vero ẽ: vt curioſus ma-
thematicus obſeruet qꝺ illud ſignũ
ſit: q̄ ve e triãgularitate: ī q̄ eclypſis
ꝯtigit. Deide q̄ regiões ſubijciãt̄ tri-
angularitati ī q̄ deliquiũ accidit. poſt hec q̄ re-
giões: ſiue vꝛbes: ſiue oppida ſubdãtur ſigno
eclyptico: ſiue ꝑ fundatiõis hoꝛoſcopationẽ:
phoſphoꝛiaqꝫ: ſiue ꝑ pꝛincipãtiũ culminatio-
nẽ. Nã gb⁹ cũ regionib⁹ ſiue vꝛbib⁹ cõuenientiã
eiuſmodi iuenerim⁹: his ſignificatiõis euẽtuꝫ
ꝯtigere neceſſe erit: maxīe his q̄ cũ eclyptico ſi-
gno rõnem habuerint: eius videlicet eclypſis:
que ſupꝛa terrã facta apparuerit.

❡ Hec ptho⁹ tradit apoteleſmatõ. ij. caº. v. Sꝫ cur ꝺ loco
ꝑ: dicamus ꝙ deꝑhẽſo loco vbi eclypſares euẽt⁹ ꝯtigũt
op⁹ ẽ: vt thema ꝯſtituam⁹ aſcñs. vꝫ. cardies: ⁊ q̄ ſigna: q̄-
ue ſtelle: ſiue erratice: ſiue nõ erratice ī eis acciderit: ⁊ h̃
tã ī initio: medioqꝫ q̄ ī ipſi⁹ deliquij exitu: ſiue lũaris: ſi-
ue ſolaris ſit. Si nãqꝫ euẽtus ipi ſueſſe nequaq̄ ꝯtigerit
temere ⁊ fruſtra thema eclypſis ad ſueſſe oꝛizõta conſti-
tueret̄. Eſt ꝑterea alia rõ: ꝙ tũc de tpe tã ꝑdurationis q̄
ichoationis illoꝝ: põt mathematic⁹ ꝑdicere. Deꝑhẽdet
eni q̄t eclypſis ibidẽ ꝑdurauerit hoꝛis: ⁊ q̄t ab oꝛizõte ſi-
gnis recedet: gbus põt vtroqꝫ mõ de tẽpoꝛe definire: ſa-
pide igit̄ ſermonẽ de loco ꝑaccepit ptolo⁹. Loca igit̄ ipa
duplicẽ exigũt obſeruationeꝫ: ⁊ celi. i. q̄ ī pte ei⁹ eclypſes
fiant. ⁊ terre: hoc ẽ gbus ſiue regionib⁹: ſiue vꝛbib⁹: ſiue
oppidis ſignificationes illaꝝ poꝛtẽdãtur. Naꝫ celi loca
agẽdi viꝫ hñt: terre ṽo patiẽdi: ſiue bona minitẽtur ſiue
mala. E celi gdẽ igit̄ pte ꝑ ꝑcipit ptolo⁹ vt inſpiciam⁹ qꝺ
illud ſignũ ſit: q̄ ẽt e triãgularitate ī q̄ lucis ſurreptio cõ-
tingit. E terre ṽo pte ꝑcipit: vt examinemus ꝑ q̄ regiões
ſubijciãtur triãgularitati: in q̄ lux extinguit̄: inde q̄ regi-
ones: ſiue vꝛbes: ſiue oppida ſubdãtur ſigno eclyptico. q̄
eni ī vꝛbe ſignũ ipſuꝫ eclypticũ hoꝛoſcopauerit: illã ipaꝫ
nominatim indicabit. Jn eadẽ hac ꝯſideratiõe ꝑtereun-
da nõ ſũt loca: q̄ ſol tenuerit ac luna ꝯdite vꝛbis tpe: q̄ ſi
ab eclypſi īfeſtabũtur: ⁊ ipſa q̄ꝫ oppida īfeſtationẽ patiẽ-
tur. Uocat aũt hec vno ṽbo phoſphoꝛia: h̃ ẽ ſigna: ī gbus
luminaria tũc ferebant̄. vbi hoꝛoſcopãs ſignũ ꝯdite vꝛ-
bis defecerit: culminãs ſignũ dñi diligẽter ẽ obſeruãdũ.
Nã loco hoꝛoſcopi vꝛbis erit: hec ſũt q̄ e ptoloº rapti ha-
bemus: vt aũt res hec aptioꝛ fiat: q̄dã addẽda erunt. Jn
vꝛbiuꝫ itaqꝫ genitura: vt in hoium editiõe ꝑmaria loca:
vt diximus ſũt cardies: oꝛtus. vꝫ. ī q̄ ẽ vis initij opeꝝ vi-
te: ⁊ oiuꝫ q̄ futura ſunt. Nã ⁊ in eo ſol cetereqꝫ ſtelle nob
vires exercere icipiũt. huic aduerſans cardo ẽ occaſus:
vbi deſinũt ſtelle: luces: ⁊ vires: ꝑꝑ qꝺ dat̄ exitio: ac fini.
Jn hoꝝ medio ẽ culmẽ: vbi ẽ icrementũ vel viriũ plane-
taruꝫ conſiſtẽtia ⁊ ſtatus. vſqꝫ. n. in culmẽ ſemper vires
increſcunt ſolis ceteroꝛũqꝫ planetaruꝫ. inde decreſcunt
donec deſinãt ī occaſum. Jmum huic aduerſans ẽ ī quo
iminutiones ad ꝯſiſtẽtiã ſtatũqꝫ aſſurgũt: inde vires in-
creſcere icipiũt: hñ igit̄ ꝑmaria loca thematis geniture:
ſiue vꝛbis: ſiue hominis perhibentur hec. Poſt hec ſunt
phoſphoꝛia: hoc eſt loca ſolis ⁊ lune tempoꝛe geniture
ſiue vꝛbis: ſiue hominis. Naꝫ ſol valoꝛes ſublimitates:
honoꝛes ⁊ auctoꝛitates in genitura diſtribuit. naꝫ eſt vt
rex planetarum. regis auteꝫ officium eſt honoꝛes diſtri-
buere. luna ṽo coꝛpus ⁊ animã in genitura gubernat. eſt
enim nobis 2ᵐ luminare: ⁊ finitimũ nobis. Poſt aũt ho-
noꝛes eſt ſuba: que aĩa ꝯſtat ⁊ coꝛpoꝛe: eſtqꝫ ⁊ locus ſoꝛ-
tis: quã partẽ foꝛtune vocãt. hec. n. e ſole ⁊ luna fit. Eſtqꝫ
vt dicit Ptholomeus aſcñs quodammodo lunaris. ab
hac externa bona in genitura exoꝛiunt̄. Sunt hec vltra
ſtelle ſiue erratice ſiue nõ erratice: ſiue auſtrine ſiue bo-
reales: dummodo limpide ac regie: que hec quatuoꝛ te-
nent loca genituraꝝ tempoꝛe. Nã que in loco ſolis ꝯtin-
gebat: partẽ gubernandi honoꝛes cũ ſole ſuſcipit: que in
loco lune partẽ gubernandi coꝛpus ⁊ aniam: que in loco
ſoꝛtis: ptẽ cuſtodiẽdi externa bona. Simili rõne que in
cardinibus partẽ gubernat eoꝝ que cardo cõſeruat vbi
ipſa eſt. Ut aũt in genituris hoiuꝫ vel vꝛbiũ vel regnoꝝ
vel coꝛonationũ hec obſeruãda ſunt: etiaꝫ in annuis eo-
rundẽ ꝯuerſionibus diligentiſſime ſunt animaduerten-
da. Hec ſũt que mathematicus e parte rerum vel terre
nãeqꝫ coꝛruptiue obſeruare dꝫ. E parte ṽo celi opus eſt
vt ꝑmo animaduertat ſignũ in quo eclypſis ꝯtingat: hoc
eſt cuius triãgularitatis ipſum ſit. Secundo ſigna huic
q̄drãgula a dextris ⁊ ſiniſtris: eidẽqꝫ diametrũ. Naꝫ mi-
nax illa ꝯſtellatio maleficentiã ſuam ꝑmo exercet ſigno
ipſi: cui coꝛpoꝛaliter iniungit̄. Secũdo eidem ſigno dia-
metro: cui maliuola applicatiõe irradiationes emittit.
Tertio eidẽ a dextris ⁊ ſiniſtris quadrãgulis: que ſemi-
maleuola irradiatiõe infeſtat. Quibus ſeriatim penſita-
tis põt doctus mathematicus euentus eclypticos depꝛe-
hẽdere. Generatim nãqꝫ eclypſis ſignificatiões poꝛten-
dent̄ illi ſiue terraꝝ quadrãti: ſiue quadrãtis regionib⁹:
que triãgularitati eius ſigni ſubiecte ſunt: queqꝫ cũ illis
ſiue erraticis ſiue fixis ꝯuenientiã hñt: que in loco defe-
ctus aut inuenient̄: aut illũ minaciter percuſſerint: ſeu ꝯ
amice euꝫ irradiauerint: vti in eclypſi nr̃a ſolari. 150z.
vbi mars in. iz. ab hoꝛoſcopo loco ſub radijs ſolis cõbu-
ſtus erat e quadrangulo ſaturni hoſtiliter irradiatus. cũ
.n. mars cũ gallis rõnem hẽat: eos atrociſſimis iacturis
infeſtauit. Quippe hoc oꝛdine euẽtuũ rõ regionatiꝫ col-
liget̄. particulatim ṽo futuri euentus ſignificatio inuit̄
illis ſiue vꝛbib⁹ ſiue oppidis ſiue regno ſiue populis ſiue
dogmati ſiue homini: qui e ſigno eclypſis īdicant̄: vel ei-
dem diametro vel quadrãgulis: pꝛo rõne tñ loci. Naꝫ ſi
in hoꝛoſcopante ſigno ꝯtigerit: ꝓ his que coꝛpoꝛis ſunt
poꝛtendet. Si in culmine: pꝛo actionibus. ſi in occaſu ꝓ
re vxoꝛia. ſi in imo pꝛo hereditatibus ⁊ paternis rebus.
ſi in loco ſoꝛtis ꝓ externis bonis. ſi in loco ſolis ꝓ honoꝛi-
bus. ſi lune ꝓ aĩa coꝛpoꝛeqꝫ. Sĩli rõne vbi eclypſis īfeſta-
uerit ſtellas ſiue fixas ſiue erraticas ꝯiunctione vel mi-
naci irradiatione: que geniture tpe hec loca tenuerint: ⁊
in annuis ꝯuerſionibus idẽ erit. Uerũ future eclypſiuꝫ
ſignificatões pollentiſſime ſunt: quũ maxime ac ſpacio-
ſe fuerint eclypſes. Amplius quuꝫ auxiliares planetas.
vꝫ. ſaturnũ iouem ⁊ martẽ habuerint. nam tenebꝛarum
ſpaciũ quanto longius fuerit: tanto etiã ſignificatio ipſa
maioꝛ futura eſt: ac timoꝛoſioꝛ maxime vt diximus erra-
ticaꝝ peruerſo ſtatu accedẽte hoſtili earũ irradiatione.
Adijcit Ptholome⁹ plura maioꝛaqꝫ ſiue regiõi ſiue re-
gno ſiue dogmati ſiue vꝛbi ſiue oppido ſiue homini mi-
nitari mala: quum ipſis in deliquijs plura infeſtioꝛaqꝫ
ad malum conuenerint: pꝛecipue vbi annoꝝ conuerſio-
nes mali hitus fuerint. peruerſarũqꝫ ꝯfigurationũ: quã
ob reꝫ vbi rex vel hõ fuerit in regiõe vl' vꝛbe: gb⁹ malũ
poꝛtendit eclypſis: cõueneritqꝫ ipſe cũ eclypſi per aſcñs
geniture ꝯuerſionis alijſqꝫ modis: hic perſentiet grauio-
ra mala. Simili ratione ⁊ de edificijs ruribus ⁊ caſis eſt
obſeruandũ. vt de vꝛbibus hoibus ⁊ dogmatibus dixi-
mus. Ad hec ⁊ de mẽbꝛis gbus pꝛeſunt ſigna ⁊ ſtelle ſiue
fixe ſiue erratice. vbi. n. eclypſis cõtigerit ſigno qꝺ tenet
caput vel eidẽ maliuola ꝯfiguratiõe configurato. capiti
vulnera grauia: ac moꝛbos poꝛtendit: ⁊ in ceteris idem.
Ubi etiã erratica in eclypſi īfeſtata fuerit: ⁊ mẽbꝛa gb⁹
illa pꝛeeſt etiã infeſtatiõi apta ſũt. Hec ſunt que de locis
ſunt addẽda. que. n. Ptholome⁹ dixit: occulta ⁊ ꝑbꝛeuia
fuere. Eſt pꝛeterea aliud attentiõe dignũ eaſdẽ obſerua-
tiones eſſe aniaduertẽdas in dogmatibus inuicẽ bellã-
tibus factõibuſqꝫ ipſis. A diſpoſitoꝛis. n. ⁊ ſigni bona vl'
mala ꝯſtitutione eclypſis tẽpoꝛe: bona vel mala indici-
tur affectio eidẽ. vbi ṽo factiones erunt eiuſdeꝫ regiõis.
eidẽqꝫ ſigno abdite. vt hyſpani aduerſus hyſpanos. ſunt
.n. oẽs generatim eiuſdẽ regionis: ſed diuerſarũ ꝓuincia-
rum: tunc gd agendum ſit: Ptholomeus nõ definit. hec
men ingt aptabis planetas ad perſonas. gnãtim eni oĩs
quadrans terre duos hꝫ gubernatoꝛes. vt italicus ioueꝫ
⁊ martem. hi eni cões ſunt oibus regionibus illius qua-
drãtis. Uerũ moꝝ (vt ita dicam) ꝯuenientia: mars cuꝫ
gallis. eiuſdẽqꝫ ſignũ aries. iupiter ⁊ ſagittari⁹ cũ hyſpa-
nis maioꝛẽ rõnem hñt. Simili rõne iter hyſpanos parti-
culatim aliq ob ꝯuenientiaꝫ moꝝ cuꝫ ioue ſagittarioqꝫ
famil'ioꝛes ſunt. vt qui religioſioꝛes. clementioꝛes ⁊ (vt
ita loquar) iouialioꝛes: ac iuſtũ bellũ magis agẽtes: alij
crudelioꝛes. atrocioꝛes. ac martialioꝛes iniuſtũqꝫ bellũ
ꝓſequẽtes. Lꝫ igit̄ hyſpani oẽs ioui ⁊ ſagittario genera-
tim conuenerint. rõne. vꝫ. habita ad gallos: tñ inter ſe ẽt
diſcrepant: ꝓut alij cuꝫ ioue ſagittarioqꝫ: alij cuꝫ marte
arieteue magis conuenerint. Dabimus igit̄ eclyptico in
themate bonis bonũ. malis malũ: ⁊ ꝓ ratiõe ac ꝯfigura-
tione: quã in themate hñt. pꝛedicemus de victoꝛia. moꝛ-
bis. iacturis. ceteriſqꝫ id genus. Simili ratiõe ceteris in
quadrãtibus obſeruabimus. hec quidẽ generatim ſunt.
⁊ vbi particulares eoꝝ gubernatoꝛes latuerint. vbi eni
illos habebimus: eos obſeruabimus: vbi nõ: vtemur na-
turalibus ſignificatoꝛibus: ⁊ magis cõuenientibus eoꝝ
moꝛibus. hec de locis. ⁊ ceteris id genus dicta ſatis.

❡ Enunciatum. XI.

Quoniã que fiũt eclypſes ſiue ſolares
ſiue lunares. eodẽ tpe. neqꝫ iuxta oẽꝫ
terre inhabitationẽ ijſdem tempoꝛa-
rijs hoꝛis fiunt: neqꝫ obſcurationũ ſpacia: aut
incrementoꝝ tempoꝛa equaliter vbiqꝫ ſumun-
tur. Singulis itaqꝫ in locis. que rõneꝫ cũ ecly-
pſi habuerint. hoꝛa illius cõſtituenda eſt: itẽqꝫ
poli altitudo. ⁊ cardines. queadmodũ in geni-
tura. Quot eni hoꝛis diurnis eclypſis cuicũqꝫ
ꝑducat̄ obſcuratio: quũ bene cõpertuꝫ fuerit:
totidẽ ſolari in defectu annos ꝑduraturũ eſſe
ſignificationũ effectuꝫ. Jn lunari ṽo menſes.
intelligẽdũ eſt. initia aũt ⁊ incremẽta plenitudi-
neſqꝫ illoꝝ. que ſignificant̄: inquirẽde ſunt ab
eclypſis loco ad figure ipſius cardines. Quũ
locus ipſe in oꝛientalẽ finitoꝛẽ inciderit. Jnitiũ
gdẽ euentus circa pꝛimos quattuoꝛ anni men-
ſes ab eclypſis tempoꝛe deſignabit̄. plenitudo
atqꝫ efficacia euẽtoꝝ in pꝛimo tertie iuxta oẽm
tẽpoꝛis ꝓductionẽ. at quũ verſus culmen inci-

derit. Jn ſecūdis q̄ttuor menſib⁹ circa mediuz tertie: quū aūt occiduuz v̄ſus finitorē ↄtigerit: circa q̄ttuor vltimos anni mēſes. vltimoqʒ tertie tēporis portendit̄. particulares v̄o augmētatiōes ⁊ remiſſiones eoꝝ que portendunt̄: ꝑquirēde ſunt a luminariū ↄiunctiōib⁹. que interim ↄtingēt vel in locis ipſis noxijs vel eiſdem ↄfigurātib⁹. Cōſiderāda ēt ſunt paranatellōta cū horoſcopo. nec nō habitus ⁊ ↄſtitutio erraticarū illaꝝ. que ſignificatiōes ipſas portendunt. hoc eſt ſint ne orientales ipē. an occidue. ſtatiariaue. an acconite: que videlʒ ſignis ipſis noxijſqʒ configurant̄ locis. qm̄ orientales vbi fuerint. aut ſtatiarie: vires ipſas ſignificatiōuʒ amplificant. occidue aūt aut ſub radijs ↄſtitute imminuunt ac debilitant.

De tpib⁹ *Tacta a ptol.*

¶ Hec ptholomeus de tēporib⁹ tradit. ſcđo apoteleſmaton capite. 6. qbus in v̄bis q̄tuor tāgere vr̄. Primo q̄ nā rōne thema eclypticū hoc eſt figura. 12. locoꝝ: ⁊ planetarū poſitura in ipſis eſt ↄſtituendū. Scđo tēpora. vʒ. quo euētus ipſi appere incipiūt: ⁊ q̄ʒto ꝑduraturi ſunt: docet colligere. Tertio itenſiōes remiſſiōeſqʒ illoꝝ. qua rōne hēant̄: docet aniadūertere. Ultimo additiones iminutiōes ceteris e ſtellis ↄtingētes: qua nā rōne ſint accipiē de premunit.

De themate eclyptico.

De p̄mo igit̄ trāſigamus. defectus luminares nō vno eodēqʒ deſignato tempore ⁊ incipiunt ⁊ deſinunt: neqʒ tenebraꝝ ſpaciū vbiqʒ equale eſt: ſʒ alibi maius alibi minus. hec qdē ipſa ↄtingūt ꝑꝑ ſituū diuerſitatem. tū regionū poſitarū magis v̄ſus ortū: aut occaſum: vel in auſtꝝ magis declinantiū: vel aſſurgentiū in ſeptētrionē. Nā diuerſitates ipſe nō a longitudine ſolū ꝓficiſcunt̄. verū ēt a latitudine: itaqʒ eodē nequaq̄ʒ tempore apud ſyros. idos. hyſpāos. ⁊ ethiopes eclypſes fiunt: vbiq̄ʒ minime tenebraꝝ ſpaciū corporiſqʒ obſcurati eadem q̄ʒtitas. Qua e re nec vbiqʒ terraꝝ eodē tēpore: aut horoſcopus eſt culmen: aut occaſus: ſed alij atqʒ alij cardines adijcit (ſingulis itaqʒ in locis: que rōnē cum eclypſi habuerint: hora illius). ſ. q̄ apparuerit (ↄſtituenda eſt) in themate. 12. locoꝝ.

Preceptuʒ q̄uo debʒ erigi loc⁹ prius.

Jn quo ⁊ ſtelle ſunt collocāde. dedit itelligere ꝑ hec. vt p̄us mathe^co cui regnoꝝ vl' vrbiū vel oppidoꝝ portendat: aniaduertat: vt. vʒ. ad illoꝝ orizonta thema conſtituat ſtellas ſiue erraticas. ſiue fixas collocet: vt inde poſſit de tēporibus vtroqʒ mō examiare. Nec ꝑtereūda ſunt thema^ta initij. dimidij. atqʒ exit⁹. vt diximus. vt varijs in tēporibus de euentis poſſit mathematicus ꝑdicere. (Poli altitudo) vt ſubdit (⁊ cardines. quēadmodū in genitura) ſunt erigendi. Nā ſubterraneoꝝ nulla eſt habēda rō. Hec de p̄mo.

De tpib⁹

De tēporibus vt diximus. duplex habēda rō. vt quāto. vʒ. tēpore ſignificationes ipſe ꝑdurabūt: ⁊ in quota anni ꝑte ipſe icipiēt apparere. quotaqʒ erunt increte ⁊ pollentes.

De ꝑduratione.

De ꝑduratione trāſigamus p̄mo. Horis igit̄ equatis in ſolari deliquio: quot hore obſcuratiōis erūt: tot annis eius euētus ꝑdurabūt: vt qm̄ in eclypſi nr̄a ſolari. 1 5 0 2. obſcuratōis ſpaciū duabus perdurauit horis ⁊ plus: iccirco ⁊ euētus in duos ⁊ plus annos ꝓducebant̄. Jn lunari v̄o deliqo. hore ſunt menſes. Nā (vt ptholomeus in lib. 100. v̄boꝝ ingt) vt a ſole annus: ita a luna mēſis.

Nō de ꝑduratiōe.

¶ Sʒ h̄ nō caret q̄one. nam ſaturnus. 30. annis. Jupiter. 12. mars duobus ſuos peragrant orbes: cur igit̄ in coniunctione ſaturnia hora nō eſt. 30. annoꝝ ſpaciū: ſicqʒ in ceteris iouijs martijs ue ↄiunctionibus: Dicere poſſumus ſecus eſſe in deliquijs. aliterqʒ in cōiunctiōibus. Deliqa qdē vires exercent ꝓpter luminis luciſqʒ ſurreptionē. coniunctiones v̄o. ꝓpter motuū euariationē. luna itaqʒ ex ſui luminis euariatiōe mēſem ↄſtituit. Jnquātū. n. cornicularis. didua. ꝓtumida. ac plena fit. mēſeʒ cōponit. Sol ēt annū facit. ex lucis ipſi⁹ euariatiōe. ꝓut accedit. receditqʒ a nobis. iccirco in deliquijs annū facit ſol. luna v̄o mēſeʒ. Jn coniunctiōibus v̄o neqʒ annū neqʒ menſem: cū nō ꝓpter lucis luminiſqʒ euariationē effect⁹ portēdāt. Hec de ꝑduratiōis tēpore.

De tēpoꝝ diſtributione.

De tempoꝝ diſtributiōe dicamus: qm̄ in eclyptico themate tres obſeruant̄ cardines. ortus. vʒ. culmen ⁊ occaſus: iccirco anni tres facimus diſtributiones: eūqʒ recte diuidere poſſumus in tres partes: ſiue lunaris ſiue ſolaris ſit defectus: quarū quelʒ e q̄ttuor ↄficiet̄ mēſibus. Nā. 12. per tria diuiſa: pars ſingula erūt q̄ttuor. dabimus igit̄ p̄mo cardini hoc eſt aſcēdēti p̄mos q̄ttuor menſes ab eclypſi. Scđo v̄o hoc eſt culmini: q̄ttuor ſecundos. Tertio aūt hoc eſt occaſui quattuor vltimos. Nō. n. pōt ab eclypſis initio annus iteger delabi: qn eclypſis ſig̃tio incipiet: ſiue ſolaris ſiue lunaris ſit eclypſis. Qua e re dicimus ꝙ ſi eclypſis p̄mo in cardine cōtingat vt in aſcēdēte. Jn p̄ma anni ꝑte hoc eſt in p̄mis quattuor menſibus. q mox poſt eclypſim ſubſecuturi ſunt: ſig̃tiones apparebunt. vbi v̄o in ſecundo ↄtigerit cardine hoc eſt culmine: ⁊ ſig̃tiones ipſe ſecunda in anni parte poſt eclypſim hoc eſt ſecūdis quattuor mēſibus viſitabunt̄. occaſu vbi acciderit deliquiū ip̄m: vltimis q̄ttuor menſibus ſig̃tiones cōſtabunt ſiue lunare ſiue ſolare ſit. Ad hec ſpaciū quo tota eclypſis ſig̃tio perdurabit: tres etiā in partes diuidimus: itaqʒ ſm̄ tres has diſtributiones tēpora ipſa: que ab horis eclypſis portendunt̄: colligēda ſunt atqʒ iter ſe diſtribuenda. vt ſi ſolaris eclypſis duos portendat euentuum annos: illud oē duoꝝ annoruʒ ſpaciū tris in tertias diuidat̄. vbi lunaris duos mēſes: hoc totū rurſus tris in tertias diuidat̄. nā ꝑtitiones iſte idicant: quādo. vʒ. euentus ipſi increſcent. vnde ingt. initia aūt ⁊ incrementa plenitudineſqʒ illoꝝ: que ſign̄t: inquirende ſunt ab eclypſis loco ad cardines eiuſdeʒ figure: cū. n. locus ipſe in orientaleʒ finitorem inciderit. hoc eſt partiliter in aſcēdēte: initiuʒ quidem euentuū circa p̄mos quattuor menſes anni ab eclypſis tēpore deſignabitur: plenitudo efficaciaqʒ ac ſtatus euentuū in p̄mo hoc eſt in p̄ncipio tertie iuxta oēm temporis ꝓductionem. hoc eſt in p̄ncipio p̄me tertie totius temporis. Jn quo portēditur ſignificatio. verbi cauſa. ſit eclypſis ſolaris in horoſcopo partiliter cōſtituta. tunc iuxta cardinū diſtributionē. euentus erunt p̄mis in quattuor mēſibus. eoꝝ v̄o incremētū vel plenitudo erit in p̄ncipio p̄me tertie: hoc eſt in p̄mo menſe totius tertie omnis tēporis. At cū partiliter in culmine contingit: in ſecundis quattuor menſibus: circa mediū tertie: hoc eſt vbi eclypſis locus partiliter in culmine conſtiterit. habita ratione loci: initium deſignati euentus futurū eſt in ſecunda tempoꝝ diſtributione. eiuſqʒ fortitudo ac vigor in medio ſecunde tertie. Cuʒ aūt in occiduū verſus finitorem inciderit: circa quattuor vltimos anni menſes. vltimāqʒ tertie. hoc eſt cum locus defectus in occaſu partiliter conſtituitur: habita rōne loci ipſius: initiū rerum portentarū fore innuitur in tertia anni diſtributione. viſq̄ʒ eius maior in vltima parte vltime tertie totius temporis: in quo ꝑduratura erat ſignificatio: veluti ⁊ ipſa eſt totius temporis vltima tertia. Hec ptholomeus de tempoꝝ diſtributione.

Nō intl'poꝝ diſtributōe

Sed circa hec opus eſt vt diligētius perquiramus. Nā videtur hec contra rationes naturales. p̄mo ſi eclypſis ſolaris vel lunaris ſit agens n̄ale: ſitq̄ʒ paſſo applicatuʒ ſufficiēterq̄ʒ diſpoſito. igit̄ ita cito ſicut ipſa eſt aget: nec tēpus expectabit ſue actiōis. celeſtes. n. conſtellationes vim habent agendi: ea que ſunt hic: vim habēt patiēdi. quare cum eclypſis eſt. ipſa aget atq̄ʒ euentus portēdet. ¶ Scđo ſi a ſole annus eſt: a luna mēſis. igit̄ ſol poſtponet euentus iuxta annoꝝ ꝓfectionē: luna iuxta menſiū. lunaris igitur eclypſis in culmine conſtituta ad menſes effectus poſtponet. ſol ad annos. vel ſi ſol eſt agēs pollētius ipſa luna: tunc ſol in eadeʒ parte conſtitutus citius aget q̄ʒ luna agat etiā eadeʒ in parte collocata. ¶ Scđo p̄ncipaliter ambiges hec vera eſſe dum eclypſes partiliter cardinales fuerint: vbi aūt in tractibus intermedijs aut in tractu inter ortū ⁊ culmen: vel inter culmē ⁊ occaſum conſtitute ſint: qua naʒ rōne tempora diſtribuenda ſint e ptholomeo nō habet̄. ¶ Tertio p̄ncipal'r dubitādum. nā triplex thema fieri iuſſit. ad ipſius deliquij initium: ad ipſius mediuʒ. atqʒ ipſius exitū. argumēto. vʒ. ꝙ his tribus tēporibus ſiderum ſtatus nō eſt vnus: ſed omni hora alius atqʒ alius. Simili rōne dicet aliqs tria themata eſſe erigenda p̄mo ipſo in tempore: tria in ſecūdo. tria etiā ⁊ in tertio: cuʒ quodlʒ hoꝝ ſit latum ac amplum p̄ncipio ipſo medio ac fine conſtitutū. Nā etiaʒ in his ſtatus ſiderū non eſt vnus. v̄bi cauſa. ſit ſolaris defectus triū horaꝝ ſpatio ↄtentus. Tunc tēpus initij vnam ↄtinebit horā. Secundū tempus ⁊ tertiū ſimil'r ſingulū horam vnā: tunc fieri pōt in p̄ncipio p̄me hore aries horoſcopet. Jn illius met dimidio taurus. vt ſi in finibus ſignoꝝ cōtingat horoſcopatio: erunt tunc horoſcopationes alie ſtatuſq̄ʒ ſiderū differentes. igit̄ erunt. 9. themata conſtituenda. nam tria in tria ducta. nouem faciunt. Hec ⁊ ſi difficilia ſint: nō eſt difficile concordare obſeruationes aſtronomicas cuʒ naturalib⁹ enunciatiōibus.

Cōuentiua aſtronomoꝝ cū n̄alibus.

Dicamus igit̄ ad p̄mū. ortuʒ hoc eſt horoſcopū eſſe p̄ncipium: vn̄ ſtelle in nos vires exercere incipiunt. vn̄ agere ⁊ irradiare ceperint. Culmen eſt locus: in quo ſtelle ↄſtitute actiones firmant eas implent: ad ſummūqʒ ducunt. Occaſus eſt locus e quo ſtelle ipſe deſinūt vires habere. Hec qua rōne fuerit: diximus. Qua e re per quātū ſtella vel ↄſtellificatio ab ortu diſteterit: per tātū ab p̄ncipio: per qđ agunt: recedunt. nō poſſunt actiones ſtelle ipē iterimere: niſi eas exercere ceperint. Qn̄ igit̄ ſunt in culmine agere non poſſunt: niſi p̄us ceperint. Jncipiunt aūt per ortum. ac per ab ortu diſtantiaʒ: quare profectio actionis ab ortu in conſtellificationem eſt dimetienda. Un̄ quādo p̄ncipiū per qđ ſtelle agunt: ad locū ꝓficiſcetur: vbi ↄſtellificatio ↄſtituta eſt: dando cuilʒ ſigno fere menſeʒ: tunc euentus eſt. Quaue ratione ſignum menſi fere tribui debeat in ꝓfectione: Albumaſar inquit ⁊ docuit obſeruatio.

Punici obſeruatō

Circa ſecundā punicus qdā ptholomei interpres tempus perdurationis. ⁊ tēpus diſtributiōis ſimili rōne vult eſſe colligendū. vult eni in ſolari eclypſi ꝓfectionem eſſe per annos. Jn lunari aūt fieri per menſes. Unde quando p̄ncipium per qđ ſtelle agunt: hoc eſt pars horoſcopans ad locum ꝓficiſcetur. vbi ipſa ſolaris eclypſis collocat̄: dādo ſingulis. 15. gradibus annū. Singuloqʒ ſigno duos annos: tunc euentus erunt. Jn lunari aūt: ꝓfectionem hanc per menſeʒ ait eſſe colligendam. argumento. vʒ. ꝙ ſi a luna eſt menſis. a ſole annus eſt recipiendus.

Jmpugnatio.

¶ Sed hec poſitio eſt ⁊ cōtra obſeruationē Ptholomei: ⁊ cōtra rōnem naturalem. Qꝛ quidem contra Ptholomeū: verba eius indicant. vbi in temporum diſtributiōe vtraqʒ in eclypſi. vna ⁊ eadem rōne tempora docet diſtribuere. vʒ. per profectioneʒ menſium. ⁊ nō annoꝝ. Contra rōnem v̄o. Nam agentes potentes eque

cito agunt cum eis applicat initium agendi: lʒ pollentius eoꝝ diutius agat. pōt eclypſis lunaris agere in nos. ⁊ ſolaris etiā. Et ambe cum ad eas pars horoſcopans applicat. igit̄ eque cito agent ambe: cū pars illa eis applicauerit. veruʒ qꝛ ſolaris defectus eſt pollentior: ad annos. effectū ꝓducet. lunaris vero: qꝛ imbecillior: ad menſes Hac rōne ad tertiū facile eſt ſoluere. oportet. n. qn̄ eclypſis eſt in tractibus medijs partem facere proportionalem. Nam cū tunc actiones incipiant: cuʒ gradus horoſcopans proficiſcat̄ ad graduʒ partiliter: in quo eclypſis collocatur: tunc dando ſingulo ſigno menſem fere euentus erit: cuʒ ꝓmiſſor hoc eſt gradus horoſcopans: ad locum ſignificatoris erit: ⁊ ita facile eſt partem proportionalem adiuenire. Sūt g ab ortu in culmē partē aſcēdēteʒ vocāt: in cuius quauis parte collocata eclypſis p̄mis in quattuor portendit menſibus: vbi erit augmentum pro parte ꝓportionali. culmen vel deſcēdētem partē vocant e culmie in occaſum: in cuius qualʒ parte conſtituta eclypſis in quattuor ſecūdis menſibus portendit: ſed ſtatus eſt iuxta partē ꝓportionalē. Jn occaſu cōſtituta portendit vltimis quattuor: ſed ſtatus erit vltima in tertia. Et ptholomei itentio videtur. Albumaſar vult hanc profectionē fieri ab horoſcopo viſqʒ in gradū quē tenet dimidium eclypſis. dando. vʒ. cuilʒ ſigno menſem. argumento ꝙ tunc firma ⁊ conſtanſ eſt. Ego vero hoc non eſſe ad Ptholomei preceptum extimo. Nam anni cōuerſio vel reuolutio fit e p̄ncipio deliquij viſqʒ i idem p̄ncipiū. Nā tunc annua eclypſis cōuerſio vel reuolutio perficit̄. dū ſol ad eundum ſigni punctū radierit. igit̄ ⁊ profectio debet fieri oībus in tribus temporibus e gradu horoſcopante ad partem: quam eclypſis tenet. Jn p̄mo themate abraamus voluit ꝓfectionē fieri ab aſcēdēte in locū deliqoſum. dando. vʒ. cuilibet domui duos menſes: ſingulīſqʒ. 15. partibus domus menſem. Sed verbum Ptholomei eſt firmius. Et de tēporib⁹ ſatis.

De augmētatiōe.

¶ De augmentationibus nunc trāſigamus: q̄ttuor ſunt in themate eclyptico loca diligenter obſeruanda. locus ipſe eclypticus in quo eclypſis ipſa collocat̄. nā in eo vires eclypſis pollentiſſime ſunt: ⁊ p̄me. Poſt hunc eſt locus eidē dyameter. nam eclypſis in illū radios maleuolos emittit. Tertio ſunt quadrangula loca e dextris ⁊ ſiniſtris. E qbus omnibus quadrilatera figura conſtituit̄: quoꝝ quodlʒ latus ex partib⁹. xc. fit. naʒ. xc. quater ſumpta. ccclx. partes reddūt. Ulterius qm̄ motus ipē celeſtis ſiderūqʒ ꝓceſſio aſſiduo euariat: hac ipſa rōne efficit̄: vt ſignificationes ipſe quoqʒ euarient. ac nunc increſcant. nūc ↄtra iminuant̄: interdum etiaʒ mutent̄: aut oīno: aut magna ex parte: aliquādo quoqʒ firment̄. Precipit ptholome⁹ vt ſingulis menſibus habeat̄ rō coniunctionū vel oppoſitionum. quo. vʒ. in celi loco contingant. Nam ſi circa tempora deſignata. illa. vʒ. qbus euentus ſunt perduraturi. cōiunctiones vel oppoſitiōes in aliquo quadrangule figure loco cōtigerint hoc eſt vel in illo met loco. vbi deliquiū ↄtingebat. vel eidem dyametro. vel quadrāgulo: nimirū ſig̃tiones ipſe ⁊ ſtabiliunt̄: ⁊ vires etiā maiores ſuſcipiunt: ⁊ maxime vbi cōiunctiōes vel oppoſitiones ſint eclyptice. Que res quo māifeſtior fiat iubet diligenter videndū eſſe. qui tunc ſtatus ſit erraticaꝝ. ⁊ inter ſe. ⁊ cū luminaribus. ⁊ q etiā aſpectus ſit ad ip̄a loca. tum videlʒ eclyptice partis. tum eiuſdem ſiue quadranguli ſiue dyametri. Si. n. erraticaruʒ ſtatus hoſtilis eſt. ac perniencioſus. maliqʒ itē habitus: quippe euentis ipſis magna fiet acceſſio. rerūqʒ euentuū efficacia multo futura eſt pollentior: q̄ʒ initio fuerat ſignificata. ſin horuʒ ipſoꝝ nihil contingat: dubitandū nō eſt qn euentus ipſe

futurus ſit remiſſior: cũ aũt ↄfigurationis ſtatus mixtus
ſit: vti ex erraticis alie q̄dem minitent̃. blandient̃ vero
alie. fit indicatio euentũ ipſuꝫ nõ vnius fore qualitatis:
verũ ex parte vtilẽ: ex parte calamitoſum: ꝓ natura. vꝫ.
⁊ vigore erratice cuiuſq; ſiue aduerſantis: ſiue fautricis
Et hec Ptholomeus inq̄t (particulares vͦ augmenta-
tiones ⁊ remiſſiones eoꝝ que portendunt̃: perquirende
ſunt a luminariũ coniunctionibus: que interim) hoc eſt
perdurãte tẽpore ſuoꝝ euentuũ (contingẽt: vel in locis
ipſis noxijs). i. in q̄bus deliq̄a ꝓfuerunt (vel eiſdẽ confi
gurantibus) in figura ipſa quadrilatera. vt dyametro ⁊
Nõ ĩ aug mẽto ⁊ lo cis.
quadrãgulis. ❡ Sed hec nõ carent q̄ↄne. p̄mo q̄dẽ cur
Ptholomeus hec quattuor loca tm̃ iubet cõſiderari. lo-
cũ. vꝫ. eclypticũ. dyameter. ⁊ quadrãgula. e q̄b⁹ q̄drilate
ra. ſiue q̄drãgula fit figura: q̄d de plenilunijs ĩterlunijſ-
q; ↄtingentib⁹ in locis ab his deiectis nullã cũ eis ↄfigu
rationẽ habẽtib⁹: an adaugeant ſignificationes eclypti-
cas: vel ĩminuãt: vel p̄tereunda ſint: nullaq; ipſoꝝ rõ ha
benda: quid etiã de ĩterlunijs. plenilunijſq; ↄtingẽtib⁹
in triangulis. ac ſexangulis a loco eclyptico: an pretereũ
da: an diligenter eoꝝ rõ aĩaduertenda eſt: nec Ptholo-
meus docuit: nec alius eorũ vnq̄ meminit. Rurſus an
partiliter loca illa quattuor ſint obſeruanda hoc eſt vtꝝ
interlunia ⁊ plenilunia: interim caſura in locis illis q̄t-
tuor partiliter ſint aĩaduertẽda. an caſura q̄dẽ nõ par-
tiliter: ſed plactice in ſignis tm̃. vbi cã. ſit eclypſis in par
te libre. xvij. an ſit aries hoc eſt pleniluniũ vel ĩterluniũ
in ariete plactice aĩaduertẽdũ. vel illud tm̃ q̄d in arie-
tis parte. xvij. ↄtingit: obſeruandũ: ⁊ vbi nõ in illa parte
ſit: p̄tereundũ foret. ſimili rõne ⁊ de caſuris in libra. can
cro. ac capricorno dubitãdũ. Eſt p̄terea alia difficillima
dubitatio. Nã interim nõ tantũ ſolis ⁊ lune ĩterlunia vł
plenilunia his in locis eſſe ſolent: ſed triũ ſuperioꝝ con-
iunctiões vel oppões vel quadrãgula: an ipſaruꝫ rõ ha
bẽda: hoc eſt ſi ↄtingãt ĩ locoꝝ aliq̄ q̄drilatere figure: an
p̄tereũda: Ptholome⁹ q̄dẽ ſubticuit. Siłi rõne his met
locis ↄtingere ſolẽt crinite ſtelle. quarum Ptholomeus
nõ meminit: iccirco dubitandũ eſt an ipſarũ rõ habẽda:
Rño ad h ⁊ õ ãgu loꝝ figura
an pretereũda. ❡ Sed ad hec que nobis vĩr: dicamus.
Et p̄mo vt diximus in libro de criticis: in figura. xvi. la-
terũ quattuor ſunt anguli ꝓuocatorij: ac preliatorij. ple-
niq; ac viriũ ĩtegrarũ. angulus. vꝫ. a p̄n° in p̄te. xc^ma. ↄſti
tutus: qui ipſi p̄ncipio e ſiniſtris quadrangulat̃. angulus
eidem p̄ncipio dyameter: qui in parte. clxxx^ma. collocat̃
atq; ⁊ angulus e p̄mo in parte. cclxx^ma. contingens: qui e
dextris ipſi initio q̄drangulat̃. hi. n. anguli cũ maleficas
hẽant adiuicẽ figuratiões: iccirco a Ptholomeo ꝓuoca
torij: ac p̄liatorij ꝓhibent̃ cetera loca: que nullã cũ initio
hoc eſt loco eclyptico rõnem hñt: nec ſunt prouocatoria:
nec p̄liatoria. iccirco Ptholomeus ea p̄termiſit: que vͦ
cũ initio ↄfigurationes hñt ⁊ beneficas: cũ nec ſint ꝓuo-
catoria: nec preliatoria etiã p̄tereunda ſunt. Sunt item
anguli ſemipleni: ac ſemiquadranguli: que ſunt dimidia
quadrãgulorũ quoꝝ quodlꝫ latus ex. xlv. partib⁹ fit: ⁊
hec figurã faciũt octilaterã vł octiangulã. anguli. n. ipſi:
cuꝫ ſint ſemiquadrãguli: ⁊ ſemiplenas hñtes vires: etiã
prouocatorij ⁊ preliambulatorij ſunt: hos Ptholomeus
pretermiſit: eo q̄ vires debiles hñt: ⁊ in magnis euenti-
bus vix perceptibiles. verũ ſi interlunia vel plenilunia
vel ceteroꝝ ↄiunctiões his ↄtingãt in locis: ꝓculdubio
aĩaduertende eſſent a diligenti mathematico. naꝫ his
in locis conſtitute vires exercent vel prouocant: que ab
initio fuerunt ſignificate. bonas quidem. ſi bona fuerit
ſtellarum erraticaruꝫ conſtitutio. ⁊ inter ſe. ⁊ ad coniun
ctiones ipſas: malas vͦ ꝓ rõne ſtellarũ predominantiũ

in locis ipſis. ⁊ ↄfigurationuꝫ ad ipſas ⁊ inter ſe. Ad hec
ſunt anguli ſemiquadrãguli dimidiati. e quibus figura
ipſa. xvi. anguloꝝ laterũq; cõtingit: quoꝝ quodlꝫ e parti
bus. xxij. ⁊ dimidiato gradu fit. nam. xxij. ⁊ dimidiatus
gradus ſexdecies ducti. faciunt. ccclx. partes. vt in libro
de creticis diximus. his etiã in angulis. ſi interim cõiun
ctiones vel oppões luminariũ ceterorũq; planetarum
contigerint: vires prouocant: quas e p̄n° deliquiũ ipſum
portendebat. Naꝫ anguli hi ſemiquadranguli dimidia-
ti ſunt. Hec Ptholomeus pretermiſit: cũ vires imbecil-
las cõtineãt: que in magnis euentibus vix percipiũtur.
Solũ igit̃ ꝑcipit eſſe obſeruandã figurã q̄drãgulã. qua-
drilateramq;. nam hec loca plena ſunt: ac virium ĩtegra
rũ: nec precepit hec obſeruari partiliter: ſed plactice ſal-
tem de ſigno. vnde hec figura eſt quadrangula ſignorũ.
non aũt graduuꝫ. cauſa eſt: q2 ſol lunaq; radios ſuos mit
tunt in totũ ſignũ: eo q̄ ſperaliter (vt ita loquar) multi-
plicant̃ diffunduntur q;. ſuntq; etiam luminaria corpo-
re magna potiſſimum ſol. quare vis loci per totuꝫ ſignũ
continebit̃. tantoq; fortius. quanto partilius ſeſe inſpe-
xerit. Qua igr̃ rõne p̄termiſit deiecta loca ab eclypſib⁹.
ac cuꝫ eis beneficas configurationes habentia: cur etiã
quadrangula figura plactice animaduertenda. nõ autẽ
partiliter: ex his eſt perſpicuꝫ. Ceteruꝫ ad vltimã du-
bitationem redeamus: Ptholomeus itaq; e precepto ſy
nodoꝝ ſingulis menſibus caſuris: preſertim temporib⁹
deſignatis apertiſſime demr̃at in ſole lunaq; principa-
tum eſſe collocandum ſignificationum rerũ earũ oĩum:
que inferioribus corporibus contingunt. nam ſol ⁊ luna
prelaturam eam his in rebus exercent: quã noſtro exer-
cent in corpore cor ⁊ cerebruꝫ. effectiones vero erratica
rum ceterarũ eſſe acceſſorias. ſecundoq; loco habẽdas:
qualis ſub imperatorib⁹ exercituumq; ducibus: ſiue tri
bunoruꝫ: ſiue prefectoꝝ auctoritas. nam quemadmodũ
affectione cordis ac cerebri ceteruꝫ corpus afficitur: ſic
quinq; afficiunt̃ erratice ꝓ affectione ſolis luneq; ſuis
in copulationibus. ſignificationes. n. planetarũ videnẽ
ducere p̄ncipium ipſum ⁊ auctoritatem a luminaribus.
vti tribuni ac p̄fecti ab imperatoribus. Qua e re non te-
mere Ptholomeus in genituris tam hominuꝫ q̄ vrbiũ
precipit animaduertendas eſſe ſynodos vel dyametros
ꝓximo preteritas. nã ex his que ventura ſunt in menſe.
vires aſſumunt. quare eiuſmodi ſolis luneq; ſynodi vel
dyametri precipue ⁊ p̄mo ſunt obſeruandi: ceteroꝝ aũt
planetarum cõiunctiones in libro. c. enun^toꝝ ait non eſſe
pretereũdas. quaſi q̄ he luminariũ ſint imperatorie du
caleſq;. cetere aũt acceſſorie. ac ſubminiſtre. nõ igit̃ oĩno
pretereunde ſunt he: q̄m in locis plenis quadrãgule con
tigerint figure: ne ſi comete yſdem in locis acciderint:
pretermittendi ſunt. Nam hec ꝓ rõne p̄dominãtiũ ſtel-
larũ. ↄfigurationũq; ⁊ ĩter ſe. ⁊ cũ luminaribus iminuũt
adaugentq; vires ſignificationũ: que e p̄ncipio decerne
De aug mẽtatiõi bus ex de canis.
bant̃: ⁊ de augmẽtatiõibus per ſynodos ſatis. De adau-
ctionibus ex decanis dicamus. Inq̄t Ptholomeus (cõ-
ſiderãda etiã ſunt paranatellonta: ſiue ſimulacra. deca-
niq; ſiue orientes cum horoſcopo ſtelle) Nã ex his. ho-
Quid ꝑ paranatel lonta.
rũq; cũ horoſcopo: vel eclyptico loco actu mire addunt̃
ſignificationibus vires: interdũ iminuunt̃. ❡ Sed q̄d
ipſe per paranatellõta intelligat: nõ eſt planum. vnde in
libro. c. enu^toruꝫ cnu^to. xcv. ita inquit. que cũ ſingulis oriũ
tur decurijs. ea nati voluntatem ad artem quã tractat:
comprobant. verbum illud paranatellonta e verbo gre
co paranatellome: q̄d latine eſt iuxta orior: deſcẽdit. Ui
detur itaq; intelligere ſimulacra: que hodie ymagines
dicuntur: que quidem exoriuntur ſingulis cuꝫ decurijs:

qui grece decani hodie in ore oĩuꝫ facies ſunt. aſtrologi
namq; fere omnes in eandem cõueniunt ſententiã. ori-
ri. vꝫ. cum ſingulo ſigno ſimulacra tria: perinde vt ſignũ
quodlibet in tris diuidat̃ ſiue decanos. ſiue decurias. ſi
ue facies: eaq; habere incitamenta occultarum propen-
Alb. põ.
ſionuꝫ. Hec qua ratione per ſigna colligantur: Albuma-
Apponẽ ſis põ.
ſar in ſexto ſui ĩtroductorij libro. capite. ij. longis verbis
edocuit. Petrus apponenſis vir grauiſſimus inter me-
dicos phoſq; non ſpretus ſuo de ymaginum libro cũ ſin
gula ſigni parte oriri deſignatam ymaginẽ contẽnit ⁊ ap
probat. vnde cuꝫ p̄ma ſiue parte ſiue gradu arietis oriri
virum dextera falcem tenentem. ſiniſtra vero baliſtam
affirmat: cuius rei ſignificatio eſt: q̄ in cui⁹ genitura pri-
ma arietis pars horoſcopauerit: his aliquando labora-
bit: interdum bella exercebit: cum ſecunda vͦ parte ca-
nicipitem oriri inquit dextera extenſa. ſiniſtra vͦ baccu-
lum tenente: cuꝫ pars hec horoſcopauerit: his litigioſus
ac mordiuolus veluti ⁊ canis ipſe: ⁊ ita in ceteris diſtri-
Impu gnatio.
buit. ❡ Sed hec vt bene ⁊ ſapide ſtudioſiſſimus noſter
picus in libro ſuarũ confutationũ inquit: gerule ſunt ac
teratiſmata nugamentaq; ſyracuſanis illis vaniora. hec
enim niſi a te ipſo in illis forment̃: finganturq;: e ratiõe
ipa naturali colligi nõ poſſunt: nõ quideꝫ ratione viaq;
ſenſus: nec ratione viaq; motus: nec obſeruatione: que
potiſſima fides eſt aſtronomis. Nam ꝓpenſiones he ho-
minum non his tantũ e ſimulacris pendere poſſunt. pro
pter hec verbum illud Ptholomei illud ue enunciatuꝫ.
xcv. de nõ erraticis ſtellis limpidis regijſq;: aiunt q̄daꝫ
audienda eſſe. nam ſtelle eiuſmodi cũ eclyptico loco vel
alia expõ.
horoſcopo orte: non erant a Ptholomeo pretermitten-
de: preſertiꝫ cũ eo libro dicat: cũ p̄ſtare non poteris dua
Pici põ.
bus vt lunaꝫ ſtellis coniungas: id preſta vt ſtelle fixe eã
coniungas illarũ mixturã habenti. Picus vult eſſe ver-
bum illud de. xxxvi. ymaginibus extra ſigniferuꝫ collo
catis intelligenduꝫ. quarũ. vꝫ. xv. ad auſtrum declinãt.
xxi. ad aquilonem aſſurgunt. Ego vero obſeruanda eſſe
vtraq; affirmo: ꝓpter q̄d Ptholomeus generatiꝫ dixit
cõſideranda eſſe paranatellonta. naꝫ ſiue ſimulacra ſint
ex ſtellis compoſita: que. xlviij. ſunt: ſiue ſtelle non erra-
tice. Hec ſi cum horoſcopo oriantur: aut cuꝫ loco eclypti
co nõ ſunt pretermittenda. nam prebent miras ſignifica
tionibus efficacias pollentiaſq;. Et de augmentationi-
Habitus planetarũ cum ſole.
bus per paranatellonta ſatis. De augmentatiõibus per
quinq; planetas contingentibus adijciamus. Dicamus
itaq; omnes quinq; ſtellas fieri interdum oriẽtales oc-
ciduas: interdũ matutinas veſpertinaſq;: quãdoq; oſtẽ
ſas: que grece ſynodice dicuntur: latine cõiuncte: vel hy-
pauge hoc eſt ſub radijs ſolis poſite: interdum acconyte
orientales ſunt: que precedentes orbem ſolis oriuntur.
occidue aũt que orientem ſolem ſequuntur. qua autem
ratione matutine veſpertineq; fiant: explicatũ eſt. aſcẽ-
ſe vero tunc dicũtur: cum eas orbis ſolis tetigit: vbi etiã
tunc hypauge nuncupantur hoc eſt combuſte. ſynodice
autem cuꝫ integro partiũ zodiaci numero iuncte. ccclx.
partes fecerint. acconite que tunc oriuntur: cum ſol occi
dit. hec quidem omnibus competunt excepta acconita-
tione. omnes enim orientales occidẽtales matutine ve-
ſpertine aſcenſe ſynodiceq; dici poſſunt. aliquando etiã
fieri. Sed acconite quadrangule triãgule ſexangule nõ
niſi tres ſuperiores fieri poſſunt. nam venus e ſole rece-
dere nõ p̄ot vt dixim⁹ niſi partib⁹. xlv. mercuri⁹. xxviij.
lꝫ cum luna ipſa: id aſſequantur: cum igitur tres ſuperio
res regredientes ſuis in decurſibus occidenteq; ſole in
p̄mo noctis tempore ab ortu exurgunt apparereq; cepe
rint: ſoli dyametrantur: cum aũt circa noctis mediuꝫ te-

nebraſq; intempeſtas ab ortu apparere ĩcohauerint: ſo-
li tunc quadrangulantur. hñt. n. ſuperiores eoꝝ ab idio-
tropijs talem cum ſole conuenientiam: vt queadmodũ
motibus miſcent̃: ita viribus. qua aũt ratione motibus
mixti ſint cũ ſole: ſuperius. enunciato. ix. declarauimus.
qua e re: vt vires eoꝝ cuꝫ viribus ſolis naturaliter com
miſcentur: ita motus cum motibus. Et ꝓpterea eorum
vires ſequunt̃ virtutem ſolis ſuntq; eideꝫ ſubminiſtre.
Iubet igit̃ Ptholomeus aduertendam precipue confi-
gurationem. tum quadrãgularem. tum dyametrã ſatur
ni iouis ac martis: itaq; ſi futuris in ↄiunctiõibus lumi-
narium ſaturnũ iouem ⁊ martem cum ſole dyametrari
contingat: dyametrabuntur etiã cuꝫ luna: ſin contingat
quadrangulari cum ſole: etiã ⁊ cum luna quadrangula-
buntur. In lunari vero oppoſitione ſi quadrãgulari con
tingat cum ſole: neceſſe eſt vt ipſi lune quoq; e quadran
gula regione aduerſentur: cum autem in oppoſitiõe fue
rint ſub radijs ſolaribus conſtituti: tunc ⁊ ipſi lune etiaꝫ
opponent̃. q̄ ſi lune coniuncti fuerint: e regione ſoli ad-
uerſabuntur: qui quidem ſtatus minaces ſunt: magnũq;
ſignificationibus maleficis adiumentum afferunt. poſ-
ſunt ⁊ in eiſdem luminariũ oppoſitiõibus venus ⁊ mer-
curius ſi cũ ſole fuerint: aduerſari etiã lune e regiõe: qua
etiam e re ſignificatiõibus acceſſio fiet. Ubi vero ipſis
in luminariũ cõiunctionibus iouem precipue triangula
ri: aut ſexangulari cõtingit: de maleficentia ſignificatio
num nõ paruꝫ demet: potiſſimũ bene vbi fuerit colloca
tus. In oppoſitionibus vero ſi ſexangulabit̃ ſoli: triãgu-
labit̃ lune: ſi lune ſexangulabit̃: ſoli triangulabitur: que
configurationes nõ paruꝫ e maleficentia detrahẽt. hac
igit̃ ratione tres ſuperiores addere ĩminuereq; poſſunt
ipſas ſignificationes. Preterea etiã ex quinq; cum ſole
Habitus ↄſnt in ſo le ⁊ luna.
habitu vel lune ĩminutionẽ ac efficacie contingunt. Nã
orientales matutine ſtaciarieq; earũ apparitiones ipſa
in ſolari eclypſi impetus maiores denunciant magiſq;
inexpectatos. nã ſol orientalitate ⁊ dextrcitate gaudet.
occidue aũt ip̄e ſiue ſub radijs poſite: minus poſſunt. nã
in ſiniſtro ſunt atq; attrite. Preterea etiaꝫ adoleſcẽtula
iuueniliſq; validioribus ↄſtat virib⁹ cui matutinus ſta-
tus comperandus: itemq; virilis q̄ media etas ea ſit oc
cupetq; vite noſtre mediũ: ſitq; admodum robuſta: cui
comperãda eſt ſtaciaria cõſtitutio: que quidẽ media eſt
hinc progredientis: illinc regredientis motus. veſperti-
na aũt habitudo merito etiã etatis ſenili: que vltima eſt
ſimilis indicat̃: qua in etate vires ipſe: itẽq; anioꝝ com-
motiões imbecille magis atq; effecte ſunt. In lunarib⁹
aũt eclypſibus vt dicemus occidui ac veſpertini pollen
tiores ſunt: eo q̄ ipſa ſiniſtra eſt ⁊ occidua. hi aũt ſtatus
oẽs nõ modo ↄſiderãdi ſunt eclypticis in ↄfigurationi-
bus: verũ in futuris ſiue ↄiunctiõibus ſiue oppoſitõib⁹
De cõiun ctionibus trium cuꝫ eclypſib⁹.
luminariũ. Punici Ptholomei iterpretes voluere quã-
do cũ lumiaribus tũc tẽporis cõiunctiones ſaturni ⁊ io-
uis partiliter ſupra eadẽ linea cõtingunt: ſigtiones illas
que tunc portẽdunt̃ maiores futuras multoq; validio-
res ⁊ diuturniores effici: maxime ſi in ↄiunctiõe illa fue
rit triãgularitatis ſiue (vt alij dicũt) triplicitatis cõmu
tatio: quã rem potiones ipſe que a medicis fiũt ex pluri-
bus mixte declarãt: vbi quãq; viꝫ omnes ſimul ſuã ↄfe
rant: ſũma tamẽ oĩs ad illuꝫ refert̃: cuius in ea re maior
ac vehemẽtior ad agẽdũ prerogatiua fuerit: ſimili rõne
in mixtura illa celeſti: lꝫ plures vires iniungant̃: tamen
vis luminaris deliquati: cuꝫ pollentior maiorq; fuerit
preualet ſũmãq; oẽm ad ſe refert. Adijciũt quoq; hi ſa-
turnũ ac iouem ſingulis. xx. annis fere ſemel ↄiungi ſin-
guliſq; in triplicitatibus duodecies ⁊ in ſingulo tripli-

cipatis ſigno quater:⁊ ſi iterdū qnquies eueniet: efficiſ
tū̆ vt ſint ꝯiūctōes ipſe.xiiij.nihilominus duodecies ſin
guli s in triplicitatibus ꝯiungi añq̃ aliud ad trigonum
traſeant:quãobrē ꝑme ipſe triplicitatū ꝯiunctōes maio
res vires amplioreſq; cōmotiōes afferāt: q̃ que poſt ſe
quunſ:que cū ita ſe hēant effici id ꝯtēnūt.vt.ccxl. anno
rū circuitu ſiue circiter cū ꝯtingant he ſiue.xij. ſiue.xiij.
ꝯiunctiōes vt in noningētis ac ſexagita ānis fiat circula
tio ꝯiūctiōuʒ ad ꝑmū triplicitatis ſignū:de qb' alibi. ſa
tis.n.fuit attigiſſe hec magis q̃ expſiſſe. Auctores igiſ
hi aſſerūt ꝯiūctiōes has nō ſolū addere ſigtionibus effi
cacias:ſʒ ānos ⁊ tēpora: nō ſolū denarij multiplicatiōes
aut vigenarij numeri. veruʒ ēt cētenarij aut millenarij:
vbi cā.ſit lunaris eclypſis in aliq̃ celi parte. In q̃ partili
ter ſit ipſa ſaturni ⁊ iouis ꝯiūctio: ſitq; eclypſis horaruʒ
triū equaliū:tūc portendenſ ex hac re maxie rerū muta
tiōes:colligeturq; tp̄s triū mēſiuʒ: qð tp̄s eſt vnius anni
quartū:hoc quartū ſi in mille ānos multiplicaueris:qm̄
poſt tot ānos reuerteſ cōiunctio mutatiōis triplicitatis
ad ꝑmū ſignū:ea ex multiplicatiōe ꝓficiſceſ.cc.⁊.l.āno
ruʒ nūerus.nā tot anni īplent millenarij nūeri q̃rtū. effi
citurq; vti ꝯiūctiōe ex ipa muteſ ſigtio lunaris deliquij
a meſtruis ſigtiōibus in cētenarias: ipſumq; cētenariū
nūerū magis ac magis auctū iri opʒ:ſi aliarū ēt erratica
ruʒ applicatiōes ad hec ſeſe adiūxerint. Si aūt in ſolari
defectu ꝯiūctio ſaturni ⁊ iouis in initio triāgularis com
mutatiōis ptiliter ꝯtigerit:ſitq; defect' ipſe horaꝝ dua
ruʒ ſpatiū ꝯplexus:que cū equales ſint: ānos duos enun
ciāt:vbi has duas horas multiplicaueris p annos mille:
duo ide ānoꝝ millia ꝓducenſ. ¶ Sed hec ꝯpoſita ⁊ fi
Impu/gnatio. cta ſunt ab his:quoꝝ ſtudium fuit in ꝯponēdo fabulas.
Ptholomeus.n.ſuis in v̄bis per mixturā ceteroꝝ plane
tarū cū eclypſib' voluit ſigtiōes increſci.q̃tū.vʒ.ad effi
cacias:vireſq; atq; pollentias: q̃tū v̄o ad tēpora nō niſi
ex eclypſium ſpatio per equales horas ꝓduci autumat.
Qð ēt rōnale eſt.nā potentis ⁊ vigoroſe cāe nō eſt ſero ac
tarde icipere:qð factura eſt:ſʒ vel tarde ſeroq; deſinere:
incipere aūt aut mox: aut cito:vti medicina qñ e pollēti
bus viribus medicinarū ꝯficiſ: ipſa qdē mox icipit edu
cere:ſʒ tarde ſeroq; qeſcit. Ad h̄ ꝑdictiōes ſuas in tā lon
geua tēpora extēdere nō v̄r eſſe homis: q tā breui victu
rus eſt tēpore.hec.n.ex obſeruatione minime acqri pn̄t.
ob ſeruatio.n.plurib' e ſingularib' ꝯficiſ: mō nullus hō
eſt:imo nec plures:q tāto vixerit tēpore. vt plures obſer
uaſſent ſingulares: e qb' v̄lem deducere potuiſſent:imo
nec vnā:cū tāto iterim tp̄e alie atq; alie ꝯiunctiōes ꝯti
gerint:que aut mutāt qdē:aut ex toto irritāt:nec pōt ob
ſeruatiōe mathe^(ci) deprehendere ꝑma ſi ꝓficiſcanſ a cā
euētus illiuſmodi:an a ſecūdis. Rurſus cū eiuſmōi ſide
rales ꝯſtitutiōes ad nr̄uʒ cōmodū ſint deſignate ab ipō.
vʒ.oīum rerū auctore deo:nihil v̄r has cōferre nobis. ſi
tāto pdurauerint tp̄e. qd.n. ad ꝯſtātinū ſi ꝯſtantinopoli
nūc machōett' iperitet.qd ad ceſarē ſi rome ꝑdn̄eſ ſacer
dos.qd ad moſem.ſi hieruſalē ſoltan' ꝑcipiat. vn̄ ſtudiū
hoc poti' ad ſtultitiā referri v̄r q̃ ad prudētiā. Et de in
De incre/mentis ex/āgulatiōe cremētis ex planetis ꝯtigētib' ſatis. ¶ De icremētis ex
angulatōe ſeu locoꝝ pollētia dicamus. In eclyptico the
mate vt diximus ꝑcipua loca ſūt tria. ortus.vʒ. occaſus
⁊ culmē.nā ſubterrāee eclypſes parū aut nihil momēti
afferūt.eoꝝ v̄o locoꝝ que ſupra terrā ſunt:aliq̃ ſūt ab or
tu deiecta.vt.xij.⁊.viij. alia cū eo ſocietatē hn̄tia. vt. xi.
ſexāgula ꝯfiguratiōe affinis.ix.aūt triāglā.x. q̃drāgula.
occaſus v̄o dyametra. Eclypſes igiſ que his in locis con
tingunt minaciſſime ſunt. Prime qdeʒ: que in ortu. 2^a
in culmie. 3^a in occaſu, 4^a.in.xi.loco. 5^a in.ix. Cetere

⁊ ſi minaces atq; noxie ſint:cum locis ꝑmarijs nō cōtin
gant:aliqua ex parte mitiganſ. Qua e re eclypſes oībus
in quadrātibus vires eaſdē nō exercent. qbus.n.in ortu
ꝯtingunt:minaciores:qbus in.xij. ab horoſcopo loco col
locanſ:blandiores. eclypſis.n. cū ſui nā ſit minax ⁊ per
nitioſa.nam lumē ſubripit: quo cuncta viuentia viuunt
⁊ ꝯſeruanſ:tāto ꝑpter hoc minacior ac pernicioſior fiet:
quāto ꝑncipaliorē ac cardinaliorē afficiet locum. Et de
icrementis ſatis: conſequens eſt vt enūciata addamus:
que Ptholomeus in libro.c.enunciatorum inquit.

¶ Enun^(tum). XII.

Significātia eclypſis decreta ſunt ei'
que propius cardines. cōſidera etiaʒ
naturā ſtellarū ſimul conſiſtentiū. tū
erraticarū.tum fixarū.ac etiā ſimula
cra coorientia: ⁊ ꝭm hec pronuncia.

¶ Enun^(tum) hoc eſt Ptholome.xcvi^m.vbi ⁊ ſigtionuʒ ma
gnitudinē ⁊ ipſarū q̃litatē tāgit. Sūt.n.eclypſiū ſigtōes
maiores minoreſue.tū ꝓ ipſarū magnitudie aut exigui
tate.tuʒ ēt ꝓ celi locis:in qbus fieri eas ꝯtingit.nā cardi
nales pollētiores ſunt ac vehemētius afficiūt: qñ qdem
cardies ſint ꝑma mūdi loca:in qb' planete collocati cuʒ
maieſtate ꝑſidēt: quocirca recte ait (eclypſis decreta)
illa qdē (ſigntia) hoc ē admodū potētia eſſe:(que ꝓpi'
cardines ſunt) vtpote in gradib' celi āgulo ꝓximis:aut
in loco cardini finitimo. Deinde q̃litates ſigtionuʒ tan
git.d.(Cōſidera ēt nām ſtellaꝝ ſimul ꝯſiſtētiuʒ) hoc eſt
cū ipſis deliquijs.(tū erraticaꝝ.tū nō erraticaꝝ: ac ēt ſi
mulacra coorientia) ſiue facies ſint ſiue.xxxvi.ille yma
gines(⁊ ꝭm hec) hoc eſt ⁊ ꝓ q̃litate harū(ꝓnuncia.) ſic
igiſ his in v̄bis tetigit.tū efficaciā ſiue plenitudinē.tum
q̃litates eclypſiū. Magni/tudo ⁊ q̃li/tas ſignifi/cationuʒ.

¶ Enun^(tum). XIII.

Defectus luminariū in cardinibus ge
niture annuarūue conuerſionum no
xius eſt:accipiunt autem locuʒ ab in
teruallo aſcendētis ac loci defectus:
vt autē ab hora ſolaris eclypſis annos: ſic ab
eclypſis lunaris horis menſes capis.

¶ Hoc eſt ptholomei enū^(tum).xxiij.in quo ipe tetigit. Pri
mo qb' ſiue locis:ſiue reb' noxia ſit eclypſis. Scðo qb'
tēporib' euētuū initia:atq; ſpatia fieri ſolēt:⁊ ita colligē Spēs lo/ca tēpora.
do ꝑmū ⁊ 2^m enūciatū:ptholomeus tria ꝯgregauit.ſpēm
videlʒ euētuuʒ:loca ſiue res qb' ꝯtigere aſſolēt:⁊ tēpora
tā ꝑduratōis q̃ diſtributōis:inqt(defect' lumiariū no
xi' eſt) qñ ꝯtigerit(in cardib' geniture ānuarūue ꝯuer
ſionū) ſiue hoīuʒ:ſiue vrbiū:ſiue oppidoꝝ: ſiue ruriū:ſi
ue domoꝝ:v̄l caſaꝝ:ſiue r̄gnoꝝ:ſiue dogmatū:ſiue coro
nationū:aut cuiuſuis rei hn̄tis geniturā ānuāue ꝯuerſio
nē:veꝝ nō vna rōne. nā vbi in ſigno aſcn̄te geniture vel
ꝯuerſiōis ānue ꝯtigerit:portendiſ rei illi malū in corpo
re vitaliq; ſuba:eritq; malū ipſuʒ magis minuſue ꝑicu
loſuʒ ꝓ eclypſis q̃litate; ꝓ ꝯſtitutōe ꝑfectoꝝ:proq; tene Unde ma/leficentia/eclypſis ⁊/ex quot.
braruʒ magnitudine:proq; vicinitate: aut remotiōe ad
partē cardis.nā que ꝓpa in cardis parte ſiue geniture ſi
ue annue ꝯuerſionis ꝯtigerit:ꝑnicioſior ac minacior eſt
illi rei:que v̄o plus ⁊ plus diſtauerit. Eius pernitioſitas
mitigabiſ. Ubi aūt in culmie acciderit iuxta figurā na
talitij vel annue ꝯuerſiōis ꝓ rei magiſterio ⁊ dignitati
bus dāna portendenſ:que qdē a potentibus ac magnis
viris iferunſ:ſicq; in ceteris pronuncia iuxta loci ſigni
ficatōeʒ. Deide euentuū initiū tangit ⁊ inqt(accipiunt Euentoꝝ/initium.
aūt locū) ꝑfectōis(ab iteruallo aſcn̄tis:ac loci defect')

cum enim pars horoſcopans: que promiſſor eſt venerit
ad locum deliquij dando vel vt albumaſar dicit cuilʒ ſi
gno menſeʒ:vel vt dicit abraamus cuilʒ ſigno duos mē
ſes:vel vt ptolemeus vult dando cuilʒ ſigno illud qð ſi
bi proportionalr̄ cōpetit:tūc euētus eſt. Hec de euētuū
initijs. Deinde ſignificationū ſpaciū ſubſcribit(vt autē
ab hora).ſ.equali que ſemper ē.xv.partiū(ſolaris ecly
pſis annos:ſic ab eclypſis lunaris horis menſes capis.)
Nā ſol ſua peragratione annum facit.luna mēſem. Hec
ſunt tanq̃ epylogus tam de ſpē q̃ de locis q̃que de tem
poribus euentuum.

¶ Enun^(tum). XIIII.

De quo aūt genere future res ille ī q
bus euētus accidet ſint via hac aſſol
uemus: vt ⁊ ſignorum idiotropiam
imaginemq; in quibus loca ipſa de
fectuum inueniuntur:aīaduertamus: ⁊ que ſi
ue erratice ſiue fixe ſtelle oecodeſpotiam opti
neant:tum ſigni deliquioſi:tum cardinis qui ē
ante defectuʒ. Capitur aūt ſtellis ab erraticis
oecodeſpotia hac quidem ratione:qui eni pla
neta vtroq; in loco:eclypſis. vʒ.ac ſubſequen
tis eum cardinis plurimas habuerit rationes
ꝭm proximas ſequutas applicatiōes vel deflu
xiones: ⁊ ꝭm configurationes rationeʒ qdem
habentes:itemq; ꝭʒ dominatum:tum domi
ciliorum:tum trigonoruʒ altitudinū ac finiū:
qdē planeta oecodeſpotiā ſolus accipiet. Qð
ſi idē ipſe planeta minime inueniatur eclypſis
⁊ anguli dn̄ator:ſed duo planete ſimul cōpe
titores fuerint:qui ex his vtroq; ī loco plures
cognationis conciliationiſq; rationes habue
rit:is dominatum aſſumet:eclyptici tamen lo
ci dominus preferendus eſt:ſin auteʒ plures
inuenientur planete inter ſe emulari: ⁊ tanq̃
de loci preſidētia contendere:qui ex eis angu
larior:opulentior:aut conditionalior fuerit il
lum ad preſidentiam preponemus.

De genet ¶ Hec ſūt ptolemei verba fere ſcðo apotelematon. capi
te ſeptimo:⁊ recte qdem. Nā poſt ſciam de loco eſt ſcien
tia de tēpore.ſiqdē omne corpus qð eſt in loco ⁊ in tēpo
re eſt:eſt que e loco tēpus veluti ⁊ motus. poſt ſciam de
tēpore venit ſcia de genere:quādo quidem genus eſt an
te ſpēm euentuum:⁊ qm̄ ſcia generis duplici proficiſciſ
via.ſ.⁊ a loco in quo eclypſis contingit:⁊ a loco predomi
natoris in themate ſiue ſtella ſit erratica ſiue fixa:opus
eſt:vt precognoſcamus primo quis dominator ſit ꝑmo:
Quis oe/codeſpo/tes apud/quoſdaʒ ſcðo qs locus deliquioſus cardoq; ſit: tum ſequens vel
precedēs:⁊ primo que quidā recentiores dicant.aſſolua
mus. Quidā igiſ noſtris tēporibus clariſſimi auctorita
te materni affecti eclypſis dominatorem eum ex qnq;
erraticis eſſe contendūt:qui dn̄s eſt ſigni ꝓximi: hoc eſt
illius qð ꝭm ſuccedentiaʒ ſignorū locū ſequiſ deliquio
ſuʒ. verbi cā.ſit eclypſis in libra:dicemus ſignū proximū
eſſe ſcorpiū:cuius dn̄s eſt mars:hunc quideʒ dominato
rem eclyptico in themate faciūt:ſicq; i ceteris facito:ex
cipiunt domicilia ſolis ⁊ lune:cum ſol ⁊ luna totius do
Argumē/tū horum mini ſint:nec dignantur particularia dominia ſortiri.
Mouentur iſti argumento q̄ ſignuʒ ꝓximuʒ loco deli

quioſo eſt veluti forma:ſignū ipſum deligoſum vti mā
quando quidem proximū ſignū proficiſcaſ ad locuʒ de
liquij:qua e re a ſigno ꝓximo illi eſt euētuū genus.e do
mino illius tota diſpoſitio:qppe cū ſignum ⁊ dn̄s vnam
ſubeant ſpēm. ¶ Sʒ hec pō eſt primo ꝯ ptolemeum: vt
dicemus:nec ad materni mētē:nā ipſe in genituris loq Impu/gnatio.
tur:geniture.n.dn̄m greci cyrion geneſeos vocāt. eſtq;
ſecundo cōtra rōnē:nā eclyptico in themate duo ſunt ꝑ
maria loca.eclypticus ipſe:qui eſt primus ⁊ ꝑcipu':⁊ car
do ſiue ſequens ſiue precedēs:in hoc oēs ꝯueniūt antiq:
qua e re vtriuſq; loci dominator meretur principatuʒ aſ
ſumere. His omiſſis qd ptoleme' ſentiat: aperiam'. In Poſitio/ptole.
colligendo itaq; oecodeſpotē ſiue dn̄atorē quedaʒ ſunt
neceſſaria ex pte ſignorū:quedā ex parte ſtellaꝝ.e parte
nāq; ſignorū duo ſigna precipue ſunt aīaduertenda:⁊ in
quo eclypſis collocatur:⁊ ī quo cardo ipſe ſignificatiōis
eſt conſtitutus. E parte vero planetarū ſiue fixarum:ob
ſeruandi ſunt:⁊ qui ſignū ipſuʒ peragrent ſiue eclypticū
ſiue(vt dictū eſt)cardinale:quiue ipſa aſpiciāt:quiq; ip
ſorū ſint dn̄i:ſiue vnus idēq; ſit:ſiue plures. Loci quidē Eclyptic'/locus.
igitur eclyptici cognitio manifeſta eſt. Signum.n.ī quo
luminaris contingit defectus.lunaris quidem vbi luna.
ſolaris vero:vbi ſol ⁊ luna collocantur accipienduʒ eſt.
qui vero angulus ſit antecedens aut cardo:ſiue: vt pto Quis car/do.
lemei verbo vtar:centruʒ:ambiguum eſt:cum precipue
ipſe in eodem textu cardinalis loci mentionem faciēs:
⁊ cardinis dicat qui eſt ante eclypſim: ⁊ ſtatim ſubijciat
ſubſequentis:quantum vero differāt inter ſe precedere
⁊ ſubſequi:grammatici norūt. Animaduerſione dignuʒ
duos in propoſito eſſe in themate cardines ſiue duo cen Duo cen/tra.
tra:habita.vʒ.ratione ad eclypſim: ⁊ cardo qui eclypſiʒ
ſubſequiſ ꝭm ortū ſignorū:⁊ cardo qui eaʒ antecedit ꝭʒ
motū diurnū ortumq; ſignorū:vt ſi v̄bi cā.in.ii^o celi re
gione deficiat alteꝝ luminariū decim' loc' h̄ eſt culmē
eſt cardo ꝑcedēs:nā ſignū qð in eo cadit diurno motu ꝑ
oritur planetaq; in eo collocatus ab eclypſi oriētalis ē.
Oriēs v̄o cardo eſt centrum vel angulus ſequēs:qm̄ mo
tu diurno ſubcedit: eſtq; planeta in eo ꝯſtitutus occidu
us ab eclypſi:at tūc de re hac auctores nō vna rōne ſenti
unt. Ioannes heſchidus:lʒ varia dicat:velle videtur tā Poſitio/eſchidi
dem cardinem precedentē eſſe obſeruādū: vt ſi in vnde
cima deliquiū ꝯtingat:obſeruari iubet culmen: ⁊ lʒ plu
ribus rationibus id ꝯfirmare videaſ:illud potiſſime eo
ꝯtēdit:q̄ eclypſis proficiſcitur motu diario euʒ in locuʒ
vti ad formā: recedit autē a cardine ſequēti:qua e re vir
tus eius cū ꝑcedenti cardine magis cōmixta eſt q̃ cū ſe
quēti:qñ qdē a ſequēti recedat ad ꝑcedētē ꝓficiſcaſ. lō
gas ⁊ argumētoſas qōnes ei' eo ī loco omittimus: qppe
cū magis v̄itati q̃ vētoſitati incūbimus. Sed aduerſus Impu/gnatio/pici
Ioannē aſſurgit picus etate nr̄a clariſſim' ī lib.ſuaꝝ cō
futationū.primo q̄ ꝯ ptolemeū:nā grece epomeni cētri
h̄ ē ſequētis cardinis inqt. ſcðo nā vbi deliquiū in occa
ſu ptiliter ꝯtigerit:qs cardo aīaduertēdus:nō imū. Naʒ
de ſubterraneis nihil ptoleme' obſeruat.igſ culmē erit
cōſiderādū:h̄ āt ē cardo ſequēs:q̃ e re picus ſequētē car
dinē ⁊ nō ꝑcedētē ad ptolemei ꝑceptū iubet obſeruari.
Quāq̃ picus aduerſus Ioānē recte ſentiat:ſuis tn̄ ⁊ ipe Contra/picum
virib' ruit. Nā deliquʒ vbi ī ortu ptiliter ꝯtigerit:unuʒ
cū ſubterraneuʒ ſit:nō erit obſeruādū:⁊ ita culmen erit
animaduertendum:qð quidem cardo eſt ꝑcedēs ⁊ non
ſequēs. Preterea ptoleme' codē cōtextu ſequentē ⁊ ꝑce
dētē cardinē ꝑcipit obſeruari:ita vt ī ſua rōne videaſ di Rn̄ſio/ꝓpria.
uerſus:qð picus nō examiauit. Dicim' nos eclypſiʒ vbi
ptiliter ī ortu contigerit vel fere: cum de ſubterraneis
vix ratio habenda ſit:cardo precedens hoc eſt culmen

obſeruandum eſt. Ubi eniʒ in ortu partiliter vel fere acciderit: ſequens cardo eſt ī imo: qđ quia ſub terra eſt: ipſum pretermittimus. vbi autem eclypſis in occaſu partiliter vel fere contigerit: cum cardo precedens ſit in imo: de quo cum ſubterraneum ſit: nulla habenda eſt ratio: cardo obſeruandus erit in culmine. vbi autem deliquium collocetur in culmine: tunc ambiguuʒ eſt an precedens an ſequens hoc eſt an ortus an occaſus obſeruādus ſit: cum ex vtraqʒ parte ſint rationes. Mea ſententia hec eſt: vt in ſolari eclypſi obſeruetur precedens cardo. Nam ſol diurnus eſt dexter ac orientalis ꝛ lucanus: quare gaudet orientalitate matutinatione ꝛ dextreitate: que in precedenti cardine collocantur: in lunari vero cardo obſeruandus eſt in ortu ꝛ ſequenti: nam luna ſiniſtra eſt occidua veſpertina nocturna. qua e re in lunari cardo obſeruandus eſt ſequens: iccirco cum ptolemeus eodem in textu ſequentis ꝛ precedētis meminerit: hoc quod diximus videtur innuere. Nam cum de antecedēti loquitur ſolaris nos admonet defectus: cum vero de ſubſequenti lunaris cardines defectuʒ ſuadet: ꝛ de loci cognitione ſatis.

De oecodeſpote.

De oecodeſpote tranſigamus: ꝛ primo dignitates: ſiue auctoritates: ſiue teſtimōia: ſiue iuriſditiones: ſiue prerogatiue: ſiue iura: ſiue rationes: ſiue pollentie quot ſint preponamus. Ptoleme⁹ de his nō vno modo loquitur. Apoteleſmaton eniʒ tertio. capite ſcđo. videtur bifariam loqui de his: poteſt enim planeta pollere vel erogare vno modo ratione mūdi: alio modo ratione thematis ſiue geniture ſiue cuiuſuis rei. pollet quidem ratione mundi quotiens in domicilio altitudine ſiue exaltatione: triangularitate ſiue triplicitate: finibus ſiue terminis: conditione apparitione atqʒ motus velocitate: collocatur.

Iuriſdictiōes mūdi. vij.

Et ita mundi iura ſiue ratione ſiue prerogatiua ſeptem ſunt. domicilium. vʒ. altitudo triangularitas fines conditio ſiue ſimilitudo: que grece heresis. chaldaice haix. latine condictio ſiue ſimilitudo dicitur. apparitio: vt orientalitas ſiue matutinatio ꝛ mot⁹ velocitas: vt ꝙ motus apparēs veruſqʒ ſit velocior motu equali. De decanis ſiue decurijs ſiue facieb⁹ ptolemeus nullibi loquitur: tamē recentiores aſtronomi magna de his canunt: que nos tanq̄ʒ fabuloſa omittimus.

Sex iuriſdictiones thematis.

Ratione vero thematis iura ſunt epicentratio ſiue angularitas: ſiue: vt alij aiunt fortitudo ꝛ aſcenſus. epicētratio quidem eſt: vt planeta ſit in aliquo thematis cardine potiſſimum ortu ꝛ culmine. aſcenſus autem: vt collocetur in loco ad anguluʒ aſcendētē: vt in vndecima ſcđaqʒ. Uerum hoc in loco ptolemeus hec omittens planetam habere prerogatiuam vult in loco aliquo: quotiens illi corpore applicet vel per eum defluat ſiue commeet. itemqʒ quotiens illi configurabitur: vt triangula: quadrangula: ſexangula: aut diametra configuratione: maxime vbi illo in loco cum configuratione rationem habeat. Rurſus quotiens domicilium trigonum ſiue triangularitatem altitudinem: ac fines habuerit. He enim ſex iura rationes ac prerogatiue dici ſolent.

Suffragia tria.

Suffragia vero ſunt tria angulatio opulentia ac conditio. Sed quid ſit opulentia ptolemeus non explicat: grecus auctor eius īterpres: cuius nomen ignoramus. vult pollentiam eſſe apparitionē: vt ꝙ orientalis vel lucanus ſit. velocitatemqʒ: vt ꝙ velox ſit. prime quidē rationes ſiue iura dici ſolent: quoniam ſunt prime ac precipue auctoritates. ſcđe dicuntur ſuffragia: qꝛ capiūtur ſcđo loco ꝛ in ſupplemēto: vt videbitur: nūc vero quid oecodeſpotes ſit aſſoluamus:

Oecodeſpotes ap punicos.

punici almudebith. latine ducem grece oecodeſpoteʒ hac ratione colligitur: vt qui dignitatibus dignior fortitudinibus pollentior fuerit in themate: ipſe dux eſt. Domicilium nāqʒ dignitatis partes habet quinqʒ. exaltatio quatuor: triplicitas tres. fines duas. facies ſiue decanus vnā.

Grad⁹ iuriſdictiōuʒ

Locus primus hoc eſt aſcn̄s partes fortitudinis habet iz. locus ab horoſcopo ſcđs habet. 6. locus ab horoſcopo 3⁹ habet tres. locus ab horoſcopo quartus habet. 9. locus ab horoſcopo quintus habet. vij. loc⁹ ab horoſcopo ſextus habet vnam. locus ab horoſcopo ſeptim⁹ habet x. locus ab horoſcopo octauus habet quatuor. locus ab horoſcopo nonus habet quinqʒ. locus ab horoſcopo decimus habet. xi. locus ab horoſcopo vndecimus habet viij. locus ab horoſcopo duodecim⁹ habet duas. Si quis igitur planetarum in loco ſuo: vbi collocatur ī themate ꝛ plurib⁹ partibus: tum dignitatis. tum fortitudinis potitus h̄ fuerit almudebith: ſiue dux: ſiue oecodeſpotes ē habendus: e quo eſt genus euentuū apud arabes.

Impugnatio.

¶ Sʒ hec poſitio lʒ poſſit eſſe vera interdum: tamen ptolemei verbis hic non conſonat.

Expoſitio ptole.

Ubi animaduerſione dignum apud ptolemeum inueniri interdum dominatorē: queʒ ipſe epicratetorē vocat: inde dictus ꝙ epicrateſim ideſt dominatum inter alios planetas optineat: ſitqʒ in tota figura ceteris pollentior. ꝛ hunc almudebith recte arabes vocant. latine ducem. hunc eundem ſignificatorem aliqui dicunt ꝙ conſtitutionis figureqʒ totius primam maximamqʒ ſignificationem ſortiatur. Interduʒ oecodeſpoteʒ: qui proprie dominus domus latine eſt: ſiue paterfamilias: ſiue hoſpitator: tamen hic non hac ratione oecodeſpotem capit: ſed alia ratione: vt dicemus. Or vero in propoſito ptolemeus oecodeſpotem non intelligat almudebith declaratur.

Sol luna non oecodeſpotes.

Nam ſol ꝛ luna euentus ipſos agunt: vt effectrices cauſe. Oecodeſpotes āt: vt māe ſubminiſtri: qua e re oecodeſpotes eſſe đbet vnus ex quinqʒ: alius. vʒ. a ſole lunaqʒ. non enim poteſt ideʒ eſſe efficiens ꝛ ſubminiſtrans. itemqʒ dn̄i totius dedignantur particularia dominia ſortiri: vt dicit maternus. Sūt. n. ſol ꝛ luna totius domini: effectriceſqʒ vniuerſales cauſe: quare ex quinqʒ aliqs opus eſt: vt ſit. verum non quicunqʒ eē poteſt. Nam cuʒ ipſe ſit ſubminiſter rōnem dʒ habere cū loco luminaris deliquati: ꝛ cū eo cum quo locus ille hʒ rōnē: quare opus eſt: vt habeat rationē: tam in loco deligoſo q̄ʒ in cardine de quo tam multa diximus: hoc ē ī lunari deligo occiduo ꝛ ſequēti. in ſolari vero orientali ꝛ precedenti. ¶ Ad hoc igitur colligēdū primū habeatur ratio ſigni deliquioſi ac planete illius qui ī ſigno preſidet. Deide ſigni cardinalis de quo diſputatū eſt: ac ſtelle erratice: que ſigni eſt domina: deinde ſi vtriuſqʒ ſigni vnus ſit idemqʒ dominus an fortaſſe duo aut plures. Et enim eclypſis in occaſu vbi contigerit in ſignoqʒ geminorum ꝙ ī celi culmine virgo: tuʒ exiſtat: ꝛ eclyptici ſigni: ꝛ in ſequētis cardinis idem dn̄s erit mercurius. Ubi vero eclypſis in ſagittario cōtingat: ipſeqʒ ſit in occaſu: piſcis ī culmine vtriuſqʒ loci idē dn̄s erit iuppiter. Si autē in ortu defectus accidat in ſigno capricorni: in culmine erit libra: tūc ſigni deligoſi dominatum obtinebit ſaturnus: venus aūt culminis precedētis hoc eſt medij celi: qua ratione duo de figure iuriſditione cōtendent. at exīte ioue in occaſu hoc eſt in domo ſeptima in cancro: ſi defectus fiat in v̄gine hoc eſt in domo nona inqʒ mercurij altitudine: ac domicilio: venuſqʒ culminet ī libra: tres vidētur planete de preſidētia pugnare: iuppiter quidem hac rōne ꝙ in cardine conſtituitur precedēte ſuaqʒ in altitudine. Mercurius autem ꝙ deligoſi loci dn̄s eſt. Uenus ꝙ ꝛ libre domina: ꝛ ꝙ totius mundi culmen obtinet: eadem erit inter tris contentio: ſi culminante libra ꝛ horoſcopante capricorno defectus contingat in ſcorpio domoqʒ vndecima Saturnus enim duplici vtetur prerogatiua ꝙ ꝛ dn̄etur horoſcopo: ꝛ altitudinem habeat in culmie ꝙ teneatur a libra. Mars ꝙ preſideat ſigno in quo defectus cōtingit hēatqʒ altitudinē ī capricorno: ac ven⁹ ꝙ dn̄a ſit ſigni culminans ī āguloqʒ inſideat p̄cedente. Rurſus ſit virgo in ſeptimo celi domicilio ꝯſtituta deficiatqʒ luminare ī libra: octauoqʒ loco teneat celi mediū ſagittari⁹: ſitqʒ ī eo iupiter. ſaturn⁹ vo. iiᵐ. peragret locū ī capricorno ꝯſtitut⁹ rixa de iuriſdictiōe iter q̄tuor ſimul planetas vteꝛ̄. Mercuri⁹ ſe figure dn̄m ꝑꝑ virgineʒ: in qua cardo antegrediens eſt collocatus: cum ſit idem ipſe ſigni dn̄s: ꝛ altitudo eius in eodeʒ exiſtat. pariter etiam venus ꝙ ſit libre domina: quo in ſigno factus ē defectus. ꝑte ex alia iuppiter ꝙ teneat mūdi totius culmen ſuoqʒ in domicilio deqʒ ſexangulo locū intueatur eclypticuʒ. Saturnus vero ꝙ in ſigno ipſo: in quo eclypſis contingit: habeat altitudinem: eumqʒ intueatur ex vndecimo celi loco: deqʒ capricorno ſuoqʒ de hoſpitio: erit igitur inter quatuor planetas cōtentio: duos quidem ſuperiores totidēqʒ īferiores: illos quidē diurnos: venerem contra nocturnam: tum etiam ſaturnus ꝛ iuppiter maſcularum ſint virium: venus feminearum. Mercurius vero cōmunitatem quandam vbiqʒ ſectatur. qua quidem ratione iuppiter conuenit vinculo conditionis cum ſigno ac domicilio ſuo. eſt. n. ſagittarius maſculinum ſignum: ꝛ ſaturnus deſidet ab eo: qm̄ capricornus eſt femineum. vtriqʒ autem conſentiunt cuʒ libra: ꝙ ſit virile ſignum venus: ꝛ ipſa conditionis hui⁹ ratione nequaq̄ʒ conuenit cum libra: ꝙ virile ſit ſignum roboriſqʒ maſculini. Ptolemeus autem breuibus vtēs v̄bis rem hanc hac ratione docet: ꝛ inquit. (Capitur aūt ſtellis ab erraticis oecodeſpotia) hoc eſt dominat⁹ (hac quidem ratione) ꝛ norma (qui enim planeta) exceptis ſole ꝛ luna qui totius domini ſunt: (vtroqʒ in loco eclypſis. vʒ. ac ſubſequentis cum ordinis) in lunari defectu vel precedentis in ſolari (plurimas habuerit ratiōes) ſiue iuriſditiones: ſiue iura: ſiue prerogatiuas: quas explicat. o. (ſm̄ proximas ſequutas applicationes) hec eſt prima iuriſditio: vt ſit planeta corpore ambobus vel alteri locorum applicatus (vel defluxiones) hoc eſt vt defluat peragretqʒ per ſignuʒ deligoſum vel cardinem: h̄ igitur eſt prima ratio: vt ſit ipſe in ſigno deliquij vel cardinalis applicatione vel peragratione (ꝛ ſm̄ configurationes) quadrangulam. vʒ. ſexāgulam: triangulam vl' diametram (rationem) ꝛ iuriſdictioneʒ (habentes) in ſigno deliquioſo vel cardine: hec ē ſcđa p̄rogatiua. (Itēqʒ ſm̄ dominatum tum domiciliorum) hec eſt tertia. (Tum trigonorum) hoc eſt triplicitatis. hec eſt quarta (altitudinum) hec eſt quinta (ac finium) hec eſt ſexta. (Ille quidem planeta) qui. vʒ. plures iuriſditiones harum in locis illis ambobus habuerit (oecodeſpotiaʒ ſolus accipiet)

Erratum recentiorꝫ de menſuris iuriſditionum.

Hic erratū recentiorum conſtat qui has iuriſdictiones menſurāt per gradus ꝛ partes dignitatū dantes domicilio quinqʒ altitudinibus quatuor ꝛ ceteris cetera. Ptolemeus enim ex equo has computat: ait enī ſi quis habuerit plures ex his in eis hic oecodeſpotes dicetur: vt ſi ſaturnus fines ꝛ aſpectū habuerit: iupiter domicilium tantum: preferendus eſſet ſaturnus. argumento ꝙ plures in his habeat rationes. Tunc ſtatim remonet vnum qđ in themate facere queſtionem aſſolet: ꝛ inquit (ꝙ ſi quidem ipſe planeta minime inueniatur eclypſis ꝛ anguli dominator: ſed duo planete ſimul competitores fuerint) ita ꝙ duo contendent in loco deliquioſo. Duo autem in cardine: de quo tam multa diximus (qui ex his vtroqʒ in loco plures cognationis conciliatiōiſqʒ rationes habuerit) hoc eſt ille ex vna qui plures habet

rationes in loco deliquioſo: ꝛ alius qui ex altera plures habet rationes in cardine: (is dominium aſſumet) ita duo erunt dominatore: ille videlicet qui plures habet rationes in loco deliquioſo: ꝛ alter qui habet plures iuriſdictiones in cardine. (Eclyptici tamen loci dominus preferendus eſt) quoniaʒ ille loc⁹ eſt primus. v̄bi cauſa. ſit deliquium in libre ꝑte tertia: ꝛ aſcn̄s ſit ſagittarij ꝑs decima: cardoqʒ ſequēs. Saturnus ꝙ in ꝑte tertia libre habet fines: ipſaqʒ in libra triplicitatem ac altitudinem erit loci eclyptici dominator. Jupiter autem ꝙ in ſagittario domicilium triplicitatem ꝛ fines habeat erit cardinis preſes: ambo igitur erūt obſeruandi: ſed deliquioſi loci dominator p̄ferendus. Subſcribit aliud qđ cōtingere aſſolet: ꝛ inq̄t. (Si aūtē plures iuenient̄ planete īter ſe emulari: ꝛ tanq̄ʒ de loci p̄ſidētia ꝯtendere) hoc eſt vt duo planete equales numero auctoritates ī loco deliquioſo habuerint: vt ſi deliquiū in parte libre decima contingat: tunc venus: ꝙ domina ſigni ꝛ fines habeat: dicet ſe eſſe oecodeſpotem: ſaturnus ꝙ altitudinem ꝛ triāgularitatem aſſerit ſe ducem inquit (qui ex eis angularior opulentior aut conditionalior) fuerit (illum ad preſidentiam preponemus.) hec enim vt diximus ī ſupplementum iuriſdictionum ſeruari ſolent.

Quales iuriſditiones

Sunt qui dicūt iuriſdictiōes eē eq̄les nūero. nō aūt ꝑfectiōe. Nā cū planeta eſt in domicilio ſuo v̄r: vt vir in domo dn̄ationeqʒ ſua. cum in altitudine: vt vir in regno gloriaqʒ. cum in finibus: vt vir inter affines. cum in triangularitate. vt vir inter miniſtros ſuos. Qua e re domicilio perfectiōis ꝑtes quinqʒ. altitudini partes quatuor. triplicitati tres. finibus duas tribuerunt.

Cōtra iuniores.

¶ Sed res hec e ptolemeo nullibi habetur. Semper enim ipſe ex equo has ſex denunciat: aſſerens planetam excedere planetam in numero iuriſditionum: non autem in qualitate exceſſuū. qui igitur quinqʒ planetarum nūero iuriſdictionuʒ ceteros exceſſerit vtriſqʒ in locis: is oecodeſpotes totius thematis recipiendus erit. Hec de oecodeſpote ſatis.

¶ Enunᵗᵘᵐ. XV.

Non erraticarum vero ex lucidis eas coaſſumemus que in cardine deligoſoqʒ loco: ꝛ ipſis cum dominatoribus inuente ſunt.

De oecodeſpotia n̄ erraticaꝝ; Diuiſio ſtellaruʒ.

¶ Egimus hactenus de oecodeſpote e parte erraticaꝝ: nunc ex parte non erraticarum oecodeſpotia agamus. Stellaruʒ igitur fixarum: quedam ſunt lucide: quedaʒ obſcure: vult ptolemeus lucidas eſſe obſeruandas. Lucidarum vlterius quedaʒ a ſignificationum preſtantia ac magnitudine regie nuncupantur: vt in tauro: leone: ſcorpio: ꝛ aquario. Sunt quidem enim in tauro pliades que latine virgilie dicuntur. in eodē ſunt que grece hyades. latine ſuccule. chaldaice aldebran. In leone eſt qui grece baſiliſcus. a noſtris regia ſiue cor leōis. In ſcorpio eſt que grece autaris. latine cor ſcorpij. eſt etiam ea: que chaldaice alcha. grece nepheloides ſyſtrophes. ideſt nebuloſus globus dicitur: ꝛ ita de his que in aquario ſunt: dicatur: he quidem regie ac lucide ſunt: collocanturqʒ ī ſignifero. Sunt iteʒ alie lucide quedam que in ſeptētrionem aſſurgunt: alie ad meridiem declinant. haruʒ quidem radij efficacius illa in loca portendunt: quibus ipſe imminent: que enim in ſeptētrionem aſſurgunt regionibus ſeptētrionalioribus portendunt que ad meridieʒ declinant meridionalioribus locis minitantur. vult igitur ptolemeus non omnes eſſe animaduertēdas ſed lucidas ac preſtabiliores regiaſqʒ: nec omni in loco conſtitutas. Sed vel que in eclyptico loco vel cardine: de quo

tam multa egimus collocãtur. Animaduertendum quoqꝫ eſt ſtellas eſſe lucidas que ſunt aliquantule ad totam terram: propter qđ diſtingũt lucidas in ſex ordines. naꝫ p̄rie magnitudinis ſtelle ⁊ ſcđe ſunt fere centies ⁊ ſepties ad terram magnitudinis. tertie ſtelle ſunt terre eq̄les ſeptuageſies bis. que vero ſunt quarte equales quinquageſies quater. que in quĩta equales trigeſies ſexies. que ſexte ſunt equales decies ⁊ octies: hec enim aſtra ſunt vl' ſtelle lucide apud ptolemeum: ⁊ he obſeruande ſunt loco in ipſo eclyptico. Addũt quoqꝫ alij: vt non omittanẗ harum ſtellarũ ortus: quas apparitiones non pauci eruditi etiam viri appellant: itemqꝫ occaſus. Nam hi procelloſi eſſe ſolent: vt plini⁹ ⁊ columella in .12°. alijſqꝫ pluribus locis ſcribunt. de quibus poſtea. hac igitur ratiõe non erraticarum oecodeſpotia eſt colligenda. Non erratice enim dum oecodeſpotiam optinent: non tantuꝫ ad genus euentuum ſignificandũ rationem habent: veruꝫ ad eos amplificandos ac ſignificationes immiſcendas: vt ſi mixtim venerie ac mercuriales fuerint: aut iouie ſimul ac martie promixtum iudicabunt genus: futuriqꝫ euentus contingent pro natura: tum veneris ac mercurij: tum iouis ac martis plus minuſue pro collocatione ⁊ ſtatu alterius vtriuſqꝫ planete. hec de oecodeſpote e ptolemeo recepimus.

¶ Enuntum. XVI.

INſpectis hunc in modũ ſtellis que cauſam euentui prebent: contẽplabimur ſignorum formas: in quibus ⁊ eclypſis locus ⁊ ſtelle dominatrices exiſtent. Ex horum enim proprietate qđ i ſubiecto quoqꝫ genere euẽturũ ſit: oĩno colligeẗ.

De ſignorũ idiotropijs p̄ genere colligendo. Forma.

¶ Signoruꝫ ſiue ſiderum triplex eſt conſideratio. a forma videlꝫ ſiue appellatione. a ſitu ſiue poſitura. ⁊ ab inſita vi proprietateqꝫ. Forma quidẽ igiẗ ſpecieſqꝫ ipſa iudicatur ab effigie ac figura. alia eniꝫ eſt auiuꝫ: vt cygni. alia quadrupedũ: vt pegaſi. alia ab appellatione ipſa hominis nãm ſimulat: vt caſſiope. alia reptiliuꝫ: vt anguis. alia piſcium: vt priſticis. Rurſus quedam ſunt humani artificij: vt crateris: are: nauis. quedam nature ipſius tñ: vt eridiani. quedam etiam mixte: vt ſerpentarij: quãdo quidem ex hominis ſpecie ac ſerpentis conſtat: quorum ẽt duplex eſt genus: nam aut animalium ſunt aut ĩanimalium: vt arietis ⁊ ſagitte. ⁊ animalia quideꝫ ipſa p̄tim ex rõnalibus: vt gemini: partim ex irrationalib⁹: vt taurus ⁊ cancer. ⁊ rationalium quidem ſiderum: que vꝫ. hominis appellatione deſignantur: nulla eſt ſectio preterq̃ꝫ vbi mixta figurantur: vt ſagittarius ⁊ auriga. hec de forma.

Poſitura

¶ Et de poſitura trãſigam⁹. Scit⁹ itaqꝫ ipſe vel poſitura ſignorum partim per medium obliqui circuli deſignatur: vnde ⁊ ſignifer a noſtris dictum eſt: a grecis zodiacus: propter animalium que in illo traduntur configurationes. igitur ſignorum quedam in medio zodiaci collocantur. quedã auſtrina meridialiaqꝫ: alia borealia ſeptẽtrionaliaue. Sunt q̄ i duo tm̃ diuidunt: vt i meridialia ⁊ ſeptẽtrionalia. Naꝫ geminos cancrum: leonem borealia ſigna eſſe autumant. Contra ſagittarium: capricornũ: aq̃riũ meridionalia. Sꝫ cui parti: aut taurũ aut ſcorpium piſces: aut virginem attribuere debeam⁹: ex hac diuiſione non habemus: qua e re exactius ſigniferi diſtributio triplex fiat: ſeptẽtrionalis: auſtrina: communis ſeu dubia: ⁊ de poſitura tanta.

Idiotropia.

De idiotropia ſiue naturalitate agamus. Nam ab inſita vi quedaꝫ ſunt terrena: alia aquatica: alia fixa: alia mobilia: alia recta. alia obliqua: alia tropica: alia equidialia. itemqꝫ alie atqꝫ alie nature. Perſcrutando igitur euentuuꝫ genus ⁊ quibus in rebus commoda vel incõmoda portendanẗ: tria hec precipue adiungenda ſunt. De diuiſione ſignorũ ſit dictum in tantũ.

Diuiſio bonorum

¶ Ulterius euẽtus diſtinguamus res itaqꝫ humane in quibus euenta contingunt triplici bonorum genere continentur: aut enim in bonis numerãtur corporis: aut fortune: aut animi. in bonis quideꝫ corporis: vt ſanitas: robur: ac ſenſuum vigor: queqꝫ his contraria in malis: illa ad felicitatem ſpectant: hec vero ad infelicitatem. In bonis autem fortune externa cuncta: ſed bonorum fortune alia q̄dem ſtabilia ſunt ac permanentia: neqꝫ. n. loco mutantur: vt predia fundi: quorum nonnulla ruſtica: quedam vrbana: alia mobilia: queqꝫ aut ipſa mouent ſe: vt armenta: aut ab ipſis mouenẗ hominibus: vt pecunie: merces: naues: vt ornamẽta queqꝫ ſupellectilia comprehenduntur: alia ĩgenio actionibuſqꝫ exercentur: vt artes magiſtrat⁹ munera ſiue ruſtica ſiue ciuilia ſiue militaria: ea que aut terreſtria aut naualia. Sunt tamen actiones quedaꝫ: niſi eaſdem maluerimus contemplationes vocare: in quibus aut loci nihil aut parum fortune relinquitur: ⁊ de euentibus ſatis.

Textus expoſitio.

Enuntum igitur inquit. (Inſpectis autẽ habẽt i modum ſtellis que cãm euentui prebent) qđ dicit: qꝛ que nõ ſũt ad rem neqꝫ cãe reruꝫ pretermittende ſunt. (Contẽplabimur ſignorum formas) que in tribus conſiſtunt: vt in effigie ſignorum: poſitura: ⁊ idiotropia: non quideꝫ omnium ſignorum inquit ſed. (In quibus ⁊ eclypſis locus ⁊ ſtelle dominatrices) ſiue vna: ſiue plures: ſiue erratice ſint. (Ex horum enim proprietate) effigie ac poſitura (quid in ſubiecto quoqꝫ genere euenturum ſit: omnino colligetur) vt genus ipſum fere dictas a figura ſigni humani in hoibus: aut a bellualis in belluis.

Cur p̄ genere nõ ẽ obſeruanda ratio cardinuꝫ

¶ Sed cur pro cognoſcendis euentuuꝫ generibus rationẽ prorſus nullam haberi oportet cardinum ſiue ſuccedentiuꝫ ſiue antegreſſorum. ni quatenus fortaſſe ſigna ipſa ⁊ deligoſa ⁊ dominica cardinalia eẽ ecclypſis ipſius tempore inuenirentur. vbi v̄o minime ſic: cur deliquij ſignũ ⁊ dñantiũ ſtellarũ locũ ad gen⁹ capeſcẽdũ cõſiderare op⁹ ſit aperiamus.

que loca obſeruanda.

Sol igitur lunaque ſignificationes mouent ſingulis in coniunctionibus: vt effectrices generaleſqꝫ cauſe: ⁊ vt ptolemeus dicet vt principes auctoreſqꝫ. Planete potiſſimum dominantes: vt ſubminiſtri tribuni militum ac legionum prefecti. Stelle quidẽ vt forme mouent ſigna: vt mãe coagũt: qua e re e ſole lunaqꝫ in ſolari deligo vel luna in lunari: ⁊ a dominatoribus eſt omnium euentuum genus. a ſole lunaqꝫ: vt ab effectricibus cauſis. a dominãtibus ſtellis: vt ſubminiſtris agẽtibuſqꝫ iſtrumentarijs: ⁊ ita a locis amborum: vt a materijs coagentibus. Sapide igiẗ ptolemeus pro genere predicendo loca: tuꝫ deliquij: tum dominica precipit obſeruari. Ad horum etiam confirmationem facit virorũ prudentiuꝫ antiqua diuturnaqꝫ obſeruatio. E quib⁹ locis genus colligendum ſat ſit.

¶ Enuntum. XVII.

SIquidem ſigna humane ſpeciei figuram referentia ſiue ea ſint illorum e numero q̃ medio feruntur circulo: ſiue e ſtellis fixis ad auſtrum aut ſeptẽtrioneꝫ ſparſis in ipſis hominibus effectũ ſuum moliuntur.

Ab effigie q̃uo genus.

¶ Tripliciter vt diximus a dominicis: a que deligoſis ſignis ſignificationuꝫ genus colligeẗ. ab effigie. vꝫ. poſitura ac idiotropia nunc ab effigie genus: qua nam ratiõe colligi d̄bet aperiamus. Defectus itaqꝫ luminares humanis in ſignis cõtingẽtes aduerſus homines ipſos malum portendunt. planete etiam maxime dominantes in ijſdem conſtituti aut illis configurati pro natura ſigni ac celi portentum illud exagitant. Signa ipſa celũqꝫ in quo ſita ſunt ⁊ mãꝫ ſufficiunt: ⁊ materie genus apparant. Ita vt ſi eclypſis i geminis accidat: dominatorqꝫ thematis ipſius ibidem collocetur: aut e virgine tetragonetur: aut e ſagittario diametretur: aut trigonetur ex aquario: omnis hec configuratio hominum vndiqꝫ minaẗ generi. Portẽta ãt ſiue i his q̃ ad corp⁹: ſiue i his q̃ ad animũ: aut ad ea q̃ fortũe ex ꝯueniẽtia aduerſationeue cuꝫ natali cõfiguratiõe deprehẽdenẗ. Naꝫ ſi locus eclypticus ſit natalitie fortũe locus. ſignificatio ipa i bonis externis ac domeſticis portẽdetur. Si locus ille honorum adminiſtrationũ ciuiliumqꝫ munerũ fuit natali in tempore: ⁊ euentus ciuilibus in magiſtratibus erunt: Si locus ille datoris artificij extitit in genitura reb⁹ in his que artificij eius ſunt in operibuſqꝫ fabrilibus portendeẗ. Si contigerit vite datorẽ in eo conſtitiſſe loco: vite erit minitatio vel ex morbo vel ex ferro vel alijs e periculis pro nature proprie affectiõis. vbi pars illa natalitij ſit horoſcopus: aut ſolis luneue natalis: vite periculũ pronũciat: ⁊ in ceteris ſil'r. Ad hec portendẽtur mala in his que ſignãtur ẽt a ſtellis fixis ac limpidis que in ea parte geminorũ inueniẽtur. Itemqꝫ in v̄gine: ſagittario: aut aquario.

Cã enunciati. Celeſtia tribus rõnibus terrenis cõueniunt.

¶ Sed pp̄ q̄d hec ſint agamus. Signa celeſtia terrenis rebus cõuenire triplici rõne finxerunt antiqui. Similitudine. vꝫ. idiotropia ⁊ effigie. aries quidẽ celeſtis arietem terrenũ repreſentat: ſilitudine q̄deꝫ ꝙ dum ſol per arieteꝫ decurrit. videẗ ad nos aſſurgere: vt aries cõtra arieteꝫ caput extollit. Idiotropia vero ꝙ vt dicit hermes aries celeſtis terrenis arietibus dominatur: eiſqꝫ preeſt. Effigie auteꝫ: qm̃ ſtelle que in eo ſunt omnibus lineis ab vna in alterã ductis arietem fingũt. Sili rõne ⁊ in ceteris fieri poteſt: vt in libro noſtre vultiſpicie diximus. Et qm̃ ſilia facile ſilibus cõueniunt ſimulqꝫ conſiliantur. itemqꝫ ſubiecta dominantibus: inferiora ſuperioribus lege ẽt nãe cedunt. cedẽdoqꝫ obtẽperant: illorumqꝫ famulantur imperijs: vt plato inquit: neceſſe eſt: vt qm̃ malefice ille qualitates obnoxieqꝫ affectiones ſignis ac animalibus ipſis celeſtibus tribuũtur: vt ẽt aialibus ab eiſdẽ repreſentatis terreniſqꝫ portendãtur: alia tamen atqꝫ alia ratione: illis quidẽ vt inſtrumẽtarijs cauſis: quib⁹ effectrices ſol ⁊ luna dñanteſqꝫ ſtelle agunt in nos. Rebus vero terrenis. vt mãe oĩno corruptiue paſſibiliqꝫ.

¶ Enuntum. XVIII.

EX alijs que brutorũ formam habere p̄hibẽtur quadrupedia q̄deꝫ ſigna in aialibus ſibi ſimilibus queqꝫ rõne carẽas ſignificationes ſuas portendũt: nã repentium quidẽ aialium ſigna in ſerpẽtes eiuſmodi animãtes vires ſuas exercẽt. atque irrationabilia ĩmanſueta ac fera: erga ĩmãſuetas ac feras beſtias ⁊ hoium generi infeſtas. Manſuetorum cõtra aialium ſigna queqꝫ ab ipſis aluntur hoibus: in illis ipſis aialibus ius ſuum exercent: que vſui eis ſunt eorumqꝫ induſtria enutrita comp̄ataqꝫ domeſticã ad copiam reiqꝫ familiaris ſuppeditationem. Proportionaliter ãt pro ſua cuiuſqꝫ aialis effigie: vt equorum ſeu bouuꝫ aut pecudum eiuſmodiqꝫ aliorum.

A ſignis irrationabilibus.

¶ Defectus luminares vbi quadrupedibus in ſignis fiunt: eclypticiqꝫ thematis dñantes ſtelle in illis iueniuntur: vel ad illa ex eiſdem configuratis: genus indicant quadrupedũ ſiue mãſuetorum. ſiue trucium pro natura quideꝫ conſtellificationis ipſius aduerſu q̃ mſeuire habeant: ac graſſari. eodem modo vbi in ſcorpio: genus indicant repentium aialium. vbi nãqꝫ eclypſis preſideſqꝫ ipſius manſuetis domeſticiſqꝫ in ſignis cõtingũt: ſignificationes generatim ominãtur mãſuetis domeſticiſqꝫ in animalibus. Itaqꝫ equina pars ſagittarij in equis armẽtiſqꝫ. precipue tñ eq̄nis. cũ his ⁊ i aſinis ac mulis: qui nobis ſũt aſſueſcũt. Aries ac taurus ſignificationeꝫ habẽt precipue in quadrupedibus manſuetis: eorumqꝫ maxime nomine notatis. Similiter etiaꝫ capricornus: lꝫ tamen caprarum genera ſint diuerſa. Nam ⁊ capre quas appellamus: mãſuete quidem ipſe ſunt: cum tamẽ capree dame: ⁊ id genus agreſtes ſint ac fere. vbi vero eclypſis ipſi⁹ dominatores ſignis ſint in trucibus ac idomitis: aut ex his ad eclypſim configuratis vndiqꝫ in trucibus ac indomitis animalibus portendunt. Leo. n. ferum omnino animal domeſticoqꝫ ab vſu alienũ: quocirca imago ſigni eius quadrupedum genus oẽ truculentũ ac ferox ad ſe trahit: eſtqꝫ illorum ſignificator. Rurſus e trucibus animalibus: cuꝫ alia ſint gradiẽtia: vt de quibus dictum eſt: alia repant: vt ſcorpij ſerpenteſqꝫ. horum quidem omnium ſignificator ⁊ index eſt ſcorpius. Animal igitur celeſte nõ tantuꝫ in his animalibus que ſua appellatione notantur ſignificationes portendunt.

In quot ſignificatiões ſe extendant.

Sed in ea que proxima ſunt genere non minus ee imagines que ſũt extra ſignoferũ: cuꝫ in eis vel cum eis eclypſes vel dominãtes ſtelle ꝯſtiterint: ſignificationes ſuas portendunt in animalibus que earum appellatione notantur: ⁊ in eis proximis genere: vt dicemus. hoc autem vnde ſit: proximo enunto explicauimus.

¶ Enuntum. XIX.

E Brutis aialib⁹ que magis ad ſeptẽtrionẽ ſunt poſita: terre quidem repẽtinos motus: atqꝫ magis ad meridiẽ ĩprouiſas aeris fluctuatões portẽdũt

Genus a poſitura celi.

¶ Idiotropia hec ex ſignoruꝫ in celo poſitura colligitur. Eclypſis itaqꝫ cum in ſignis brutalibus cõtingunt: dominanteſqꝫ ſtelle ibidem: que ad ſeptẽtrioneꝫ aſſurgũt: terre repentinos motus portendunt: cum contra in his que ad meridiẽ declinant collocãtur: improuiſas aeris fluctuationes ominantur. Eſt autem cancer quidem vehemẽtius ſeptẽtrionale ſignuꝫ: capricornus penitus meridiale: qua e re cancer ſignificationes habet in oceano ſeptẽtrionali: capricornus in oceano meridiali ethiopicoqꝫ.

Cã enũti

Sed cur ſit hoc ptolemeus non explicat: veruꝫ ex his que in libro meteororum traduntur: facile eſt obſeruationeꝫ hanc coloraẗ. Quo igitur ſol tempore ad capricornum tranſijt: celum apprime humeſcit: maria ipſa vehemẽtiſſime agitãtur tempeſtatibus: cũ. n. maria hec q̃ ab occaſu in meridiẽ portẽdũtur atqꝫ in ortum vexenẗ maxime hiberno tp̄e ab auſtris: eo ꝙ ſol decurrẽs illã p̄ regionẽ hũiditates reſoluit: ⁊ in vẽtos cõuertit placuit agitationes has ad capricornũ referre: vtpote ad ſolſtitiale ſignũ. Nã inter meridialia ſigna ip̄e auſtralior eſt. cõtra autẽ celi huius ſeptẽtrionalis aerie mutationes e q̄bus procelle naſcũtur ac terre motus ad cancrum refe

rūtur. Nā ſol hāc decurrens per regionem calorē i ocea
no ſeptētrionali ingenerat: e quo terre motus: ꝓcelleqꝫ
aerie exagitanṫ. Obſeruatio preterea docet effectus nō
nullos non tam ad rei nām ipſam māmqꝫ referri q̄ꝫ ad
tēporū ipſaſqꝫ ad anni partes: vt Ariſto. in libro de aīa
libus produẏt. hyeme nāqꝫ ſolis luneqꝫ cōiunctiones: ꝑꝑ
hiberna tꝑa humētiores eſſe aſſolent. eſtate vero pleni
lunia feruentiora. ipſum igitur tēpus efficit: vt īterlunia
eſtate minus humectētur. hyeme vero magis ac magis
humeſcāt. contra eſtate plenilunia vehementius conca
leſcāt. hieme vero minus. Aliqui ſcriptores volūt gemi
nos: cancrum: leonē artica eſſe ſigna: ſagittariū: capricor
nū: aquariuꝫ: auſtrina. Cū igitur neqꝫ aquarius: neqꝫ ge
mini e nūero brutorū ſint aīaliū: ſed humanorū: nec can
cer ex genere terrenoꝝ ſed aquatiliū. igitur capricornꝰ
eq̄naqꝫ pars ſagittarẏ numerari debēt inter brumales:
leo inter auſtrales. Sed hec ptolemei ſnīa explanatoriſ
qꝫ additio videtur ꝯ obſeruationeꝫ. Nā in ſaturni mar
tiſqꝫ coniunctione in geminis his annis neapoli factus
eſt terremotus. ꝛ. 40. annis iam ex martis iouiſqꝫ cōiū
ctione in eodem alius maximus: ſed de his alibi.

¶ Enunciatum. XX.

Rurſus dominica loca in alatis figu
ris inuenta: vt in virgine: ſagittario:
gallina: aquila hiſqꝫ ſimilibus: in aui
bus quidē ipſis: precipue vero i his
que ad victum comparantur humanum: cala
mitatem inducunt.

¶ De volucribus cōſequens eſt pertrāſire. Calamitates
De volucriuꝫ genere.
auibus ipſis inferūtur. tum eclypticis a ſignis. tum a lo
cis in quibus cōfigurationis preſides inueniuntur: aut
vbi imagines ipe cardinem optinebunt. pro nā. vꝫ. ſigni
ac cōſiderationis planetarum. Uerum volatilium ani
Uolatilium genus duplex.
malium generatim duplex eſt genus. cohortale vnū. qđ
vꝫ. in cohortibus colūbarẏs: auiarẏſqꝫ enutritur. Alte
rū erraticuꝫ: qđ. vꝫ. volando errat: qđ qꝛ carne paſcitur:
carniuorū nūcupatur: vt vultures: aut e ſeminibus: fru
ctibꝰ folẏſue: vt turtures ficedule: grues: ꝛ id genus. que
dam ex his e terra tm̄ ſibi edulium queritant: vt meru
le. quedaꝫ ex aquis: vt mergi. omne tamen alatum genꝰ
vno nomine volucre dicitur. Huius generis i celo ſtelli
ficate ſunt imagines nō vna ratione. nā alie nāe ſūt ſim
plicis: vt cygnus: alie duplicis: vt pagaſi. alie altiliuꝫ: vt
galline. alie accipitrum: vt aquile. Deliquꝫ igitur ꝛ preſi
des eius conſtituti in his ſignis calamitates portendūt
his ipſis in volucribus que appellatione ſili notantur:
necnon ceteris his que proximi ꝛ ſubalterni ſunt gn̄is
hoc aūt vnde ſit ſupius explicauimus. ¶ Sed dubitāt.
Nam ptolemeus videtur ſagittarium enumerare inter
quale ſagittariū
alatas imagines: cum tamen minime alatum ſit: qm̄ ex
parte ſuperiore homine: inferiori vero equo conſtet: for
taſſe id quidem temere non eſt. Naꝫ qua humana pars
eq̄ne iungitur: ad ipſos. vꝫ. humeros. alaruꝫ portionem
habere putatur: inde cum alatis enumeratur: vt in vir
gine. ſignificat auteꝫ ſagittarius aues ad vſum hominis
ſubminiſtrantes. Nam quemadmoduꝫ aquarius ac pi
ſces homini vtilia ſunt: aquarius quidem propter aque
fuſioneꝫ: que irrigatio dr̄. funditat. n. aquas e dolio qua
ex effuſiōe oritur eridianus fluuius. Modo nihil homi
ni eſt vtilius ac brutis aquis ac fontibus. itemqꝫ ruſtice
rei nihil irrigatione cōmodius. Piſces aūt ꝙ ſequantur
dn̄i ſui iouis beneficam idiotropiam. homini ꝛ brutis
nihil eis commodius: ſic aues e ſagittario ſignificate
propter nām iouis qui ſagittario preeſt: ſunt aues dome
ſtico vſui accommodate. Et de volucribus ſatis.

¶ Enunciatum. XXI.

At in natatilibus reperta: in aquatili
bus ac piſcibus ꝛ in marinis quideꝫ:
vt in cancro: capricorno: delphino: i
marinis quoqꝫ animalibus reſqꝫ ad
nauales ꝛ claſſiarias ſpectantibus. In fluuia
libus vero: vt in aquario ꝛ piſcibus: ad fluuia
lia quoqꝫ ac fontana pertinentibus. verum eni
cum in naui argo ad vtrāqꝫ ſpeciem.

¶ De aquatilibꝰ agamꝰ. Stellificate aquatiliuꝫ effigies
De aq̄tilibus.
duplices quideꝫ ſunt: alie nāqꝫ marine tm̄: vt delphini:
piſtriciſqꝫ: alie fluuiales: vt eridani: qui e ſigno fundiṫ
aquarẏ. ꝛ he quideꝫ effigies extra ſigniferuꝫ ſparſe ſūt.
Fluuiales itaqꝫ figure piſcibus fluuialibus p̄ſunt: ma
rine autem marinis. Preſunt etiaꝫ rebus: tuꝫ maritima
rum: tuꝫ fluuialiū pro nā cuiuſqꝫ: nā ꝛ in mari ꝛ in flumi
nibus ac lacubus piſcatiōes exercētur: nauigationeſqꝫ
nō vnius tm̄ ſuſcipiūtur rei gr̄a: ac nauis argo preeſt nō
ſolum claſſibus ac nauigẏs maritimis: verum etiaꝫ flu
uialibus ac lacuſtribus. eſt. n. nauis cōmune nomē. ꝛ na
uigatio cōmunis. Inquit enūciatū ptolemei (at in nata
Ad textum.
tilibus reperta.) ſcꝫ deliquium. ꝛ p̄ſides thematis. (In
aq̄tilibus ac piſcibus) ominantur. (ꝛ) reperta. (In ma
rinis quidē: vt in cancro: capricorno: delphino.) porten
dunt. (In marinis quoqꝫ animalibus res que ad naua
les ꝛ claſſiarias ſpectantibus. In fluuialibus vero) deli
quium ꝛ preſides reperti: (vt in aquario ꝛ piſcibus. ad
fluuialia quoqꝫ ac fontana ꝑtinētibus) ominātur. (ve
rum enim cum in naui argo.) Illa eadem reperiuntur:
Quale cancer.
(Ad vtrāqꝫ ſpēm) portēdūt. ¶ Sꝫ ambigunt. nā cācer
amphibiuꝫ eſt genus: nam in mari ſtabulatur ꝛ parit: pa
ſciṫ tm̄ in fluuiorum marginibꝰ: exitqꝫ in prata paſtus
gratia. Pōt dici ꝙ animalia amphibẏ generiſ: vt boueſ
marini: cancer: ꝛ id genus cancro ſubſunt precipue: ꝛ qm̄
cancer vim habet ac nām aquaruꝫ: iccirco marinis pre
eſt animalibus mariqꝫ ipſi: eadem fortaſſe ratione: quo
niā animalia quedā marina cornuta ſunt: vt ſpata: capri
cornus: ēt vr̄ p̄eſſe marinis aīalibꝰ. Et de natatilibꝰ ſatis.

¶ Enunciatum. XXII.

Quod ſi loca ea in tropicis atqꝫ equi
noctialibus extiterint ſignis: genera
tim quidē circa aeris ſtatus ſuiſqꝫ ēt
temporibus effectus deſignāt. Spe
ciatim vero in his que e terra gignuntur. nāqꝫ
in equinoctii verni ſigno conſtituta frugifera
rum arborum nocumenta denſiciant: vt vitis:
fici: arbuſtularſiqꝫ: tūc pubeſcētiū: in ſigno au
tem eſtiui tropici dāna annuoruꝫ quidem fru
ctuū: ꝛ in colligendo: ꝛ in condendo: particu
latim tamen in egypto cā nili inundationē. At
in autūnalis equinoctẏ ſigno: vbi dominatoꝝ
fuerint conſtituta loca: ſemēti. fentificẏſqꝫ ma
le ominantur. ꝛ aliẏs item eiuſmodi. vbi autē
in hiberni tropici ſigno: in holeribus rebuſqꝫ
hortenſibus per id tempus commigrantibus
auium ſeu piſcium generibus.

¶ Egimus de genere euentuū e ſignoꝝ ꝯſideratione pe
nes effigiē accepta: ꝛ aliq̄ in parte e poſitura obſeruata:
de gn̄e ab ydiotropia.
nunc ꝑ ydiotropias eoꝝ gnā euētuū tranſigamus. Deli
quiū igr̄ p̄ſideſqꝫ vbi eq̄noctialibꝰ: tropiciſqꝫ hoc ē ſolſti
tialibꝰ collocanṫ: gnātim aeris ſtatū denūciant: vt aeris
mutatiōes: tēpora in q̄bus mutatiōes ipſe ꝯtingēt: ꝛ q̄bꝰ
ēt in rebus ꝓ temporis cuiuſcūqꝫ nā. naꝫ varietates ipſe:
queqꝫ dāna e variatōibus ꝓficiſcunṫ aerẏs: tēpoꝝ nām
ſequenṫ. Uerno. n. i ſigno ꝯſtituti minanṫ p̄cipue arbori
bus: que tūc ꝛ pullulant ꝛ florent: vel a gelu. vel a grādi
nibꝰ ꝓcelliſue: aut hymbribus: aut ab vredine atqꝫ aliẏs
id genus. In autūnali autem reperti ominanṫ oliuitati
bus vindemẏs ſationibus: ꝛ his que ꝑ id tēpus admini
ſtranṫ ꝓ nā regionū rerūqꝫ ruſticarū. At ſolſtitio in eſti
uo hec vbi reperienṫ: ſegetibus earūqꝫ collectōibꝰ: ac tū
in ſecādo: tū in ꝯdendo dāna denūciabūt. Ubi hyberna
in ꝯuerſione contingent: holeribus herbiſqꝫ hortēſibus
Additio aliquorū.
queqꝫ alia tunc adoleſcūt portendēt. At addunt q̄dā ce
leſtiū rerū accuratiſſimi ſcriptores ꝙ vbi deliq̄a in tro
picis. p̄ſides vō in eq̄noctialibus vel ꝯ ꝯſtituta ſunt: dā
na erūt rebus vtriuſqꝫ tēporis. vt ſi eclypſis in libra ſit.
preſides vō i ariete: dāna erūt autūno ꝛ vere: rebꝰ. ſ. que
tunc ſuſcitant. Tēporales igiṫ eclypſes vt verne autūna
les eſtiue ꝛ hiberne gnātim aeris exagitatōes mutatio
neſqꝫ denūciant: illiſqꝫ in rebus: que tū adminiſtranṫ ſi
ue in terra ſiue in mari. nā ꝛ terra ꝛ mare aere circūdan
tur. Qua e re calamitates ꝛ ſtrages portēdenṫ. tuꝫ piſci
bus. tū ēt auibus: que tūc regiōes mutant: ꝛ tāqꝫ ex aliẏs
Mutationes aerie.
in alias habitatiōes cōmigranṫ. Que aūt mutatiōes he
aerie ſint aperiamus. Mutatōes igiṫ aerie he vr̄anṫ ma
xime prouentoꝝ natura ac tēpoꝝ ēē qualitates illarūqꝫ
ſiue exceſſuꝫ ſiue defectū: vt calor: frigus: ſiccitas: hume
ctatio: pluuie nimie: niues: aut nulle niues: nulleqꝫ plu
uie: ꝓqꝫ nā regionū vehemētiores eſtus horridiora geli
Nilus.
cidia: itemqꝫ pruine. Ptholomeus meminit nili inūda
tionū. nā ipſe egyptius erat: ꝛ nili q̄dē inundatiōes ſunt
Padus tiberis.
annue. In italia padus ꝛ tiberis q̄nqꝫ ex eliquatione ni
Calamitates horride.
uiū alpiuꝫ: aut ꝓpter nimios imbres vaſtiſſimi fiunt: ve
rū inundatiōes hoꝝ annue nō ſunt vt nili. His annis in
Tibris inundatio.
latio romeqꝫ ꝓpter nimias pluuias tiberis adeo incre
uit: vt ſuperatis ripis vrbi ſubmerſiōis metū indixerit.
Liris inundatio.
Anno H. M. ccccc. iiẏ. liriſ: qđ nūc garlianū appellaṫ: ex
imbriū pollentẏs adeo increuit. vt hyſpani caſtris ꝓpe
Padi vredo atqꝫ venetiaruꝫ.
littora fluminis ꝯſtitutiſ: relictis magna infamia pedes
retulerint. His annis q̄bus patauẏ morabamur padus
adeo exaruit vti pluribus in locis vado trāſireṫ: ꝛ in ve
netias currus ꝯtinue confluebāt ob gelicidia in hyeme:
quo ēt anno multe ſterilitates facte ſunt apud apuliam:
Exitia piſcium.
ob quā coloni habitatōes in alias cōmigrati fuere. Quo
anno piſciū exitia īnumera iuxta littora vidimus: itēqꝫ
Auiuꝫ capture.
aues: imo vultures ꝛ accipitres ob gelicidia a muliercu
lis capiebanṫ. Anno ꝓximo. M. ccccc. iiẏ. mures caleni
Muriuꝫ increſſū apud calenum.
icreuerūt vt fere ānona colligi potuerit. His p̄terea an
nis ꝓximis vniuerſaꝫ per campaniā increuerūt locuſte
Locuſte.
in maiori nūero q̄ꝫ folia arboꝝ. He vina frumēta folia ꝛ
fructus oēs paſtu ꝯſumpſerūt vt ad plurimos mēſes ar
bores folia floreſqꝫ non emiſerint. Hec aeris calamitas
potiſſimū ſueſſaꝫ īuaſit. De his ꝛ ſimilibus hiſtorie plu
rime ſunt. Aliq̄ ſunt q̄ non tm̄ fructus elidi lediqꝫ volūt
ob aeris mutatiōes: nocuorūqꝫ animaliū incrementuꝫ.
Sterilitas a militū acceſſione.
Sed etiā ob militares acceſſus: quēadmodum fructus:
ſemina: arbores ꝛ herbe annis. M. ccccc. iiẏ. ꝛ. iiẏ. ſueſſe
obleſi ſunt. vn̄ in tantā horum ſterilitatē ciuitas euenit:
vt e fecundiſſima in ſteriliſſimā verſa: nihilipenſi habe
reṫ. His igr̄ ſic obſeruatis: nō modo ītelligimus quo de
genere rerū ſint future ſignificatiōes defectuuꝫ lumina
rium e cognitiōe ſignoꝝ ydiotropie. Sed in qua etiā an
In q̄ anni parte ſignificatio.
ni parte: cū annus ipſe quattuor in tēpora ſit diuiſus: ver
eſtatem: autūnum hyemē. Aries igiṫ ac partes celi arie
ti ꝓpinque vbi defectus in illis cōtigerit: aut p̄ſides ibi
ꝯſtituti fuerint: euentus ipſos verno tꝑe futuros denun
ciant: ꝛ in genere q̄dem rerū tunc ꝓuenientiū. vtpote in
germinatiōe herbarū: in arboꝝ pullulatione: in floꝝ ac
fructuū ꝓcreatione. Cancer finitimaqꝫ ei loca in eſtate
eſtiuiſqꝫ terre ꝓuentibus. Libra celiqꝫ partes ei ꝓpin
que: in autūno: rebuſqꝫ autūnalibus. Capricornus ꝯiun
ctaqꝫ hincinde ei ſigna: perinde vt in aliẏs dcm̄ eſt. Hec
Qua rōne vera.
aūt hac ratiōe vera ſunt: ꝙ dū ſol per arietē decurrit: ſi
gnaqꝫ ei antecedenter ꝛ ꝯn̄ter ꝓxima ver facit. vn̄ ꝛ ab
īterlunio vel plenilunio ꝓximo precedēte īgreſſuꝫ ſolis
in caput arietis Ptholomeꝰ docet colligere qualitates
veris. Silr̄ ꝛ ab īterlunio pleniluniove ſequēte eundeꝫ
ingreſſuꝫ. eodē mō ꝛ in ceteris ſignis ceteroꝝ tēpus. vn̄
enūciato. xciẏ. inquit (ex figuris non ante iudicabis q̄ꝫ
ꝯiunctionē feceris) nā a coniunctione ꝓxima ingreſſuꝫ
ſolis in ſignū tēporis: fiunt qualitates temporis: ſubdit
Cōfirmatio ꝑ enunciatū ptolˢ.
(qm̄ p̄ncipia in vnaquaqꝫ cōiunctiōe trāſmutanṫ: iccir
co ambas miſceto). vꝫ. precedentē ꝓxime ꝛ ſequentem
īmediate: (nec errabis.) Et vt de verno diximus ꝑ arie
tem: ita de eſtate ꝑ cancrū: autūno ꝑ librā: hyeme per ca
pricornum. ¶ Enunciatum. XXXIII.

Quin etiā equinoctialia ſigna in ſacer
dotibus ac deoruꝫ cerimoniẏs ſigni
ficationem habēt. Solſtitialia in his
que ad aeris mutationes ciuiliumqꝫ
morum ſpectant. ♄

¶ Defectus luminares in eq̄noctialibus ſignis p̄ſideſqꝫ
Genus in ſacris.
ibidē collocati: ſacerdotibus ac diuinis cerimonẏs omi
Punici interpretatio.
nanṫ. Ubi in ſolſtitialibus vero: aerias mutatiōes atqꝫ
ciuiliū moꝝ diſcrimia portendunṫ. Punicꝰ q̄dā Ptho
lomei interpres enunciatū hoc ita explanat. Eq̄noctiuꝫ
autūnale eſt p̄ncipiū. vn̄ nox īcreſcit: vernū vero. vn̄ in
creſcunt dies. Qua e re eq̄noctia hec p̄ncipia quedā ſūt:
q̄bus nox ꝛ dies copulanṫ coniunguntur qꝫ. Et qm̄ reli
Qualr̄ religio.
gione ꝛ deoꝝ cerimonẏs hoīes cōiungunṫ: vr̄ religio eē
veluti hoīuꝫ eq̄noctiū: ꝛ ide īter eq̄noctiū temporariū ꝛ
hoīuꝫ quedā vr̄ eſſe familiaritas affinitaſqꝫ: ꝛ qꝛ (vt di
ximus) ſilia facile ſilibus: cōformia cōformibus conue
Cā enunciati.
niunt. Ad hec ſubta dn̄antibus: īferiora ſuperioribus: le
ge ēt nāe cedunt: cedendoqꝫ obtemperāt: illorūqꝫ famu
lanṫ impẏs. vt plato dicit. Nimirū igiṫ ſi deliq̄a in eq̄no
ctialibus cōtingentia eq̄noctia terrena hoc eſt religiōeſ
afficiant. Silr̄ ꝛ ſolſticialia preſunt moribꝰ aereiſqꝫ mu
tatiōibus. Qꝛ q̄dē aerẏs mutatiōibus: perſpicuuꝫ eſt: eo
ꝙ minuunt ab equabilitate eq̄noctẏ. nā vnū valde cali
dum eſt: alterū frigiduꝫ: ꝛ qm̄ mores exceſſuꝫ ſequunṫ:
iccirco ſolſtitialibus conueniunt. Aliẏ huius rei cauſam
Cā alia.
afferunt: ꝙ eq̄noctialia tres retinēt equabilitates tēpo
ruꝫ. vꝫ. qualitatū caloris ꝛ frigoris: ꝛ motuū: hoc eſt aſcē
ſus ſolis in ſeptentrionē ꝛ deſcēſum ad auſtrū. Nimirū
igiṫ ſi eiuſmodi eclypſium affectōes eaꝫ equabilitatem
īficiunt que eſt īter nos ꝛ deos immortales: īterqꝫ popu
lares atqꝫ prelatos ſacerdoteſqꝫ: cuꝫ vel maxime nulla
res tam cōtineat hoīes ipſos in ſotietate ꝛ cetu cōmuni
q̄ꝫ religio ac diuini cultus rō. Solſticialia aūt tres conti
nent inequabilitates ipſoꝝ. nā vel dies nimiū īcreuerūt
vel noctes: qualitatū: qꝛ vl̄ calor vel frigus: motuū: qꝛ al
teruꝫ nimis in ſeptentrionē aſſurgit: alterū vō in auſtrū

declinat. Qua e re ea nimirū e medio recedunt atqꝫ eq̄bili diuertuntqꝫ ad exceſſuꝫ. Omnis aūt exceſſus ⁊ multus eſt ⁊ frequēs ⁊ turbulētus. Multitudo v̄o ⁊ frequētia ⁊ turbulentia cetū inuunt ac populares ꝯuentus que ad hoīes ſpectet. Egnoctialia ea inuunt q̄ religiōis ſunt ac equabilitatis. Nā religio mediū qddā eſt inter nos ⁊ deos: maximūqꝫ vinculū cōſeruande ſotietatis. Ut igiꝶ egnoctialia mediocritatē ac equabilitatē. ſic hec ꝯ ſolſtitialia diſſidiū atqꝫ inequabilitatē portendēt in hoīuꝫ cetu ſocietateqꝫ. nō igiꝶ tantū aerias mutationes īgenerabunt: ſed etiā moꝝ exceſſum: ac ſocietatis turbulentias tumultuatiōeſqꝫ. Sed que ſint calamitates he quas religioni ominanꝶ: dicamus. quedā. n. ad animū ſpectant. vt in ſectis diſcrepatōes. in cerimōȷs altercatōes. In ſolēnitatibꝰ aut ꝯtentōes aut earū cā lites vel inter ſe: vel cū his populis qbus imperitāt. Ad hec religionū mutationes ꝓut alie natiōes alios deos colunt alȷſqꝫ operantur ſacris. Nec albumaſar auſcultandus eſt: q mutationes ſectarū religionūqꝫ e triuꝫ ſuperioꝝ concurſu ſuſcitari dicit. euentus. n. gnāliores ac maiores in gnāliores ac maiores cās reduci debēt: eclypſes aūt eſſe maiores: patuit ⁊ poſteriꝰ dicemus. Quare in eclypſes hec reducēda. Loquor tamē q̄tū aſtronomis licet. Nā religio nr̄a chriſtiana vires exuperat ſtellarum: cetere aūt fortaſſe ſubſunt ſignis ſideribuſqꝫ: de quo alibi. Hec de his que ad aīuꝫ. Et de his que ad bona fortūe ſunt: trāſigamus: Uidimus nāqꝫ īterdū ep̄os ſacerdotes iuſſu ſūmi pontificis: aut ſacroꝝ regis ſacerdotȷs ſpoliatos depoſitoſqꝫ ſuis e dignitatibus ac bn̄ficȷs: ⁊ ēt qn̄qꝫ ſūmos fuiſſe ſpoliatos pōtifices legimꝰ īperiaqꝫ amiſiſſe: Itēqꝫ cenſus ſacerdotes interdū ꝑdidiſſe: hoc anno ⁊ ꝓximo vidimus: ob neceſſitateꝫ bellicaꝫ. Et de bonis fortune tāta. Deqꝫ corporis bonis dicamus: ſepe pontificibus epiſcopis ſacerdotibus exitia ꝯtingunt ſeua. Uñ his duobꝰ annis qbus ſolaris eclypſis euētus perdurarunt: ſolaris dico: que prefuit in egnoctio autūnali vt in libra: pōtifices duo emoriunꝶ: ⁊ fortaſſe de 3° eſt ambigenduꝫ infra hec euentuū tēpora. Itemqꝫ ſacerdotes innumeri: ⁊ magni prelati. vñ ſueſſe ſacerdotes fere oēs inter hec tempora mortui ſunt: ⁊ quottidie emoriunꝶ: ⁊ nō modo hic: verū vbiqꝫ. hec. n. calamitas ex eclypſi ſolis in libra cōtingit. Simili rōne ⁊ populares ex ſolſtitialibus euariari pn̄t: quo ad animi bona fortūe corpiſqꝫ. Et de ydiotropia ab egnoctȷs tropiciſqꝫ ſatis.

Calamitates religionis.

Cōtra albuma. de cā dogmatis.

Dogma eclypſi ſbditur.

De bonis fortune.

Bōa corporis.

¶ Enuntum. XXIIII.

AT fixa in fundamētis edificȷſqꝫ: bicorporea in his que ad ſubiectos ac reges pertinent.

¶ Alia ydiotropia ſignoꝝ erat: qua illa fixa ꝑmanētiaqꝫ ſint: vt taurus ī vere: ſcorpius in autūno: leo in eſtate: aq̄rius in hyeme. hec. n. fixa ac ſolida ſunt: ꝙ anni tēpora vnūqdqꝫ ſuū figit ac firmat. Quāobrem duplicia: vt piſces in vere: virgo in autūno: gemini ī eſtate: ſagittarius in hyeme: bicorporea nuncupanꝶ argumēto ꝙ duplicis ſunt nāe. Defectus igiꝶ luminares in fixis ſignis ꝯtingentes: ꝑſideſqꝫ ibidē in fundamentis edificiȷſqꝫ ſig̃tionē portendunt. bicorporeis v̄o in ſignis: in his que ad ſubtos ac reges pertinēt. Sunt aūt calamitates hoꝝ: vt ruine mala edificȷs ꝯſultura: itemqꝫ pretorȷs: arcibus: regȷs dānū. Cauſa aūt eſt. nā edes edificiaqꝫ in fundamētis ꝯſiſtunt: ſolidaqꝫ e mā ꝯſtant. rerum aūt inferioꝝ cū ſuperioribꝰ multiplices ſunt ſympathie. Qua e re ex illaꝝ reꝝ ſuperioꝝ motu ⁊ ꝯtage inferiores ob ꝯuenientiā ꝯtacte efficianꝶ affecteqꝫ imutatiōes icidant ꝓ nā ⁊ ſua ⁊ efficientiuꝫ cārum. Simili rōne ſigna humana ⁊ bicorporea quotiens luminareꝫ in ſe defectū patienꝶ: aut defectus ipſiꝰ preſides per ea feranꝶ. Inter reges regumqꝫ populares: ſiue inter dn̄os ac ſubiectos: ſiue inter ciues ac magr̄atus tumultus ac diſſidia excitant: eruntqꝫ ſig̃tiones ipſe turbulente admodū ac ſeditioſe. Nā cū populi vel liberi ſint: vel ſubditi regibus ſiue p̄ncipibus. Si liberi qdē tēperanꝶ a magr̄atibus. Si regibus ſubiecti ab ipſis regibus ſiue dn̄is. Future igiꝶ ſeditiōes liberis in vrbibus: necē eſt vt orianꝶ inter p̄uatos ciues ⁊ magr̄atus. In ſubiectis aūt īter reges ⁊ ſubiectos. Simili rōne futuras lites ac diſſenſiones portendunt inter ciues ipſos: ciuiūqꝫ factiōes vel de nouo vel veteres. nā cuꝫ ſigna humana bicorporea duplicia ſint: hoc idē ipſum indicant futurū: qn̄ qdē duplicitas ipſa ſeditionē portēdit aīorumqꝫ diſſidia. Punicus qdā ptholomei interpres aliter declarat rem hanc. vult enī ſigna cōia hoībus ipſis ꝯuenire. naꝫ vt ipſa ſunt ex duplici nā cōmixta: ita hoīes. nā eoꝝ ſuba oībus alȷs ꝑticipat ſubſtātȷs. vñ ⁊ plato microcoſmon vocat hoīeꝫ. Homo igitur ꝯuenit cum ſignis duplicibus. Simili rōne ⁊ reges. p̄mo qꝛ hoīes ſunt. 2° qꝛ cum gubernēt totū regnuꝫ. videnꝶ fere ipſuꝫ regnū totū. Et ita mixtū ex oībꝰ his: que in regno. Qua e re cōia ſigna hoībus ꝑſunt ⁊ regibꝰ: ⁊ de ydiotropia a fixis h̄ ſatis.

Fixa.

Bicōꝑea

Calamitates.

Cauſa.

Bicōꝑeo

Cauſa.

Punici interꝑtatio.

¶ Enuntum. XXV.

PEr eundem autem moduꝫ que ortū verſus loca magis ſunt poſita defectus tempore: quid ī fructibus in recente etate atqꝫ in fundamentis euenturum ſit: decernunt: que autem verſus ſummum celi culmen quid in ſacris baſilicīſqꝫ: qd etiam in media etate: ad occaſum vero: in his que iuris ſunt legumqꝫ ac iuſtitie: nec nō ſenecte etatis ac deceſſorum.

¶ De ydiotropia ex poſitura nūc reꝫ cōpleamus. Celuꝫ hoc ſuperius: in tres cardines diſtinctuꝫ eſt: ſic aīalium: arboꝝ: rerūqꝫ oīuꝫ vita in tres etates. p̄mā. mediā. atqꝫ vltimā. ſic reꝝ etiā aliaꝝ. In inchoatiōes. medium ſiue ſtatum. atqꝫ abſolutionē: qd Ptholomeus indicauit de edificioꝝ fundamētis illorūqꝫ p̄mis iactibus mentōeꝫ faciēs. Cum ortu igiꝶ ꝯcordant adoleſcentia. p̄miqꝫ vite anni: nec ſolum aīaliū: veruꝫ etiā arboꝝ ſatoꝝ frugum pᵃ ac pubeſcēs etas: itēqꝫ rerū p̄mordia: vt fundatmēta edificioꝝ. Qua e re deliqa ipſa ī ortu vel ortui finitimis ꝯtingentia: ſig̃tionē enūciāt rebus ipſis: que cū ortu cōuenerint. Cum celi culmīe ꝯueniunt virilis etas anniqꝫ ipſi medȷ: nec tantū aīaliū media etas: verū ea que ad ſacra ſpectāt: tēpla baſilicas: religiōes: locaqꝫ religioſa: magr̄atus: dignitates: ⁊ honores: regnūqꝫ. tum ꝙ culmē celi eſt ſūmū totius celi. hec aūt ſunt potiſſima oīum rerum. tum ꝙ a culmīe cuncta hec indicanꝶ ex locoꝝ. xȷ. ydiotropȷs. Qua e re quotiens in culmine deliquiū ꝯtigerit vel preſides ibidē collocanꝶ vel illi hoſtiliter ꝯfigurabunꝶ illis ipſis in rebus portendēt: que ab ipſo celi culmīe cōprehendunꝶ. Cū occaſu ſenectus vltimū vite tēpus: queqꝫ etiā ad illos pertinent qui diem obiere vt hereditates teſtamenta mōtualia: nec minus etiam ad leges: iuraqꝫ legalia ac iudicia que inde manāt: ſpectātqꝫ ad iuſtitie adminiſtrationem: litiumqꝫ temperationem ac cauſarū ciuiliū. ſeptimus. n. locus qui ſuo nomine eſt occaſus in mundi themate litiū eſt cōtentionū ac forenſium iudicioꝝ: quo cc̄ eclypſes illic facte: ſignificationes ſuas ad hec ipſa intendunt: moliunturqꝫ in ȷſdē res nouas: que ſibi ꝯuenerint. Aīaduerſione dignuꝫ ſignoꝝ duplicē eſſe ydiotropiā. eſſentialē ⁊ accn̄talē: eſſentiales ſunt que ipſis īſunt ex nā eoꝝ: vt fixio duplicitas auſtralitas ⁊ eiuſmodi. accn̄tales v̄o illis īſunt ex mūdi ſitibꝰ. Nā alia ydiotropia eſt ſigni in ortu ꝯſiſtentis: alia eiuſdem culminātis: aliaqꝫ eius occidētis. ſilr̄ alia. vt in xȷ° loco ꝯtingit: alia vt in. xi° alia vt in. ix° ⁊ in ceteris id genus. Ptholomeꝰ itaqꝫ voluit eclypſes in ſignis ipſis ꝯtingētes: nō tm̄ ominari his q̄ eis ꝯuenerit ab ydiotropia eēntiali. vt per fixionē. duplicitatē. equabilitateꝫ. ⁊ id genus: verū etiā his q̄ cōueniūt eis per ydiotropiā loci: in quo collocaꝶ deliquiū. Naꝫ in. xȷᵃ. ominaꝶ his que ſunt. xȷ. in. ixᵃ. v̄o his q̄ none: ⁊ ita in ceteris. Sic igiꝶ genus ipſuꝫ ab ydiotropia tā eſſentiali q̄ꝫ accn̄tali colligendū eſſe ptholomeus iubet. Scd̄o aīaduerſiōe dignuꝫ: vt punicus qdā ptholomei iterpres inq̄t: gnātiꝫ genus colligi a ꝯueniētia nāli: quā res ipſe hn̄t cū ſignis deliqoſis: dn̄iciſqꝫ: vel cū planetis ipſis. Uerbi cā. ferrū ꝙ multuꝫ ſiccū ſit: cū marte ꝯuenit. ſilr̄ gladiū ꝙ ꝑnecet ⁊ ferreus ſit: cū marte ēt ꝯuenit. Sili rōne aurū ꝙ tēperatū ſit ioui ꝯuenit. Non minus in regionibus factionibuſqꝫ ipſis nāles ꝯueniētias ꝯuenire poteris. Nā galli ꝙ furibūdi incōſultiqꝫ marti nāli ydiotropia ꝯueniunt: hyſpani ꝙ multaꝝ ⁊ diuerſaꝝ ſint religionū: ꝙ etiā blādi: elata iactantie anioſitate prepoſiti: ioui ꝯcordāt. Gnātim ēt mali cū malis ſiue ſignis ſiue planetis cōueniūt. boni ſemꝑ cū bonis. Qua e re quotiēs eclypſes ꝯtingunt: portēdūt his oībus ſig̃tiones: que cū ſignis maleficas illas qualitates recipiētibus ꝯuenerint: ⁊ oībus que ſubſunt planetis: qui in eclyptico themate ſunt maleficis irradiationibus afflicti: vel deliqoſo ab ipſo loco: vel ab ipſiꝰ loci dominatricibus ſtellis vl̄ iter ſe. Et de genere hec ſufficiāt: ⁊ qm̄ ad genus ſpectat euentuū magnitudo ſiue q̄titas. pōt. n. ip̄m ſubm euentū ip̄m in toto vel in ꝑte intenſum vel remiſſum recipere: quare ⁊ de magnitudine ꝯn̄s eſt adȷcere.

De gſtea poſitura.

Diuiſio reꝝ

Que cum ortu cōueniunt.

Que cum culmine.

Que cum occaſu.

Ydiotropia ſignoꝝ duplex.

Ab ydiotropia accn̄tali q̄le genus.

Genꝰ a nāli ꝯuenientia.

Cōueniētia cuꝫ regionibus.

Precepū vle.

¶ Enuntum. XXVI

EFfectus auteꝫ ipſi quanti futuri ſint in ſubiecto genere: defectus luminaris magnitudo declarabit: nec nō ſtellarum habitus eclyptico loco miniſtantiuꝫ. veſpertine nāqꝫ earum configurationes: ſolaribus quidem in deliquȷs. matutine autem in lunaribus: remiſſiores vtiqꝫ effectus habent. At contra matutine quidem in ſolaribus. veſpertine vero in lunaribus: validioribꝰ vtuntur viribus. At oppoſitis e locis dyametranteſqꝫ: inter vtrunqꝫ.

De ſig̃tionū magnitudine.

Ex ꝑte obſcuratōis.

¶ Bifariā de effectuū plenitudine loq̄ poſſumus: vel ex ꝑte obſcuratōis: vel e parte hītus planetaꝝ. E ꝑte obſcuratiōis qdē. nā ex totiꝰ corporis obſcuratiōe luciſqꝫ vniuerſe adeptiōe: dānū ipſuꝫ in quoqꝫ genere reꝝ ſig̃tarū futurū ex toto portēdeꝶ. Ex dimidiati v̄o corporis obtenebratōe ex dimidio. ſic ex tertia. ſic ex q̄rta. ſic ex ſexta parte: vt de q̄titate ſubrepte lucis ꝓportio quoqꝫ futuri colligaꝶ generis. E parte v̄o planetaꝝ hītus. Naꝫ efficientiā ipſam vel augebūt vel iminuent erraticaꝝ ſiderūqꝫ aſpectus atqꝫ ꝯfigurationes. Malefici. n. aſpectus maleficaꝝ: intendūt malū: amplificātqꝫ vires ſig̃tionū eclypticaꝝ. bn̄fici v̄o bn̄ficarū ⁊ minuūt malitiā vimqꝫ ſig̃tionū noxiā: ⁊ malis nō nunq̄ꝫ a deliquio ſignificatis īmiſcent bona: bn̄ficoſqꝫ adducunt effectus. Ad hoc aūt penſitandū: nō ſolū nāe ſtellarū aīaduertende: verū ēt habitus ꝯſiderandi: vt ſi incedunt recte: an regredianꝶ: an ad ſolē lunāue: veſpertini an matutini. luna. n. veſpertinatione gaudet: eſt nāqꝫ noctis dn̄a: ⁊ nox ipſo ab occaſu aduenit. Sol ꝯ leteꝶ die: qui ab exortu ſuſcitaꝶ. Generatim qdē igiꝶ planete matutini pollētiores ſunt. veruꝫ ꝓpter diſſimilitudinē ꝯditiōis nocturne ac diurne: in lunaribus defectibꝰ vires minores habēt: in ſolaribus ꝓpter ꝯditionū ꝯuenientiā hn̄t vires maiores ac pollētiores. igiꝶ ꝓ genere generiſqꝫ q̄titate colligenda: non tm̄ obſcuratiōis q̄titatē: ⁊ aſpectus erraticaꝝ ꝯſiderare debemus. Sed dn̄antiū ſtellarū habitus: ſiqdeꝫ lunaribꝰ in defectibus lunaue: remiſſiores ſint: ꝓpter cōditionis dn̄iam. In ſolaribus v̄o potiores. Addit (oppoſitis e locis dyametranteſqꝫ inter vtrūqꝫ.) Qd qua rōne intelligiꝶ: punicus expoſitor nō percepit. Dicamꝰ v̄o maleficā ſtellā deliqo ipſi ꝯiunctaꝫ maleficas vires integre exercere. Dyametre aūt eidem deliqoſo loco exn̄tes maleficas vires exercēt: ſed nō plenas integraſqꝫ: ſed dimidiatas. Qn̄ qdē dyametrū fit e regione locoqꝫ ex aduerſo: q locus dimidiū qdem obtinet circuli. Or ſi planeta eclyptico loco quadranguleꝶ. hac ipſa rōne videꝶ de viribꝰ ipſius ita demēdū: vt quartā mō partē auctoritatis ſue cōperatiōe plenitudis totius retineat. Punici addūt beneficas ſtellas: cuꝫ deliqoſo loco triangulanꝶ: beneficas addere vires in toto: vbi ſexangulētur: dimidiatas: vel dū ꝯiungunꝶ: bn̄ficentia eſt integra: dū triangulanꝶ: dimidiata eſt beneficētia: dū ſexāgulanꝶ: quartā beneficētie partē retinēt. Pro quātitate igiꝶ generis colligenda: hec dicta ſufficiant: ⁊ per ꝯn̄s de genere ipſo dcm̄ ſatis.

Ex parte habitus.

Ex parte aſpectus.

Punicoꝝ iterꝑtatio

¶ Enuntum. XXVII.

QUalitas euentuuꝫ ipſa eſt: qua boni vel mali vel mixti ex vtroqꝫ hēanꝶ.

¶ Cum diximus enūciata nr̄a nō eſſe: niſi ea que ptholomeꝰ tradit: euerſo ordine. ꝯn̄s eſt de genere: ⁊ q̄titate poſtq̄ꝫ ꝑtractauimus: vt de ſpē ⁊ q̄litate euētuuꝫ ꝑtractemus. vt ptholomeus facit. qualitas igiꝶ ſiue ſpēs euentuū ipſa eſt: qua futuri euētus ſint ne boni an mali: ſecundi an aduerſi: felices an infelices: vt diſio hec duplex videaꝶ: verū qꝛ (vt ꝑipathetici dicūt) vbi de bono agiꝶ ac malo: eſt īuenire mediū: cuiuſmodi ſunt q̄litates mixte: que ex parte qdeꝫ vtiles ſunt ac bone. Ex parte v̄o male atqꝫ inutiles: vt cuꝫ in aliquo themate beneficarū ſtellarū ac maleficaꝝ exiſtit mixtura. vbi nāqꝫ benefica ipſa valentior fuerit: bonū quidē ꝯferet: nō tamē vt nō malefice ſtelle malignitas turbidi ſecuꝫ aliqd afferat: aut de benefice ſaltē ipſius nō aliquid benignitate demat. Rurſum malefica cū exuperantior fuerit: malefice quideꝫ aget: nō ita tamē vt benefica nō detrahat ei aliqd inſita de malignitate: īmiſceatqꝫ oīno q̄ppiam īnata de benignitate: fauoreqꝫ nāli. Qua e re ſignificationū ipſarū: alie erunt que bonuꝫ ꝓmittent: alie que malū: quedā que vtilia inutilibus: bona malis coniuncta denuncient: eruntqꝫ euentus ipſi partim ex toto boni atqꝫ vtiles: partim mali atqꝫ inutiles: partiꝫ ex eorū vtriuſqꝫ nā mixti atqꝫ cōes. Quid quidē ſit qualitas perſpicuū eſt.

De qualitate.

¶ Enuntum. XXVIII.

HEc autem potiſſimum obſeruanda eſt. tuꝫ a planetis locis natura effectiuis ipſis dn̄antibus. tū a fixis que cooriuntur ſtellis.

¶ Erant (vt diximus) duo p̄ncipaliter loca animaduertenda: eclypticum in quo luminaris ipſe defectus contingit: ⁊ cardo ſiue ſequens ſiue precedens:

Repetitio dictoꝝ

de quoſtaꝫ multa diximus. Ad hec ⁊ hoꝝ locoꝝ dñi erũt obſeruãdi: ſiue vnus ſit amboꝝ: ſiue duo. Rurſus ⁊ ſtelle fixe: que cũ locis eclyptico cardinaliq́ꝫ oriunt̃: ſiue cũ dñicis hoc eſt cũ planetis ipſis ſigniſq́ꝫ in q̃bus ipſi ſũt.

Vñ qualitas.

Hec plixe expoſita ſunt. Euentoꝝ igit̃ q̃litas colligi dꝫ. tũ ab his plãetis: q̃ locis nã effectiuis p̃ſunt hoc eſt loco eclyptico ⁊ cardini. tũ a fixis ſtellis: q̃ cooriunt̃ vel dñicis locis cũ dñis ipſis: vel cũ ſignis p̃ncipalibꝰ eclyptico cardinaliq́ꝫ. Nã vt a ſigno eclyptico: dñicoq́ꝫ genus ip̃m colligebat̃: ſic a ſigni dñis ſiue erratice ſint ſtelle ſiue fixe: qualitas ſp̃eſq́ꝫ colligi dꝫ. Siquidẽ ſigna mãm miniſtrẽt: dñantes ſtelle formã ac ſp̃em. Vñ igit̃ q̃litas colligenda: ꝑſpicuũ. ❡ Enuntum. XXIX.

SOl etenim ⁊ luna preſident ⁊ ceteroꝝ ipſi vti principes habent̃: ſuntq́ꝫ totius operis etiam cauſe: vt ⁊ p̃dominij ſtellarum: ⁊ predominantiuꝫ. tum fortitudinis. tum imbecillitatis.

Af eclypſiũ ſig̃tiones magñ ſunt.

Ptholomei ratio.

❡ Hec ſunt ptholomei verba vt in greco iacẽt. ij° apotheleſmaton. capite. viij° in q̃bus nobis duo potiſſimuꝫ inſinuat: cur. vꝫ. euenta eclyptica pollẽtiſſima ſint: ⁊ multo maiora ijs: que alijs e ꝯſideratiõibꝰ ꝯſtellificatiõibuſq́ꝫ ꝯtingũt: qđ hac rõne declarat: ꝙ ſol ⁊ luna ſunt oĩuꝫ ſtellarũ duces vel ĩperatores p̃ncipeſq́ꝫ. nã ſunt totius op̃is cãe: ſtelle nãq́ꝫ p̃dñia ſortiunt̃ a locis ipſis luminaribus: que. n. (vt diximus) ſtelle potẽtiores his in locis fuerĩt: ipſe dñia ſortiunt̃. eſtq́ꝫ ẽt alia rõ ꝙ ipſi ſunt ſemꝑ dñi totius: cetere ſtelle dñia ꝑticularia ſortiunt̃.

Sc̃da rõ materni.

Sol. n. ãnuis ipſis in q̃litatibus ſemꝑ dñs eſt: ciuſq́ꝫ e loco cetere ſtelle dñia ſortiunt̃: luna mẽſtruis ſemꝑ q̃litatibus dña eſt: eiuſq́ꝫ e loco cetere dñiuꝫ hñt: iccirco ſol ⁊ luna ydiotropia nãlitateq́ꝫ ſunt totius operis dñi: cetere iterdũ ⁊ iterdũ dñia capiunt.

Sol ⁊ lũa cã fortitudinis aliorum.

Rurſus vt ptholomeꝰ dicit: ſol ⁊ luna ſunt p̃dñantiũ ſiue fortitudis: ſiue debilitatis cãe. Nam a ſole lucani orientaleſue fortiores ſunt: in ſolaribꝰ mixturis. Veſpertini aũt ⁊ occidui a ſole in lunaribꝰ: potiores ſunt: qꝛ igit̃ ſol lunaq́ꝫ totius dñi: ꝙq́ꝫ ſemper nãliter dñi: ꝙ etiã ſtelle habitudine ad ea vires ſumãt: recte vt p̃ncipes imperatoreſqꝫ habẽdi ſunt.

Oẽs rõnes.

Qua e re euẽtus ſignificatiõeſqꝫ eoꝝ pollentiſſime erunt: ac multo grauiores ceteris. ſolares v̄o tãto maiores illis lunaribꝰ: quãto ſol lõge maior fuerit ipſa luna. vñ arabs ille ſiue punicus meſalus nunq́ꝫ ſolaris ſpectatus eſt defectꝰ: q̃n ꝓdigioſi quippiã enũciauerit nobis.

Meſalꝰ.

Hoc eſt p̃mũ qđ ptholomeꝰ his v̄bis inuit.

Vñ ſp̃es ⁊ quare.

Sc̃m eſt: cur a locoꝝ luminariũ p̃ſidibꝰ ſp̃es: ⁊ q̃litas euentuuꝫ ſit: qđ hac via declarat̃. Sunt vt diximus ſol lũaqꝫ p̃me generaleſqꝫ effectrices cãe: perinde vt cor ⁊ cerebꝝ toto in aĩali.

Methaphora pulchra.

Nã vt a corde in aĩalibus viuendi vis oĩs manat: a cerebro mouendi: quas tamen ⁊ iecinori ⁊ pulmonibꝰ ⁊ lieni cõicãt diſtribuuntq́ꝫ iter ea: ac per ea totũ corpus cuꝫ venis moderat̃ atqꝫ arterijs: ſic a ſole ⁊ luna: tanq́ꝫ e p̃mis atqꝫ effectricibꝰ cãis cuncta defluunt: ducuntqꝫ originem ſecuti corporis nr̃i partes a cerebro atqꝫ corde: nihilo tamẽ minus vitaliuꝫ mẽbroꝝ cuiqꝫ ꝓpriũ attributũ eſt munus atqꝫ officiuꝫ: quo fit vt tum hoc tuꝫ illud a pulmonibus dicamus fieri vel a iecinoris nã viribuſqꝫ p̃ſtari atqꝫ effici: cũ tamẽ potiſſimũ cã p̃ncipiũqꝫ ſit e corde. Qua e re ſol ⁊ luna vt p̃me atqꝫ efficientes cãe oĩum ſig̃tionuꝫ habende ſunt. planete v̄o ⁊ potiſſimũ p̃ſides vt iferiores q̃dem magr̃atus atqꝫ adminiſtri.

Alia metaphora.

nã vt aĩa vniuerſum moderat̃ corpus: pedibus tamẽ tribuimus ambulandi vim atqꝫ officium: manibus v̄o vtende ſecuris gladij atqꝫ aratri: ſic alijs atqꝫ alijs mẽbris ac corporis partibus: aliud atqꝫ aliud munus ac miniſteriuꝫ: vtqꝫ nulle ſunt in corpore nr̃o partes que nõ aliq̃d agãt: ſic celeſti in corpore: nulle ſũt oĩno partes que nõ ad reꝝ inferioꝝ effectus aliq̃d ꝯferant. nihil. n. in reꝝ nã fruſtra. Vt igit̃ in minore hoc mũdo nulla pars fruſtra ineſt: ita in ſuperiori illo p̃ſtantiſſimo corpore: e quo exiſtũt oĩa: ꝙ ſi ignoremus partiũ multaꝝ officia: que nr̃o ĩſunt corpori: q̃d mirũ ſi eadem ignoratio: ac tanto q̃dẽ maior ꝯtigit in corpore ingentiſſimo: maxieqꝫ diuĩo: q̃to illud eſt maius ⁊ hoc q̃deꝫ minus. Euentus igit̃ cuius nã ſint qualitatis ac ſp̃ei: ad erraticas ip̃as ſpectat: vtputa futurus ne ſit annꝰ ſalubris: an morbidus: abundans ne an ĩfertilis: ipſa ne fecunditas ĩfecunditaſue futura ſit tritici: an vini: olei ne an fabarũ: ac per eundẽ modũ ſanitas ne futura ſit cholericorum corpoꝝ: an flegmaticoꝝ. Infirmitas v̄o quartanis ne ſit a febribꝰ: an tertianis: an a peſtilẽtia: egritudibuſne alijs. hoc q̃dẽ munus ac officiũ erraticaruꝫ eſt q̃nqꝫ. vt. n. in ſanguĩe aut bile vtraqꝫ: aut pituita collocata eſt cã vel tertiane febris vel q̃rtane huiuſue aut illius morbi ꝓ nã cuiuſqꝫ atqꝫ ꝑmixtiõe: ſic qualitatis indiciũ ac ſp̃ei euẽtoꝝ in planetis.

Preceptũ iudicandi.

Inueſtigat̃ aũt indiciũ hac via: vt cognito ſigno in quo fit defectus lumĩaris. Signoqꝫ etiã in quo cardo ꝯtingit ſiue ſequens ſiue p̃cedẽs: perq̃ramus ſignoꝝ ipſoꝝ q̃ ſit dñs vel dñi: deinde iuxta nãm ydiotropiãqꝫ dñi vel dñoꝝ iudicandũ eſt. Iudiciũqꝫ ſumendũ qualitatũ ipſarũ: que future ſunt. vñ colligenda q̃litas h̃ ſatis ſunt. ❡ Enuntum. XXX.

ATtendendum preterea eſt qui planete cum dominantibus ſtellis cõmixtionem habeant. naꝫ hi euentoꝝ demonſtrant qualititatem in ꝑte.

De mixtione.

❡ Quot modis ſtelle miſceri poſſint: in ſequẽtibus dicemus: verũ illud diligenter aĩaduertendũ eſt: qui planete ꝯiunctõe: aut aſpectu: aut hoſpitioꝝ mutua receptõe: aut finiũ: cuꝫ ipſo dño vel dñis ꝯciliant̃: queqꝫ iter ip̃os accedat cõuenientia atqꝫ conſenſus: qđ medici ſeruant in potionũ temperatiõe. nam pro habitu harũ erraticarum. nãis. viribus. ſitu. ſig̃tionibus ipſis vel addet vel demet cõtẽperabitqꝫ inuicẽ ⁊ ꝯcinnabit illas. vt eniꝫ in mixtura pharmacoꝝ vires oĩum adſunt: preualet tamẽ exuperãtior: ac pollẽtior: ſic in tẽperamẽto ſtellarũ ſignificatiões admixte erũt: preualebũt tñ euentus ſtellarũ pollentioꝝ ac exuperantioꝝ: qđ etiã in mixtura nãli fit: que ex elñtis eſt. omni. n. in mixto ſunt elñta: q̃litateſqꝫ elñtarie: tñ mixtũ igneũ q̃nqꝫ eſt: q̃nqꝫ aqueũ ⁊ id genꝰ: q̃nqꝫ ẽt colericũ. Interdũ melancolicũ ꝓ nã ⁊ dñio forme p̃dñantis in vniuerſa mixtura: ſic vbi celeſtes vires ĩuicẽ miſcent̃: ex beneficis q̃dẽ ⁊ maleficis conſiſtẽtes: euentus. n. erunt in parte vtiles boniqꝫ: in parte calamitoſi maliqꝫ ꝓ rõne ⁊ ꝯſtitutiõe in mixtura predominantis. Cetere ſtelle qua rõne cõſiderande ſint: proſpicuũ.

❡ Enuntum XXXI.

EVentus eclyptici tales ad modũ ſũt: quales erratice dominatrices ſignificauerint: ſiue ille ſimplices ſint: ſiue cum alijs admixte: duꝫ tñ exuperauerint. Simili ratione ⁊ non erratice animaduertende ſunt: vt de alijs diximus.

De ſig̃tionũ q̃litate ab occode ſpote.

❡ Diximus erraticas miſceri cuꝫ dñatricibus ſtellis nõ vna rõne: vt dicemus: diximuſqꝫ omni in mixtura eſſe p̃dñium attribuendũ ei: cuius vires: q̃litateſue maiores

ac pollentiores fuerint: dicimus modo ꝙ ſignificationes ipſe ſemper ſequuntur ydiotropiam dominantis: in toto quidem: ſi illa ſola preſes ſit: ac nulli admixta. In parte vero: quãdo vel non ſola preſes: vel cum alijs fuerit cõmixta. Veruꝫ vbi ipſa in mixtura valẽtior fuerit: ſignificationes ipſe ſemper ydiotropiam eius imitabuntur. contra vero vbi ipſa exuperata ſit: eius ydiotropie ſignificatiões magna ex parte iminuentur. Rurſus quãuis nulle perſepe erratice: aut in locis iueniant̃ eclypticis: aut his ipſis oppoſitis: queue aut ab amicis locis faueant vel obſiſtant ab hoſtilibus.

Qualitas a fixa.

Diligẽtiſſime tamẽ animaduertende: num fixarum aliqua locis illis partiliter inhereat: quippe que nãm vim effectus tales preſtitura eſt: qualis eſt planeta: cuius fixa ipſa naturaꝫ gerit: aſſequiturq́ꝫ poteſtatẽ. Nec minus etiaꝫ videndum eſt fixa ne ip̃a benefice an malefice ab erratica conſpiciat̃: cuius cauſa qualitatem refert ac naturaꝫ vel ſimilẽ vel ei contrariam. Ad hec vtruꝫ ne ipſe admixte ſint erraticis dominatricibus coniunctione aſpectu vel alijs rõnibus: quibus ſtelle conuenire ſolent. Nam hec etiã euentibus ſpeciem ⁊ qualitatẽ prebent: ⁊ inde Ptholomeus ait eas animaduertendas eſſe vt diximus de erraticis.

Ordo colligendi pronoſticõ.

Qua e re p̃mo loco habenda eſt ratio planete in ipſa luminarium coniunctione dominantis: ſiue vnus tñ fuerit: ſiue duo. Deinde ceterarum ſiue errantium ſiue fixarum ſtellarũ: pro cuiuſq́ꝫ ſitu aſpectu collocatione: itẽqꝫ conditione ⁊ habitu. ſtelle enim dominatrices retrahentes ſe ab vniuerſa illa (quã diximus) luminarium natura: ſpeciem ⁊ qualitateꝫ ſignificationibus accomodant: pro ſua ſtellarũq́ꝫ aliarũ ydiotropia peculiaritateq́ꝫ: que inuicẽ configurant: permiſcentq́ꝫ vires ſimul ſuas: communicantq́ꝫ auctoritatẽ. Primo igit̃ loco enarrabimus quid vnuſquiſq́ꝫ planeta portendit: cum ſolus p̃ncipatũ aſſumpſerit: deinde de mixtione agemus.

Ydiotropia ſaturni.

Primo auteꝫ de ſaturno: ⁊ quoniam ydiotropie planetarũ ꝑſpicue ſunt: nos verba Ptholomei ſimul cum eoꝝ expõnibus adducemus. Saturni igit̃ ſtella quotiens ſola p̃ncipatũ aſſumpſerit: vt ſit deliquioſi loci cardiniſqꝫ dña: a nulla exuperata: neqꝫ admixta alicui: propter eius: quã dicũt greci: ydiotropiam: noſtri inſitã naturã vimqꝫ ſpecificã frigoris excedentẽ: cui ipſe preeſt: generatim corruptionem inducit: atqꝫ e corruptione dãnũ incõmodaqꝫ non vnius generis ſpeciatim quo ad homines ipſos ſpectat: longos ingenerat morbos: cum his ⁊ pthiſim ⁊ tabem: ⁊ febres quartanas. Ad hec diſtillationes grauedinẽ: tuſſim ob nimiã etiam humoꝝ coactionem: pituitoſos defluxus: que dicunt̃ reumata.

Exẽpluꝫ in nr̃o tpe.

Vñ anno iſto. M.ccccciij. hec omnia vidimus ab eclypſi ipſa ſolari que prefuit. M.cccccij. cui preerat ſaturnus ex vna. vidimus eniꝫ ⁊ adhuc videmus longos hominuꝫ morbos. Innumeros fluxus. catharros. queq́ꝫ dicũtur reumata: grauedines: vt cum infirmantur: vix moueri poſſint: dolores membroruꝫ: que poſt febres relinquunt̃: ſurditates: que etiã poſt criſim fiunt. E quibus plures ⁊ magni dieꝫ obiere. Et hec quidem ⁊ ſimilia in his que ad corpus ſpectant. Qđ vero ad fortũe bona atqꝫ animi. ſollicitudines. merores. triſtitias. conſternationes. terrores. exilia. fugas. luctum. caritatem annone. frugum ſterilitatem. fructuumqꝫ inopiam. iacturam. direptionem rerum familiarium. tum ruſticarũ. tum vrbanarum. fameꝫ. morteſqꝫ non vnam ob cauſam. illorum preſertim qui etate ſunt prouectiores. laborantqꝫ ſenectute. Cauſa autem eſt ꝙ ſaturnus preeſt atre bili: cuius ab exceſſu morbi de quibus dictuꝫ eſt ingenerantur. oblongi enim morbi ex humore ip̃o melancolico frigido ſiccoq́ꝫ exoriunt̃: vt quartana: vbi febris oblonga fuerit: membra ipſa exiccãtur: macreſcũtqꝫ ⁊ inde tabes fit: inde pthiſis: quia propter ſiccitatẽ pulmo vlceratur. hinc reumata: ex frigido ⁊ ſicco comprimentibus: ⁊ ceteri id genus. Simili ratione merores ac ſollicitudines animorum ex ipſo exoriuntur. nam exiſtente frigore ob caloris deſtitutionem. vt autunnus docet: fit tranſitio ad hyemem: ideſt ad frigidum atque humectum: diſtillationeſque ex humido fiunt: ac frigido defluxuſqꝫ huiuſmodi: quum originem ducant e calidi deſtitutione frigoriſqꝫ ſucceſſu. ad ſaturnum quoqꝫ referuntur: maxime vbi ſignificationibus ipſius acceſſerit lune vis atqꝫ cõmunicatio. Qꝛ vero ad belluas attinet animaliaqꝫ. tuꝫ armentalia. tuꝫ ad vſuꝫ familiarem comparata: cuiuſmodi ſunt capre. aſini. iumenta. oues. boues. manni. ⁊ id genus: ſaturnus ominatur infecunditatem. raritatem. morbos ac vitia. generiſqꝫ non vnius damna: que in illis ita contingent vt domini eorum maximis inde incommodis afficiantur.

Hec enim omnia ex melancholico exorientur humore: e quo bellue ipſe infecte morientur: e quibus etiam domini lue quadam afficientur vt anno hoc aperte videmus. In aere vero futuras indicat commotiones horribiles. ac turbulentas. caligines. nebulas procellas. gelicidia ⁊ id genus. ventorum repentinos adortus. niues ſolito maiores. vt hoc anno viſum eſt: afflatuſque peſtilentes ⁊ halitus maxime noxios: e quibus egritudines exorientur. noxiaqꝫ animalia. beſtioleque nocentes: vt mures. bruchi. rubete. locuſte. campe. vermes. ⁊ id genus. nam hec animalia e calore celeſti in aere contento e putredine ipſa ingenerantur. talia enim aĩalia erũt: qualis ipſe aer a ſuperioribus alterabitur. nam vt ſaturni vis noxia noſtris in corporibus cruditates ĩgenerat. nocuoſqꝫ ac occultos humores. ſic e terra ſuſcitat in aere nocuas exhalationes: que ꝙ male concoquantur: corrumpunt aeris ſalutarem habituꝫ. Inde peſtes morbiqꝫ increſcunt: animaliaque noxia ingenerabuntur.

Cautela optima.

Sunt tamẽ hec pro anni parte in qua futura hec portenduntur: audienda. Nam in hyeme frigora indicant̃ horridiora. calores eſtate remiſſiores. autũno venti procelloſiores. vere pluuie frequentiores: itaqꝫ partis eius anni: in qua potiſſimum futura hec denunciantur: ratio cũ primis habenda eſt: itemqꝫ regionum que illis: aut his aeris affectionibus magis expoſite ſunt. preceptũ iſtud non tantum in ſaturni ſtella eſt obſeruandum: ſed in ceteris. ſemper eniꝫ Ptholomeus precepit temporis conditionem eſſe penſitandam. loci etiam ac regionis naturam. Nec ipſe maria relinquit intacta: nec flumina propter procelloſas tempeſtates pluuiaſqꝫ ingentiores. nã et flumina inde implentur torrentibus: ac ſuperatis ripis culta deſtruunt. moles ſubmergunt. animalia ſuffocant. ſegetibus calamitates afferunt. Maria vero ita iactantur procellis fluctibuſqꝫ. vt et naufragia plurima inde ſequantur ⁊ bonorum iacture. piſciumqꝫ afflictiones diuerſi generis. nã terrene calamitates multis exorirentur e cauſis. vt a gelicidijs. a pluuijs. a nebulis. pernitioſiſqꝫ exhalationibus. grandinibus. ventis. procellis. nocuiſqꝫ beſtiolis. tum repentibus. tum aerijs. vt nõ ſolum naufragia peſtiſqꝫ timende ſint. veruꝫ et fames. rerumqꝫ que ad victuꝫ pertinent: infeliciſſima egeſtas.

Hec autem intelligenda ſunt: vbi genus ipſum indicauerit. hominibus enim vbi nulla fit indicatio. ſpeciei et qualitatis minime fiet. ſiquidem ſpecies ſit inferiorum genere. qualitas poſt ſubſtantiam. vbi enim nulla preeſt in aere indicatio: de aere commotiones mathematicus non debet predicere. Ubi ſimiliter genus non in belluis repertum: euentuum in eis qualitas: neque bona: neque mala eſſe poterit. Lꝫ igitur hec ſaturnus ſua ydiotropia ſemper indicet: tamen defectibus in ipſis luminaribus: non niſi preſuppoſita generis receptione. mathematicus ipſa predicere debet: et de ſaturni ydiotropia: et ceterorum planetarum ſimili ratione hec receptio generis preſupponenda eſt: habendaque in primis. vt inde ad ſpeciem qualitatemque pertranſitio facile fiet: et de ſaturno ſatis.

Jouis ydiotropia

De iouis ydiotropia nunc ſecundo loco tranſigamus. Jouis itaque ſtella in huiuſmodi lune ſoliſqꝫ coniunctionibus ſiue oppoſitionibus dominatum ſi ſuſceperit: ita vt eclyptici loci domina: cardiniſqꝫ ſola ſit: nullis quoque admixta ſtellis: excellenterque dominatu in ipſo ſe habuerit: generatim felices rerum portendet ſucceſſus: bonorumque omnis generis incrementa atque amplificationes. ſiquidem genus hominibus indicauerit: qd ad homines ipſos pertinet: ac tum corporis animique. tum fortune bona: eorundem bonos feliceſque promittit euentus. honores. munera. ciuileſque magiſtratus. Ad hec pacem. incolumitatem. honeſtas laudabileſque actiones. amicitias. rerum vbertatem. principum gratiam ac familiaritatem. munificaſqꝫ proſequutiones. ipſorumqꝫ principum felicitatem, actuſque generoſos ac magnificos. fortune inuitũ fauorẽ. Hec aũt iccirco iuppiter ꝓmittet: ꝓpter videlicet eius tẽperantiã in q̃litatibus. nã ex eius tẽperatione aer ipſe etiã inde ſumit tẽperantes qualitates: e q̄bus ſanitas ac incolumitas corpoꝝ exoriũtur: cõplexiones hominũ cõtemperantur: inde mores benefici ac nobiles fiunt et glorioſi. Animalibus autem brutis genus ipſum vbi recipietur. hiſque ad vſum familiarez comparatis. gregibuſque atque armentis. futuras indicat vtilitates. compendiaque ac lucra domeſtica. Jllorum etiam fecunditatem: ac amplificationez. Nocentium contra animalium: ferarumqꝫ maleficarum perditionem: atque infelicem ſtatum. etenim contrariorum contrarij ſunt euentus. contrarieque et cauſe. vbi eniz benefica animalia e ſemine ipſo gignuntur: illa malefica e putredine exoriuntur: benefica e ſemine quidez contemperato: prolificoque. Malefica vero e putredine aeriſque intemperantia. quare benefica e Jouis ſtelle predominio prodeunt. malefica e ſaturni preſidentia. Ubi vero generica ipſa indicatio in commotionibus erit aerijs: qd quidem ad aeris ſpectat illius temperationem: promittit ventos ſalubres beneficoſque. pluuias fecundas: ac ſatis ipſis arboribus. frugibuſque ac fructibus procreandis genitales. Hec enim omnia e temperantibus qualitatibus: quas iuppiter habet proueniunt: ꝙ quia aer futurus ſit temperatior: venti remiſſiores erunt nauigationes portendentur tute: ac portuoſe: fluminumque decurſus moderati: quique intra ripas ſeſe contineant ſine finitimorum agrorum iacturis. Hec (vt dixi) iuppiter quum princeps ac moderator erit in vniuerſum preſtabit: pro qualitate tamẽ anni temporum ac regionum. aliarumque ſtellarum ſiue fauentium ſiue aduerſantium ydiotropia ac configuratione. Nam vbi benefice conuenerint: hec bona increſcent. Ubi vero malefice aduerſabuntur: hec decreſcent. malaque inde eminebunt. Et de Jouis ydiotropia ſatis. Et de Martis ſtelle ydiotropia adijciamus.

Martis ydiotropia

Martis igitur ſtella vbi his in deliquijs copulationibuſue principatum ipſe obtinuerit ſolus: ita videlicet vt eclyptici loci: cardiniſque de quo diximus: ſolus dominus ſit: damnum in vniuerſum portendit ex ſiccitate eſtibuſque feruentiſſimis. Hec generatim. particulatim autem hec quadrifariam diuidamus in his que ad homines ſpectant: animi videlicet ⁊ corporis: ac fortune bona. Ad aeris ipſius ſtatuz ac qualitatem. Ad ea que in aquis contingunt ſiue in mari. ſtagniſque. ſiue fluminibus: aut fontibus. Ad ea denique que animalia ad vſum hominum pertinent. Primo ꝙ ſtella eius nimium incaleſcat: exiccetque: bilemque rubram ſuſcitet: impetus indomitos excitat: rixas: contentiones: prelia: tumultus: ſeditioneſque. tum ciuiles. tum bellicas ac militares: ducum atque imperantium iras. diſcordias. animorumque intemperatiſſimos motus: e quibus exoriuntur violentie. rapine. opprobria. contumelie. furta. direptiones vrbium. cedes. incendia. agrorum vaſtitates. captiuitates. predarum abactiones: inſidie. adortuſque hoſtiles: et id genus. Ad hec mortes ex gladio. cruciatus. liberorum capitum venundationes. inceſtus. mulierum ingenuarum violationes. ac ſacroruz profanationes. legum proſtrationes: atque infames rapine. ciuilium morum abuſus intemperati atque inconſulti.

Hermes

Unde hermes antiquiſſimus rerum celeſtium auctor. vt quidam punicus Ptholomei interpres refert. inquit bella contentioneſque et cetera id genus ob coniunctionem duarum maleficarum: ſaturni videlicet et martis proficiſcuntur:

De bello paceqꝫ.

Tps belli

dummodo ipſa eorum ſiue applicatio ſiue coniunctio fuerit tempore ſignificationis generalis. hoc eſt tempore quo nondum eclypſiũ bellice ſignificationes preterierunt. Docet autem victoriam e parte martis.

Cũ victoria.

nam regiones. homineſque et nationes ac factiones que martis ſtelle conuenerint: vel per terre quadrantis conuenientiã: ſiue per naturalem affinitatez: vel alijs rationibus quibuſuis: exuperabunt eos: qui ſaturno ipſi ſubijciuntur. Naz mars vim inferre videtur. ſaturnus ob illius tarditatez recipere vim apparet.

Aliter punicus.

Uerum punicus ille de quo diximus rez hanc ſimpliciter non acceptat: ob quod precipit obſeruari ſignificatorem: ſiue diſpenſatorem cuiuſlibet regionis: ſiue factionis: ſiue ſecte: ſiue ille ſit alter coniunctorum: ſiue extra coniunctionem alter: tempore dico maleficarum coniunctionum: ⁊ ei tunc victoriam tribuit: cuius diſpenſator ſiue ſignificator bene fuerit conſtitutus: ac beneficis conditionibus fortunatus. Contra vero cuius diſpenſator deiectus erit deſtitutus ac infortunatus: oppreſſa erit ac exuperata ea factio. Diximus autem ſiue ſit ſignificator alter coniunctorum: ſiue extra coniunctionẽ alter. nã poteſt fieri vt cõiunctio bella exuſcitet his ipſis in regionibus factionibuſqꝫ: q̄bus nõ preſunt ipſi malefici. nam his portendit: quibus ſignuz coniunctoruz preeſt. vt Ptholomeus ſentit: vel eis quibus preſunt quadrangula ac dyametrum: fieri autem poteſt vt ſigna preſint quibuſdam regionibus: ſectiſqꝫ: quibus minime preſunt planete. Qua e re non ab altero coniunctorum victoria erit colligenda alterius ſiue partis: ſiue regionis: ſiue factionis: ſed e conſtitutione

Quantuz ſit p̄ ptole.

proprij diſpenſatoris. Res hec an ipſis in coniunctionibus obſeruanda ſit e Ptolemeo nullibi habemus. verum in eclypſibus vbi bella portenduntur: hec obſeruanda eſſe non eſt ambigendum.

Pto. obſeruatio.

Semper enim bella ⁊ rixe preliaqꝫ dabuntur regionibus locis parti factioni: ac ſecte cui vel ſignum conuenerit eclypticum: vel aliquod eiuſdem quadrangulum: vel eidem diametrum. Uictoria vero ei erit aſcribenda: cui planeta cardinalitor ac felicioribus in locis conſtitutus conuenerit. Rem hanc ſeruauimus in ſolari illo defectu.

Obſeruatio ⁊ exemplũ i bello gallico.

qui. M.cccccij. nobis primo octobris apparuit: quo videlicet in tempore iſpani ipſi baroli gallis ab ipſis ſummis obſeſſionibus detinebantur. Nos toto themate perſpecto omnibuſque adamuſim penſitatis: in themate dedimus gallis martem: qui omnium auctoritate gallis preeſt. eiſdem ⁊ arietem: vt Ptolemeus dixit. Jſpanis dedimus Jouem Sagittariumque: vt omnes conſentiunt. Tunc aſpectis hinc inde celeſtibus rationibus: inuenimus Jouem cardinaliorem in primo themate: quia in ſeptimo ab horoſcopo loco conſtitutum. Martem in duodecimo deiectuz: ⁊ quod deterius erat: e radijs combuſt um: e quadranguloqꝫ ſaturni afflictuz Jouem bene affectum niſi ꝙ repedabat. Ulterius apertis oculis ad ſigna eorum arietem inuenimus pulſatuz ab eclypſis loco hoc eſt libra per diametrum. Sagittarium ex ſexangulo bene affectum: hinc omnia mala prediximus gallis. Jſpanis vero non niſi in fine tumultus: ⁊ difficultates potius ab ipſis met q̃ꝫ aliunde: que hac ratione deſignamus: mars ꝙ tribus ipſis in thematibus combuſtus erat: ⁊ e quadrangulo Saturni ſemper vexatus: omnibus in ſignificationum temporibus dedimus exitia ac mortes: propter combuſtionez: necnon ſignorum diametrationem ac ſaturni quadrangulationem: que ꝙ in domo carcerum primo ⁊ in ſecundo themate: in prima ⁊ ſecunda parte ſignificationum temporum dedimus carceres ⁊ captiuitates: ⁊ quoniam in omnibus thematibus combuſtio ⁊ quadrangulatio ſaturni ac ſignorum diametratio permanſerint omnibus in ſignificationum temporibus: dedimus eis: tum fugam ⁊ terrorem ceſuramque e quadrangulo Saturni: qui preeſt terroribus: tum excidia ſeuiſſima ex gladio ⁊ morbis oblongis: propter martis combuſtionem ſignorumque diametrationem: verum ꝙ in tertio themate mars e carceribus ad vndecimum locum aſſurgebat. Juppiter e ſeptimo in morbos: hoc eſt locum ſextum ſubmergebatur. Dedimus gallis e carceribus liberationem. Ad hec perſiſtentibus exitijs: ⁊ eorum fuga ⁊ terrore propter ad hec quadranguli perſiſtentiam combuſtionis ac diametrationis ſignorum perdurationem. Jſpanis ob Jouis repedationem: que in omnibus thematibus permanſit: dedimus ſemper difficultatez ipſismet ab eis: eo ꝙ a nullo inficiebatur Juppiter: in fine temporum: tertij videlicet thematis morbos propter Jouis in ſextum locum ceſpitationem: ⁊ quoniam in tertio themate ſagittarius horoſcopabat: cuius Juppiter retrogradus dominus erat: prediximus pacem imperfectam cum difficultate: hoc eſt inducias.

Qualis planete repedatio

planete enim repedatio non tollit bonam eius ſignificationem: ſed rei ſignificate difficultatem imponit: vt ptolemeus ſentit. aſſumebat enim Juppiter partem in themate tertio ſignificationum: maxime ꝙ in culmine tunc partem iuriſditionis habebat. Hec de bello prediximus multis menſibus antea: vt omnes noſtri regni norunt: ⁊ per vtriuſque factionis exercitus diuulgatum fuit: que adamuſim aduenere. vnum tamen mihi ſemper ambiguum fuit. eſto videlicet ꝙ in themate eclyptico belluz deprehendatur futurum fore: ob videlicet principatum quem vel mars: vel Saturnus: vel Mercurius in themate ſortiuntur: inter quos erit bellum an prouinciale: hoc eſt inter eiuſdem quadrãtis regiones: an longiquas inter gentes quadranteſque diuerſos: ⁊ quas e Ptolemeo non habemus. locum enim: tempus ⁊ quale belluz erit ex ipſius obſeruationibus quiſpiam cognoſcere poteſt. Sed inter quas gentes: nullibi legitur. res hec inter ſecreta aſtrologie eſt concludenda: fortaſſe ꝙ in ſequentibus aperire eam in toto vel in parte enitar.

Declaratio p̄õnis hermetis.

Unũ animaduerſione dignum hermetem nõ ſimpliciter congreſſus Saturni ⁊ Martis ominari bella inquit: ſed ſi interim ꝯtigerint: quo tẽpore ſignificationes eclyptice ſunt ꝑmãſure: potiſſimum vbi vel in locis ipſis: quibus eclypſes prefuerunt: contigerint vel diametris aut quadrangulis. Nam his in locis conſtituti ob locorum efficacias: ac aduerſationes: nec non temporum generalitatem bella excitant. Dixit annuente generali tempore: nam vbi tribuni: ⁊ reges inuicem conſenſerint grauiores erunt euentus. vbi vero tribuni: vt planete ſoli in ſignificationibus erunt prepoſiti: regibus: vt ſole ⁊ luna non conſentiẽtibus vel aduerſantibus bella vel exigua: ac leuia erunt vel non erunt.

Error iuniorũ pronoſticõqꝫ triuz ſuperiorum.

Quantum propter hec recentiores garrulent aſtronomi: qui auctore albumaſare euẽtus maximos concurſibus trium ſuperiorum ꝑncipaliter attribuunt: tu qui idem philoſophus ⁊ mathematicus curioſus es dijudica. Quo e principio per concurſum trium: qui nunc in cancro perſeuerat vſqꝫ in iuniuz preſentis anni. M.ccccc.iiij. mirabilia predicunt: vt ſectarum alternationes: noui prophete apparitionẽ: bellorum: ac cedium in gentes euentus ac (vt ita dicam) totius huius noſtri mundi euerſionem. Rem hanc nos pertimeſcimus primo ꝙ coniunctio hec loco contingit eclyptico ſolari quadrangulo: qui locus concitarius eſt: ac plenus efficaxqꝫ eiuſque minatorius: cuius prefuit generalitas. Secundo ꝙ ad hec ſignificationum bellicarum defectus ipſius ſolaris tempora non deſunt. Tertio ꝙ ſol fuit coniunctioni eiuſmodi interdum quadrangulus: vt cum per libram decurrebat. interdum diameter: vt quum per capricornum peragrauit: nunc quadrangulus per arietem commeans. quum vero per cancrum diſcurret: erit cum eis coniunctus: vnde ipſo primum cancri punctum ingrediente erunt planete quinque: vno in cancri ſigno concurrentes platica ſaltem conuentione. Qua e re incepi maiora bella futura vereri: ſubdubitareque: quum reges: vt ſol ⁊ luna ⁊ tribuni: vt ceteri tres ad vnum conuenerint effectum: vereor equidez propter hec ſeuiora mala atrociora bella. verum quia coniunctio hec in humano ſigno non cõtingit: ſed in cancro: niſi ꝙ de q̃drãgulo librã humanũ ſignum offendit: mala ipſa fortaſſe ab hominibus ipſis erunt aliena: ⁊ ſi ob quadrangulum homines partem ſentient vel ob ſubminiſtri locum pollentiſſima fortaſſe non erunt. Accedit ad hec iuppiter: qui in ſigno coniũctorum principatuz obtinet: e quo ⁊ iuſta: cuius idiotropiam (Ptolemeo auctore) iudicandum eſt. enunciato

Contra albu. ⁊ recẽtiores.

lxiij.ſui. c.enunciatorum librí: qua e re vel de malignitate ꝯiunctorum magnam partem iminuet: vel de benignitate ſua multum immiſcebit rem hanc diligentius penſitandam relinquimus. Uerum vtcunqꝫ res ſeſe habeat illud non ignorandum erit: recentiores albumaſarem ſecutos omnino in errores labi ceſpitariqꝫ. Nã (vt viſuꝫ eſt) ptolemeus ⁊ rationabiliter luminaribus principatum dedit: eiſqꝫ maiores ⁊ grauiores ſignificatiões dedicauit ceteris dominia: ac magiſtratus prefecture ceterarumqꝫ iuriſditionum inſignia inſcripſit: inde euentus exiguos pertenueſqꝫ eis addixit: maiores vero ac grauiores. quando cum eis luminaria aliqua quauis rationum conſenſerint: hec ob punici digreſſionem hermetiſqꝫ enun^{tum} incidenter pertractauimus: diligentius vero loco ſuo repetemus. Ad noſtruꝫ igitur redeamus: decernit rurſũ martis ſtella: vbi preſes fuerit: morbos: febres acutiores: ſanguiniſqꝫ feruentiores impetus: atqꝫ inflammationes: repentinos caſus: mortes ſubitaneas: puſtulas: tubercula: heriſipilas: abſceſſus ⁊ id genꝰ: que his potiſſimum ꝑtimeſcenda erunt: qui matura iuuentute viriliqꝫ ſunt in etate conſtituti: hec de his que ad homines ipſos ſpectant.

De ſtatu aeris.

Quantum vero ad aeris ſtatuꝫ portendet eſtuoſum ſtatum: exurentem potius ꝗ̃ calefacienteꝫ: inde ſiccitas multa exorietur atqꝫ aquaruꝫ inopia: inde etiam infecunditas eorumqꝫ que ad victum pertinent egeſtas. Ad hec halitus aſpirationeſqꝫ e terra educti aerem ita inficient: vt ventorum flatus ſint vel maxime validi eſtuoſi exqꝫ eo peſtilẽtes ac tabifici: plurima quoqꝫ tonitrua fluminumqꝫ deiectiones ſummũ in modum corruſcationes crebre fulgura horrida nimbi ꝓcelloſi ⁊ noxij. hec q̊ ad aeris ſtatũ.

De mari.

Quãtũ võ ad maria. His ẽt ex rebꝰ maria ꝑter ſolituꝫ exagitabunt: crebrioraqꝫ ꝯtigẽt naufragia: tũ a flatibꝰ ꝓcelloſiſqꝫ vẽtis tũ a fulminibus fulguribuſqꝫ. vniuerſim autẽ flumina areſcentiora erunt: fonteſqꝫ permulti prorſus ab humore deſtituentur. deniqꝫ aquarum futura eſt: tum inopia: tum inſalubritas: quando quidem he nimio ab eſtu corrumpũtur. hec quo ad aquas.

De aialibus.

Quantum vero ad animalia ⁊ arbores: hinc incommoda mortalibus prouentura ſunt. propter. vꝫ. vredines ſiccitates ventorumqꝫ afflatus hoſtiles: nec ſolũ in ruſticis agreſtibuſqꝫ rebus: verum domeſticis atqꝫ vrbanis in tectis: nec colligendis modo frugibus. verum etiam ipſis in horreis: vbi repoſite fuerint: propter tabem ac putredinem maleficarumqꝫ beſtiolarum procreationẽ: que de putrefactione ſequetur: atqꝫ quidem mala non ſolum ſtabula inficient: ſed armentaria gregarias beſtiolas propter paſtus inopiaꝫ ſitim eſtum aeris atqꝫ aquarum corruptionem. hec (vt diximus) audiẽda ſunt: tuꝫ pro qualitate anni temporum: tũ ꝓ nã regionũ atqꝫ locorum: ⁊ ſi de genere ſignificationũ indicatio anteceſſerit: vt in alijs obſeruari ꝑcepit ptole. Et õ martis idiotropia ſatis.

Ueneris idiotropia.

Et õ veneris idiotropia agamus: veneris itaqꝫ ſtella ſortito quidem ſalutaris eſt: ac benefica temperanſqꝫ eiuſqꝫ affectiones iouijs affectionibus perꝗ̃ ſimiles ſunt. Hoc tamen intereſt ꝙ illa nocturnam conditionem: h̄ diurnã ſequitur: venus muliebris: iuppiter virilis. illa lunam: hic ſolem emulatur. iuppiter quecunqꝫ preſtat munificentius ac liberaliꝰ preſtat: venus iocundius cũqꝫ maiore feſtiuitate ac letitia quadam cuꝫ venuſtate iuppiter in honores ac magiſtratus conferendos propenſior, imperiaqꝫ decernenda pronior: venus ĩ ornatꝰ ac ſacerdotia ludos ac munera theatralia ſacrificia cerimonias pompas ferculaqꝫ. Hec igitur ⁊ eiuſmodi: quotiens ipſa principatum ſibi comparauerit pollicetur hec generatim.

De hoiuꝫ ſtatu

Per partes quo quideꝫ ad homines ſpectat felicia promittit tempora feliceſqꝫ rerum euentus: indeqꝫ letitiam ac voluptatem: animoſqꝫ ipſos hominum excitat ad iocunda ⁊ voluptaria: futuraqꝫ ſunt tempora ipſa opulenta: hubereſqꝫ terraruꝫ fructus ac fetus multiplices: ſuaues nuptiolas. Ad hec ipſis oppidis ac populis frequentiores ornatus: maiorẽ artium illaruꝫ curam elegantiam. munditias: odoramẽta: muſicas cantilenas: feſtos dies: cenarum apparatus: queqꝫ pacis ipſius ſunt munera quietis atqꝫ ocij.

De dijs

Enunciabit item deorum cultus maiorem: maiuſqꝫ cerimoniarum ſtudium diuinorumqꝫ ſuppliciorum curam magnificentiorem preſidium ẽt ꝓuincialium principum preterea ac regum facilem benignamqꝫ adminiſtrationem cum manſuetudine ⁊ hilaritate: ſubiectorum tranquillitate ⁊ ocio: corporum ſalubritatem que aeris naturam temperatamqꝫ affectionem ſequetur: quibuſdam ipſis acceſſura eſt coniugiorum ac maritalis copule celebritas. Hec quo ad homines.

De aere

Quo vero ad aeris ſtatuꝫ: portendit pluuias atqꝫ genitales irrorationes ac fecundas: ventos ſalutiferos: ſerenitates quietas: nauigationes ſecundas: mercium apportationes cum ſecuritate ⁊ lucro: aquarum fluuialium fontanarũqꝫ largam hubertatem. Hec quo ad aeris ſtatum:

De aialibus

quo autem ad animalia ⁊ fructices. His e beneficis qualitatibus: tum ventorum pluuiarum aquarum: tum aeris animalium arborum: herbarum rerumqꝫ aliarum que ad vſum comparantur domeſticum: fecunditatem atqꝫ copiam portendit. habende tamen (vt dixi) ſunt partiuꝫ anni ratio regionumqꝫ conditio ſiue locorum natura geniturarum hominum vrbiumqꝫ conuenientia: ⁊ ꝙ genus rem ip̃aꝫ iudicauerit. Hec enim vniuerſim veneris ſtella generatim ſignificat: quum ſola principatum aſſumit: vbi autẽ non ſola: ſed ad hec cetere ſtelle conuenerint pro acceſſu illarum conſtitutioneqꝫ erit ꝯſiderandũ. Et de veneris idiotropia ſatis.

Mercurij idiotropia

De illa mercurij traſigamꝰ. Mercurij itaqꝫ ſtella variantis nature eſt: admodũqꝫ mobilis. eſt tamen ſociabilis: ⁊ in aliorum naturam facile trãſit pro cuiuſqꝫ propenſione: ac idiotropia: cuꝫ maleficis enim mixtus illarum inheret veſtigijs. per eundem etiam modum cum beneficis. Naꝫ cum illis propriam earum malignitatem ⁊ ſectatur ⁊ auget: cum his idiotropicam eis beneficentiam ⁊ benignitatem: nihilominus ipſe pro ſiccitate: qua preditus eſt: pronius in maleficarum qualitatem declinat: benefice enim in humectationem: malefice in ariditatem ſunt propenſiorem. Quoniam autem parti preeſt rõnali: ingeniorum eſt excitator. artium atqꝫ diſciplinarum magiſter: qua e re in hominum mentibus agilitatem ingenerat: ac caliditatem: vt que mars violenter agere videtur eadem illa mercurius arte atqꝫ induſtria: inde ſibi acumen aſtutia verſutiaqꝫ tribuuntur: ⁊ ad queſtũ arteſqꝫ queſtuoſas queqꝫ mecanice dicuntur caliditas ac ſagacitas: ⁊ ad tergiuerſandum atqꝫ fallendum ſollicitudo.

Mercurij cõmixtus

Mercurij igitur ſtella vbi nacta principatum ſit ſola: vtqꝫ ſit eclyptici loci domina cardiniſqꝫ ea portendit que ſunt ipſius ꝓpria: tñ in hac cõditione eiꝰ ⁊ ſtatu ꝑꝑ eius ĩpromixcuam nãm videndum eſt ſit ne in alienis finibus conſtitutus habenda etiam eſt ratio ſigni altitudinis ac triangularitatis eiuſmodi. Similiter ⁊ ſtellarum fixarum: cum quibus collocatur: nam ⁊ horum ſingula non paruam preferunt mixture cognationem: que diligenter eſt animaduertenda: cũ vel maxĩe eius idiotropia ꝑpẽdeat magis in maleficarũ q̃litatem ꝗ̃ bñficarum. Uerũ quia mercurij ſtella naturalem quandam habet concitationem motuumqꝫ maximã celeritatem: ceterarum ſtellarum fit concitatrix: ſignificationes quoqꝫ feſtinat eorum: cũ quibus iungitur vti auriga. Itaqꝫ permixta cum erraticis: illarum inherens veſtigijs: ⁊ actiones earum exuſcitat: ⁊ ſuſcitatis cũ feſtinatiõe ⁊ vehemẽtia iſtat: facit homines ipſos acutos agiles feſtinãtes: ⁊ ad eas res: q̄bus homines ipſi naturaliter propendent ingenioſos ac mirum in modum artificioſos: eaqꝫ cum vigilantia tanta: vt videãtur neſcire geſcere.

De hominũ ſtatu.

Hec generatim mercurij ſtella promittit. Speciatim vero quo ad homines ip̃os vbi cum maleficis aſſociatur miniſter eſt latrociniorũ furtorum peculatuum craſſationum delationum piratice veneficiorum inſidiarum: vbi quidem cum marte vires ſuas permiſcet: que ab illo per vim intentantur: ipſe per dolum inſidiaſqꝫ ordinabit. Ubi cum ſaturno tarditatem illius ad maleficentiam excitabit: arteſqꝫ fraudulentas adminiſtrabit: conſilijs ſaturni calliditatem adiunget: ⁊ ad maleficendum acumen cogitationeſqꝫ peruerſiſſimas: ⁊ ad fallendum vias comminiſcetur inexcogitatas. Idẽ quoqꝫ ciuilium conſtitutionum: humanarum atqꝫ diuinarum legum: rituũ: conſuetudinũ: cerimoniarum exiſtit peruerſor ⁊ auctor: gñ ⁊ veteris antiq̃tor cultus: ⁊ ſuſcitator noui noueqꝫ religionis pro natura: tum temporum: tum commixtionis alijs cũ ſtellis: quia vero ſua idiotropia ſiccus eſt: morbos ĩgenerat: quoruꝫ cauſe ex ſiccitate exoriuntur. precipue vero ptiſim tuſſim febriculas diarias: quas greci aphemerinas vocãt: morbos onaphoricos. Hec quo ad homĩes ipſos.

De aere

Quo vero ad aeris ſtatũ: cuꝫ ſiccior ſit: vtqꝫ Ptole. arbitratur: a ſolis torreatur vicinitate: preterqꝫ ſtellas alias vim habeat prouocandi ob ſui motus orbiculationiſqꝫ celeritatem: iccirco in aere ventos commouet vehemẽter inordinatos ac inconſtantes: ſi quidem ob idiotropiam exhalationes euocat eaſdemqꝫ appoſitas: tum ventis concitandis: tũ ẽt ꝯflãdis fulminibus violẽtioribus. itẽqꝫ tonitruis corruſcationibꝰ traiectionibꝰ. Ex quo nauigationes infelices portenduntur: nec ſolum commotiones in aere ingenerat: verum ⁊ ſub terris quando ſuſcitatis ſubterraneis aſpirationibus: dum ille exitum ſibi querunt: ⁊ hiatus perſepe faciunt: ⁊ terremotus pro conditione ac poſitura: tum ad ſolem: tum ad anni partes atqꝫ ſignorum ad rationes. Qua e re iterdum maxime ſequuntur edificiorum ruine: tum animantium ſtrages arborumqꝫ calamitates ac ſegetuꝫ iacture. Et de aerijs ſatis.

De aquis

De aquis pluuijſqꝫ dicendum: ꝙ vbi ipſe veſpertinus eſt occiduis ĩ apparitionibus conſtitutus arefacit. Matutinus vero atqꝫ oriẽtalis humectat: vt illinc aq̃rum minetur inopiam hinc promittat affluentiam. Erratice enim omnes orientales qualis pueritia noſtra eſt humidiuſcule ſunt ac ſucculentiores: at occidue: vt ſenectus arentiores magis ac magis exuſte. Qua e re neqꝫ ſemper arefacit neqꝫ ſemper humectat. Sed pro ſui cũ ſole ſtatu: hec varijs temporibus ſuſcitat. habende tamen ſunt (vt in alijs omnibus diximus) ꝑtium anni ratio: regionum conditio: ſiue locorum poſitura geniturarum hominum vrbiumqꝫ cum eclyptico themate conuenientia: ⁊ ꝙ genus rem ipſam iudicauerit. Hec enim in omnibus his obſeruanda ſunt: ⁊ de ſingulis erraticis tradidiſſe nunc ſatis.

De etatibꝰ planetarũ

Animaduerſione dignum nos ſtatum ſtellarum ſtatui hominuꝫ animaliumqꝫ comparaſſe: ꝙ videlicet ſtelle occidue veſꝑtineqꝫ in ſenectute collocentur. Matutine orientaleſue in pueritia: ⁊ id genus qõ prima fronte videtur obſcenum: verum cum homo (auctore platone ⁊ ariſtotile) minor ſit mũdus: nemini mirum videri debeat: ſi tum pueritiam: tum ſenectuteꝫ erraticaruꝫ in qualitates qualitatumqꝫ mutationes referri dicimus: cum ſit naturale calori humorem incluſum ad ſe trahere illumqꝫ excire exterius. Exemplo fortaſſe facilius capies. caſeus qui ob diuturnitatem exaruit: panis itemqꝫ requietior: dum igni leniter offeruntur: remolleſcunt adeo vt recentes appareãt: qõ non eſſet niſi igneus calor humorem incluſum attraheret: ipſumqꝫ exciret exterius: vicinitas itaqꝫ ſolis idem preſtat in fouendis planetis qõ ignis in his que diximus humectandis: quo fit: vt recte ptolemeus planetarum ſtatus etatibus hominum comparet. Nam planeta dum matutinꝰ eſt in ortuqꝫ conſtitutus: vt in pueritia collocatur: e p̃ncipio repedationis vſqꝫ in dimidium ipſiꝰ iuuenilem cõſequuntur etatem: e dimidio vero eius vſqꝫ in ſecundã ſtationem punctumqꝫ progreſſionis virilitatem: hinc vſqꝫ in coniunctionem (quo. vꝫ. in ſtatu veſpertinus ac in occaſu collocatur) ſenectuteꝫ ſortiuntur. Has enim etates planete ipſi habitu ad ſolem ſibi cõparant. Uidebitur fortaſſe hoc ipſum exemplum ridiculum: ſed de rebus ſuperioribus (auctore aueroe) non aliter loqui poſſumus ꝗ̃ quibus verbis. quibus item modis de rebus diſſerimus inferioribus: que paſſiue ſunt: celeſtia vero eterna. Nos pro illorũ ſtatu agitationibuſqꝫ afficimur: que q̄dẽ affectiones ſuos hñt excurſus circuitus ꝑinde: vt ſtelle ipſe ⁊ anni ⁊ menſes ⁊ tempora que ab illis delabuntur: queqꝫ ſiue bona ſiue mala ab illis proficiſcuntur. erit igitur planeta puer: qui qualitates exuſcitat humectas pueritie conuenientes: erit ⁊ iuuenis: quotiens ad ſolem conſtitutus tales excitat qualitates: que iuuentuti competunt: vt calidum: erit quoqꝫ ⁊ virilis ꝙ arrefactionem commouet: que virilitati congruit. ſenilis deniqꝫ quotiens ad ſolem conſtitutus concitat qualitates ſenectuti conuenientes: vt frigora. Nos itaqꝫ etates cõſequimur: ꝙ patimur morteqꝫ intercidimur: illa quoniam eterna corruptioniſqꝫ expertia etates ſibi cõparant ꝯmutationes ſuſcitãt etatibus abdictas.

Argumẽtũ pici contra etates planetarũ

Picus vir grauiſſimus: at ⁊ ſtudioſiſſimus ptolemei hanc approbationem argumentis ſatis competentibus confutare enititur. in ſexto libro ſuaruꝫ confutationũ. Primo ꝙ ptole. apoteleſmaton primo. dum de ſaturno loquitur inquit huius quidem ſaturni ſtelle viriumqꝫ ceterarum ſtellarum ſcientia a ſuarum configurationum obſeruationibus que in ipſarum: cum ſole habitu ac luna ſunt: exoritur. nam pro ratione luminis euariationuꝫ ſm incremẽtum ac iminutionem aerias ipſas qualitates euariari videmus. Eſt igitur argumentuꝫ ptole. vt luna propter luminis euariatiõem: quam cum habitu ad ſolem habet vires euariat: ita ⁊ cetere erratice reflectit picus argumentum ſi luna quoniam ex ſitus diuerſitate plus magiſue illuminatur: ita vt pro luminis mõ diuerſimode nos immutet cõſequetur: vt planetarum perinde lumẽ inuariabile exiſtit ſemper comparatione ad ſolem. ita proprietas influendi non mutetur. Sed eodem modo terrena: noſqꝫ ſemper conſeruent planete. namqꝫ in prima ſtatione conſtituti lumen detinent: quale in medio repedationis qualeqꝫ: ⁊ in ſecunda ſtatione. igitur ⁊ vires exercet eaſdem vbiqꝫ collocatus. Nam quemadmodum vbi lumen euariat vires quoque alternat.

Contra picum.

ita contra vbi lumen inuariabile ſemper: ⁊ vires quoqꝫ eedem ac inuariabiles. Sed pace tanti viri: hec nec philoſophiam: nec aſtronomiam ſapiunt. Ariſtotiles enim ⁊ plato ſtellas ī nos agere lumine ⁊ motu ⁊ contēnunt ⁊ approbant: vel igitur ſtelle erratice quinqꝫ ī nos agunt motu ꝙ ſuos circulos peragrantes terram circuunt: vꝉ ꝙ ſuos peragrantes circulos varias ad ſolem rationes ſortiuntur: e q̄bus varias ī nos vires exuſcitant. Primū non conſonat philoſophie. Nam cum terra vniuerſa ratione habita ad celum teneat vicem puncti: erit circuitus ſemper idē: actioqꝫ ſemper eadem. Si autem vires exercent in nos alteras atqꝫ alias ꝓ rōne habituū quos ſortiuntur cum ſole ſuas perficiendo orbiculationes: habemus qd̄ petimus. vꝫ. ꝙ ex habitu ad ſolez varias ſibi comparant vires: quibus ⁊ in nos etiam varios affectus exuſcitant: hoc ex phīa in principiuz recepimus: deinde obſeruatio adinuenit planetas ſortiri etates modo quo diximus: ex illo igitur ratione naturali accepto: hoc vero obſeruatione deprehenſo aſtronomia inualuit: ⁊ quaſi perfecta eſt.

Sol. ad pici argumētum.

Uex pro ratione pici exoluenda: animaduertendum eſt lunā in ſuo peragrario curſu duplices ſortiri vires: alteras. vꝫ. e luminum variatione ipſa: vt eniz cornicularis alias: vt diuidua alias: vt pretumida alias: vt deniqꝫ plena alias: ſimili ratione ex ſitu: quoniam. n. dum plena eſt a ſole e regione diametratur elongaturqꝫ partibus. clxxx. quo numero dimidiuz totius circuli cōſtituitur: alias exercet vires: alias quoqꝫ dum ipſa diuidua: quoniā e ſole ꝑtibꝰ. xc. recedit: qui numerus quartā totius partem implet. Luna igitur etiaz e luminis euariatione: ⁊ ab ipſius poſituris vires ſibi diuerſas comperat: variatio tamen luminis eſt vti ſignum variationis ex poſituris obſeruata: quippe que notior eſt ac ſenſibilior.

Pici deceptio.

Decepit itaqꝫ picum locus logicus qui accidentis deceptio nuncupatur. Credebat enim in luna vires eē propter luminis tantum euariationem: e qua credit ptolemeuz excitari ad ceteros planetas: quod minime eſt. accepit enim ptolemeus illud: vt ſignum: e quo vt ad magis naturale proceſſit ad motuū euariationem habituumqꝫ poſituras: ⁊ de planetis ſeorſum. Deqꝫ eorum etatibus hec ſatis. Enunᵗᵘᵐ. XXXII.

Naqueqꝫ erraticarum in ſua ſimplicitate conſtituta que ſibi propria erunt ſuſcitabit: at alteri cōmixta vel ob configurationes ipſius vel ſignorum alternas collocationes vel ob cuz ſole applicatiōes: analogice quoqꝫ ⁊ in effectionibꝰ contēperationem mixtā accipiens ex communicantiū naturis idiotropiam quoqꝫ circa euētum variam efficit.

De mixta ⁊ ſimplici ſignificatione.

Contigit interduz vnū eſſe eclyptici thematis oecodeſpotem: quotiens fuerit ⁊ eclyptici loci dominus: ⁊ cardinis: de quo tam multa diximus. poſſunt autem eſſe ⁊ duo domini: vt ſi eclyptici ſigni dominus ſit vnus. cardinis vero alter: qua in re euentus non erunt vnius tantū qualitatis. Sed pro naturis idiotropyſqꝫ amborū. Sēper tamen eclyptici loci domino preſuppoſito tanq̄ potiori atqꝫ fortiori: nam ⁊ ſi quilibet euentibus partē prebeat: eclyptici loci oecodeſpotes potiorem ac maiorem ſuorum euentuum partem exuſcitabit. verum quoniaz erratica quotiens ipſa domina eſt ſiue vna ſiue plures poteſt in ſua ſimplicitate conſtitui: vt ſi nulli configurabitur in nulliuſqꝫ iuriſditione collocetur: nullam q̄ꝫ cuz alia erratica ad ſolem applicationem dicat: poteſt ⁊ immiſceri cum ceteris aliqua harum rationum: iccirco ptolemeus inquit eam in propria ſimplicitate ꝯſtitutā que ſibi propria erunt ominari. Alteri vero commixtam. euentuum etiaz ſignificationem commiſcere.

Cōmixtio neoures.

At vt res hec facilius intelligatur: ptolemeus tres commixtiōes planetarum ſiue communicationes tangit. vna eſt configuratoria: alia iuriſditiōaria: alia habituaria.

Configuratoria

Commixtio configuratoria duplex quoqꝫ eſt coniunctionaria ⁊ radiaria. Commiſcent enim vires erratice quotiens vel vna in ſigni parte vel vno in ſigno conſtituuntur. Ab affectione enim ſigni qui genus ſubminiſtrat: videnẗ quaſi cōmiſceri in vnum: vnamqꝫ ſubire naturam. Rurſus quotiens ſe mutuo aſpiciūt irridiantqꝫ: vires quoqꝫ cōmiſcere videntur. Nam ⁊ lumina ipſa vires ſunt earum que ⁊ aſpectibus commiſcentur. vtraqꝫ itaqꝫ hec configuratoria commixtio nuncupatur: illa corporum hec luminum.

Iuriſdi onaria

Secunda eſt iuriſditionaria quotiens vna erratica collocatur in alterius iuriſditione ⁊ ecōtra. vnde ſicut ignis non miſcetur terre niſi terra miſceatur igni: ita nec erratica miſcetur erratice: ſi in illius iuriſditiōe collocatur: niſi contra etiaz illa huius in iuriſditione collocetur: verum vbi oecodeſpotes in alteriꝰ iuriſditione cōſtituitur: ſiue ſit contra: ſiue non: videtur naturaz illius ſubire: in cuius iuriſditione collocatur. Sunt qui hanc ī tot ſecant quot iuriſditiones ſunt: vt domicilium fines altitudo ⁊ triangularitas: ſic alia eſt commixtio domiciliorum: alia finium: alia altitudinum: alia ⁊ triangularitatum. collocata enim erratica in domicilio alterius ⁊ e contra miſcetur illi. Similiter ⁊ in alys verum ptolemeus ait (vel ſignorum alternas collocationes) ſignuz aūt planete vbiqꝫ pro domicilio obſeruatur. veruz quoniā fines ipſi naturam planete imitantur: cui fines ipſi ſunt attributi: videtur mihi ꝙ iuriſditionaria commixtio ſit tum domiciliorum: tum finium ceterarum vero iuriſditionum ꝑtenuis eſt ⁊ exigua: quandoquidez altitudo vꝉ triangularitas planete nām non imitentur.

Que iuriſditionaria.

Habituaria. Punici interpretatio.

Tertia eſt habituaria: quam punici quidam ptolemei interpretes ita intelligunt: vt ſint erratice ipſe compatione ad ſolez poſituris conuenientes: vt ſi ambo lucani vel orientales: vel ambo veſpertini vel occidui: aut ſi ambo progrediētes: aut ſi ambo repedātes: aut ſi ambo ſtatiary: que ꝙ habitu conueniunt miſceri dicuntur.

Contra interpretationē punici.

Sed hec friuola eſt expoſitio. Nam ſitus poſiturave nullam planete ſubit naturam: in qua ſi q̄ conuenerint miſceant vires.

Que habituaria mixtio

Melius fortaſſe habituaria mixtio erit quotiēs ambo ſoli radios mittunt: qd̄ applicari ad ſolem dicunt. cum enim ambo mittant lumina vel corpora ſoli. ſol lumina vel eorum corpora in vnum colligens eorum vires immiſcet: ⁊ inter eos conuenientiam imponit. Miſcentur itaqꝫ planete ſi ambo corporibus eoruz ad ſolem defluant applicentqꝫ: vel ſi ambo lumina eorum emittant ſiq̄dem ſol ibi corpora h̄ lumina colligat: miſceri dicētur: ⁊ hoc ptolemeus ſentit: ꝙ quemadmodum planete vires īmiſcent ſic idiotropias contemperāt: ita vt pro alia atqꝫ alia commixtione analogice aliter atqꝫ aliter idiotropiam variam efficit.

Propter quot mixtio.

Eſt tamen animaduertendum vires commiſceri propter duo. primo vt ſeſe contemperent hoc eſt: vt alie maleficentiam aliaruz demāt vel beneficentiam peruertant. hac ratione: vt inde vnum fiat in contemperatione. Secundo vt vtreqꝫ pro virium rationibus effectiones in ſubiecto genere exuſcitēt: he ſuas: ille ſuas. Hec quoqꝫ vtraqꝫ ī celeſti illa mixtura ē reperire: quotiens benefica malefice īmiſcetur de maleficentia imminuit beneficentiaqꝫ īmiſcet. contra etiā. it. Rurſuz vtreqꝫ in ſubiecto genere pro viribus propryſ affectiones ſuas excitant: ſic vt effectus ipſi portēdi vna ex parte ſint boni vtileſqꝫ: alia mali inutileſqꝫ: ex parte pacabiles ex ꝑte noxy. Et de mixtionibꝰ q̄ ſint quotqꝫ h̄ ſatis.

De exuperatione.

Q̄m aūt ī omni mixtura: neceſſe eſt alterū miſcibilium predominari exuperare preferriqꝫ: alia ſubyci ac exuperari de exuperatione ſtelle ſupra ſtellam tranſigamus. qd̄ igitur grece ē hyperterein noſtri eleuare inepte dicūt: nos latine exuperaẗ p̄ferriqꝫ. Et q̄m mixtura multiplex erat: ⁊ exuꝑatio non vna ratione habenda eſt.

Exuperātior in mixtura radiaria.

In mixtura itaqꝫ radiaria ſtella ipa ſuperior habeatur: que dextero conſtituitur ſigno: inferior vero que in ſiniſtro. Eſt nāqꝫ ſagittarius dextro in aſpectu arietis: leo vero ī ſiniſtro: quo ēt vbi venus ī ariete: ſaturnus in ſagittario: iuppiter in leone: dicemus iouem eſſe in ſiniſtro triāgulo a venere cōſtitutū. venerē vero dextrū tenere locū. contra ſaturnū obtinere dextrū locū a venere: ſiniſtruz a ioue: eſſeqꝫ in hac configuratione ſaturnū preferēduz veneri: venerē ioui: iouē aūt ſaturno. In aſpectibus igiẗ aſpectuariaqꝫ mixtura ſiue propity ſint aſpectꝰ ſiue aduerſi erraticā illaz preferri dicimus: que in dextro ac in ſubſequenti ſigno. In copulationibus vero coniūctionariaqꝫ mixtura vbi coniūctio ipſa ꝑtilis fuerit hoc eſt yſdē in ſigni gradibus penſitādas eſſe ſtellarū ipſarū: tum nās: tum prerogatiuas: ſiue ſuffragia ſecū habeat: at vbi copulatio minime fuerit ꝑtilis: ſed plactica laxior atqꝫ remotior quāuis eodem in ſigno. ſ. vt altera ſit erratica in primis ſigni partibꝰ: altera vero ab ea diſtās: ī medyſ aūt aut poſtremis preponendam eſſe ſemper que in primis eſt ꝑtibus cōſtituta: cū prima recedat quaſi a ſigno: ſcd̄a vero quaſi accedat: eſt aūt pollentior vis accedere q̄ꝫ e re recedere. Animaduertēdū vero ꝙ grecus innominatus planetam vult dici ſuperiorē tm̄ in mixtura configuratoria. In ceteris vero minime. Et tūc in tali mixtura ſuperior erit ſemper qui in paucioribꝰ partibus ſigni cōſtitutus eſt: ſiue ſit aſpectuaria ſiue cōiūctionaria: vnde ſi vnus alterū de paucioribꝰ aſpiciat partibus: hic ſuperior eſt in tali configuratione. Silꝛ vbi coniungūtur ſi vnus ſit ī paucioribus partibus: ille etiaz ſuperior eſt. vbi vero partiliter vel ſe aſpiciunt vel cōiunguntur fortaſſe apud eū neuter erit ſuperior. Uel dicēdū eſt: vt dictuz eſt: ipſe tamen nihil dicit: ſed bene Porphirius que ſtella in mixtura cōfiguratoria exuperet. nūc pꝫ.

Exuperās ī iuriſditionalia

Que vero exuperet in mixtura iuriſditionaria: non vna ratione colligiẗ: nā quotiēs inuento loco ſignoqꝫ in quo ex erraticis aliqua cōſtituta fuerit qd̄ ſignū ſit alterius iuriſditio perquiratur: num decimo ab eo loco ſignoqꝫ illa conſtiterit: cuius eſt iuriſditio: qua inuēta propter loci maieſtatem. (Decimus. n. locus eminet in celi culmine) hec ipſa erratica dicenda eſt omnino ſuperior: illa vero inferior habenda in viribus actionibuſqꝫ ſuis: vt cū ſaturnꝰ eclyptica in figura repertus fuerit in ariete. Mars vero in capricorno: hic ipſe mars dicēdus eſt ſuperior: quoniā decimū ab ariete ſignū eſt capricornus. Decimus. n. locus hemiſpery noſtri culmē obtinet: cuius loci maieſtas tanta eſt: vt martem ſaturno ipſo in ſignificando potiorem efficiat longeqꝫ validiorē: hac itaqꝫ ratiōe in iuriſditionaria mixtura ſtella hypertera efficitur vno modo. Alio vero modo ſtella prefertur in iuriſditionaria mixtura: quotiens in locis hemiſpery ſuperioris inuenitur: preferẗ dico ei q̄ in locis hemiſpery inferioris collocatur. itemqꝫ que in centris hoc eſt angulis ei que ab angulis ipis recedit: q̄ ī culmīe p̄ferẗ illi q̄ ī aſcēdēte aut occaſu. q̄ ī ortu ei q̄ ī occaſu. q̄ ī vndecio loco ei q̄ ī nono: cuz ex vndecimo loco ſtella ꝓficiſcaẗ ad culmen: q̄ v̄o in nono eſt: quaſi decidit e tribunali atqꝫ e circuli ſella: ⁊ de hypertera in iuriſditionaria mixtura ſatis.

Exuperās ī habituaria.

In habituaria vero que ſtella ſit hyꝑtera hoc eſt ſuperior: nemo ſcribit: vꝛ autem mihi eam eſſe ſuperiorē: que habitu ad ſolē poſiturā obtinet dextram: hoc eſt orientalem: eam vero inferiorē que poſiturā habet ſiniſtram: ꝙ ſi ambe in dextro vel ſiniſtro ponantur: ea habēda eſt ſuperior que vel decimo loco ab altera collocatur: vꝉ loco digniori cōſtituitur: que qua ratione colligātur: proximis nūc v̄bis explicauimus: ēt hypertera ſtella ſtelle hac in mixtura effici pōt: ſi e radys libera magis effecta ē. De alys quoqꝫ prelationis generibus diximus in libro alio nr̄o quodaz. quo fit: vt quotiens euentus mixte fuerint qualitatis: ipſi illi preualebunt: qui vires conſequuntur ſtelle exuperantioris. Animaduertendum vt diximus ꝙ grecus innominatus in nulla mixtura hypterā hoc eſt ſuperiorem colligit niſi in configurationibus: ⁊ in his non niſi in configurationibꝰ placticis: vbi vna ſtella per pauciores: altera per plures partes decurrant. ⁊ tūc ſemper vult hyperteram eſſe eam: que per pauciores decurrit ſiue in coniunctione ſiue in aſpectibus fuerit. Porphyriꝰ vero in ꝑtili quidē aſpectu ſtellaz dextram ſuperiorē dicit. ſiniſtram inferiorem: vt dixit in cōiunctione v̄o ꝑtili ēt autentiorem facit ſuperiorem: vt dicemus. Et de prelatione hec ſatis. Enunᵗᵘᵐ. XXXII.

Explicare quot e mixtionibus contingant ſignificationes laborioſum eſt: ⁊ fortaſſe ſupra captum humanum: quapropter obſeruatoribus pēſitanda relinquimus.

Qualis mixtura

Non alꝛ mathematicus circa ſtellarū mixturas aget q̄ꝫ prudens cautuſqꝫ medicus circa medicinaruz cōpoſitiones. cognita enim morbi atqꝫ egroti nā: reruz itē q̄ remedium videntur allature: permiſcet in vnum eas pōdere ⁊ menſura adhibitis in conficiendis potionibus atqꝫ emplaſtis: deqꝫ his quidē pluſculum quidem ſumēs: de illis aūt aliquantulo minus: deqꝫ alys atqꝫ alys ſiue pluſculum ſiue paululum pro vniuſcuiuſqꝫ natura: nūc demendo: nunc adyciendo: nunc etiaz adequando: ſecutus vt dixi: ⁊ naturam morbi egrotiqꝫ: ⁊ rerū ipſaruz: q̄s plurimas ſimul concinnat moderaturqꝫ ad ſanitatem cōparandā. Simili ratione ⁊ cautus mathematicus futuris predicendis ſignificationibus explicandis hanc ipſam ſeruabit prudentiam ſingulis quantum natura ipſa fert exactius conſideratis apprimeqꝫ perpenſis atqꝫ examinatis: ⁊ vniuerſiz ⁊ per partes. Uenus namqꝫ cum elegans ipſa ſit ⁊ nitida etiam ⁊ benefica in finibus collocata ſaturni: q̄ ſordidus ē: aut ab illo percuſſa: ſua de nitela deqꝫ beneficentia non parum amittet: contra ſaturnus in hoſpitio veneris finibuſue receptus aut ab illa amicabiliter inſpectus efficitur minus ſordens minuſqꝫ maleficus: vtqꝫ ab elegātia nitoreqꝫ minꝰ abhorreat: quibus quidem rebus ſi illud acceſſerit: vt ſaturnꝰ ſit nocturnus: venus aūt diurna: que res contraria ē earum vtriuſqꝫ conditioni alterius vtrius nimiruz vires non nihil relangueſcunt: tuz in dando: tum in auferēdo. Mars ſaturnuſqꝫ ſimul collocati in domo finibuſue ipſorum alterius vires ita ſimul cōmiſcent: vt ſaturnus: q̄ doloſus eſt ⁊ maturus: imminuat precipitationem illaz martis propriam: Mars de ſaturni maturitate etiā particulā d̄trahet: proqꝫ illa tribuet tātudē celeritatis: ipſeqꝫ ſibi capiet d̄ ſaturni dolo atqꝫ cautiōe aliq̄d: atqꝫ hac rōne violētia martis nō ſit caritura fraude atqꝫ aſtutia

nec ſaturnus tãtopere remiſſus ſit futurus: aut timid⁹. alter.n.alterius nãm moderatur:dum alter illinc impellit:alter econtrario retrahit.Eorũdem configurationes morbos vbi portenderint egritudines ipſe future ſunt pro natura vtriuſqꝫ ⁊ habitu:declinabunt tamen magis in qualitatem eius qui potẽtior cõſtiterit in figura:ſimiliter vbi pericula dãnaqꝫ ominantur:pro natura vtriuſqꝫ hec ipſa prouenient.A marte nãqꝫ rapine indicantur violentie: vulnera:ĩcendia:rixe.A ſaturno calumnie accuſationes carceres torture oppſſiões exilia.Smili ratione mercurius marti ⁊ ſaturno mixtus: ⁊ ecõtrario facit:vt ĩ de idiotropia ſua diximus.Silr ⁊ iuppiter cũ eis faciet:⁊ ita alter alteri ac contra vires ſuas tribuunt vel augẽdo ſi ambo mali:vel refrãgendo ſi cõtrarij: vel exacuẽdo aut cõtemperando:vt diximus.his.n.oĩbus rõnibus mixtura ipſa celeſtis vires exercet. Quid ṽo addẽdũ ſit aut demẽdum ſignificationibus ipſis euentorum qꝫ qualitati aut incrementis eorũ imminutionibuſue: necnõ ſpeciei ipſius:facile quidem colligitur : ipſe autez acceſſiones detractioneſqꝫ ſiue in bonũ ſiue in malum. nã ſequẽtur.ac poteſtatẽ benefice aut malefice ſtelle:vt quãtũ detrahitur bono adijciatur malo.itemqꝫ celeritati aut tarditati:ecõtrario aũt fiat additio boni ex ſubductione mali. tarditati ex additione celeritatis. violentie martis a fraude ac meticuloſitate ſaturni : vbi autez maiores vires auctoritateſqꝫ fauorabilior ꝓferẽda: ſed qñ a mixtionibus his ĩnumere proueniũt rerũ diuerſitates:iccirco ptolemeus excuſauit ſe nobis relinquẽs lo

Mixture innumere ſunt.

cum perſcrutationis.quis.n.minutiſſimas rerũ dĩas:q̃ e mixtionibus proueniũt cõplectatur: cũ permixtiones ipſe infinite ſint:quis aſſequetur preciſam cãm cur vn⁹ ⁊ idẽ pictor exactiſſime ipſe quidẽ pigat leonẽ aut equũ: nõ ea tamen exactione aut bouem aut aſinũ:cur idẽ ĩpe poeta ſit conſumatiſſimus in prelijs referendis: minus tñ ſit eximius in bellorum cõſilijs diſtribuendis: excellet ille paſtoralib⁹ineptijs explicãdis:hic amatorijs in delitijs:que quidẽ ĩpa ingeniorũ e diuerſitate proficiſcũtur: diuerſitas tamen ipſa e varietate ſideralium mixtionũ. Cauſas igitur illas aſtruſiſſimas minimeqꝫ comprehenſibiles tanqꝫ manu velle tractare verſareqꝫ inter digitos:captũ(vt dicit̃)humanorum excedit ingeniorũ: quã ob rẽ euagari in his diffuſius temerariũ reputat:ne dũ laborioſuꝫ ac difficile:potiſſimũ cũ non ad ſciaꝫ ſpectet: qñ quidẽ ſcia eſt rerũ vniuerſalium:vt dicit Ariſto. ⁊ de mixtionibus ſatis. ¶ Enuntum. XXXIII.

OPere precium autem eſt animaduertere: ⁊ qua naꝫ ratione dominatrices ſtelle viꝫ agendi habentes ad ipſas ſiue regiones ſiue vrbes oppidane cognationis rationem teneant:his.vꝫ.in quibus euentus ſignificatur. benefice quidez enim exiſtentes: ⁊ his locis quibus portendũt cognate: nec ab his que cõtrarie ſunt cõdictionis exupate magis:tuꝫ efficiunt id qđ ẜm propriã naturã vtile eſt.vbi autem his quibus ſignificationes portẽdunt̃ nullã cognationis rationem habent vel ſint etiam econtrarijs exuperate minus proſunt.

De augumẽtatiõe ⁊ ſubtractione.

¶ Et de augumẽtatiõe ſubtractioneue trãſigamus.Planeta cognationis rationẽ habere poteſt cum regione vrbe vel oppido: quia generatiꝫ preeſt quadranti terre:eo ꝙ dñs eſt triãgularitatis:que quadrãtem gubernat: ſpeciatim vero:vel qꝛ in genitura vrbis dux fuit thematis: vel ꝙ in aſcñte geniture oecodeſpotiaꝫ habuerit: vel ꝙ in alijs primarijs locis vel fuerit ꝯſtitutus vel iuriſditiones habuerit.Deprehẽſo igit̃ quã nam cognationis rationẽ oecodeſpotes eclyptici thematis ad regiones habeat:precipit ptolemeus:vt ꝑmo mathematicus ꝑpendat quibus ſiue locis ſiue vrbibus ſiue oppidis eclypſis luminaris ominetur:qđ a ſigno ipſo eclyptico eidẽqꝫ aduerſantibus deprehẽdet.ſcđo loco animaduertat cui gn qꝫ planetarũ actiõis auctoritas thematiſqꝫ ꝑncipat⁹ attribuãtur.At tũc vbi ipſe cui iſignia ꝑtãtis ꝯdicãtur:beneficus ſit:hẽatqꝫ cognatiõis rõnẽ aliquã locis qbus defect⁹ ipe luminaris ominat̃ : ſitqꝫ neqꝫ ab his q ꝯrie ſũt conditionis exupatus in mixtura ſi quam habet:bonuꝫ qđ portendet magis afficit afficiendoqꝫ delectabilius ſignificat.Eſt autem conditio : que grece hereſis.chaldaice haix.latine ſimilitudo ſiue conditio:maſculinitas vł diurnalitas: femeninitas vel nocturnalitas: ſunt igitur planete contrarie conditionis:vt venus ⁊ ſaturnus. Nã venus feminina nocturnaqꝫ:Saturn⁹ maſculin⁹ diariuſqꝫ.vbi autez:inquit Ptolemeus:his quibus ſignificationes ipſe portẽdũtur:ſiue ab eclyptico ſigno: ſiue eidẽ ab aduerſantibus:planeta cui auctoritas ſignificãdi datur:nullaꝫ cognationis rõnẽ hꝫ:⁊ ſit e cõtrarijs planetis exupatus:vel vnũ horũ tantũ ſit:etiam ſi beneficus minus prodeſt:⁊ de beneficentia quã portẽdit:multũ ĩminuẽdũ eſt. Verbi gratia . ſit eclypſis ſolaris in piſcibus: regiones piſcium geminorũ ac ſagittarij quadrangulantiũ:necnõ virginis diametrantis euentus ſuſcipient: auctoritas ſignificationũ tribuetur ioui qui beneficus eſt: qui ſi regionibus his aliqua cognationũ ratione conuenerit:nec ſit e marte exupatus:qui ei contrariatur : felices illis regionibus libere euẽtus ſignificabit:at vbi vł nullam cognationũ rationẽ his locis hꝫ: vel ſi hꝫ cognationũ rationẽ aliquã.ſit tamen e marte exuperatus:vel neqꝫ cognationũ rationem hꝫ:neqꝫ ipſe ſuperior ſit.Sꝫ e marte exuperatus minus prodeſt:⁊ qđ his locis portẽditur de ſua beneficentia ſatis amittit. Hoc eſt primum ptolemei preceptum:qđ mathematicus omni cura animaduertere debet. ¶ Enuntum. XXXIIII.

Planeta quõ hꝫ cognationis rationem cũ locis.

Quid hereſis ſiue haix

Exẽplum omnium.

MAlefice vero vbi exiſtẽt dominantes ſtelle:quibus ſignificationuꝫ auctoritas attribuitur.Si quidẽ his locis qbus euentus portẽditur cognationũ rationem aliquam habẽt:vel ab his beneficis que ſunt contrarie conditionis exuperentur: minus affligunt.vbi vero cognationũ rationẽ nullam cuꝫ locis habent: neqꝫ a beneficis contrarie conditionis exiſtentibus:neqꝫ ab illis q̃ cum locis rationem habent: exuperentur:vehementius qđ ex ſua idiotropia calamitoſum eſt ſignificant.

Secundũ ptole. preceptum.

¶ Scđm ptolemei preceptum eſt: vt cognitis locis quibus defect⁹ luminaris ominatur : ſtelle dominãtes: quibus ſignificationum auctoritas datur: conſiderẽtur ſiqdem malefice ſint:habeantqꝫ locis illis:quibus ominat̃ eclypſis:cognationum:quas diximus rationem aliquaꝫ vel ab his exuperentur beneficis que ſunt cõtrarie cõditiõis:vł ab his ſiue maleficis ſiue beneficis exuperent̃: que cũ locis rõnem habent: loca illa minus affligũt incolentibuſqꝫ locorũ minus nocebunt. Nã maleficentia ſua pacat̃ vel a bñficentia bñfice exuperantis vel a viribus erratice cũ locis rõnẽ hñtis:vel miteſcet eius malignitatẽ ꝓpter rõnem familiaritatẽqꝫ quã cũ loco hꝫ. familiaris.n.ſiue bñficus:ſiue maleficus min⁹nocet.Verbi cã.ſit defectus luminaris in ariete ꝯtingens.Tũc regiones qbus euẽtus portẽdunt̃:erunt que vel arieti:vel eidẽ aduerſantib⁹ ſubijcient̃:auctoritas ſiḡtionũ marti tribuet̃:qui maleficus eſt:ꝙ ſi ipe regiõibus his aliq̃ cognationũ rõne ꝯuenerit:vel ſit e ioue exupatus:vł ab eo q locis ijs rõnez hꝫ:minus nocet ijs illis locis:vel ꝓpter familiaritatẽ quã hꝫ cũ locis ipſe:vel ob fauorez:quẽ locis exupans ſtella benefica:vel locorum dña ꝓbet: dicit tñ Ptholomeus ꝙ ſi ſtella hec ipa:cui auctoritas ſiḡtionũ tribuit̃ malefica ſit: ⁊ neqꝫ hꝫ cũ locis rõnez:neqꝫ a bñficis ꝯtrarijs ſit exupata:neqꝫ ab his que locorum ſunt dñe ⁊ patrone:vehemẽtius loca illa offendũt. tũ ꝙ locis inimice.tũ ꝙ nulla adeſt aliarũ:que locis aduerſus eas faueant.erunt nãqꝫ loca ipſa illis a dñantib⁹ ꝯtractata: vt ab hoſtibus liberis. Hec ſunt duo precepta: que mathematicus diligẽter in ꝑdictiõib⁹aĩaduertere dꝫ:ac penſiculatiſſime ꝯſiderare. ¶ Enuntum. XXXV.

Exẽpluꝫ precepti.

CAlamitates generatim ijs ſiue hominibus ſiue vrbib⁹oppidiſue:ſiue dogmatib⁹ꝯtingunt. In quorum genituris vis phoſphorie vł cardices ſunt defectuuꝫ luminariũ loca vel eiſdem aduerſantia.

Quibus põtẽdunt calãitates

¶ Primaria loca ĩ genituris rerum ſũt phoſphorie:hoc ẽ loca lumĩaria:precipue lumĩaris ꝯditõarij. Scđa loca ſũt eiſdẽ aduerſantia:vel dyametra:vel q̃drangula: qb⁹ radios hoſtiliter mittunt. Tertia ſunt cardines:ortus primus:culmẽ ſecũdus:occaſus tertius:imuꝫ quartus. Inqt igit̃ Ptholome⁹.quotiẽs locus eclypticus horum aliqs in genitura fuerit:hoc eſt quorum eclypſis euꝫ locũ tenet: quẽ ĩ genitura luminariũ aliqđ tenuerit: vł eũ:qui locis eiſdẽ aduerſans eſt:vel aliquẽ geniture cardinẽ:ijs defectus ipſe calamitoſus eſt:ꝑ rõne loci:⁊ ſtellarum fauentiũ: vel aduerſantiuꝫ.hec.n.loca in genitura ꝑncipalia ſemꝑ ꝑncipalitatẽ ſeruant in oĩuꝫ etatũ decurſu.Qua e re quotiens hec offenſa erũt ab eclypſis maleficẽtia : etiaꝫ ipſa calamitatẽ reb⁹ ipſis:quarum eſt genitura:portẽdẽt. ꝑtermiſit locũ fortis:vel eidẽ aduerſantẽ:qm̃ enumerauit iã ipſuꝫ alias inter loca ꝑmaria geniture . Rurſum omiſit ſtellas ſiue erraticas:ſiue fixas:que ĩ genituris ijs coориunt̃ locis:qꝛ ſuperi⁹ dixit:ee ſi eclypſis tꝑe male afficiantur: ⁊ res quarũ ſunt: male afficient̃ ꝑ rõne loci cuꝫ quo oriebant̃. Hec omnia ſepius ſupius expoſita ſunt.quare nunc ſatis. ¶ Enuntum. XXXVI.

ERit aũt graui⁹ ab euaſioneqꝫ difficillimũ quotiẽs eclyptica loca ipſa erũt: que partiliter in genitura phoſphorie vel eiſdem aduerſantes erunt.

Ineuitabilis euẽtus rei q ſit ⁊ qñ.

¶ Sũt(vt diximus)ꝑᵃ loca phoſphorie hoc ẽ loca luminariũ. Scđa ijs aduerſantia e q̃drãgula dyametraue regiõe:vbi qdẽ ijs in ſignis ꝯtigerit eclypſis:q̃ phoſphorie geniture ſunt:vel eiſdẽ aduerſantia:nõ qdẽ partiliter: ſꝫ plactice:minaces erũt euẽtus:ac obnoxij:tãtoqꝫ grauiores:q̃to partib⁹ ijs magis eclypſis appropinquauerit:ac vbi ĩpamet phoſphoriarum loca vł eiſdẽ aduerſantia ꝑtiliter ſint loca defectuũ luminariũ:calamitates grauiores erũt:nec ab euaſiõe faciles : põt tñ vna rõne euadere is: cui⁹phoſphoricus loc⁹ ab eclypſi ꝑtiliter ĩfenſus eſt.ſi illa in parte aliq̃ fixarũ ꝯtigerit iouie vel venerie nãe exiſtens. ¶ Aĩaduerſiõe dignũ eclypſiꝫ eſſe ꝑiculoſiorẽ: qñ eſt ꝯtingens prope partẽ loci ꝑncipalis geniture: hoc eſt qñ eſt in paucioribꝰ partibus.vt ſi phoſphorie ſint in parte libre xᵃ:eclypſis ꝯtingat in parte libre q̃rta:eſt aũt ꝑiculoſiſſima:vbi partiliter eadẽ ꝯtingat in parte : ꝑiculoſa minus:qñ plurib⁹in partibus.vt ſi phoſphorie geniture xᵃ libre pars ſit:eclypticus locus.xv⁹.vel.xx⁹.ſit.nã accedere perfectius eſt q̃ꝫ . accedere. Siłi ratiõe de ceteris geniture ꝑcipuis locis eſt dõꝫ : queadmodũ de phoſphorico diximus:⁊ vt ĩ genituris hoĩum dixit: idẽ in vrbiũ dogmatũ inchoationibus eſt intelligendũ : ideꝫ ⁊ in annuis oĩum horum ꝯuerſionibus eſt obſeruandum.

Quõ eclypſis ꝑiculoſior

¶ Enuntum. XXXVII.

CVm celeſtis conſtitutio quippiã ſignificauerit: adiutricibus etiaꝫ corruptiuis ſtellis hoc eſt ſecũdarijs vtere.

Propter qđ hñda ẽ rõ ſtellarũ ſecundarũ.

¶ Qua rõne ꝑdictiões fieri debẽt ꝯſideratiões celeſtes obſeruãdo:hactenus auctore Ptholomeo tradidimus: verũ ꝙ cãe ſecũde nõ ſemꝑ ꝑmis ꝯueniũt. tũ fortaſſe ob ꝑteritas ſtellarum ꝯſtitutiões : que preſentib⁹ nõ ꝯueniũt. tũ ob elñtorum ad recipiendũ ineptitudinẽ.tuꝫ vel maxie ob celeſtiũ ꝯſiderationũ difficultatẽ . Propterea ꝑcipit Ptolomeus.xiiij°. enuntiato cũ his obſeruari ⁊ corruptiuas hoc eſt ſecũdarias ſtellas. Nã ꝑ has ꝑinde vt ꝑ effectus celeſtes ꝯſideratiões ſatis deprehẽdi pñt. Sũt aũt ſtelle corruptiue ſiue ſecũdarie:ſigña ea que ꝯſiderationes celeſtes ſectari aſſolẽt:queqꝫ in elñtis ipſis ĩgenerãtur:veluti crinite ſtelle.traiectiões.iacula.trabes faces. ſydera cadẽtia.⁊ id genus:vt quo tempore lacedemonij grecie imperiũ admiſere.trabes maximos emicuiſſe ferunt:fulſit ẽt in celo ſanguinea quedã ſpẽs:quo tꝑe Philippus grecie vrbes afflixit. Vidimus ⁊ nos tꝑe quo hyſpani iuxta caſſinũ gallis fronte aſſiſtebant:trabẽ maximũ emicuiſſe ignitũ:aduerſuſqꝫ gallorum exercituꝫ aduolaſſe:e quo nos exercitui eorum iacturaꝫ prediximus futuram fore. Sũt ẽt iter corruptiua ſidera enumerandi:terremotus:vehemẽtes pluuie:exceſſiue vredines: nimborum celerimi tẽpeſtuoſiſſimiqꝫ afflatus: voragines magne:beſtiolarum noxiarum ingentiſſima copia.vt non multo tꝑe iã ſueſſe locuſtarum ĩualuit ĩnumera multitudo : itẽqꝫ ⁊ pluuie ꝑter ſolitũ ꝯtingẽtes.vt nr̃a tẽpeſtate apud ſueſſam nõ multo añ tꝑe pluiſſe ſanguinẽ teſtamur . rurſum colores eclypſiũ.tũ nebule.tum arcus celeſtes.circuli cc̃ luminaria.⁊ cetera vranea. de qb⁹ in meteoris Ariſto. Ptholomeus igit̃ ⁊ ꝑ has corruptiuas ſtellas ꝑcipit eẽ obſeruãdũ.nã hec ſunt illarum celeſtiũ ſiue ſigna:ſiue teſtimonia. ¶ Enuntum XXXVIII.

Que ſtelle cõrruptiue.

Exẽpla ꝑ hyſtorias

PRo rebus itaqꝫ futuris generatiꝫ ꝑpẽdẽdis colores qui deliquiorum tẽpore cõtingunt aĩaduertendi ſunt:ſiue circa lumiaria ipſa deliquata appuerint:ſiue circa ea que ꝯtingunt deliquiorum tẽpore:cuiuſmodi ſũt imꝑfecti circuli crinite ſtelle atqꝫ horride nubes.nigri qdẽ.n.ſiue virides ſaturnie oecodeſpotie attribuunt̃. cãdidi rubri. iouie. rubri ſiue ruffi martie. Aurei. venerie. verſicolores mercuriali. Ad hec colores ipſi vbi totũ ipſum luminare deliquatũ tenuerint. vel oĩa ea.que deliquiorum tempore ꝯtingere ſolent:plurimis in regionibus ſignificatões por

tendunť.partez ṽo vel luminaris vel coappa
rentiū ſi occupauerint: ijs regionibus omina/
bunť: que e pte occupatiōis ꝯſtitute ſunt.

Sigꝰ coappentia. Quot colores deliquiorum. Pō recētiorum.

¶ Hec que Ptholomeꝰ ipe apothelesmaton.ijꝰ.tradit de
his:nos ꝓ nr̄a ꝯſuetudine hec declarabimus: ⁊ p̄mo quot
ſint colores ꝯtingētes deliqoꝝ tpe ſiue circa deliquatū
luminare: ſiue circa coappentia. Recentiores gnq̧ ob/
ſeruarūt.nigrū.vz.fuſcū.ruffum.rubꝝ.⁊ croceū.nigrum
bifariā diuidūt.nā eſt nigrū p̄ſſum.nigrū obſcurū. fuſcū
quoq̧ triplex.fuſcū in rubro. fuſcū in croceo.fuſcū larū.
croceū quoq̧ bifariā.croceū purū.croceū album.hos in
ſolari. In lunari ṽo.nigrū preſſum.nigrū viridi aureoq̧
admixtū.nigrū rubeū.glaucū cū pallore.pallidū griſeū.

Ptholo. obſuatio.

griſeū albū.atq̧ ⁊ ruffum. Hos in lunari. Ptholomeus
aūt iuxta erraticarū oecodeſpotiam in themate oēs ad
gnq̧ reducit. vt nigrū.candirubꝝ.rubꝝ.aureū.atq̧ va/
riū.quot colores obſeruādi ſatis. Cōſequēter de horum

Cāe colorum.

cāis agamus:ſunt multi in pħia p̄cipui g eiuſmodi appa
ritiōes deliqoꝝ tēpore ꝯtingētes veros eſſe colores ꝯtē/
nūt.argumēto ꝙ color nihil aliud eſt niſi opaca lux. alij

An colores.

ṽo peritiores colorē eē mixti extimū autumāt: e luce ṽo
formari ⁊ (vt ita dicā) actuari:qḋ auerroes magnus iter
peripatheticos approbat:que ⁊ nos in libris nr̄is de aīa:
quos in iuuentute ſcripſimus.diſputauimus: verū ciuſ/
modi ſiue apparitiōes:ſiue relucētie:ſiue luſiones:colo/

Pō recētiorum.

res vocenť:vt verbis Ptholomei vtamur. Recētiores
itaq̧ hoꝝ cās eſſe e diſtantijs e nodis ꝯtēnūt: argumen/
to ꝙ colores ipſi p̄cognoſcunť ꝓ numero partiū: que in
diſtātijs ipſis defectuū luminariū deprehenduntť: quo/
circa ⁊ tabule ipſe docēt deliqoꝝ colores p̄uidere. Res
hec rōne nō caret:cū obſeruatiōe: ⁊ rōne cōprobari poſ/
ſit.luna.n.deficit terre ipſius iteruentu.ſol interuētu lu
ne:terra aūt ⁊ luna ꝓpter variā e nodis intercapedinez:
nō vna rōne iterponunť.inde obtenebratiōes euariant.

Ptholo. poſitio.

⁊ varij ꝓpter hoc colores ꝯtingāt. Ptholomeus aūt co/
lores hoſce ab oecodeſpotia hoc eſt p̄ncipatu.p̄ſidentia/
q̧.quā aliqua erraticaꝝ in eclyptico ſibi themate ꝯpat.
ꝯtingere opinať. Mouet.n.oecodeſpotes ꝓpter auctori
tatem ſig̃tionis.actiōiſq̧ excellentiā elr̄ta. aereq̧ potiſ
ſimū ad ſui par. Hinc fit vt queādmodū erratice gnq̧:

Sig̃tiōes coloꝝ. Niger viridis.

ſic ⁊ colores. Et de cauſis ſatis. De ſig̃tionibꝰ poſt hec ꝑ/
ſtringamus: ⁊ p̄mo de q̃litatibus. Niger igiť aut viridis
color ſiue deliquati luminaris:ſiue ceteroꝝ coapparen/
tium.ſaturnias portēdit in euentibus qualitates. Color
nāq̧ hic ſimilitudine ⁊ ꝯditiōe ſaturno tribuiť.ſimilitu
dine gdē:ꝙ ſaturnus. ſubniger viridiſq̧ apparet. Cōdi/
tione ṽo: ꝙ eiuſmodi color niger vehementē ſequiť ſic/
citatem.perinde vt ille carbonū. viridis aūt exceſſuz fri

Cādirub.

goris. vt ille roridaꝝ nubiū. Candiruber iouias qualita
tes predicit. Naz iuppiter colore iſto ſpectať: ⁊ color iſte

Ruber.

tēperatiōis conditionē imitať. Ruber vel ruffus:mar/
tias portēdit q̃litates.eſt.n.mars colore ruber:ꝯditione

Aureus.

vſtiuus. Aureus venerijs aſtipulať qualitatibus.nā ve/
nus aurea eſt:et conditiōis temperantis:cuius color au/

Verſicolor.

reus eſt. Verſicolor ſiue varius mercurialibus qualita
tibus teſtať.nā colore iſto mercurius deprehēdiť. tū ꝙ
nāe eſt impromiſcue amphibieq̧.hec de qualitate. De

Quātitas ſig̃tionu ꝫ ex colore.

q̃titate ṽo vt Ptholˀ.ingt:color oecodeſpotie erratice ſe
ctať. Qua e re ſi oecodeſpotia ſit i toto.lumiaria ⁊ coap/
parentia vniuerſim colore oecodeſpotis occupabunť. ⁊
qm̄ omni e poſitura.occidua.vz.orientali.ſeptentriona/
li:ac meridionali eſt occupatio:etiā vniuerſim regiōibꝰ
ex omni poſitura ꝯſtitutis ominatiōes fient.oecodeſpo/
tes vbi partē auctoritatis obtinet: ⁊ partē luminaris co/
apparentiūq̧ occupabit:ꝙ ſi e poſitura orientis fuerit oc
cupatio:ijs ominabiť regionibus:que orientali in parte
ꝯſtituenť. vbi alijs e poſituris: ⁊ regionibus eiuſdē ſitus
erunt portēta.ijs.n.in locis vires erūt oecodeſpotis am
pliores. vbi eius oecodeſpotie ſigna effectiōeſq̧ increue
rint. Ptholomeus igiť per eiꝰ ſiue deliquatoruz corpo/
rum colores:ſiue coapparentiū: ⁊ qualitates: ⁊ q̃titates
⁊ loca docuit colligere.genus aūt ⁊ tēpus e ꝯſiderationi
bus celeſtibus obſeruat.hec ſunt que e Ptholomeo ha/
bentur de eclypſibus: que vt in grecis codicibus repe/
riunť:traſtulimus:ſꝫ ordinez: nec verbum ſeruauimus.
Conſequens eſt vt de crinitis loquamur.

¶ Eiuſdē Auguſtini niphi de noſtrarum calamitatum
cauſis ſecundus liber. ¶ Enunᵗᵘᵐ I.

OBſernande aſit ſunt crinite ſtelle
ſiue ille tpe luminariū defectuū:ſi
ue q̃ncūq̧ ꝯtingāt. gn̄atim etiam
que dr̄ trabes. iacula. aut dolia.
queq̧ hꝰ generis: q̧ppeque quaꝝ
nature ſint. ea facere que martis: ac mercurij
ꝓpria ſunt.bella.eſtus.queq̧ ex quibus hec ſi
gnificanť.eoꝝ ciendoꝝ vim habent.

De mā crinitarum.

¶ Qm̄ vniuſcuiuſq̧ rei ſcia ex cauſarū exoriť cognitiōe:
pertractaturi de crinitis ſtellis:que grece cometes nun/
cupanť. Primo de eius mā trāſigamus: que eſt ceteraꝝ
cauſarū perinde vt radix. Triplex itaq̧ crinitarū mate
ria eſſe pōt:vel celeſtis tm̄:vl' elementaria tm̄: vel ex ijs

Pō anaxagore ⁊ democriti.

cōmixta. Anaxagoras ⁊ Democritus crinitā eſſe e mate
ria celeſti tm̄ ꝯtēnunt. fieri ṽo per coapparitionez ſtella
ruz: ⁊ ꝑ coapparitionē itelligūt ꝙ iuxta ſtant: nō ꝙ oīno
ſimul.nā cū ſic ꝓpe ꝓficiſcunť. videnť fere ſeſe tangere.
vn̄ Alexan.aphrodiſeus in cōmento metheoroꝝ ait hoc
voluiſſe crinitā eſſe gnq̧ planetarū coapparitionē:quo/
tiens iuxta ꝯgrediunť.tūc.n.ſic ſe tangere vr̄: vt quaſi

Italicoꝝ poſitio.

vnū ſpecteť ſidus. Italici ṽo vt pithagorei dixerūt cum
ijs crinitā eſſe e celeſti mā: volentes eſſe vnum planeta
rū.non gdē aliquē de gnq̧: ſed erraticū ſextū: verū qm̄
motus eius eſt. vt motus ſolis:ſub radijs diu cū latitare
aiunt: apparet aūt quotiēs e radijs egrediť: ꝙ qꝛ paruo
tpe ꝑdurat ⁊ raro: ⁊ crinitā paruo tpe apparere ꝯtēnunt
⁊ raro. Aſtipulanť huic argumēto mercurij. Mercuriꝰ
.n.nūq̧ radios vel raro egrediť: cū nō poſſit e ſole ſigno
vno recedere:imo maior eiꝰ digreſſio eſt ꝑtibus circiter
xxviij.ſimilr ⁊ venus:qm̄ e ſole digredi pōt ꝑtibus circi
ter.xlvij. Qui gdē aiunt cometē eſſe e celeſti mā:ij ſunt.

Pō hyppo. ⁊ eſchili.

Hypocrates ṽo chius matheᶜᵒ ⁊ eſchilus diſcipulus eiꝰ
ꝯueniūt cū italis aliq̃ ex parte: ⁊ aliq̃ dr̄nt. volūt.n.crini
taz eē viᵘ planetā:ſꝫ crinē nō ex ipſo aiūt habere:ſꝫ errā/
tez ꝑꝑ locū aliqn̄ accipere refracto nr̄o viſu ab attracto
hūore ad ſolē:qꝛ ṽo tardiſſimo diſcedit tpe:apparet poſt
tp̄s plurimū alioꝝ aſtroꝝ. ipa.n.ſtella cū ſubdeficit a ſo
le.apparet ad arctū vel ad auſtrū. Et ſic mixtā faciūt rē.

Obiectiones Ariſ.

comā.n.elr̄tariā.ſtellā.celeſtē rez aiunt. Obijcit aūt his
Ariſto.metheoroꝝ p̄mo: ⁊ oñdit cometē nō eſſe errātiū
aliquē. Primo qꝛ oēs errātes apparēt in çodiaco.eſt eni
çodiacus partium.xij.in latitudine.ccclx.in lōgitudine:
qꝛ nullus planeta pōt latitudinalr moueri vltra ſex gra
dus:iccirco latitudo çodiaci eſt tm̄.xij.g̃duū. Sꝫ nō oēs
cometes apparuerunt in çodiaco: cū multi ſint facti ex/
tra çodiacū plus.xij.partibus.igiť cometes nō eſt aliqs
errantiū. Secūdo arguit: qꝛ cometes plures vno ſimul

ꝯ hypp. ⁊ eſchili.

apparuerunt.igitur nō ſunt ſtelle errantes. Obijcit aūt
Hypocra. ⁊ eſchilo:dicētibus cometen eſſe ſtellā. comā
vero accipe a regiōe. Tūc.n. ħ ſtella iterdū abſq̧ coma
viſa eēt.nā hec ad alia loca a ſole digrediť. vbi iter ipſaz
⁊ ſolē pōt eſſe tāta itercapedo vt ſeorſuz videri poſſit:vt
accidit lune:que aliqn̄ apparet abſq̧ corona: que grece
alo dr̄:aliqn̄ cum corona. Si igiť pōt hr̄e comā ⁊ nō hr̄e.
igiť pōt nō hr̄e:mō nunq̧ ſtella aliq̃ viſa eſt extra gnq̧:
imo iterdū illis oībus vel pluribꝰ apparētibꝰ:plures ſpe

Cōes rōnes ꝯ hos

ctati ſunt cometes. Ulterius arguit ꝯ hos Ariſt.cōiter.
Primo qꝛ aliq̃ fixaꝝ ſtellaꝝ accepit crines. vt ꝓbat per
egyptioꝝ obſeruationē ⁊ ſuā.aſſerit.n.ſe vidiſſe cometā
in cane.ea.vz.in canis ſtella:q̃ grece hiſchiū latīe femur:
vel vertebra coxe appellať. Eſt ṽo ⁊ canis: ⁊ canicula.ca
nis gdē nr̄o tpe eſt i viᵒ cancri ꝑte.canicula ṽo xvijᵒ eiuſ/
dez ſigni ꝑte: canis chaldaice algomeſia dr̄. Ecce ꝙ ipſe
obſeruauit cometā in fixa: ⁊ nō in erratica: ⁊ ſic cometes
nō eſt errās ſtella. Scđo obijcit: qꝛ ipſe ſcđo obſeruauit
cometē i achaia regnāte ariſteu athenis:g p̄ᵒ die appuit
veſpertinus a ſole vix viſus. Scđo die apparuit matuti/
nus: tm̄.vz.q̃tū videri potuit. Magnū aūt lumē diffun
dit vſq̧ in celi partē tertiā vt ſaltū: que grece hodus di/
cebať:latine via:aſcendit quoq̧ vſq̧ in orionis çonam:

Cōtra aggregationem.

g in geminis erat: ⁊ ibi euanuit: vbi nullaz religt ſtellā: ⁊
ſic nō eſt ſtella errās. Qꝛ ṽo nō ſit ex aggregatiōe erran/
tiuz:arguit Ariſto.per ꝓpriā ⁊ egyptioꝝ obſeruationez.
ipſe.n.bis obſeruauit iouē cū ſtella quadā i geminis exi
ſtēte ꝯiūgi: ⁊ ipaz eclypſauit: ⁊ nō factus eſt cometes. igi
tur ſtellaꝝ aggregatio non facit crinitā. Ultimo ex indi
uiſibilibꝰ apud ſenſum nō fit maius aliqḋ. planete ſunt
apud nos vt indiuiſibiles. quare ex eis nō fit maius. Ex

De p̄ncipijs apud Ariſto. ⁊ de agente

ijs perſpicuū cometē nec eē e mā celeſti tm̄ nec ex vtriſ/
q̧ cōmixtuz. Ariſtoteles itaq̧ aliter ait: ⁊ petit ſibi tria.
p̄mo ſub celo lunari imediate collocari ignē. Petit ſcđo
ignē ⁊ p̄mā aeris regionē circulariter moueri ad motū
firmamēti xxiiijᵒʳ horis ſemel. Petit ꝫᵒ. exhalationez et
oē iflāmabile qḋ grece hyppecauma dr̄ motus velocita
te accendi. vt ꝑ ſignū traiectoꝝ conſtat. Ex ijs cās crini/
tarū colligit:volēs e parte agētis vnū p̄ncipiū eſſe aliqḋ
igneū hoc eſt vel motū celi:vel motū exhalatiōis:vel oc
curſuz ad ignē: ⁊ hoc igneū p̄nᵐ nec dꝫ eſſe ita maximū:
vt mox exhalatiōez attractā exurat:nec ita ꝑuū:vt mox

De mā.

extinguať:ſꝫ ſufficiens inflāmare.hoc de agente. De mā
ṽo ait ꝙ eſt exhalatio ꝯtinue aſcn̄s ad locū p̄me:que ſup
plet locū deꝑdite exhalatiōis cōpacta. vt dicit Alexan.

Figura.

qꝛ viſcoſa dꝫ eſſe: ⁊ q̃ſi cōmixta.vt nō mox exurať. hec ḋ
mā. E ꝑte figure ait q̄uolꝫ illud figureť:qḋ exhalať. naz
ſi circūquaq̧ figureť:efficiť crinita: ſi ṽo ad longitudi/
nē:fit ea que grece pogonias latīe barbata.teſte Plinio.
Et ſic apud Ariſto. due forme ſiue figure ſunt crinitaꝝ.

Sigꝰ ꝙ cometes fit exhalatio

Signa ṽo ꝙ comete ex elr̄taria hoc eſt exhalatiōe ſunt
calida ⁊ ſicca:plurima Ariſto.adducit. nā anno quo co/
metes alicui regioni apparent:multiplicanť vēti: vredi
nes: ⁊ res eiuſdē ſpēi cum exhalatione: ⁊ quāto plures ac
maiores apparuerit: ⁊ diutius:tāto vredines vēti: ⁊ eiuſ/
modi ſimilia multo magis increſcūt: ⁊ hoc ſignis ꝓbat.
Primo qꝛ cecidit lapis in egis flumīe maximus: ⁊ ſtetit
eleuatus a vētis per diē: ⁊ cū cecidit: factus eſt cometes
maximus. Scđo qꝛ apud achaiā maximus ille cometes
ſpectatus eſt: ⁊ tunc fuit magna maris ⁊ famoſa fluctua/
tio ꝓpter ventoꝝ ꝯriā agitationē.nam in littore boreas
iualuit: in alto ṽo auſter. Tertio anno nicomaci athena
rum p̄ncipis fuit cometes: ⁊ mox ventus corinthū inua

De agēte

ſit. His ſignis ꝯſtat cometē e mā generari elr̄taria.cali/
da.vz. ⁊ ſicca. Hec de mā. De agente quoq̧ Ariſto. vo/
luit motū vel exhalatiōis ipſiꝰ: vel celi: vel aliqḋ igneū:

ꝯ Ariſto.

cui occurrit:eſſe cauſam effectricez. Sꝫ aduerſus Ariſt.

ꝙ ſemꝑ motꝰ celi: ſemꝑq̧ elrariꝰ ħ mūdus illi ſubijciť.
igiť ſemꝑ eleuabiť exhalatio: ⁊ ſic ſemꝑ cometes. Opus
eſt igiť. vt aliqḋ aliud ꝑquiramus p̄nᵐ. vn̄ exhalatio ige

Pō albumaſar.

nereť.nā de eiꝰ incēſione oēs ꝯueniūt. Albumaſar ꝑꝑ ħ
addit martē nō gdē ſimplr:ſꝫ quotiēs p̄eſt eis ānis: gbꝰ
ꝯiūctiōes triū ſuꝑioꝝ fiūt:vel ſi ꝯiūctiōes nō fiant:quo/
tiēs martis radij terrea vel aeria ſigna pulſent: lūnaq̧
aerio ſigno laceſſita:potiſſimū vbi iouis ſigno preſit.hec
itaq̧ conſtellificatio crinitaꝝ ſtellaꝝ index eſt ⁊ cā. Eo
ṽo libᵒ.quē de floribꝰ iſcripſit: ait martē effectricē cāz eē
crinitaꝝ.quotiēs.vz.in ānua mūdi ꝯuerſiōe ſaturnū ho
ſtiliter pulſabit: vl' eidē ꝯiūctus fuerit: accedit ad ħ cau
da:quotiēs ſaturnus hoſtiles irradiatiōes emiſerit: aut
ſecū ꝑ vnuz ſignū decurrat. Ptholomeꝰ ṽo crinitas a lu

Poſitio ptholōei.

minaribꝰ ipſis deliq̃tis gnālr ꝓcreari opinať:ſpeciatim
ṽo a marte vel mercurio:quotiēs eis auctoritas ſig̃tio/
nuz i eclyptico themate attribuiť:lumiaria nāq̧ gnāles
cāe effectrices ſunt euētoꝝ oīum:oecodeſpotes aūt. ꝑti/
culares.gnālē illa luminariū actionē ad ſpēm ⁊ q̃litatē
accōmodātes.hec tradit ijᵒ. apotheleſmaton. veꝝ nō eſt
dubitādū apud eū ēt e ceteris planetaꝝ ꝯfiguratiōibus
cometas ⁊ ceteras aerias mutatōes effici poſſe: cū dicat
in lib.c.ṽboꝝ enūciato.lᵒ. cognitiōez eoꝝ q̃ fiunt in mū/
do ⁊ gnōnis ⁊ corruptiōis eē collocatā in ꝯiūctiōibꝰ.c. ⁊
xix.planetaꝝ.potiſſime tn̄ cauſe ſūt eclypſes ꝓ rōne co/

Ariſt. pō

codeſpotis. Ariſtoteles aūt dedit effectrices proximas
cās:vt igneuz illud p̄nᵐ:ſiue ſit celi motꝰ: ſiue exhalatio
nis:ſiue occurſus ad ignē: ⁊ mām ꝓximā. vz. exhalatio/
nē ꝯpactā:ſꝫ vn̄ exhalatio ſit:dixit ꝑꝑ terre ſupercalefa/
ctionē:cur ṽo cū ſemꝑ terra:ſemꝑ ſol:nō ſemꝑ ſit come/
tes:nō erat meteorologici ſcire:ſꝫ aſtrologi:ꝑꝑea tantus

De formis.

pħs p̄termiſit:hec de agēte. De formis trāſigamus. pħi
nāles.hyſtorici. ⁊ aſtronomi dr̄nt.nāles gdē obſeruarūt
formas tres.vt Ariſto.aliā:q̃ grece cometes.latine crini

nāles pħi q̃t formas

ta appellať.aliā q̃ pogonias.latine barbata. alia demuz
q̃ grece hodus.latine via ſiue ſaltꝰ. Hyſtorici.vt plinius
eſt auctor ponūt crinitaꝝ figuras decē.p̄ᵃ q̃ cometes. 2ᵃ
que pogonias.3ᵃ acontia:qꝛ vt ſaccul̄u.acōtia.n.grece la
tine iaculū.vt 5ᵒ. tyberij ceſaris appuit ꝯſulatu.4ᵃ grece
Xiphia. latīe gladiū. ſiue enſis.a pallore.vn̄ ⁊ argētū ap

Hyſtorici quot.

pellať.5ᵃ grece chryſeꝰ:g aureo colore enitet vl' electireo
chryſes nāq̧ aurum eſt latine. 6ᵃ grece ceratica in mo/
dū corni.nā ceras cornu eſt:q̃lis fulſit cū grecia apud ſa/
lamaniā depugnauit.7ᵃ dalus grece latine lampas: vel
fax.8ᵃ hyppeꝰ grece.latine eqnus: qꝛ in eq forᵃ cōſpiciť.
ab hyppos grece latine equꝰ. eſt.n. motꝰ celeris circa ſe
regirās.9ᵃ andropeꝰ dr̄:qꝛ hoīs formā p̄figit.10ᵃ eges gre
ce latina capra vel caprus ſaltās: a crinis ⁊ velleribus ⁊
motibꝰ dicta. Has figuras xᶜᵐ hyſtorici abſeruatiōe ad/

Aſtronomi quot.

iuētas referūt. Aſtronomi ⁊ maxīe recentiores.ix.come
taꝝ figuras obſeruarunt. p̄ᵃ gdē gnātur in ꝑte exhala/
tiōis lune:q̃ relucētia claritate albedīe criniūq̧ diſſolō/
ne argētū vocať. 2ᵃ in ꝑte exaltatōis mercurij.hec ver
ſicolor ꝑua clara ac varia criniū multoꝝ ſpectať:quo ar
gumēto dn̄z aſtone vocāt. 3ᵃ in ꝑte exaltatōis veneris.
hec lunarē figurā ſubit. habetq̧ crines fundit ⁊ radios
retro:q̃ qꝛ xijᵐ pagrat ſigᵒ miles appelať. 4ᵃ i ꝑte exal
tatiōis ſolis.hꝫ ħ hūanū vultuz:q̃ qꝛ color eiꝰ ex aureo ⁊
argēteo mixtus eſt: roſa appellať. 5ᵃ in ꝑte exaltatiōis
martis ħ caput deorſuz hꝫ declinās.habetq̧ caudā ſur/
ſuz aſſurgētē: ⁊ ide aurorā vocitāt. 6ᵃ in ꝑte exaltatiōis
iouis. ħ erecta ſupra igneā baſez ꝯſpiciť: ꝑꝑea colūna:ſi
ue tenaculū nūcupať. 7ᵃ ſaturni i ꝑte: eſtq̧ oi ex ꝑte ſi
ne cauda cerulea: ⁊ ꝑꝑea nigrū vocať. 8ᵃ in ꝑte ediť dra
conis capitis. hec vt draco ardens:q̃ qꝛ oblōga ꝑtica dr̄.

nona in cauda edit̄: eſtqꝫ pſilis ptice. veꝝ horridus eſt:
Naturales quot. qꝛ vo iuxta ſolē decurrit. veru dr̄. hec aſtronomi. Nāles
pħi poſt Ariſto. ꝓ nuō elntoꝝ gnqꝫ obſeruarūt tm̄. ſunt
.n. gnqꝫ elnta. vt celū ignis. aer. aq̄ ⁊ terra. q̄re ⁊ gnqꝫ tm̄
cometes. Ampliꝰ lumiaria ſūt cāe oium cometaꝝ. nō igi
tur dignant̄ eē pticulariū cās. Itēqꝫ caput ⁊ cauda apud
pthole. nulliꝰ ſunt v̄tutis: cū ſint ſectiōes tm̄ ꝓ motibꝰ lu
ne adiuēte. ijs gnqꝫ tm̄ dixerūt cometaꝝ apparitiōes: ⁊
tot ſe obſeruaſſe ferūt. hec nos obſeruatoribus pēſitāda
Finis. relinqmus. Et d̄ fine dicamꝰ. Comete traiectōes ⁊ id ge
nus cū ſint res nāles: pp tris fines elntario iſto i mūdo
gnānt̄. pͦ. vt ignis ſpēs icreſcat. eſt. n. ignis ſpēs a nā in
tēta. vt relique reꝝ ſpēs. 2ͦ. pp elntarij mūdi criſes. nā
mūdus h̄ pp hoꝝ apparitōes expurgat̄: potiſſimū terra
ipſa. traiectōes. n. ſunt vt tubercula. carbūculi. ⁊ puſtule
mūdi elntarij: cometa vt apoſtema. nā vt apate erupto
multi exurgūt labores egroto: ſic cometa exoluto. mul
te emergūt in mūdo ipſo calamitates. inſup expurgant̄
elntarij mūdi ⁊ p̄cipue terre malefice q̄litates: ob qd̄ q̄
dā haꝝ crinitaꝝ ſunt venenoſe ⁊ peſtifere. 3ͦ. p̄ncipalr
ſūt tāqꝫ ſigna calāitatū. Qua e re nō ſunt e nāe nec̄itate
tm̄: ſꝫ pp hos tris fines. Quidā nāles in pħia nō pui viri
Utrū cōetes e nāe nec̄itate. cometas: traiectiōes: diſcurſus: ⁊ id genꝰ e māe nec̄itate
ꝯtigere ꝯtēnūt: pinde vt vētris crepitus. hos. n. gnārī ex
pituitoſa mā ipſo in ventre ꝯtēta: ⁊ e calore nāli exagita
ta affirmāt. nā dū ſol ceterequꝫ ſtelle mām hanc craſſam
pulſant: lumieqꝫ ⁊ motu calefaciunt: exhalatiōes has vt
terremotꝰ vētos ⁊ id genꝰ ꝓcreāt: nō igit̄ ſunt itēte a nā
vel ob finē effectionēue aliqꝫ: ſꝫ nec̄itate māe actiōiſqꝫ
ignāte. aſtipulant̄ huic pͦ. ꝙ ſi ob finē eēnt nūqꝫ deeēnt.
nā. n. in nec̄arijs nō deficit. in ſupfluis nō excreſcit: quē
admodū nec ſtelle: qꝛ boni grā ſūt: nūqꝫ deſunt. Itēqꝫ co
meta exhalatio eſt ignita. exhalatiōi ignite nulla ꝯpetit
actio niſi calefactio. igit̄ comete nihil aſcribēdū eſt: niſi
forte ſit calefactio. Iccirco mirant̄ oēs cur Ptholomeꝰ
tātū comete tribuat. ceteris vo eiuſdē nāe: vt vētis: hia
tibꝰ voragibuſqꝫ minime. Minime terremotū tm̄: q̄qꝫ
Ariſtote. nō mā diſcrepāt: ſꝫ ſola figͣ. Ariſtoles reꝝ nāe iterpres co
An cōete ꝯpetat effectio. mete ⁊ eiꝰ nullā p̄ter elntariā actōez tribuit: pnt calefacere exiccare: ſꝫ ceteroꝝ pinde ſe hr̄e vt ſigm. vt vrina ⁊ ex
Ptholo. cremēta morbi: vl ſanitatis ſigna ſūt. Ptholomeꝰ come
tis ⁊ eiuſdē gnīs rebꝰ: nō tm̄ vires elntarias p̄buit: ſꝫ cele
ſtes. quēadmoꝺ. n. pharmacū ſe ſolo hūorē nō educeret:
niſi caloris vires ibibuiſſet: ita exhalatio nullā viꝫ hr̄et
celeſtē: niſi a ſideribꝰ ipis potiſſimū ab oecodeſpote ecly
ptici thematis vires haberet: actuareturqꝫ vt ita dicaꝫ.
poſtqꝫ. n. talē ſuſcepit actuatiōeꝫ: ea facit. vt dicit Ptho
lomeꝰ q̄ oecodeſpotes mars ⁊ mercuriꝰ facere ſolēt: effe
ctiuas igit̄ vires Ptholomeus tribuit crinitis: pinde vt
medici tribuūt pharmacis: alijs vo eiuſdeꝫ gnīs rebꝰ vt
ſunt facula diſcurſus terremotꝰ eaſdē tribuit: ſꝫ qꝛ mino
ra leuioribuſqꝫ e cāis ignānt̄: minores v̄tutes aſcripſit:
Nūerus cometaꝝ. ⁊ de viribꝰ ſatis. De nuō cometaꝝ Ariſto. auctore Pliꝰ
teſtat̄ plēs appuiſſe cometas ſuo tp̄e: quā rē nullū aliuꝫ
enarraſſe vidit. Uerū pipatheci gnqꝫ ſil poſſe coappere
ꝯtēdunt ⁊ nō plēs: pp terre puitatē: e q̄ exhalatōes plēs
ignāri nō pnt. gnqꝫ vo nuō: pp nūeꝝ gnqꝫ plāetaꝝ elto
rūqꝫ: ⁊ pp ꝯſtellatōes ꝯplicatas iuicē. De loco appitōis:
Locus. Hyppo. hypocrates chiꝰ ⁊ eſchilus cometā tm̄ i ſeptētriōe appe
Eſchilus. re voluerūt: iter tropicos qdē nō: qꝛ maior eſt exalatōis
reſolo q̄ꝫ eiꝰ gnō. In meridie vo minime: qꝛ circulus vi
Ariſtote. ſiōis puus ē. Ariſtoteles aūt ex̄ tropicos fieri cū his ꝯce
dit: pp caloris effectionē. Ueꝝ vtroqꝫ i loco ex̄ tropicos
poſſe videri i meteoris ꝓbat. h̄ de loco. De tp̄e. Pthoլoꝰ
Tempus. autumat cometā appere vel eclypſis tp̄e: vl ifra eclypſis

tēporariū ſpatiū. nā tunc cā eſt: vel vires cauſarū adhuc
perdurant ſpeciatim autūno ⁊ vere. nā ijs tēporibus ca
lor pōt exhalatōeꝫ eleuare: ⁊ eā ꝯſeruare. Eſtate qdē pp
vredinē exalatio reſoluit̄. hyeme vo pp gelicidia calor
pduratio eſt ipotēs. De tp̄e pduratiōis pliniꝰ ait. breuiſſimū q̄ cer
Plinius nerent̄ ſpam ſeptē dieꝝ ānotatū eſt. lōgiſſimū octogita.
alij maximū tp̄s eē ſex mēſiū affirmarūt. Hoc tm̄ obſer
Motus uatiōe dephēſuꝫ ē: nec vllā ob cāꝫ. De motu Lyconiē.
ait cometā trahi e ſtella ipſa ꝯpari: pinde vt ferꝝ a ma
gnete: eiuſqꝫ in frōtiſpitio ſiſti: cū eaqꝫ moueri: veꝝ cau
da ꝓ rōne motꝰ martis i epiciclo fert̄: ſꝫ h̄ duplr peccat.
pͦ qꝛ frequenter cometes ſpectatꝰ ē ⁊ nulli ſtelle iūctus.
vt Arīles ē auctor. 2ͦ. ꝙ aliqn̄ cometes motꝰ ē ꝫꝫ ſucceſ
ſionē ſignoꝝ. vt ille q appuit in achaia. qn̄qꝫ. n. cometes
imobil ē: ꝙ cū ſigno: cū q̄ pꝰ appꝫ ēt deſinit videri: ſꝫ ſēp
moueat̄ diario motu: qn̄qꝫ mobil eſt: ꝙ p. xij. ſigͣ diſcur
Pmū pble rit vt miles moꝛ: ob cuiꝰ motū miles dictꝰ eſt. ¶ Ex his
ma. ſoluunt̄ tria pleͣ. pm cur cometa vr̄ fixꝰ. flāma vo traici:
ac itrāſuerſuꝫ moueri. Rn̄det Aꝝ. qꝛ flāma ignātur pp
ſucceſſiuā iflāmatōeꝫ. vt paleaꝝ cumulus: cū exurit̄. Co
metes vo hꝫ p̄nm in ſe ⁊ finē accenſiōis. 2m pp quid nō
2m ſemp cometa eſt vt corona alicꝰ ſtelle: ſꝫ aliqn̄ p ſe ⁊ ſeor
ſuꝫ ſpectat̄. Rn̄det Aꝝ. ꝙ iflāmatio exhalatiōis vel fit
motu ipſiꝰ exalatōis: ⁊ tūc accēdet̄ p p̄nm i eo: ⁊ hac rōne
fit vt nulliꝰ ſtelle exiſtit corōa: vt qn̄ iflāmat̄ i pte iferio
ri ſupme regionis aeris. tūc. n. maxie a ſtellis diſtat: ⁊ ſic
nō pōt a ſtelle motu accendi. aliqn̄ aūt ipa ē i ſupma pte
regiōis aeris: ⁊ tūc pp ꝓpinqtatē ſtellis: iflāmat̄ ab aliq̄
eaꝝ: q̄ in motu p̄eſt: ⁊ hac rōne fit ſtelle vel cauda: vl bar
ba: vel aliqd tale. 3m pp qd aliqs cometa celeriter dia
3m rio motu fert̄: aliqs tardiꝰ. Rn̄det Aꝝ. ꝙ cometeꝫ: q tra
hit̄ a ſtella mouet̄ motu diario tāta velocitate q̄ꝫta ſtel
la. iccirco celeriter. Qui vo p ſe fit: cuꝫ moueat̄ motu ae
ris ꝯtinentis. tarde mouebit̄. hec de crinitis. Ueruꝫ qꝛ
Ptholoꝰ p̄termiſit alias q̄ſdā appitōes nō minus horri
das: vt voraginē ⁊ hiatū: de his q̄dā gnātiꝫ agere nō erit
3. horride appitōes. huic liͦ. iutile. Tres ſunt appitōes horride in celo iterdū
Uorago. Bathynꝰ ſpectatē. Una vorago nūcupat̄ grece bathynꝰ: hoc eſt fo
Chaſma. Hiatus. uea i celo. Alia grece chaſma: latie hiatꝰ fixura vel rictꝰ
Sāguiolētus color. celi. 3ͣ ſunt ſanguinolēti colores i celo adnotati. Hoꝝ
aūt cāe iiijor ſunt: e parte qdē māe vapor exhalatio atqꝫ
aer: e pte agentis vo gnāles cāe ſunt calor ſolis ⁊ ſtellaꝝ
eleuās exhalatōes ⁊ vapores: ⁊ friditas ſiue noctis: ſiue
Gnātio colorum. medie regiōis aeris: q̄ exalatiōes ⁊ vapores iſpiſſati. Ge
nerant̄ aūt colores ſanguinolēti: quotiēs lumē iminutū
ac puū diffundit̄ i aerē dēſuꝫ iter oculos nr̄os: ⁊ celū in
terpoſitū: a q̄ reuerbat̄. vt ide appeat ſanguiolētꝰ color.
Quotiēs igit̄ exhalatio turbida exupat trāſparentiā lu
cis color nigreſcit. quotiēs ꝯ lux exupat exhalatiōeꝫ al
beſcit color: quotiēs ꝓportio erit fere eq̄lis: tūc ſanguio
Forma. lentꝰ rubet. q̄re cā vt forͣ ē talis lumis refractio: q̄lis ſuf
Finis. ficit ꝓ eiꝰ appitōe. Finis vo multiplex: primꝰ qdē. vt h̄
mūdi ſpēs iterdū fiat. Remotꝰ vt mundi elntariꝰ expur
get̄. nā vaporibꝰ ac ijs exhalationibꝰ expulſis. terra eua
cuata ē. Remotiſſimꝰ ſalus eſt hoiuꝫ. nā h̄ vt ſigna ſunt
nr̄aꝝ calamitatū. vn̄ olympiade. cvijͦ. āno. vꝫ. iijͦ. appue
re i celo ſanguiolēti colores: quo tp̄e Phylippꝰ totā gre
ciā q̄tit. Ueꝝ ptholomeus vltra cās gnāles effectrices.
addit cām effectricē hoꝝ martē: q̄tiēs eclypticis in the
matibꝰ oecodeſpotiā ſibi aſſumit: alijs ꝫuatis cū mercu
rij mixtiōe: pp qd̄ e maleficētia martis eiꝰ colores alte
rati: ac vt ita dicā actuati: alterāt aereꝫ nos ambiētē ad
deſignatū tp̄s. vt venenuꝫ ſua ſpē deſignato tp̄e alterat
corpꝰ nr̄ꝫ: ⁊ ide i nobꝫ exurgūt calamitates: ac enormes ⁊
ꝓdigioſi caſus. igit̄ ⁊ nos ſumꝰ q̄dāmō finis hoꝝ. hec de

Hiatus. coloribꝰ tradit Arīles. Hiatꝰ vo ⁊ vorago ignānt̄: q̄tiens
iter aſtra lucida: ⁊ ocl'os nr̄os iteriacet exhalatio: vel va
por: vel craſſus aer: cuius ptes circūferētiales ſint rare:
cētrales vo craſſiuſcle. appebit. n. tc̄ circūferētia alba: ſi
ue clara: pp ptiū raritatē: circa cētꝝ vo obſcure ſiue nigͤ
Hiatus Uorago dr̄nt ptes ſpectabūt̄: pp ptiū dēſitatē. Qua e re cētꝝ videbit̄
veluti fouea q̄dā ſiue vorago. Hiatꝰ aūt ⁊ vorago paruꝫ
dr̄nt. ē. n. vorago maior hiatu. q̄re mā ē eadē cuꝫ ea: q̄ eſt
coloꝝ: effectrix cā gnālis ſilr. forma ſilr. lꝫ exhalatio nō
ſit eodē mō diſpoſita. finis aūt (vt diximꝰ) ⁊ idē eſt. Se
quūt̄. n. h̄ mercurij p̄ncipatū i eclypſibꝰ: vl ceteris ꝯſtel
lificatiōibꝰ: ab eoqꝫ alterant̄ ⁊ alterata aerē alterāt deſi
gnatū ad tp̄s: ⁊ ide exſuſcitāt q̄lites eas: q̄s mercuriꝰ por
tēdere ſolꝫ (ſūt. n. h̄ coloꝝ diuerſoꝝ: qd̄ mercurio tribui
Alia miracula appartionū tur) vt rapias. opprobria. morbos. ꝓditōes. ⁊ bella. ⁊ ce
tera mercurij. Auditi ſūt ēt ſoni ⁊ voces i celo. vn̄ pliniꝰ
Plinius armoꝝ crepitꝰ ⁊ tube ſonitꝰ auditos eē e celo cimbricis
bellis accepimus: crebroqꝫ ⁊ p̄us ⁊ poſtea. 3ͦ. vo ꝯſula
tu marij a mamertinis ⁊ tudertibus ſpectata arma cele
ſtia ab ortu occaſuqꝫ ꝯcurrentia p alſis: q̄ ab occaſu erāt.
A m̄re mea accepi tp̄e q̄ alia atrociſſima peſtis ſueſſaꝫ i
uaſit. vꝫ. M. cccclxxiiij. auditas eē voces hūanas p vni
uerſaꝫ ciuitatē ad plēs dies: ⁊ has voces eſſe oxiarce. ſic
.n. vocitāt nr̄e vetule. Poſt qd̄ ſecuta ē ſeua peſtꝭ: ⁊ atro
ciſſima lues: ⁊ cāe hoꝝ ⁊ ceteroꝝ id genus eedē ſunt ab
Arīle aſſignate: eleuant̄. n. exhalatiōes maxie vapores ⁊
eiꝰ: q̄ mixta collidūt̄: ⁊ ide cānt varios ſonitꝰ voces dr̄n
tes ꝓ rōne dr̄nti colliſionū. vt q̄tiens ferꝝ accēſuꝫ in aq̄
mergit̄ varias format voces. Accedit ad h̄ terre ſciſſio:
p quā exalatōes excūt: vbi nec̄e ē ob celeritatē exitꝰ vo
ces ſonitus ⁊ eiꝰ audiri. Sūt aūt vocū dr̄ie inūere. tuꝫ ꝓ
Tp̄s dr̄ntia colliſionū exhalationū. tuꝫ ꝓ rōne dr̄nti celeſtiū.
Hec aūt ⁊ colores ⁊ voragies ⁊ cetera id genꝰ. vtplm no
ctu ſentiunt̄: qꝛ tūc ꝯdenſant̄ ⁊ collidunt̄. tūc ē noctis lu
Locus mē remiſſuꝫ audiūturqꝫ in celo: qꝛ ſenſus diſtātiā nō pci
Cōditio pit. In ſereno: qn̄ tūc exhalatōes ignānt̄ ⁊ nubes nō ipe
diūt ⁊ i trāqllitate: qꝛ vētoꝝ afflatꝰ ꝓhibent exhalatōes
ꝯdēſari. q̄re portēta hoꝝ ſūt mala: e cā qdē terrēa: qꝛ cū
h̄ icreſcūt aer nimis ꝯuertit̄ ad vredinē ⁊ nimiū altera
tur: ⁊ tādē reddit̄ iproprꝰ vite ⁊ peſtiferus: e pte celi vo:
Alie appartiōes qꝛ h̄ ſequunt̄ oecodeſpotiaꝫ martis ⁊ mercurij p admix
tionē ſaturni: ⁊ ide erūt q̄litates malefice ⁊ pnitioſe. Ap
lāpas qn̄. parēt p̄terea in celo. faces. lāpades. trabes. bolideſqꝫ. vt
hiparchꝰ aſſerit. Lāpades qdē emicarūt meridiāo tp̄e:
Bolides quādo. cū ceſar germāicus gladiator ſpectaculū edit in populo.
Bolides vo emicarūt i bello mutinēſiuꝫ. Itēqꝫ ⁊ trabes
Trabes quādo. quos docos vocāt: q̄les ſpectati ſunt: cū lacedemonij vi
cti grecie ipiū amiſere. Flāme q̄qꝫ ⁊ ſtelle cernunt̄ cū ſo
Qn̄ flamme. le totis diebus plerūqꝫ ⁊ circa ſolis orbē vt ſpē corone ⁊
v̄ſicolores circuli: q̄liter auguſto ceſare i pͣ iuuēta vrbē
itrāte poſt obitū pr̄is ad nomē igens capeſcēdū. vidimꝰ
ēt ⁊ nos iunij mēſe. iux̄ ſolē vno die fulſiſſe ſtellā nō mul
to ante tēpore. Spectant̄ ⁊ corone circa ſoleꝫ ⁊ lunaꝫ vt
circa ſolem circulus rubri coloris. L. Julio. P. Tutilio
cōſulibus. Fiunt interdū ꝓdigioſi ſolis ⁊ longiores defe
Pallor ſolis qn̄. ctus: qualis: occiſo dictatore ceſare ⁊ Antoniano bello
totius pene anni pallore ꝯtinuo ſpectatus eſt ſol. Rur
ſus plures ſoles cernunt̄ nō ſupra ipſum nec infra ſc: ſed
Soles plēs. ex obliq̄: nūqꝫ iux̄ nec ꝯ terrā: nec noctu: ſed aut oriente:
Plēs lūe aut occidēte trinos ſoles ātiq ſepiꝰ viderūt. plēs ſiml q̄ꝫ
tres nō ꝓditū ē. Lūe quoqꝫ trine. vt. Gn. domitio ⁊ lelio
Lumē in nocte. annio ꝯſulibꝰ appuere: q̄s pleriqꝫ appellauerūt ſoles no
cturnos. Lumē de celo noctu viſū ē. C. cecilio. Gn. papy
Clypeus rio ꝯſu. ⁊ ſepe alias vt diei ſpēs noctu luceret. Itēqꝫ cly
peꝰ ardēs ab occaſu ad ortū ſcitillās trāſcurrit ſol occa

ſuꝫ. L. valerio. Gn. Mario ꝯſu. Scitilla e ſtella cecidit
⁊ appropiquāte terre aucta fuit: ac poſtqꝫ i lūe magnitu
dinē fcā eſt noctē illuxit tāto q̄ꝫto duꝫ eſt nubilo ſol diē.
deīn cū i celū ſe recipet lāpas facta ē. Gn. octauio. C. ſcri
Traiectiones. bonio ꝯſu. Ampliꝰ iterdū ſtelle diſcurrētes vn̄r mltifor
mes ac ſpē dr̄ntes. Interdū vt flāma ardētis ſtipule. ali
qn̄ vt capra ſaltans: aut torres: aut volans ſtella: q̄ grece
eges latie capra: ⁊ dalus latie titio ſiue iaculū. iterdū co
lūna. lācea. cādela. ſerpens. mitra. flexuoſus ignis. ⁊ alie
innūere forͤ. Hec aūt fiūt ſili rōne: ⁊ ijſdē cāis. vt come
te. naꝫ terra ſol radijs ⁊ motu ceteraꝝ ſtellaꝝ calefacta:
cū vapoꝝ multoꝝ plena ſit eos cōmittit foramibꝰ aper
tis atqꝫ calore ipo dilatatꝭ: qd̄ nr̄is ēt corpibꝰ accidit. vt
calore atqꝫ eſtu ſudorē plurimū miſceāt. igit̄ halitꝰ h̄ e ca
lore ſurſuꝫ raptꝰ. vbi ad altiores aeris ptes platus ē aſſi
duis exalatōibꝰ auctus tādē motu: vel alia cā icēdit̄: in
cēſuſqꝫ emicat: ⁊ ꝓ ſuiipſiꝰ lōgitudie. latitudieqꝫ. nūc in
facis ſpēꝫ. nūc trabis. alias iaculi. alias ēt dracōis igne
ſcit: ⁊ qn̄ h̄ e mā ſūt ea: ex q̄ comete fiūt: agēte ⁊ fine eiſ
dē: ⁊ portēta eadē erūt: ⁊ ita nō minus ab aſtrologo obſ
Tp̄s uāda. Tēpora vo appitōis hoꝝ: ſūt illa qbꝰ appere ſolēt
comete. vt eclypſiū tp̄e: ꝙ tūc pollet cā gnātiua taliū.
Itēqꝫ autūno ⁊ vere maxie adhuc vrgente vi eclypſis:
textꝰ ptol. vel ꝯiūctionū ceteroꝝ planetaꝝ. Inqt pthol. obſeruāde
ſūt crinite ſtelle ſiue ille eclypſiuꝫ tp̄e ꝯtigerit: hoc ē tūc
cū eclypſes ſūt: ſiue qn̄cūqꝫ h̄ eſt ifra h̄ tp̄a: vel ceterarū
ꝯiunctionū ꝯſpiciunt̄. gnātiꝫ ēt q̄ dr̄r trabes iacula aut
dolia, q̄qꝫ hꝰ gnīs: q̄ qppe eaꝝ nāe: ſūt obſeruāda ſūt ea.
videlꝫ facere: q̄ martis ⁊ mercurij ꝓpͣ ſūt: quos (qn̄ oe
codeſpotes ſūt) ſectant̄. vt bella eſtus: q̄ ⁊ his ſigant̄: eo
rū ciēdoꝝ viꝫ hn̄t. h̄ Pthol. quoꝝ cās nimis breues tra
didit. Eſt. n. alienū ab aſtrologo. Colligendo igit̄ ea que
Arīles ait: cū his q̄ Ptholo. attigit: erit pfecta ps h̄ de co
Stelle caſtores. metis ⁊ traiectōibꝰ. Inſup ad h̄ veteres ſtellas q̄ſdā: q̄s
caſtores vocāt tāqꝫ numina ⁊ deos iuocāt. Spectant̄ vo
he (vt Plini. eſt auctor) in nocturnis militū vigilijs ihe
rere pilis ꝓ vallo: fulgurū effigies: ee ⁊ atēnis nauigan
tiū alijſqꝫ nauiū ptibꝰ ceu vocali quodā ſono iſiſtunt: vt
volucres ſedē ex ſede mutātes. hoium quoqꝫ capita ve
ſpertinis horis magno preſagio circūfulgēt. Itēqꝫ ⁊ in
tēplis ariſqꝫ. quotiens cadauer in eis die collocat̄. he cū
ſolitarie apparēt nauibus: graues ſunt. naufragiū. n. in
Preſagia dicūt. gemie vo ſalutares ⁊ ꝓſperi curſus p̄nūcie. quarū
aduētu fugari dirā illā ac minaceā appellatāqꝫ helenaꝫ
ferūt: ⁊ ob id polluci ⁊ caſtori id numē aſſignāt. haruꝫ ēt
Seneca in q̄onibꝰ nālibꝰ meminit. Nr̄i diuo Nicolao ⁊
Heraſmo numē dedicāt. hec cur p̄ſagia ſint interdū bo
Plinius Occultuꝫ nature. na interdū mala: Pliniꝰ icerta rōne ⁊ nāe maieſtate oīa
eē abdita aſſerit. Ueꝝ rōne nō caret. nā cū apparent ge
mine tēpeſtatē frangi ⁊ deſinere vētos nunciant. ꝙ. vꝫ.
exhalatio ad vltimū ꝯſumptiōis increuit: cū vo vna ſpe
ctat̄. Exhalatio adhuc cretura erit. q̄re tēpeſtatē auge
ri p̄nunciat: quo ⁊ naues mergunt̄. vn̄ ⁊ ſi in carine ima
Nihil dixerunt. decide rit: exurit nauē. Harū nec Ptholome. nec Ariſt.
Ariſtote. ſubmeminere: fortaſſe qꝛ nimis inſignes ac note: ⁊ ꝓpte
Ptholo. rea h̄ appoſui. Quāta igr̄ de cometis. ceteriſqꝫ traiectio
nibus: ac alijs id genus dixerūt hyſtorici nāles ⁊ aſtrolo
gi ⁊ qd portēdāt breuibꝰ. h̄ ſūt. ¶ Enunrum II.

Arū ſigtiōes capiunt̄ a ptibꝰ ſigniferi in quibus conſpiciunt̄: ⁊ a figuris co me innuentibus loca.

De locis qbꝰ portēdunt. ¶ Signoꝝ ſigniferi triplex erat conſidera
tio ab effigie ab ydiotropia ⁊ a poſitura. Ptolomeꝰ ita
qꝫ regiōes ⁊ loca quibus crinite ſtelle portendūt dupli

ci via docet colligere. Una e poſitura ſignoꝝ in qb⁹ cometę ipſi ꝯtingūt.nā ſi in ſignis ꝯtigerit aſſurgētibus in ſeptētrione:⁊ regiōib⁹ ſeptētrionalib⁹ ominabunť.ſi vō declinātib⁹ ad meridiē.meridialib⁹.vbi i ortu.oriētalibus.in occiduis vbi ꝯtingūt.in occiduis regiōib⁹ ſiġbūtur. 2°.a figuris comę inuētib⁹ loca.naꝫ vbi apex caude in ſeptētrionē aſſurgit ſeptētriōalib⁹ omiabiť. vbi alijs poſituris:⁊ ceteris regionibus illaꝝ portēdet. Hec duo Ptholo.ipſe obſeruat. Juniores aiūt ijs ipſis regiōibus vrbib⁹ac hoib⁹dogmatibuſqꝫ ominari:q̄ cū ſigno ipo in quo appꝫ cometa ꝯueniūt:aut cū eidē aduerſantiū aliq̄. vt i deliquijs diximº.h̄ de locis. ¶ Enuntum III.

Obſeruatio iūiorꝝ.

Species euentus ⁊ genus rei eius in qua detrimentū accidet:e ſignis ipſis in quibus ſunt.

De ſpēe ⁊ ſpecie.

¶ Signū in quo appet cometa ipſe:ſubminiſtrat gen⁹ vt diximus i eclypſib⁹:occodeſpotes ſigni deſignat euētuū q̄litatē ⁊ ſpēm:gnātiꝫ tñ q̄litates ſiġtiōuꝫ ſectanť martē ⁊ mercuriuꝫ. Recētiores vō ēt e colorib⁹ comete poſſe ſpēꝫ ſiġtionū colligi.nā e colore hētur:qs planeta fuerit occodeſpotes ꝯſideratōis cometen portēdētis:e q̄ deīde euētoꝝ q̄litas accipiť. vbi.n.cometę ruber eſt ac igne⁹:martius eſt.vbi vſicolor. mercurialis.⁊ ita in ceteris:p rōne.n.fig̃ ⁊ coloꝝ q̄litas ſiġtionū ꝑpendi poteſt. ¶ Enuntum. IIII.

Obſeruatio recentiorꝝ a coloribus.

Mora tpis:maloꝝ ꝓductio: ⁊ ab habitu ad ſolē:initiū eoꝝ. ⁊ enim crinite oriētales plerūqꝫ:celeritatē deſignāt: veſpertine tarditatem.

¶ De tpe difficile eſt loq. Ptholomeus enī inqt (a mora tpis).ſ.quo appere ſolet (maloꝝ) q̄ ſiġt (ꝓductio) ſiue ſpaᵐ colligiť:ſꝫ nō explicat q̄tū vel q̄ mō.qdā nr̄i obſeruatiōibus iniſi.p ſingl'o die ꝑduratōis annuꝫ colligūt ſi poſt eclypſiꝫ ſolarē:vel ob eclypſiꝫ ſolarē ꝯtingit.vbi vō ꝑꝑ eclypſiꝫ lunarē:cuiꝫ diei appitōis mēſeꝫ tribuūt initiū tpis:quo ipe ſiġtiōes appebūt:docet colligere ab habitu ad ſolē. Nā crinite vbi a ſole oriētales ſint:celeritateꝫ deſignāt veſptine vō tarditatē. Recētiores vt i eclypſib⁹ obſeruāt.nā in ortu vbi cōtigerint.in p̄mis q̄ttuor meſib⁹ portēdūt.vbi in culmīe.in q̄tuor ſcdis.vbi in occaſu.in q̄ttuor vltimis. Recentiores q̄litates ſiġtionuꝫ dep̄hēdūt a cometaꝝ ſpēb⁹ coloribuſqꝫ. Ubi igiť crinita ſtella vel nigra:vel cerulea ꝯſpiciť exitia ac penurias portendit.nā h̄ ſaturniā oecodeſpotiā ſectať. Relucens ꝑinde vt argētū:qr iouia eſt:fertilitatē portēdit. Ac vbi roſea fuerit. Humanā detinēs figurā.portendit regū.ac diuitū mortes:q̄lis fulſit tpe:quo Alfonſus rex p̄m⁹ apulie diē obijt. Parua rubra hn̄s caudā ſurſum aſſurgētē. caput deorſum:cū martia ſit.bella.terrores.rixas.cōflictus ſiġt. Fulſit hec tpe quo tamyrus ſiue tamorlanus. ſcythaꝝ ac pthoꝝ rex cū inumerabili manu aſiaꝫ iuaſit. Audiuimus crinitā h⁹ gnīs emicuiſſe: que tenui p̄mo capite.comaqꝫ ad modū breui.mox mire magnitudīs facta.ab ortu deflectere in ſeptentrionē cepit. nunc citato motu.nūc remiſſo.marte ⁊ ſaturno repedātib⁹. Jnde cū p̄mū recto curſu ceperūt ꝑgere:in occaſum iter flexit tāta celeritate vt die vno.xxx.partes emenſa ſit:ac vbi ad arietē:⁊ tauꝝ ꝑuenit.videri deſijt. Hec dies plīmos fulſit:⁊ q̄ initio ꝑua:adeo creuit.vt.l.ġdus ⁊ amplius occuparet:nō mlto poſt mira ꝯtigerūt. Nā āno p̄mo e cometa vſonus caſſan⁹ parthie atqꝫ armenie rex:⁊ mahometus turcaruꝫ rex.in paucis diebus bis ꝯflixere. Anno 2° Alfonſus portugalie rex tingim ⁊ argillaꝫ nobiliſſimas vrbes debellauit. Jiſdeꝫ annis tota hyſpania bellis q̄ſſata eſt:ac erritū regē diē obijſſe ferūt. Eiſdē fere temporibus Karolus burgundioꝝ dux bellū finitimis qbuſdā populis reguliſqꝫ idixit. Crinita ad modū lune retro radios fundēs per.xij.ſigna decurrens:cū veneria ſit:regibus ominať ⁊ ꝓceribus:rituū ac legū ꝑmutatiōes adducit. Crinita cerulea vel varia verſicolorue parua: oblonge tñ caude:q̄ mercurialis eſt:portēdit regū mortes ac bella. Fulſit comete eiuſmodi āno.M.cc.lxiiij.auguſto mēſe:ac in oriente celi parte:qui ab ortu in culmē crines diffundebat menſibus.vꝫ.circiter tribus:quo tēpore vrbanus pontifex maximus diē obijt: nō multo poſt Alexander pontifex etiā obijt. Anno ſecundo e comete bellū Charoli māfrediqꝫ ac hyſpanoꝝ ſequutū eſt. Anno 3°.banducar babilonioꝝ rex ac aſſyrioruꝫ armeniaꝫ ingētibus copijs inuaſit: antiochiā debellauit: ſtragēqꝫ ingentem chriſtianoꝝ edidit. Anno 4° charolus dictus vicit cepitqꝫ Corradinum regem. Anno 5° Lodouicus galloꝝ rex cartaginē vi cepit: quiqꝫ etiam mortuus eſt: quo tempore Charolus dictus poenoꝝ regeꝫ ad tributa ꝯpulit. Anno 6°. ſcythe: quos tartaros dicūt: armenijs opem ferentes aſſyrijs hoc eſt ſarracenis fugatis aſiam liberarunt: quā chriſtianoꝝ cōceſſu diutius tenuerunt. M.cccc.xcvij. comete ꝑuus vſicolor ex mercurij ydiotropia ac ſaturni ꝑticipatōe ꝯſpectus eſt:quo tpe Charolus galloꝝ rex ſine liberis diē obijt: cui ſucceſſit Lodouicus dux orlādie:qui bellū indixit Lodouico Sfortie Mediolāi.tūc duci. Anno 2°. iter Lodouicū Sfortiā:⁊ ducē orlādie regē galloꝝ bellū igens ſequutū eſt. Anno 3°. Federicus p̄mus rex apulie e gallis hyſpāis: Alaxandro pontifice vna ꝯiuratis e regno fugať: ac capua diri mit. Hec ſunt que e cometaꝝ formis ſequunť. Colligūt itē ſiġtionū q̄litates ab erraticis:cū qb⁹ ꝯiungunť. Naꝫ vbi veneri iungiť: ominať ijs qui veneri abdicunť. Si vō mercurio. portēdit mortes tam iuuenū q̄ꝫ ſapientū. ſi lune. morietur populus. ſi ſaturno. gnālis mortalitas portendiť.ſi marti.bella ⁊ homicidia.ſi ioui.tota eius ſignificatio regibus ac p̄matibus cōtinget. Recentiores. comete cū genituris ſiue hominū:ſiue vrbiuꝫ: ſiue dogmatū talē rōnem faciūt:q̄ ſi ꝯtingit in ſigno horoſcopāte geniture vel ānue ꝯuerſiōis:vel i ſigno ꝑfectōis:vl' in phoſphoricis locis: exitiū portēdit eis. Ubi i culmināte ſig°. portēdit dāna in eis: q̄ x°. loco ſubijciunť. vbi i loco fortis:bona fortūe offendit:⁊ i ceteris vt in eclypſib⁹ dicunt. Aīaduertēdū thema crinitaꝝ erigi ꝑinde vt i deliquijs.qn̄.n.crinita creať h̄ eſt tpe q̄ cōſpici cepta ē.tūc cardīes ſuccedētia loca deiectaqꝫ accipiēdi ſūt: ſūt ēt tē erratice:⁊ nō erratice in themate collocāde. Jux̄ q̄ iudicare debem⁹ de cardib⁹ ꝑtis fortūe loco de ceteriſqꝫ vt in eclypſibus diximus. ¶ Enuntum V.

Obſeruatio recentiorum.

Perduratio ſiġnorum.

Per colores ſiġtiones.

Alfonſus

Crinita famoſa.

Euēta ab illa.

Jn ſignis cometa.

Euenta

Cometa recens.

Siġtiōes ab erraticis.

Quibus ominať.

Q̄n thēa cometę.

Cometę quoruꝫ intercapedo eſt.xi.ſignoꝝ a ſole. ſi apparuerit i cardinib⁹ regni alicuius. rex aut e p̄cipalibus regni aliquis morieť.ſin in loco ſuccedente bene ſe habebſit:que theſauri eius ſunt: ſuū tamen gubernatorē mutabit. Or ſi in loco declināte morbi ac repentine mortes erūt. At ſi ab occaſu mouenť ad ortū. externus hoſtis regiones incurſabit:ſin non mouetur: prouincialis hoſtis erit.

¶ Hoc eſt nunciatū Ptholomei centeſimū.quaſi igitur Ptholomeus inquit ſi ſtella crinita ortum matutinum veſpertinumue in cardinibus faciet matutinum in gradibus orientis celi:veſpertinus in gradibus occidentis mortem ob cardinum dignitateꝫ regis regni eius: qđ ſi gno in quo appet ſubiectū eſt:indicat:ſin minus: magni certe alicuius p̄ncipis ex his p̄ncipibus: qui in regno illo dominatuꝫ habent:que mors citius accidit:vbi crinita matutinum ortū faciet:ſerius cū veſpertinū: ſiquidē matutini exortus ocius agunt:veſpertini tardius.eadeꝫ crinita cum exortum veſpertinum in ſuccedente hoc eſt octauo loco fecerit:mōtē indicat regij adminiſtratoris. cū.n.cardo regi detur: ſuccedēs cēſui dabiť. Matutin⁹ crinite ortus in declināte.hoc eſt.xij.loco morbos monteſqꝫ ignobiliū hoīum portēdit:locus.n.xij.cū a cardine declinet:nec horoſcopū videat:ſitqꝫ hac ratione ignobilis:ignobilium hoīum mortes: ⁊ qdē repētinas:qn̄ qdeꝫ eius exortus repentinus eſt ſignificat. Aīaduertēdū nū q̄ꝫ poſſe cometam videri niſi inter ſolē:⁊ ipſum interſint xxx.gradus:cōputādo e quo potes:⁊ hoc ſi debeat apparere his in locis:⁊ ꝓpterea dixit.xi.ſignis.qđ intelligit vl' ſm ſucceſſioneꝫ ſignoꝝ:vel ꝯ e quo vis cōputādo. qđ.n. appareat in aliquo hoꝝ quatuor locoꝝ: ⁊ cōſpiciatur:nō pōt eſſe niſi.xi.ſignis a ſole diſtet vel ſm ſuccedētiam ſignorū:vel antecedētiā. Rurſum aīaduertendū ſignum regni eſſe illud qđ horoſcopabat tpe:quo regnū cepit:qđ qdē mutari ꝯtingit:ſiqdē aliud atqꝫ aliud par eſt fuiſſe romani imperij aſcn̄s:cū p̄mi cōſules magiſtratū iniere Aliud cū decē tribuni.aliud cū iulius ceſar in ſella curuli regio more ſedit:aliud cū impator cōſtantinus iperiū atqꝫ imperij iura bizantiuꝫ trāſtulit:aliud cū. xxiiij. ante annis mahometus turcaꝝ rex ꝯſtātinopolim cepit ceſo imperatore:ac grecoruꝫ rebus attritis. Aſcn̄s itaqꝫ regni hac via colligēdū eſt:in quo ſi crinita apparuerit: regno cuius ē aſcn̄s ominabitur. Hec q̄ ad regis exitia. Deīde de bello iquit ſi crinita in celo mouebiť: vt appareat in ortū ab occaſu ferri:q mot⁹ manifeſtior erit i ortu veſptino:ſiqdē hac rōne crinita incedēs a ſole magis recedit q̄ꝫ cū ē i ortu matutino:q̄ tūc ſolē verſus ferať: ex quo fit:vt breui delitеſcat radijs ſolis vmbrata:vt interdū diebus.vij.cōſpiciať nō amplius:bella ipſa ab externo mouebūtur hoſte.ſin crinita ipſa ſteterit:ac ꝑinde vt fixa māſerit:h̄ ē q̄ cū ſigno ēt apparet deſinat:lꝫ moueatur motu diario:bellū a finitimo hoſte iferť: motus enī ille crinite ſtelle a loco i locū: motū q̄ꝫ hoſtilē ab vna in alteram regioneꝫ indicat:lꝫ aūt non moueatur: bellum nihilominus portēdit:ipſaqꝫ ſtabilitas atqꝫ imotio hoſtem nō aliunde motuꝝ:ſed eadem in regione: finitimiſqꝫ locis rebus nouis ſtudētē:bellū excitatuꝝ ſignificat: vt nō nūq̄ꝫ hoſtis domeſticus futurus ſit. Hec duo ptolemeus hoc i enunᵗᵒ approbauit. ¶ Enuntum. VI.

Siġtiōes ꝑticulares

Q̄lis ⁊ q̄tus arc⁹ viſionis cometę.

Signū regni.

De bello

Traiectiones aeris ſiccitatem indicāt que ſi ad vnam partem ferūtur ab angulo illo ventuꝫ indicant:ſin in diuerſa feruntur partes:aquaruꝫ imminutiones:aeris turbationes: ⁊ exercituum icurſiones indicant.

¶ Enunciatum iſtud eſt ptolemei.xc.in quo tria amplectitur:duo prima patent:ratio tertij eſt q̄ exhalationuꝫ crinitarū cauſe ſunt ſtelle calide ac ſicce:que non aerem ſolum inficiunt illū arefaciendo:ſed calefacto:atqꝫ exciccato humani corporis ſanguine:rubraꝫ bilem magis ac magis incendunt:cuius ꝓpriū eſt propter inſitam efferueſcentiam ad impetus violentos:ac rapaces ferri:quo fit:vt homines ipellente cholera ſanguinis freno abrupto:ad rixas:diſcordias:rapinas:demum ad arma rapiuntur:quarū quidē rerum traiectiones ſunt ſigna. Hec tradit ptolemeus de crinitis:ac traiectionibus.recentiores ſingula per ſigna docent crinitarū ſignificationes: q̄ quia e ptolemeo omittūtur:iure a nobis pretermittanť: precipue cum ⁊ leopoldus:ceteriqꝫ copioſiſſime reꝫ hāc pertractent:cetere aūt apparitiones non aliter obſeruari debent q̄ꝫ hec:vt viſum eſt: ⁊ de crinitis ſatis. Conſequens eſt:vt apoteleſmata annua tranſigamus:quando quidem eclypſes ſunt prime ⁊ pollētiores cauſe crinite: ſecunde ⁊ pollētes plenilunia ⁊ interlunia:luminariumqꝫ configurationes tertie.

Per traiectiones ſignificationes

¶ Eiuſdē Auguſtini. Nyphi de nr̄aꝝ calamitatū cauſis. Liber tertius. Enuntum. I.

Poſt cognitionē gnālē eorū q̄ i regionibus:lociſqꝫ ꝯtigunt opepreciū eſt particulariꝫ ea que i anni tēporibus accidunt adijciamus.

¶ Eclypſes ⁊ crinite gnālez tradūt futurorū p̄dictionē:primo quidē gnālitate locorū:nam eclypſes ⁊ crinite generatim portendunt regionibus:⁊ pluribus regionibus interdum. Secundo vero generalitate temporum. Nam iterdum ſe extēdūt ad plures annos: interdum ad plures menſes.ſunt preterea fortiores ac pollentiores:cetera alia ad iuriſditionem ſuam trahētes. Contra autem menſtrue:⁊ trimenſtrue coniunctiones:ac oppoſitiones:ſunt quidem particulares:particularitate locorum:quia vni tantum climati vt dicimus. particularitate temporum:quia pro rebus anni vel mēſium tantum:ſunt ⁊ minus potentes : nam continentur in viribus illarum. Unde triplex eſt cōiunctio:maxima minima ⁊ media. Maxima eſt coniunctio eclyptica: in qua ſol deficit. Hec.n.maxima eſt:q̄ i ea luminaria:que ſunt maxime ⁊ principaliores ſtelle coniunguntur. Secundo q̄ longitudine ac latitudine:aliter non eſſet eclypſis. Tertio q̄ ſignificationes ſuas portendunt ad maximum tēpus:vt ad annos:⁊ ad plures regiones: his itaqꝫ conſiderationibus hec maxima ſynodus hoc eſt coniūctio eſt. Minima vero eſt:que quideꝫ maximaꝝ ſtellaruꝫ eſt:nō tamen longitudine ⁊ latitudine fit:nec ad tēpora vel loca generalia:vt menſtrua. Jnter has media ē trimēſtris:que media eſt q̄ maximoꝝ luminariuꝫ:⁊ q̄ ad tēpora mediocris:vt ad mēſes tres:qr vero nō generalis ad loca:vel tēpora:nec lōgitudine aut latitudīe fit: inde in his media poniť.hꝫ igiť ſe maxima.q̄ maximorū:hꝫ āt minima:q̄ nō longitudine neqꝫ latitudine fit. diciť vero media q̄ mediocriū tēporuꝫ: qr plurib⁹ vno mēſe:⁊ minoribus anno. Simili rōne triplex oppoſitio maxima vt eclypſis lunaris:que maxima eſt. Primo q̄ lōgitudine ⁊ latitudine fit. Scđo q̄ maximoꝝ eſt. Tertio q̄ gnālis ad loca ⁊ ad tpa. Minima ē oppō mēſtrua q̄ nō lōgitudīe ⁊ latitudīe ſimul:ſcđo q̄ nō generalis ad tpora ⁊ loca. Jnter has media eſt oppō trimeſtris:que ē maximoꝝ:eſtqꝫ mediocris ad tpora:q̄ qr nō eſt ſm ambos diametros:deficit a maxima:has Ptolemeus inuit enūciato.lxiiii.d.(Jn minima ꝯiunctione ē dr̄ia medie ꝯiunctionis:⁊ in media maxime ꝯiunctionis eſt dr̄ia.) Jn greco eſt ſynod⁹ abſolute: qđ verbū abſolute vbiqꝫ Ptolemeus pro ꝯiunctione luminarium intelligit: niſi addat quorum ſit ſynodus:vbi patet coniunctionū has tres differētias ad ſynodos luminarium eſſe referēdas ea ratione ⁊ via vt diximus. Jntelligit itaque Ptolemeus q̄ in minima hoc eſt menſtrua coniunctione: eſt differentia medie coniunctionis hoc eſt trimenſtris:

Ordo cauſarum.

Cōgatio.

De coniūctionibus

Cōiūctio triplex

Maxia cōiunctio

Minima

Media

Triplex oppoſitio

Maxia

Minia.

Media

Jnterptatio ptolę.

nam ꝙ trimẽſtris ſignificat: menſtrua adauget vel im/
minuit: ⁊ in media eſt maxime coniunctionis dr̃ia: naꝫ
ꝙ deliquioſa luminaris cõiunctio portẽdit: trimẽſtris:
que cum ea ratione configurationis hꝫ adauget vel imi/
nuit: ⁊ hanc expoſitionem ptolemeus innuit ſcđo apote/
leſmaton capite. vt. d. Particulares autem adauctiões
⁊ iminutiones futuroꝝ e coniunctionibus ⁊ oppoſitioni
bus interim caſuris in locis ipſis noxijs vel eiſdẽ confi/
guratis deprehenduntur: ⁊ vt dixit in coniunctionibus
ptolemeus voluit eſſe intelligenduꝫ in oppoſitionibus.
nam vt in minima coniunctione eſt dr̃ia medie: ⁊ in me
dia eſt differentia maxime: ſic ⁊ in minima oppoſitione
eſt differẽtia medie. Ptolemeus enim: vt breuiloquus
expreſſit coniunctionum dr̃ias ſubordinari: ſed in apo/
teleſmaton ſcđo expreſſit etiã oppoſitionũ ſubordinatio

[Cõcluſio ordinis.]

oneꝫ. Sapide igitur ptolemeus: cũ dixit de maximis cõ
iũctionibꝰ ⁊ oppoſitionibꝰ hoc ẽ de eclypſibꝰ. 2° loco dic̃
de medijs: vltimo vero de minimis. tractabit. n. de rebus
anni: q̃ ꝑ medias has ꝯiũctiões ⁊ oppõnes dephendũt: ⁊
de rebꝰ mẽſiũ q̃ ꝑ mẽſtruas ꝯiũctiões ⁊ oppõnes hñtur.

[Rõnes pici an cõiũctio viꝫ habeat.]

Sꝫ circa h ꝯtigũt multe dubiñes. Prio ꝙ picꝰ vir doctiſ
ſimus i lib. ſuaꝝ ꝯfutationũ ꝯtẽnit planetas iũctos non
plus poſſe: q̃ꝫ diuiſos: ⁊ ita gñatim negat ꝯiũctiões oẽs: ⁊
maxie gnqꝫ planetaꝝ. Mouet̃ ãt ꝓ ꝙ ſaturnus ⁊ mars
ſũt ꝯrij: q̃re vires eoꝝ cũ ꝯiũgunt̃ remittũtur: vt i mixtu
ra ignis ⁊ aque: ⁊ ita mars liber pollẽtior ẽ ſeipſo iũcto.
Scđo mouet̃ ꝙ nullus antiq̃ꝝ rem hãc expſſit: nec olfe/

[Approbatio coniunctionum.]

cit. Nos cũ recẽtioribꝰ approbamꝰ ꝯiũctiones: oppõnes:
ceteraſqꝫ ꝯfiguratiões: ⁊ vſi ſumus argumẽto aꝝ. ꝙ ſtel
le agũt i nos lumĩe ⁊ motu: vt. 2° celi tradit ipſe: nec ĩtel/
ligit ipſe eas agere motu ꝙ terrena hec ꝑpetuo circuãt:
nã cũ oĩa hec: vt cẽtrũ ſint rõe hita ad totũ: ſemꝑ ſili ex/
agitatiõe hec alterarẽt: q̃re oꝫ: vt ĩtelligat eas agere mo
tu rõne hita ad ꝯfiguratiões: q̃s obtinẽt: tũ ĩter ſe: tuꝫ ad
ſolẽ ſuis i ꝓgrationibꝰ: q̃ fit vt planete: alia pñt iuncti:
alia diametri: alia q̃drãguli: alia triãguli: aliaqꝫ ſexãgu/
li: ꝙ picus negat. Scđo elñta iũcta in mixturaqꝫ cõpoſi
ta pñt alia q̃dã q̃ ſeorſũ nullũ poſſet. igit̃ ⁊ multo pollẽti/
us in celeſti illa mixtura ſtella poterit: q̃ ſeorſũ minime.
3° obſeruatiõibꝰ maxie mutatiões exagitatiõeſqꝫ depre
henduntur in lune cum ſole configurationibus ꝙ tem/

[Gal. Ariſt. Hyppo.]

pore peſtilẽti obſeruauimꝰ nos: ⁊ Gal. medicꝰ i eo li. quẽ
de criticis ſcripſit. Ariſt. ẽ auctor in de hyſtoria natos in
ĩterlunijs pati ꝯctionẽ ſiue ꝯcurſionẽ. Hypocrates q̃ꝫ oĩ
ĩ re ꝓcipit obſeruari luminares ꝯfigurationes. Qđ vero pi

[Ad pici argumẽta]

cũ mouet. vꝫ. planetã ſeparatũ eẽ fortiorẽ nihil ẽ. Nã eſt
pollẽtior viribꝰ ſimplicibꝰ: vt ignis calidior ẽ ſeꝑatus q̃ꝫ
mixtus: ſꝫ viribꝰ occultis ex factiõe luminũ emergẽtibꝰ:
iunctus fortior exiſtit: ꝙ vero adijcit nullũ id ſenſiſſe: for
taſſe ſomniauit: nam auctores nos retulimus: nunc vt
aꝝ. hippo. gal. ptole. ⁊ alij. ſidera igr̃ aliq̄d poſſe iũcta: ꝙ
nõ ſeꝑata ꝑſpicuũ eſt: ꝯ ẽt aliq̄d poſſe ſeꝑata: ꝙ nõ iun/

[Albuma. ⁊ recentiorum põ.]

cta ẽt affirmamꝰ. Aſtronomi vero poſt ptole. vt Albu. ⁊ eiꝰ
ſectatores planetas ꝯiũctos vires hẽre ĩtegras: ac pollẽ/

[Cõiũctio q̃drifariã apđ albu.]

tes accipiũt: ſed de ꝯiũctiõibus nõ vno mõ loquunt̃. Al/
bumaſar ꝯiunctionẽ q̃drifariã diuidit. i maximã. mini/
mã: ⁊ medias. ẽ q̄dẽ maxima ſaturni ⁊ iouis ſingulis no/
nicẽtenis ⁊ ſexagenis annis i capite arietis ſemel. hec. n.

[Maxia.]

ẽ maxia: tũ ꝙ maximoꝝ ẽ planetaꝝ: ꝑꝑ locũ quẽ obtinẽt
ſuꝓmũ: tũ vel maxime ob ipſoꝝ motuũ tarditatẽ maxi/

[Minia.]

mã: q̃ duo maiores vires ſignificationibꝰ adiũgũt. Mi/
nima ẽ q̃tiẽs ſingulis. xx. annis ꝯiũguntur: vt que fit ſin/

[Media]

gulo i ſigno. Mediaꝝ vero altera maior ẽ: vt q̃ fit ſingulis
cc. xl. annis e trigono i trigonũ. Altera vero minor: vt ſatur

[Punicoꝝ poſitio.]

ni ⁊ martis ſingulis. xxx. ãnis i cãcro. Punici ptole. iter/
pretes aliter diſtiguũt: volũt. n. maximã circa iouis ⁊ ſatur
ni ſingulis nonicẽtenis ⁊. lx. ãnis in capite arietis ſemel.
Minimũ vero ſingulis. xx. annis eorũdẽ q̃uis i ſigno. Va
rũ mediã ẽ eorũdẽ ſingulis. cc. xl. annis e triãgularitate

[Poſitio. meſſall.]

i triãgularitatẽ. Meſſalus iouis ſaturni ⁊ martis maxi/
mã ꝯiũctõeꝫ vult eẽ. Proximã huic ſaturni ⁊ iouis: huic
⁊ tertiã ſaturni ⁊ martis. huic ⁊ q̃rtã minimãqꝫ iouis ac
martis. Sili rõne ⁊ oppõnes ſubdiuidũt: vt ꝯiũctiones

[Ratiões pro his]

iꝑas. Pro his faciũt ptole. enunᵗᵃ. 50ᵐ. ⁊. 58. ⁊. 64. Iſti igi
tur ꝓncipatũ ꝓbẽt ſuꝑioribus: tũ ꝙ loco eminẽt: tum ꝙ

[Magni orbes quales.]

motu tardiores ſũt. Ex his magnos orbes ⁊ ſaturnias re
uolutiões ꝓficiſci opinãtur. Mouent̃ tũ ꝑꝑ dogmata: q̃
latine ſecte ſiue religiões dicũt̃. Tũ ꝑꝑ diluuia. Dogma

[Motiua]

ta q̄dẽ. n. ꝑdurare videmus ad milia annoꝝ: q̃ ꝑduratio
excedit morã eclypticã. Diluuia vero trãſcẽdũt vires ecly
pticas: q̃ e re magnos edũt orbes: ſaturniaſqꝫ fingũt re/
uolutiões ſignoꝝ i his ꝑfectionẽ: ⁊ id genus. His. n. exi/
ſtẽtibꝰ euariatiões in dogmatibꝰ: ac mundo ipſo ꝓ rõne
ſignificatoꝝ ꝯtingũt. Inquãtum. n. orbis dñs: diuiſor: ſi/
gnũ ꝑfectionis: ac ꝑs directiõis euariãt: ⁊ portẽta ſingu/
lis annis i mũdo ipſo: dogmatibuſqꝫ mutari ꝑcipiũtur.

[Petri aliacẽſis poſitio.]

Petrus aliacenſis huiꝰ rei fautor huic aſtipulat̃: argᵒ ꝙ
nunq̃ꝫ dogma vel rẽ magnã ꝯtingere vidit: q̄n ꝯcurſus ſu
perioꝝ aliq̄s ꝓceſſerit: nã diluuium ꝓceſſit ſaturni ⁊ Io
uis ꝯiũctio in cãcro. Exitũ iudeoꝝ ab egypto ꝯiũctio eo
rũ in aquario xp̃ianuꝫ dogma: coniunctio eoꝝ in leone.
Maometi dogma eoꝝ cõiunctio in ſcorpio: ⁊ in ceteris

[Bonatꝰ. Leopoldꝰ Petrus alia. Joan. de mon. Alka. Impugnatio.]

idẽ. Hec bonatꝰ Leopoldus: Petrus aliacẽſis: Ioãnes
de mõte vlmo: Alkabitius ⁊ oẽs ſcribũt. ¶ Sꝫ hec erro
nea ſũt: ⁊ ꝯ ptole. ꝯ ptole. q̄dẽ. Nã vt viſuꝫ ẽ ptole. lumi/
naribꝰ ꝓncipatũ dedit: ceteris ãt tribꝰ iſignia ꝓfectoꝝ ac
cẽturionũ. Scđo potẽtis ⁊ valide cãe nõ eſt ſero icipere:
ꝙ factura ẽ: ſꝫ vel ſero deſinere: incipe aũt aut ſtatiꝫ aut
cito. Ubi igit̃ ꝯiũctiones he maxie eẽnt ad tã cẽtenaria
annorũ ſignificationẽ nõ differrent: veꝝ mox inciperẽt:
ſero aũt deſinerent. Tertio nullus effectus põt ꝑdurare
plus circuitu ſue cãe. mõ nullarũ ꝯiũctionũ circuitꝰ pt ex
cedere nonicẽtenos annos. ⁊. lx. vt dicũt: ⁊ tñ dogmata ⁊
mũdũ ꝑdurare plus ⁊ videmus ⁊ ſcimus. Ad hec velle
ꝓdictiões harũ in tã multa extẽdere ſecula: paꝝ vr̃ eſſe
hoĩs ſeq̄ꝫ ipſum: ſuaſqꝫ cogitationes aut res ipſas huma
nas ꝯſiderãtis. q̄d. n. ad ceſarem aut põpeium ꝙ nũc ro/
me ſacerdos imperitet: quid ad ꝯſtantinum ꝙ bizantio
mahometus. Accedit ad hec ꝙ obſeruatione res iſtas
nemo deprehendit: cũ tãtopere nemo viuat: vt rẽ expe/
riri poſſit: occurrũt item ĩter illarũ tempora celeſtes cõ
ſtitutiones eq̄potetes: e quibus res ille ꝯtingere poſſent
quo fit: vt nemo experiri poſſet: cui earũ euentus illi at/

[De diluuio.]

tribui debeant. de his longius repetemus loco proprio.
Ea vero que inferunt hi friuola ſunt: nam nullus nãlis
phus vniuerſiꝫ diluuiũ affirmauit: imo aueroes accutiſ
ſimis rõnibus i meteoris ipſuꝫ ſpreuit. verũ diluuiũ ꝑti
culare Ariſto. conceſſit. 2° politicorũ: ⁊ in problematum

[Triplex diluuium]

lib. parte. xiiij. capite. xv. ⁊ in lib. de mũdo. Apud. n. eos
triplex diluuiuꝫ fuit aliud tempore deucalionis ⁊ pirre:
⁊ hoc ex aquarũ inundationibus inualuit. aliud ignium
incrementis: quo tempore pheton ſolis filius officiũ pa/
tris aſſumpſit. tertium mixtum fuit: vt noe tẽpore. Hec
eſſe particularia regionibus ariſto. credidit: lꝫ nos chri/

[Cãe diluuij apud ptole.]

ſticole illud noe fuiſſe vniuerſale affirmamus: de q̊ ali/
bi. Ptolemeus itaqꝫ hec particularia diluuia in deliq̄a
reducit: quotiens aquarum inundationes portendunt:
⁊ non quidem vnum in deliquium: ſed quotiens plura
ſunt inuicem rationem habentia eaſdem ſignificatio/
nes confirmantia accedũt ad hec ꝯiũctiones planetarũ

quotiens ipſe contingent in locis rationem habentibus
cum eclypticis: ⁊ fuerit ẽt eiuſdẽ ſignificationis. oibꝰ. n.
his ꝯcurrẽtibus ꝑticularia diluuia ꝯtingere ptolemeus

[De dogmate]

affirmat. veꝝ oĩa erũt particularia regionibus ⁊ clima/
tibus: ꝓter illud noe ꝙ fuit. ſ. vires celeſtes. De dogma/
te h ẽ ſecta Ptole. ipm̃ reducit ad eclypſiꝫ gñatim: vt di
ximus. ſpeciatim ad geneſim. gñatim. n. eclypſis diſpõit
tp̃s ad dogma alternãdũ: vt acceſſus ſolis i cãcrũ diſpõit
ad eſtiuũ tp̃s: ꝑticulatiꝫ geneſis: q̃ ĩter eclypſis tẽpora cõ
tigit: vñ almãſor celeſtiũ reꝝ auctor ingt. heremite ⁊ af/
flati numĩe hi ſũt i q̊ꝝ geneſi iuppiter venus ac ſol ꝑtil̃r
ꝯiũgũtur. Ptole. vero. 3° apoteleſmaton alijs rõnibꝰ ideꝫ
docet. ꝯfert ad h regio: vñ. 2° apoteleſmaton ex terre vni
uerſe ꝑtitiõe i q̃tuor q̃drãtes ꝓꝯueniẽtiã cũ trigõis ſig̊ꝝ
dogmata diuidit: nã q̄dã venerẽ excolũt: alij venerẽ ac
martẽ: alij alios. Quotiẽs igit̃ e ꝑte nr̃a ꝯcurrit ꝓpenſio

[Perduratio dogmatis]

regiõis: gñalis tẽporis diſpõ ꝑ eclypſes fcã: ac geneſis cũ
vtriſqꝫ ꝯueniẽs: fit dogma: ac numĩe afflatꝰ. Perdura/
tio vero dogmatis ex ꝯueniẽtia geneſuꝫ eoꝝ q̄ poſt dogma
gñant̃ colligit̃: nã q̊ꝝ geneſes cũ geneſi publicãti dogma

[Dogma xp̃i q̃le ⁊ magna religiõis cõfirmatio]

vel cũ themate dogmatis rõnẽ hñt: hi ſectatores erunt
dogmatis: vt enũᵗᵒ. xxxij. ꝑꝑ dogma igit̃ nõ debemꝰ ꝯiũ
ctiões has tãtopere magnifacere. Ueꝝ dogma nr̃m: vel
religio nr̃a ſtellis nõ ſubeſt: ꝙ facile ꝯſtat ex his: q̃ i ea vi

[Plinius]

ſa ſũt. In morte. n. xp̃i nr̃i defectꝰ ille ſolaris: cuius Plini
us meminit i. 2° hyſtorie nãlis: ſupranãlis fuit: ad h ter
remotuꝫ ꝑ vniuerſas regiões meminit. Ply. ibidẽ dicẽs
maximis terre memoria mortaliuꝫ exiſtit motꝰ tyberij
ceſaris ꝓncipatu. xij. vrbibꝰ aſie vna nocte ꝓſtratis. Sci
tũ vero eſt. xviij. anno tyberij ſaluatorẽ paſſuꝫ fuiſſe. Scri
bit phlegon olympiadũ egregiꝰ ſupputator. xiiij. lib. ita
dicẽs olympiade. cc. ⁊ ſcđa. magna ⁊ excellẽs ĩter oẽs q̃
ante eã acciderãt defectio ſolis facta diei hora ſexta. ita
i tenebroſaꝫ noctẽ vrſus: vt ſtelle i celo viſe ſint. terremo/
tus in bithimia nicene vrbis multas edes ſubuerteret.
Rurſũ ⁊ ſi narret̃ ĩterdũ eſculapiũ reparaſſe mortuos
nõ ẽ memorie ꝓditũ aliquẽ a ſemetipſo reſurrectioneꝫ
ſui accepiſſe: vt de xp̃o tradũt nr̃e hyſtorie: cuius oſſa nul
libi eẽ legit̃: queadmodũ illa liuij apud patauiũ: illa an/
tenoris: ⁊ ceteroꝝ antiq̄orũ. Si oppones diſciplos eiꝰ cor
pus furto ſubtraxiſſe ipm̃qꝫ occultaſſe: ad h ꝙ cuſtodie
ꝓuiſum fuiſſe teſtant̃. Et ſi ad hec oppones ꝙ cuſtodia
fuit ꝯtaminata: mirꝝ ẽ q̃ nã rõne oẽs cuſtodes fuerit ꝓ/
cio corrupti: ⁊ mirabiliꝰ: cur ĩter diſcipulos tanta fuerit
vnio i mẽdacio ſuſtinẽdo: cũ vbiqꝫ mẽdaciũ dãnauerit.
Mirabiliſſimuꝫ aũt oĩum cur ꝑtinaciter: tã iocũde oẽs
ꝯcorditer martyria acceperit ꝑꝑ mẽdacij defenſioneꝫ.
Hec q̄ppe tria cuilꝫ extero ac iſano opiõnẽ ꝓ nr̃a religi
one ingenerarent. Quibus pꝫ dogma nr̃m eẽ ſupra cele/
ſtes vires. De dogmatibꝰ h ſatis. Redeamꝰ igr̃ ad nr̃ꝫ di
cẽtes ꝯiũctiões: q̃s ſynodos greci uocãt: dũ n̄ addit̃ q̊ꝝ
ſint: eẽ ĩtelligẽdas illas lũinariũ: ⁊ has cẽ i tris diuiſas vt
i maximã: minimã ac mediã. dũ vero addit̃ planetaꝝ: illas
eẽ oẽs eiuſdẽ pollẽtie: nec dicimꝰ illas diuidi in tris vel
q̃tuor: nã nulla ẽ altera maior: ꝙ qua rõne. t: i loco ſuo
dicemꝰ. ſat igit̃ eſt nũc nr̃am ꝑtractationẽ eẽ de medijs
ꝯiũctionibꝰ q̃ ſũt mediocriũ viriũ: per quaſqꝫ res anni ſi
gnificantur. ¶ Enunᵗᵘᵐ. II.

[De principio anni ꝯſiſ de anni quãtitate]

Caput anni a reditu ſolis in eundẽ pũ/
ctum in quo ſtetit: aſſumendum eſt.
¶ De anni q̃ꝫtitate oẽs euariãt. Egyptij anni
ſpaciũ eẽ. ccclxv. ⁊ quartã diei: ⁊. c. xxx. partẽ
ꝯtẽnũt. Hiparcus ⁊ ptole. differunt. nã hipar
cus annũ eẽ ſpacio ꝯtẽrũ. ccc. lxv. ⁊ vnius q̃rtã. ptole. ccc.
lxv. ⁊ q̃rtã vniꝰ minus. ccc. ꝑte. Albategni annuꝫ ſpacio
ꝯtineri. ccc. lxv. horaꝝ q̄nqꝫ: ⁊ minutoꝝ. xlvi. ac vniꝰ diu/
as q̄ntas. thebith coraꝝ. ccc. lxv. hore. vi. minutoꝝ. ix. ſe
cũdorũqꝫ. xij. veꝝ fere oẽs recẽtiores caput ãni ab igreſ

[Añ anni principiũ]

ſu ſolis i caput arietis colligẽdũ cẽ ꝑcipiũt: cuiꝰ cãm pto
lemeus ꝓ apotele. ait ꝙ ab igreſſu ſolis i arietẽ humecta
icreſcit etas: ꝓinde: vt i aĩalibꝰ ꝓᵃ ꝑs ãnoꝝ vite ẽ tp̃s: q̊ eo
rũ craſis exiſtit humidior: annũ igit̃ tot diebꝰ ⁊ horis: ⁊
minutijs ꝯtineri dicimꝰ: q̊t ſol i arietis caput redit. Utꝝ
tñ de totiꝰ ãni euẽtu ꝑ thema huiꝰ introitꝰ ꝓdicere poſſit
mathematicus. ptole. poſtea ꝑtractabit. Hec de anni ca/
pite: ſpacioqꝫ annuo. ¶ Enunᵗᵘᵐ. II.

In circulo nemo poterit pricipiũ ſim
plir̃ excogitare. In ſignifero vero vti
qꝫ ea iure ꝯſtituẽda: q̃ eq̄noctijs: ac
ſolſtitijs deſignantur: que. vꝫ. q̃tuor
ſunt: duo. ſ. equinoctialia: duoqꝫ ſolſtitialia.

[In quo pricipiuꝫ accipiẽdũ]

¶ Hec ſũt ptole. vba. 2° apoteleſmaton: q̊bꝰ vr̃ ipe ſophi/
ſticã q̃ꝫdã dubitationẽ refellere. Sophiſte. n. negãtes an
ni caput arguebãt: circulus nõ hꝫ nãle ꝓnᵐ. ſignifer ẽ cir
culus: igit̃ nõ hꝫ nãle ꝓnᵐ: q̃ fit: vt nullum anni caput ſit
ſtatuẽdũ: cui ptole. logicus ac phus ꝓſtãtiſſimus reſpon/
det: zodiacũ vt circuluꝫ carere nãli ꝓnᵒ: vt tñ q̃tuor deſi
gnat̃ pũctis: q̊s cũ ſol igredit̃: euariatiões accidere ꝓhi/
bet̃: hꝫ q̊ꝫ initiũ. Sunt ãt hec q̃tuor duo eq̄noctia: caput
. vꝫ. arietis ⁊ libre: duoqꝫ ſolſtitia caput cãcri ⁊ caꝓcorni:
q̃ e re ꝯueniẽs ẽ caput ãni aſſumer̃ ab altero hoꝝ q̃tuor.
ꝯueniẽtiꝰ ab ariete: rõne quã dixit. Enunᵗᵘᵐ. III.

Uerũ locũ hic heſitatiõis ẽ: an. vꝫ. hoꝝ
q̃tuor aliq̄d ſit ꝓponẽdũ. Nã vti ſpaꝫ
q̄dẽ ſimplr̃ circularẽ nãꝫ ſpectes: eoꝝ
nullũ deſignatim initij ꝓrogatiuã ob
tinebit. Utitur ãt q̄ de his ꝓdidere aliq̄d petẽ
tes diuerſimode vnoquoqꝫ illoꝝ q̃tuor q̃ſi ini
tio. Moti q̄buſdã rõne eoꝝ ꝓpria: nãliqꝫ ꝯſen
ſu: hꝫ. n. ꝑtiuꝫ illaꝝ vnaqueqꝫ peculiare aliq̄d
ac excellẽs: vñ ſibi pricipij ⁊ noui anni iuriſdi
tionẽ videãtur vindicare: vt vernũ eq̄noctiuꝫ
ꝙ tunc primũ dies nocte icipit lõgior fieri: ⁊
ꝙ tẽpus id ãni humore abundet: q̃ q̃litas ⁊ nã
(vt diximꝰ) in oĩ rerũ generãdaꝝ plurima eſt.
Eſtiui ſolſtitij peculiaritas hec ẽ: ꝙ tũc dies
maximi ſũt: tũ vero apud egyptios ⁊ enſidat ni/
lus ⁊ canicula exorit̃. Autũnalis eq̄noctij ꝓro
gatiua hec: ꝙ tũc fructꝰ oẽs colligũtur ⁊ terre
ſemina iaciũtur. Brumalis aũt ſolſtitij hec ꝙ
poſt decremẽtũ icipit dies tũc primũ increſce
re. Qđ aũt mihi cõueniẽtiꝰ ⁊ nãe ꝯſonũ magis
videt̃: hoc ẽ: vt i obſuatiõe rerũ ãni: q̃tuor il/
lis vtamur pricipijs: obſeruãtes. vꝫ. que ante
illa ꝓxime fiũt ĩterlunia vel plenilunia: ꝓſertiꝫ
q̃ liq̄a: ita vt ex pricipio ꝙ ſumit ab ariete: ver
q̃le futuꝝ ſit ꝓuideamꝰ. Ab eo vero quod a can/
cro eſtatẽ. a libra autũnũ. hyemẽ a capricorno.

[De anni ꝑtibus ⁊ dubitationes.]

¶ Hec ſũt q̃ trãſtulimꝰ e greco codice ad vbũ e ptole. 2°
apotele. Nemo q̄ppe ãbigere dꝫ caput anni ab introitu
ſolis i caput arietis eẽ colligẽdũ: vt ptole. i magna cõꝑo
ne declarat. Sed vtrũ ab ipſiꝰ ſolis i caput arietis itroi/
tu ſit vniuerſi anni q̃litas deꝓhẽdẽda ẽ Pto. dubitatio

Albu.itaqꝫ vbiqꝫ totiꝰ anni ínitiū ab īgreſſu ſolis in caput arietis ꝯſtituit:iubetqꝫ vniuerſi anni q̄litates ac ſtatū eē examinādū.Ad tēpus.n.illud ꝑtiliter depꝑhenſuꝫ: cupiſpites.xii.ꝯſtituit:planetaſqꝫ ī locis ꝓpꝑis ꝑinde vt fit ī geneſi:Tū ꝑ hꝰ thema de vniuerſi anni ſtatu ꝑ̄cipit eē loq̄ndū.nō tn̄ ſp:ſꝫ q̄tiēs ī themate ſolidū ac fixuꝫ horoſcopauerit:vbi āt cōe bicorporeūqꝫ duo ꝯſtituer̄ iubet themata:alteꝝ ꝗdeꝫ ad caput arietis:alteꝝ ad caput libre.Or ſi ſignū mobile horoſcopet:q̄tuor themata iuxta q̄tuor anni tp̄a:aliud ꝗdeꝫ ad caput arietis:aliud ad caput cācri:ad caput libre aliud:⁊ ad caput capꝯcorni vltimū.Cōſtituto themate ꝑ̄cipit eē colligēdū dn̄ꝫ anni:regis climatis:ad cuiꝰ mediū ꝯſtitutū eſt:gubernatoreꝫ:ac ceterorū euētoꝝ deſignatū tribunū:vt ꝓ militibꝰ marteꝫ:ꝓ ſcribis mercuriū:⁊ ꝓ ceteris ceteros.ꝗbꝰ adamuſſꝫ ꝓpēſis ꝓ rōnibus:ſtatibꝰ:affectiōibꝰ:ac poſituris ſingulorꝝ īter ſe ⁊ ad ſolē:⁊ ad thema:q̄litas vniuerſi anni habebit̄.

Rōnes

Poſitionē hāc enitunt̄ ꝯprobare p̄mo ſupponētes mūduꝫ īcepiſſe aſcn̄te cācro:ſoleqꝫ īgrediente caput arietis:q̄ e re annua mūdi ſiue reuolutio ſiue ꝯuerſio ipſa ē:q̄tiēs in caput eiuſdē arietis redibit.zᵒ.p̄ma etas:p̄maqꝫ annoꝝ vite ps:ac vite initiū ab humecta craſi ꝑhibetur:q̄qꝫ puericia nūcupat̄:Sole v̄o ꝑ caput ip̄ꝫ arietis diſcurrēte humecta īcreſcit etas:atqꝫ res cūcte pueriā reſumūt:vt īpe q̄ꝫ Pto.p̄ᵒ apotele.capite.xᵒ.dic̄.His duobꝰ argumētis Albu.reuoluit annū ad caput arietis: ⁊ a themate eiuſdē reuolutiōis vniuerſi āni ſinglorūqꝫ

Pto.pō

tp̄oꝝ q̄litatē obſeruat:ſuatis(vt diximꝰ)ſuādis. Nō ē dubiū apud Pto.ſupputationē anni eē obſeruādā ab altero vl' eq̄noctioꝝ:vl' ſolſticioꝝ:⁊ placet ſibi eſſe accipiēdā ab īgreſſu ſolis in caput arietis:eſſeqꝫ anni ſpaciū:tot dieꝝ horaꝝ ac miūtiaꝝ:quot redet ad idē caput.Sꝫ noſtra īdagatio ē: vtrū aliq̄d hoꝝ q̄tuor p̄ncipioꝝ mereat̄ auctoritatē capitis ⁊ p̄ncipij:vt ſit ad cetera p̄ncipiū ac caput:ſitqꝫ tale:vt ꝑ ip̄ꝫ de vniuerſi anni ꝑtibꝰ hitꝰ poſ-

Albu.pō

ſit hēri:⁊ q̄litas. Hoc igit̄ expoſito: Albuma.vr̄ dupliciter aberrare:p̄mo ꝙ vniuerſi anni q̄litas poſſit īterduꝫ ꝑpēdi ab hꝰ īgreſſu ſolis:vtpote horoſcopāte ſigno fixo. zᵒ eſto ꝙ vniuerſi anni vnū ſit caput ad ſingl'a eiꝰ tp̄a: Illud nō dꝫ ab ītroitu ſolis ī caput arietis colligi:ſꝫ ab īterlunio vl' plenilunio huic īgreſſui ꝓxio.Pro ꝑte albuma.

Pro alb.

B ē:ꝙ vnū caput ſit ꝯſtituēdū ꝓ q̄litate vniuerſi āni ſingulorumqꝫ tp̄oꝝ. vr̄ Pto. ī lib.c.enuᵗᵒʳ: enunᵗᵒ.lviij.d. ꝯiunctōis locū.q̄ ī loco ab anni aſcn̄te eſt:īſpice ſiq̄dē cū ꝑfectio illuc ꝑuenerit. Tūc euētꝰ erit.Cōiūctio q̄ grecce ſynodꝰ.vbiqꝫ ſimpl'r ꝓ illa ſolis luneqꝫ ītelligit̄:niſi addat q̄rū:⁊ ita ꝑ ꝯiunctionē ītelligit īterluniuꝫ:⁊ tunc pꝫ Pto.toti anno dare caput vnū a ꝯiunctiōe.vꝫ.ꝓxima ingreſſui cuꝫ dicat ab anni aſcn̄te. Rurſuꝫ Pto.p̄ᵒ apoteleſmatō.capite vt diximꝰ.xᵒ.idē innuere vr̄:cuiꝰ v̄ba: q̄ ſupra retulimꝰ:nūc iure omittāt̄.ꝗbꝰ e v̄bis ꝯſtat Ptol. vniuerſo anno ſinguliſqꝫ illius tp̄oribꝰ ꝯſtituere vnū caput:e cuiꝰ ꝯſtitutiōe vniuerſi anni ſtatꝰ:ſingulorūqꝫ tp̄orū q̄litas ꝑpendat̄: Illud tn̄ nō eē ab īgreſſu ſolis ī arietē:ſꝫ ab īterlunio vl' plenilunio illi ꝓximo:q̄d Albu.non ītellexit.eēt.n.miꝝ cur potiꝰ e p̄ᵒ arietis pūcto:q̄ꝫ ab vltimo piſciuꝫ:vbi.n.eēt tāta dr̄ia:vbi tāta v̄tus: vbiqꝫ tāta pollētia:q̄d ēt hꝫ rōneꝫ:nā caput ⁊ p̄ncipiū optinet iuriſdictionē pollētie:ac viriū p̄mariaꝝ:q̄n̄ꝗdē p̄ncipiū ē potētia totuꝫ:q̄d poſt ſeq̄t̄.ꝯſtat āt pleniluniū.vl' īterluniū ꝓximuꝫ īgreſſui eē pollētiꝰ:ac viriū amplioꝝ:vt ab exagitationibꝰ:q̄s facit oēs obſeruāt:itēqꝫ illi puncto q̄d caput arietis dicūt:vis nō dat̄: niſi ꝑꝑ ſolē: ꝑ ip̄ꝫ decurrentē:igit̄ ſol hꝫ vires:ſol aūt ⁊ luna maiores hn̄t:q̄ꝫ quilꝫ ſeorſuꝫ:q̄ fit vt ab illoꝝ ꝯfigurationibꝰ caput ſit obſ̄uādū Rurſuꝫ īterlunia:ac plenilunia ſiue eclyptica:ſiue n̄ ſūt

p̄ncipia maxīa oīuꝫ:eo ꝙ ſol ⁊ luna ſunt vt p̄ncipes ceteri vt tribuni:gn̄alis ac pollēcior cā trahit ſecū particularē:ac īpotenteꝫ:quum decurſus planete ꝑ ſignū:ſit ml'to īfirmior decurſu planete cū planeta:igit̄ d̄curſus ſolis ꝑ arietē eſt īfirmior īterlunio:vl' plenilunio ꝓximo.Ex hꝭ patēt duo:p̄ᵐ ꝙ nō ab ītroitu caput anni:ſit colligēduꝫ.ꝗcꝗd ſit de ſupputatiōe.zᵒ.ꝙ ſi vniuerſo āno vnū caput ſit ꝯſtituēduꝫ:Illud ab īterlunio vl' plenilunio ꝓximo ē accipiēduꝫ.Sꝫ vlteriꝰ ꝗd Ptole.ſentiat:apiamꝰ: vr̄ īpe arguere ꝙ ſic̄ q̄tuor ſūt anni tēpora diuerſa:q̄ꝝ ſupputatiōes aſſumunt̄ ab ītroitu ſolis in q̄tuor illa p̄ncipia. ita ſunt vniuerſi anni q̄tuor capita ꝯſtituēda:illa tn̄ accipienda e plenilunio vel īterlunio ꝓximo ītroitui ſolis per q̄dlꝫ illorū quatuor:⁊ arguit ſic.quodlꝫ illoꝝ q̄tuor optinet iuriſditionē:qua meret̄ eē caput ⁊ p̄nᵐ:vt diſcurrendo ꝑ ſingula pꝫ:igit̄ erunt ſingula illa p̄nᵃ ⁊ capita:ſingulū.vꝫ.ſui tēporis.

Pō ptole.

Porphyrius idē hac rōe affirmat:ī anno ſunt q̄tuor mutationes ſpē diuiſe:vt vernū tēpus humectū: eſtas calida:autūnus ſiccus:hiems frigidus: ſūt eni craſe he ſpē ⁊ rōne differētes.

Porphy.

Cuilꝫ effectiōi deſignate cōpetit ꝓpriū ⁊ deſignatū p̄nᵐ:nā ab vno ⁊ ſimplici n̄ ꝓueniūt plura:niſi medijs ⁊ rōnibus diuerſis: vt Ariſt. eſt auctor:q̄re:q̄r q̄tuor ſunt differētes effectiones:q̄tuor erūt differētia p̄nᵃ:iccirco ſapide. ptole. ait q̄tuor anni p̄nᵃ facere eē ꝯſonū nāe ⁊ rōni.

Quatuor anni principia.

verū(vt diximus)aliud ē ſupputatiōis p̄nᵐ:aliud q̄litatū ⁊ habituū in tēpore ꝯtingētium.Supputatio.n. anni tēporis. v̄ni ab ītroitu ſolis in caput arietis ſumi dꝫ.Eſtiui tēporis in caput cancri.autūnalis in caput libre.brumalis in caput capricorni.Sed p̄nᵃ qualitatū his in tēporibus ꝯtingētia ſunt ꝓxima:ſiue interlunia:ſiue plenilunia Nā menſura anni ac eius ſpaciū a reditu ſolis in punctū arietis obſeruandū eſt:ſed qualitas anni ab interlunijs ſiue plenilunijs: vn̄ ꝯfundētes initiū ſupputationis cū principio q̄litatū ac effectionū varia de anni capite ꝓdiderūt.

De anni capite differentes poſitiones

Egyptij.n. anni caput faciūt ab eſtiuo ſolſtitio:ab eoqꝫ ⁊ ſupputationeꝫ:⁊ q̄litatē colligētes.

Egyptij

Romani ꝯ a brumali ſolſtitio: q̄d ⁊ nos fere ſ̄uamus a ienuario mēſe annū ſupputātes ⁊ q̄litates p̄dicētes:vn̄ ⁊ ꝗdā ꝑ introitus dierū ac illorū ferias.(Ut leopoldus)de vniuerſi anni q̄litatibus p̄dicit.

Romani.

Leopoldus.

Hebrei ſupputāt ab autūnali:ab eoqꝫ q̄litates ēt ꝑpēdūt.

Hebrei

Albu.⁊ ceteri arabes ſupputāt:q̄litateſqꝫ depꝑhēdūt ab eq̄noctio v̄no.

Albu.

Ptole.oīum aſtrologoruꝫ p̄nceps nō minus ꝑhus q̄ꝫ mathematicus annū ſupputat ab eq̄noctio v̄no:ceteraqꝫ anni tp̄a a q̄tuor illis q̄ diximus p̄ncipia:verū anno vniuerſo nō dat q̄litatū habituūqꝫ vnū generale caput: ſed quatuor ⁊ non ab introitu ſolis in quatuor illa p̄ncipia:ſed a proximis: ſiue plenilunijs: ſiue īterlunijs. ita vt e principio quod ſumitur ab ariete ver quale futuꝝ ſit ꝓ̄uideamus:tuꝫ circa q̄litates aeris. tum circa effectiones:meſſiū:fructuū pullulationē:floꝝ germinationē ac ceteroꝝ:que tūc tēpoꝝ ꝯtingūt.Ab eo v̄o q̄d a cācro eſtatē:⁊ q̄ꝫtū ad aerias īpas q̄litates ⁊ meſſiū collectionē:fructuūqꝫ collocationē:⁊ cetera:tūc tempore ꝯtingentia.a libra autūnū:⁊ quo ad aerias ipſas q̄litates:ac coꝝ q̄ tūc ꝯtingūt ſtatū:vt q̄ꝫtū ad ſemina ſpargēda vidēmiaſqꝫ:⁊ id genus.hyemē a capꝯcorno:tū.vꝫ.q̄ ad aeris ſtatū:tū q̄ ad ea q̄ ex ortu ꝓficiſcuntur: ⁊ id genus. Hec Ptolemeus tradit hic: ⁊ qui vellet partem hanc tenere facile poſſet verbuꝫ.lviij.gloſare.

Ptole. poſitio.

Ex illo.n. verbo nō habetur vnū eſſe caput vniuerſo anno ⁊ ſingulis eiuſdē tēporibꝰ.dicit.n.in aſcn̄te anni:mō aſcn̄s anni nō eſt vnū ⁊ ſingulare:ſed tot ſunt quot themata.Ptolemeus.n.annuū vocat omne q̄d eſt vltra mēſeꝫ:vt trimeſtris thematis aſcn̄s:anni aſcn̄s vocatur apud euꝫ. Nec ꝑfectio fit dādo cuilꝫ ſigno mēſeꝫ:vt recētiores credūt:

Interpretatio enunciati.lviij

ſed ſ̄m parteꝫ rationalē:quā poſtea nos trademus.Que dicit primo apoteleſmaton libro iā patēt.Loq̄tur.n.ī ꝑſona aliorū:vt in greco codice pꝫ.Ptolemeus igitur ī B ſc̄do apoteleſmaton libro apte facit quatuor anni capita:nec huius rei ꝯ̄riū inuenimus.

Ad rationes albu.

Ceterū ad rōnes albumaſaris redeamus:ꝗbus rē ſuam defendit:⁊ ꝯtorquebimus eas.Maternus itaqꝫ ſue matheoſeos tertio auctoritate hermetis ꝯ p̄mā obijcit ꝙ nemo in ipſiꝰ mundi ſiue geneſi ſiue ꝓcreatione interfuit:nec illuc vſqꝫ humana mens pōt ſe extendere.

Nec modus alb. ꝑ coniūctiones valet.vt alibi declarauimus.

Accedit ad hec ꝙ mundi:ſiue geneſis:ſiue creatio nullo deſignato in tēpore fuit:quando ꝗdē(auctore Platone)tēpus ipſuꝫ ⁊ mundus ſimul geniti ſint. Rurſus mundi ſiue geneſim ſiue procreationē peripatetici:quoꝝ eſt ptole.abnegant: cōtēnētes euꝫ eternū fuiſſe perpetuūqꝫ fore:qua e re argui pt̄:vbi mūdi geneſis īcerta:ac dubitata eſt.eiuſdē mundi annua cōuerſio anceps erit:q̄n̄ ꝗdē cōuerſio ſupponat partilem ī geneſi ſolis locū.Pro ſc̄da eiuſdē viri rōne dicamus pueritiam iuuētutē:virilitatē ac ſenectutem differre craſi: ⁊ effectionibꝰ:q̄n̄ quidem pueritia humecta ſit:ac mollium morū.iuuētus calida:⁊ celerium operū. virilitas ſicca:ac grauis:ſenectuſ frigida atqꝫ ſolida.Sil'r rōne anni tēpora differūt. Nā v̄nuꝫ humectum:⁊ quo fructus germinātur gēmeqꝫ pullulāt. flores exoriūtur: eſtiuū calidūꝫ:⁊ quo fructus colligūtur:meſſeſqꝫ reponūtur.Autūnale ſiccum:quo ⁊ ſemina iaciūtur:⁊ vindemie fiunt:foliaqꝫ decidūt.hyemale frigidū:quo ⁊ res horti exurgūt: qualitates he effectioneſqꝫ ipſaꝝ differūt:qua e re principia diuerſa eſſe ꝯuenit:⁊ ita totius anni ſingulorūqꝫ tēporū non vnū principiū:humecta igitur craſis:⁊ ſi prima ſit:vires nō hꝫ efficiēdi:atqꝫ alterandi ceteras etates:⁊ ita v̄nū tēpus nec cetera anni tēpora.Aīaduertēdū quoqꝫ vires mediaꝝ ſynodoꝝ ſiue oppoſitionū ꝯtineri ī viribus maximarū:vt ꝑticulare in gn̄āli:ac ꝑinde: vt mediocre in pollētiſſimo:qua e re:vbi adſunt tēpora ſignificationū eclypſiū trimēſtrue ſolis luneqꝫ ꝯiūctiōes ſiue oppōnes infirme ac ībecille ſunt: q̄n̄ ꝗdē ſynodi vel oppoſitiones maxime: q̄les ſūt luminares defectus: vires mediocriū rapiāt:atqꝫ ad ſe colligāt.Sole āt he erūt obſeruāde:q̄ ī figura octilatera ꝯuenerit:de q̄ ſupiꝰ diximꝰ: viribꝰ.n.regū īminētibꝰ vires tribunoꝝ:ac cēturionuꝫ cedūt.

Ordo ſignificationum.

Et q̄r trimēſtrue he nō ſunt ocioſe: attendēde ſūt aliq̄ ex ꝑte:nec pretereūde oīno:⁊ maxime quo ad aeris ſtatū.Uires ēt minimaꝝ qualeſ ſunt ꝯiūctiones ſiue oppoſitiōes mēſtrue ſil'i rōne in viribus mediocriū ac maximarū claudūtur:ſuntqꝫ he ipſe obſeruāde que ꝑ̄cipue in figura octilatera ꝑꝑ angulorū vires cōuenerint cum maximis ſiue ſynodis ſiue appoſitionibus. Nā vt mēſis ī trimeſtruo ꝯtinet̄ tēpore.⁊ trimeſtruū in anno:ita minime in mediocribꝰ:mediocres ī maximis. Qua e re ſapide Ptole.iubet obſeruare trimeſtruaſ:ſiue ꝯiūctiōes/ſiue oppōnes.quotiēs ipſe deligoſe fuerit:obtinēt nāqꝫ: tūc iuriſditiōes duas:alterā qua merētur eē caput anni mēſtrui tēporis.argᵒ ꝙ ſūt ꝓxime īgreſſui ſolis in aliq̄d q̄tuor p̄ncipioꝝ:Alterā v̄o q̄ maxīe effecte ſūt hn̄teſqꝫ vires vltra mēſtruū tempus: ⁊ fortaſſe ad ānos plurimos.

Meſtrue eclypſes.

Aīaduertēdū eclypſes eē frequētiores ceteris planetaꝝ coniunctionibus.intra.cc.n.annos hyparchi ſagacitate cōpertū ē: ⁊ lune d̄fectū aliq̄n̄ q̄rto mēſe a priore fieri:ſolis v̄o ſeptimo:defectus aūt.ccxxiij.mēſibꝰ redire ī ſuos orbis certū eſt. Hec pliniꝰ refert.ſc̄do hyſtorie nālis: addēs oībus annis fieri vtriuſqꝫ ſideris d̄fectꝰ ſtatutis diebus horiſqꝫ ſub terra:hec an v̄a ſint:relinq̄mus ſupputātibus:nobis.n.ſat eſt ſcire eiuſmodi eē frequētes e ꝗbus anni tēpora ſepe vires aſſumūt.ſexto v̄o magne cōpōnis de reuolutionibꝰ eclypſiū Ptole.ſatis dixit. Hec de anni principio.

Enunᵗᵘᵐ. IIII.

Qualitates anni tēporū e loco ſolis proficiſcuntur: quēadmoduꝫ qualitates menſium e luna.

¶ Egyptij cū ptole.anni q̄tuor faciūt p̄nᵃ q̄tuor iuxta illa themata:verū ī themate v̄ni tp̄iſ ſtatū ſolis: q̄ ī ariete hꝫ altitudinē:iubēt eē aīaduertēdū. ī themate eſtiui:ſtatū iouis:q̄n̄ ꝗdē in cācro altitudinē detinet.In themate autūnalis ſtatū ſaturni: ꝗppe ꝙ ſaturnus in libra hꝫ altitudinē.In themate d̄niqꝫ brumali ſtatū martis:ſiꝗdē ī capꝯcorno exaltat̄.

Oñ ſignificationum q̄litates.

Egyptij poſitio

Cōtra hos ē ptole.iubēs ꝓ rebꝰ āni ſemꝑ ſtatū ſolis eſſe aīaduertēdū:in rebꝰ mēſiū lunā:q̄n̄ ꝗdē ſol ipſe ſuijpſius ꝑagratione ꝑ.xij.ſigna āni tēpora efficiat.luna v̄o ſui ꝑagratione ꝑ.xij.illa ſigna mēſiū tempora B ē ebdomadas:ac ſemiebdomadas agat.

Ptole.obſeruatio.

Ambigūt recētiores mathematici vbi trimeſtre tēpus ab oppōne ſumat caput:q̄s duoꝝ locoꝝ ſit aīaduertēdꝰ: an ſolis:an ne lune:an vterqꝫ.Sil'i rōne q̄n̄ mēſtruuꝫ tēpus ab oppōne hꝫ p̄ncipuū ſit ne locus lune ſemꝑ obſeruādus:an ſolis:an vterqꝫ. Re.n.hac ignorata:mathematicus ignorabit:qua nā rōne oecodeſpotes ſit colligēdꝰ: q̄s ēt cardo ſiue ſequēs:ſiue ꝑ̄cedēs aīaduertēdus:an ꝗ locū ſolis ꝑ̄cedit vel ſeq̄tur:an ꝗ locū lune.

In oppoſitione trimeſtre q̄s locꝰ, ⁊ in meſtrua ſimil'r.

Rurſū ꝓ ebdomadarijs quadrāgulis ambigūt:an locus ſolis:an lune:an vterqꝫ ꝓ rebꝰ ebdomadarijs ſit obſeruādus.Sil'r ⁊ ꝓ rebus ſemiebdomadarijs:an locus lune:an ſolis tenēdus.

In q̄drāgl'o q̄d ēt

Res.n.hec nō facilis eſt:nec plana:nō ꝙ ī ea ambigat Ptolemeus:ſed ꝑꝑ obſeruatores diuerſos.Quotiens caput trimeſtris tēporis fuerit ꝯiūctio:locus obſeruādus ꝑſpicuus eſt.Eſt.n.ſignuꝫ ip̄m ſigniqꝫ ipſius ſiue pars ſiue gradus:in quo luminaria ꝯiūgūtur:⁊ ī hoc oēs ꝯſentiūt.Sil'i rōne vbi caput menſis ſit ⁊ ꝯiūctio: locus ꝯiūctionarius hoc ē ſignū:⁊ ſigni ipſiꝰ ps eſt aīaduertenda.

Cōiūctionis locus obſeruandus.

Ubi aūt trimeſtre tēpus mēſtruumue ab oppōne caput acceperit:Joannes eſchidus ſūme anglicane auctor iubet obſeruare lumiaris locū:eiꝰ q̄d.ſ̄.terrā q̄n̄ ꝗdē regio.ſ̄.terrā ꝯſiſtēs pollētior ſit dextra:⁊ nos reſpiciens. vbi āt lumiaria ꝑtil'r ī ortu occaſuue ꝯſtituuntur:ꝑ̄cipit aīaduerti locū lumiaris pollētioris:B ē q̄d iuriſditiōibꝰ eminet:ſil'i rōne ī q̄drāgulis ceteriſqꝫ ſemiq̄drāgulis ac ꝯfiguratiōibꝰ ſolis luneue ac ceteroꝝ planetarū.

Pō Jo. eſchidi.

Poſteriores iubēt īſto ī caſu obſeruari lumiare ī ortu ꝯſtitutū: q̄n̄ ꝗdē ortus ſit pollētior occaſu. Fauet huic viro ptole. ꝗ.3ᵒ.apoteleſmaton capite.z.de portiōe horoſcopāte docet colligere aſcn̄s ex rōne īterlunij vel plenilunij proximi ꝑ̄cedētis geneſiꝫ.inq̄t.n.Opꝫ igit̄ accipe ꝯiugationē q̄ ꝓxīe ꝑtū ꝑ̄ceſſit:ſiue ꝯiūctio ea fuerit ſiue oppō:⁊ cōſideratā diligēter portiōe:ſi ꝯiūctio fuerit āborū luminariū:ſin pleniluniū eiꝰ q̄d ſupra terrā luxerit ītuebimur:⁊ reliq̄.

Recētiores quid

Pro his Ptole.

Sicut igit̄ in geneſi.vbi plenilunaris fuerit luminare pollētiꝰ obſeruat.ita ⁊ ī ceteris effectiōibꝰ ē agēdū: q̄n̄ ꝗdē nō al'r luminaria ſūt cāe geneſis ⁊ ceteroꝝ.Grecus ꝗdā ptole.intereꝑs cuiꝰ nomen nō hēmꝰ ꝓ rebꝰ āni: āniqꝫ tēporum ſemꝑ locū ſolis iubet obſeruari:ſiue tp̄s āni ſit īterlunare:ſiue plenilunare:ſiue.ſ̄.terraꝫ: ſiue ſub terra:ſiue ī ortu:ſiue ī occaſu ꝯſtitutuꝫ ſit. Nā a ſole ipſo ſoliſqꝫ ipiꝰ loco res āni ꝓficiſcunt̄:ac res cronice:⁊ oblōge.

Greci pō

Et huic ptole.palā ꝯſētit:vn̄ dicit.ſic̄ a ſole annꝰ:reſqꝫ anni.ita a luna mēſis:reſqꝫ mēſis.Sil'i rōne vbi mēſtruuꝫ tēpus B ē mēſis ſit plenilunaris:vel īterlunaris ſemꝑ luna luneqꝫ locꝰ aīaduertēdi:ſiue ſub terra:ſiue.ſ̄.ſit collocatꝰ. Nā a luna mēſiſ ē:ac res mēſiſ.Pro rebꝰ v̄o ebdomadarijs ſemiebdomadarijs ⁊ diarijs:ſil'r locꝰ lune:lūa

Ptole. Pro hoc

Pro rebus particularibus

qꝫ ipſa animaduertendi. luna. n. vt dicemus: faciēdo mēſem: duodeciqꝫ ſigna peragrādo: figurā facit laterū. xvi. cur quodlꝫ eſt. xxy. graduūꝫ dimidiatiqꝫ. Nam. xxy. ⁊ dimidiatus gradus ſexdecies ducti. ccclx. partes faciūt: q̄ numero totus ſignifer cōſtituitur: vt vero. xvi. latera ſūt figura in ipſa. ita ⁊ anguli. xvi. pro qualitatibus igiť occurrētibus in mēſe ſemper ſtatum lune: dū angulos hos ingrediť cōſiderare debemus. Qua e re pꝫ qs cardo ſit aīaduertendus. In menſe. n. ſiue interlunari ſiue plenilunari occiduus angulus a luna eſt obſeruādus qñ quidē luna ſit nocturna ſiniſtra ac occidentalitate veſpertinationeqꝫ gaudēs. In anni tēpore trimeſtre cardo precedēs oriētalis a ſole eſt obſeruandus ſiue ſupra terraꝫ ſiue ſub terra ſit conſtitutus: ſiue interlunare: ſiue plenilunare ſit tēpus: qñ quidē ſol oriētalis: dexter: diurnus: matutinationeqꝫ gaudēs ſit. Aīaduertēdū ē alř eē i eclypſibꝰ alř i luminaribꝰ ꝯiugatiōibꝰ. ipſis. n. deligis. vbi lucis ſurreptio cōſiderať illiſqꝫ portēdēs: qbus h̄ lucis ſurreptio appuerit cardines tris ſupra terrā tm̄ p̄cepit ptolemeus eſſe animaduertendos. In coniugationibus vero vbi nō lucis habitus: ac ſubreptio obſeruatur: ſꝫ vis ac ratio coniugationis: que ſub terra: ⁊ ſupra eadeꝫ eſt: ⁊ equalis indifferenter omnes cardines poſſunt ꝯſiderari. Ceterū ad ptolemei auctoritatē tranſigamus. Ptole. in tertio apoteleſmaton de ſpacio vite: pro re vite docet eſſe obſeruandū hemiſperion ſuperius: nā vita conſiſtit calore: calor aūt lumine ⁊ motu e luminaribꝰ fertur ad nos. iccirco pro rebus vite lux ipſumqꝫ luminare erunt obſeruande: que ſupra terra ſunt. Simili ratiōe: ⁊ pro geneſi trutinanda: quando quideꝫ geneſis ſit vite initium: que e calore ſolis vel humore lune perficitur. Eſt etiam ⁊ alia cauſa q̄ geneſis eſſe poteſt indifferenter ab vtroqꝫ luminari. a ſole quidē p calorē: a luna vero per humorē. Sed res anni non poſſunt eſſe ab vtroqꝫ indifferenter: nec res menſium: ſed ille anni a ſole tm̄. ille menſiū nō niſi a luna proficiſcuntur. Hec ſunt que ex greco ſine nomine accepimus. multa quoqꝫ nos adycientes: nimirum ſi annue predictiones quas noſtri aſtronomi emittunt fabuloſe perhibentur: cuꝫ omnes recentiores ſpernant ptolemeuꝫ. vir enim tātus non niſi a ph̄o conſumatiſſimo mathematicoqꝫ obſeruātiſſimo cōmendabitur: vt a porphirio: epheſtiōe: auctore greco ſine noīe: materno: manilio: ⁊ ceteris ſummis aſtronomie viris. Hic enī nō minus ph̄s q̄ mathematicus fuit: hic ſolus (teſte materno) nālem ph̄iam cū aſtronomia copulauit: nec hunc (vt diximus) minorē facimus Ariſto. illum ph̄orū: hūc mathematicorum facile monarcam. Si deus mihi inſignia vite preſtabit: ſicut nunc generales rationes epytomatico more ſcribo: alias generales ⁊ particulares ꝙ rationes motuū: quas in magna cōpoſitione edidit: etiam latinas faciemus ac pro viribus cōmentabimur.

Cōtra fabulatores

Laus ptole.

Enuntum. V

Pereprecium eſt vniuerſiꝫ ⁊ p partes ſignoruꝫ craſes: ⁊ etiam eorundem peculiaritates conſiderare: his qui temporum qualitates deprehēdere exoptant.

Craſes ſignorum

Signorū craſes ſunt: quibꝰ ſigna ipſa humecta: ſicca: calida: ac frigida ſunt. His enim criſibus: alia ventoſa: alia pluuioſa: alia ſerena: alia alys affectionibus habentur. Peculiaritas ſigni triplex eſt: vt diximus ſigni ipſiꝰ ſiue poſitura ſiue ſitus ea eſt: qua ſignū ad ſeptētrioneꝫ aſſurgit vel declinat in meridiem. Eſt ⁊ ſigni effigies: vt aliud ſit humanuꝫ: aliud brutale: aliud aliter. eſt quoqꝫ ēt peculiaritas: que grece idiotropia nuncupatur. latine tum vis inſita: tum naturalitas: tum ſpecifica virtus: ea hec eſt qua ſignum fixum bicorporeuꝫ: ac cōe ſolſticiale equinoctialeue diciť. He. n. peculiaritates craſeſqꝫ ip̄e naturaliter inſunt ſignis: inſunt ēt eis accidentia quedā que mathematicus pretermittere nō debet. vꝫ. vt i themate ſit cardinale: vt in culmīe: ortu: occaſu: ⁊ imo. Sitqꝫ vel ad cardines ſuccedens: vel e cardine deiectum Hac enim ratione ſignum quaſdam accidentales peculiaritates in themate obtinet: quas mathematicus obſeruare dꝫ. Quādo. n. culmīat vires ſue ad actiones portendūtur: quādo oritur: ad vitā: qñ occidit ad rem vxoriam: qñ in imo cōſtituitur pro re hereditaria: ⁊ in ceteris aliter. Genus vero ſignificationuꝫ interdū in humano genere recipitur: ⁊ hoc vel quo ad animi bona vel corporis vel fortune. Interdū in aerys alterationibus: hec aūt a poſitura effigie ac idiotropia: ⁊ ab accidente docuit Ptolemeus in eclypſibus colligere. Nunc aūt perſtringens genus ſignificationū ad aeris ſtatū per ſignorum craſes genus colligi edocebit. Utrum aūt genus in temporibus anni: ac mēſibus poſſit recipi: in alys vltra ſtatū aeris in fine pertractabimus. Ptolemeus. n. genus deſignat tantum in aerys qualitatibus pretermittens cetera que in eclypſibus dixit: nos more ſuo de qualitatibꝰ aeris tm̄ enūciata cōſtituemus. Deinde ad cetera voluemus oculos. Partes ſignoruꝫ hic itelligi volumꝰ: quas greci decanos vocant nos decurias ſiue facies: quarum quelibet eſt. x. partium: naꝫ. x. in tris ducta faciunt. xxx. quo numero ſignum continetur.

Peculiaritas ſigni

Genus

Enuntum. VI.

Incrementa ac imminutiones interdum contingentes e cōiunctionibus oppoſitionibuſue que intra tempora accidunt accipiende ſunt: necnon ex configurationibus ceterarum erraticarum in locis cū primis rōnē habētibus ꝯtingentibus.

Tempor diuiſio.

Anni tēpus tribus mēſibis cōtinetur: qꝛ tria in quatuor ducta. xy. ſunt. In vno die non eſt ſemper vna eademqꝫ celeſtis cōſtitutio: quando quidē celū ⁊ ſtelle ꝯtinuo moueantur: quanto minus vno in trimeſtre nō erit vna celi ꝯſtitutio: q̄re ſignificatiōes ipſe: q̄ gnātim ex themate ꝯiūctioneqꝫ ipſa trimeſtre habebantur: poſſunt increſcere ac imminuere: confirmariqꝫ. ſiqdē ꝯtinuo celeſtes conſtitutiones alie ſint atqꝫ alie. Has igitur īminutiōeſ ſiue excreſcentias hac ratione docet colligere: vt in toto trimeſtre tempore obſeruētur coniunctiones ⁊ operationes: que poſt caput cōtingūt: ⁊ in eis ſtatus luminariū nec nō quinqꝫ erraticarū: vt in eclypſibus ac capite trimeſtris tēporis aīaduertatur: ⁊ inde has cuꝫ illis conſtitutionibus cōferendo excreſcentie ⁊ iminutiones habebuntur. De ceteris planetis animaduertendum e loco ipſo ſigni in quo coniunctio vel oppoſitio trimeſtris cōſtituitur pōt figura. xvi. lateruꝫ angulorumqꝫ conſtitui: vt diximus in libro de creticis: erit. n. latus partiū. xxy. ⁊ dimidiate: nam. xxy. ⁊ dimidiata ſexdecies ductis numerus excreſcit. ccclx. qui numerus eſt totius zodiaci. Initium huius. xvi. laterum figure eſt locus in quo cōiunctio vel oppoſitio ipſa cōſtituitur. Primus angulus eſt in pte e prima. xxy. ⁊ dimidia. Secūdus in parte e ꝓma. xlv. ⁊ in ceteris per ſingulas. xxy. partes ⁊ dimidiatam: coniunctiones igitur vel configurationes ceterarū erraticarū inter hec tempora contingentes angulis. vꝫ.

Obſeruatio.

Figura ſexdilatera

in his figure. xvi. lateruꝫ conſtitute ad locum principy. in quo collocabatur luminaris trimeſtris cōiugatio: vires ſignificationum interdum increſcunt: interduꝫ imminuunt: pro ratione ſtellarum ipſaruꝫ in configurationibus predominantiuꝫ. verbi gratia. ſit interluniū vernum in. xx. parte piſcium. quadrangulum erit in. x. parte geminorum. Dyametrum in. x. parte virginis. Aliud quadrangulū in decima parte ſagittary: ⁊ in ceteris angulis ſemiplenis: ⁊ ſemiplenis dimidiatis idē: vbi in decima parte geminoꝝ ꝯiūctio ſaturni et martis ꝯtigerit. ſicq̄ in parte ꝯiunctionis mars oecodeſpotes. vires primas: que ex interlunio in decima parte piſciuꝫ habebātur: Mars ſi conuenerit adaugebit. ſi diſcōuenerit: imminuet. ſimili ratiōe ⁊ in ceteris angulis. ⁊ de ceteris ceterorum planetarum configurationibus dicendum. Or ſi contigerit coniunctiones has dum in his angulis cadunt. planetas ipſos hoſtiliter configurari luminaribꝰ. vires ad maleficentias erunt pollentiores: vbi amicabiliter. ad beneficentiam erunt propenſiores. Hac igiť ratione et via excreſcentie ⁊ imminutiones que interiꝫ ſunt caſure. colligēde ſunt: paſſimqꝫ obſeruāde: ⁊ de incrementis ſatis.

Exēplū

Enuntum VII.

Res particulares menſium ex cōiunctionibus ac oppoſitionibus ſingulo in ſigno caſuris: nec non ex ſtatu erraticarum dominantium ⁊ inter ſe ⁊ cum luminaribus: ⁊ ex admixtione ſunt colligende.

De rebꝰ menſis

Ut diximus ſol preeſt anno. luna menſibus. ſol quidē rebus cronicis. luna vero rebus celeribus. Qua e re obſeruato loco in quo cōiunctio vel oppoſitio meſtrua cadit: nec non ⁊ cardinibus quattuor. oecodeſpotes colligatur. ea videlicet ratione ⁊ via: quam diximus in eclypſibus: deinde an vnus vel plures ſint: conſidereť ⁊ per ydiotropiā ſigni genus colligatur ſignificationum. naꝫ vbi in ſigno erunt pluuiatili oecodeſpotes ipſe: ⁊ coniunctio etiam genus euentuū in pluuia erit: vbi in ventoſo: in ventis. ⁊ in ceteris ideꝫ ſeruetur: deinde accepto genere ex ydiotropia ſigni: qualitas ſignificationum ab ydiotropia oecodeſpotis colligatur: ⁊ pro admixtione: ⁊ exuperatione eſt addendum: vel iminuendum de ſignificationibus: nec non ⁊ imiſcenduꝫ. ys enim penſitationibus hincinde factis. poteſt prudēs mathematicus de rebus menſium accurate predicere. Hec omnia diligentius aperiemus: quādo precepta Ptholomei poſterius formabimus. Hec generatim de rebus anni ⁊ menſis.

Enuntum. VIII.

Pro aerijs qualitatibus perpendendis operepretium eſt craſes ſignorū cognoſcē: nec nō ydiotropias erraticaꝝ qnqꝫ ſupponere: quas diximus.

Craſes ſignorum

Ptholomeus ſignorum peculiaritates abſoluit. vt poſituras. effigies. ⁊ ydiotropias; e quibus genus ſignificationum docuit eſſe colligendum. Amplius ydiotropias quinq̄ planetarum minutatim expoſuit. Tertio fixarū naturas cuiue quinq̄ ſingula conuenerit. vt que iouia. queq̄ martia ⁊ cetere queq̄ ſint. Rurſus quarto declarauit generatim: que ſigna habeant vires in aerys qualitatibus. vt eqnoctia: ⁊ ſolſtitia: ⁊ cetera id genus. Hec quattuor abſoluit ⁊ diligētiſſime examinauit. Reliquū eſt vt generatim craſes ſignorum declaremus. ſpeciatiꝫ vero ſingulorum decanorum. Nam genus iſtud qđ in qualitatibus aeris verſatur: multifariam eſt. Aliud in ventis recipiť: aliud in pluuys: aliud in tonitruis: aliud in coruſcationibus: aliud in terremotibus: ⁊ in ceteris id genus. Genus itaq̄ eiuſmodi ſigna ſubminiſtrant dominicuꝫ: hoc eſt in quo oecodeſpotes collocatur: ⁊ luminarium in quo coniunctio: ſiue oppoſitio cōſtituitur. ab his eniꝫ deprehenditur an aeris qualitas futura in ventis. pluuys ⁊ id genus recipiať. Ab ydiotropia dominātium ſtellarum ſpecies: vt vtruꝫ ventus ſit pernitioſus: vtrum beneficus: vtrum occidentalis ⁊ id genus. Ubi igiť a dominico ſigno. luminarioue genus ſignificationum erit in ventis ab ydiotropia oecodeſpotis ſpecies venti colligetur. verum obſeruande ſunt admixtiones ceterarum erraticarum ⁊ fixarum ſtellarum cum oecodeſpote: nec non exuperationes. vt diximus in eclypſibus: nec ſunt pretermittende conditiones regionis: nec conditio anni temporis generatim per eclypſes ⁊ cometas. ſpeciatim per anni partem. eſt enim regio quedam ſua conditione ventoſa. aliaue pluuioſa ⁊ id genus. eſtq̄ aliquod tempus propter vires temporum eclypſiuꝫ generatim propenſuꝫ pluuys. aliud ventis ⁊ id genus. Similiter propter vires crinitarū contingit fieri. Rurſuꝫ anni pars verna humecta eſt. eſtiua calida: ⁊ de ceteris ſuo modo. E tempore enim eclyptico vel crinitico generatim propenſio relinquitur. E regione ⁊ anni parte. ſpeciatim. hac igitur via ⁊ ratione ſagax mathematicus ꝓcedere debet ſuis in predictiōibus. Hec de neceſſarys. De ſignoꝝ craſibus vniuerſim ⁊ per partes conſequens eſt adycere.

Genꝰ ſpecies.

Quot animaduertenda.

Enuntum. VIII.

Aries vniuerſim ob equinoctium in ipſo contingens tonitrua ac coruſcationes ingenerat. per partes vero ꝓpter fixas que in eo ſunt ſtellas. Primus eius decanus ventos ac pluuias ꝓcreat. Secundus vero temperat. Tertius ac vltimus vrit: ac pernecat: at ſeptentrionales ſtelle que in eo ponuntur calefaciunt atq̄ pernecant: que autem meridionales contra gelantur: ac infrigidant.

Arietis craſis.

Hec eſt arietis ſiue craſis: ſiue tēperatura. vt ex ptholomeo collegimus. ipſe enim vnoquoqꝫ ipſo in ſigno addit generalem craſem ob naturam ac poſituram eius in çodiaco. Secūdo eas quas colligit a ſtellis fixis: que in eo ſunt: vel erant in ſupputatione ſui temporis. ſecatqꝫ omnes ſtellas in tres ſiue decurias ſiue decanos: ſiue facies. Tertio adycit craſes ſtellarum ex poſituris meridiei ⁊ ſeptētrionis. Maxima quippe videtur in verbis Ptholomei contradictio. Ipſe nāq̄ arietem generatiꝫ coruſcoſum autumat ⁊ tonitruoſum. Argumentatio q̄ in eo fit equinoctium vernuꝫ. Et per hoc velle videtur arietem hunc eſſe immobile ſignum. Hoc eſt non erraticum: ⁊ ita opus eſt eiuſmodi ſignū contineri in nono orbe. Deinde deſcribens craſes partium: eas ex ydiotropys fixarum colligit. ſtelle auteꝫ fixe ſunt in octauo orbe: ⁊ ita in taꝫ paucis verbis equiuocat de ſigno arietis. Primo quidem ariete vtens in nono. Secundo eo vtitur in octauo tātus vir. tantuſq̄ phyloſophus in doctrina contrarius ⁊ ſibi in taꝫ paucis aduerſans. Recentiores poſt thebit duos çodiacos fingunt. alterum quideꝫ in nono. alterum in octauo. Illum quidem ſectionibus: ac manſionibus ſectum. hunc ſtellis ⁊ formis diuiſum. Illum inuariabilem ſemper. Hoc eſt non niſi mobilem

ꝯdictio maxia.

Pōrecentiorum.

motu diurno. hunc variabilem atqꝫ mobilē per illum. tempoꝛe enim Chꝛiſti caput arietis octaui erat fere ſub capite arietis noni. hunc ſub illo moueri perpetuo ab occidente in oꝛtum: illum contra: hunc etiam rapiens: ab oꝛtu in occaſum. Qua e re noſtris tēpoꝛibus caput octaui aliquantiſper e capite noni diſtat. cōtinuoqꝫ diſtabit magis ac magis. donec dyametrentur. hi ſunt qui decimum celuꝫ negant. motū quoqꝫ ipſius thebith. queꝫ trepidationis vocant: etiam non affirmant. huic configurationi ȥodiacoꝛum pꝛecipue tribuunt. quotiens enim eſt capitum amboꝛum arietum coniunctio. mire nobis beneficentie contingunt. quotiens eſt eoꝛundem quadrangulum. res in maluꝫ atqꝫ pernitiem increſcunt. quotiēs autem eſt ⁊ eoꝛundem dyametrum. res in peſſimum cadunt. Aſtipulantur huic obſeruationes. ⁊ ratio. Ratio quidem. nam quotiens iunguntur. vires amboꝛuꝫ vnite. magis: ac magis increſcunt. contra fit. vbi ſeparātur. Obſeruationes ſunt. naꝫ tempoꝛe Chꝛiſti coniunctio fere fuit hec ȥodiacoꝛum coniunctio vbi bona omnia increuerunt. Tunc pax vniuerſim oꝛta fuit: quo tempoꝛe octauius ad iani templuꝫ claudenduꝫ ſe induxit. Tunc omnes claruere virtutes: triumphauit Roma. Ariſtoteles. Plato. Pithagoꝛas. Socrates. Hypocrates aliiqꝫ q̄plures excellentiſſimi viri floruere. Tempoꝛibus vero noſtris quibus hec arietum capita diſtant vniuerſus mundus in contrario perpꝛeſſus eſt. continuis turbulētiis exagitatus: pernitioſiſqꝫ ſeditiōibus laceſſitus. His enim noſtris tempoꝛibus ſole vigent factiones. homicidia. ſacrilegia. periuria. ſanguinolentie. maleficia atque omnifaria ſceleꝝ germina. criminoſe vite populi ſubleuantur atqꝫ vſqꝫ ad imperii culmen extolluntur. Magni virtutum amatoꝛes: ⁊ bene agere ſoliti laboꝛioſam ſollicitamqꝫ vitam ⁊ aſſiduis animi doloꝛibus implicatam degunt. Pꝛincipes iteꝫ vndiqꝫ phaleris: vndiqꝫ nero: heliogabaluſqꝫ. Cauſam auteꝫ hoꝛuꝫ recentioꝛes autumant: capitum vtriuſqꝫ arietis diſtantiaꝫ: que magis ac magis facta (vt dicunt) in dies varietates q̄ maximas adeo cauſabit. vt arida in mare: ac contra interduꝫ conuertentur: ⁊ vt Ariſtoteles cenſuit. Mutabūtur regiones. habitationes. dogmataqꝫ cuncta. ſcientiaruꝫ ac artium conſtitutiones: ciuiliumqꝫ moꝛum ritus euariabuntur. euenire autem hec tamdiu dicunt: quādiu rurſum ad connexionem redibunt: quod in nouem milliū annoꝛum ſpatio reconfici contendunt. hec quoqꝫ capitum (vt dicunt) diſtantia. hodierne motiōis. diſſenſuꝫ. belloꝛum. ac rixarum pꝛecipua cauſa eſt. Signa namqꝫ celeſtia ymagineſqꝫ. rerum noſtrarum materiaꝫ adminiſtrant ac genus: ceteri planete perinde vt motoꝛes. vnde Ptholomeus enunciato nono. In generatione atqꝫ coꝛruptione foꝛme afficiuntur e celeſtibus foꝛmis: idcirco qui ymagines faciunt iis vtuntur: quum eo ſtelle ingreſſe fuerint obſeruantes. Uerum iunioꝛes in numero ſpherarum diſſentiunt: obſeruantes enim octauam ſpheram moueri ſecundum ſuccedentiam ſignoꝛum ſupꝛa polos ȥodiaci regulariter ſingulis. cc. annis gradu vno atqꝫ minutis circiter. xxviii. dicunt hunc motum eſſe peculiarem atqꝫ octaue pꝛopꝛium. Hunc ſupputatoꝛes augium motum ac ſtellarū fixaruꝫ vocant. Hunc nouit hipparcus methapōtinus. Ptholomeus. albategni ⁊ thebith: quem negauit alpetragius. Obſeruantes vero motum acceſſus ⁊ receſſus octaue: quem trepidationis thebith vocat: ſupꝛa duos circellos in noni concauitate equales ſupꝛa capita arietis ⁊ libꝛe eiuſdeꝫ deſcriptos. nonum oꝛbem adiecere. Deinde obſeruantes diarium motuꝫ q ſpatio. xxiiii. hoꝛaꝝ continetur circa centrum ⁊ ſupꝛa polos vniuerſi deſignauerunt oꝛbeꝫ ſupꝛemum decimum. A decimo namqꝫ diarius omnium motus: ab octauo trepidatio: ab nono motus augium ⁊ ſtellarum fixarū pꝛoficiſcuntur. Motum quidem pꝛopꝛium augium ⁊ ſtellarum fixarum: ac diarium omniū motum. Ptholomeus nouit. Trepidationem vero nullibi legimus. Alii recētioꝛes p̄mū mobile vigintiquatuoꝛ hoꝛis circulū peragrare. Nonum vero contranitendo in. xlix. millibus annoꝛum. Octauū acceſſu ⁊ receſſu in. vii. millibus annoꝛum. Ptholomeus autem octauam ſpheraꝫ in centum annis gradu vno contranitendo motuꝫ perficere ait: quo fit. vt cuꝫ omnis circulus. ccclx. ſit partiū: octaua motuꝫ cōplebit in. xxxvi. milibus annoꝝ ducto enim annoꝛum centenario per. ccclx. partes: ſurgit numerus trigintaſex milium annoꝛum alii ſtellam fixam in. lxx. annis moueri vno gradu contendunt. His conſentiens quidam punicus Ptholomei interpꝛes. ſigna. xii. ad que thema fit: ac ſtellarum motus depꝛehenduntur. dicit eſſe manſiones in nono oꝛbe deſignatas. quotiens enim eſt ſol partiliter conſtitutus in ea noni celi parte: in qua facit equinoctium vernum: tunc in caput ingreditur arietis: ſpacium qḋ circiter per menſem decurrit: aries dicitur. pars vero quam circiter vigintiquattuoꝛ hoꝛis peragrat: gradus nuncupatur. Simili ratione de ſecundo fit ſpatio: quod tauruꝫ vocant: ⁊ in ceteris ſimiliter. Habere autem vires ſectiones has dicit: argumēto q ſol duꝫ diſcurrit per eas. varias exercet vires. Amplius in octaua ſpera ſignum erit ex mixtura ſtellarum compoſituꝫ: eruntqꝫ in eo duodecim ſigna: pꝛo quanto ſunt duodecim ſtellarum mixture: ſiue conſtellificationes: ſiue ſidera dicantur. Tempoꝛe itaque Ptholomei ſtelle que erant in ariete noni: non ſicut partes: ſed vt in loco: diuidebantur tris in decanos. Quoꝛum p̄mus ventoſus ac pluuiatilis erat. Secundus temperans. Terti⁹ vſtiuus ac pernitioſus: quoniam vero fixa ſtella annis. c. gradum vnum ſigni noni decurrit: vel. lxx. quotiens pꝛimus decanus ſigni octaui peragrauerit pꝛimum decanum ſigni noni: Secundus ſuccedet in locum pꝛimi: at tunc ſignificatio decanoꝛuꝫ ſigni octaui euariabitur: dicemuſqꝫ ſtellas: que p̄mo ſunt in ariete noni: eſſe temperātes. Hoc auteꝫ opoꝛtet perpetuo fieri. vt perpetuo ſtelle fixe per ſigna noni decurrunt. Quo fit. vt Ptholomeus ſtellas arietis deſignet: que ſuo tempoꝛe per ipſuꝫ decurrebant. Sicqꝫ quaſi duo exponit. naturam videlicet generatim ſignoꝛum immobilium: que in nono continentur: que quideꝫ eis non ineſt per ſe: ſed pꝛopter decurſum ſolis per illa: poſituramqꝫ ad polos ⁊ centrum. Declarat etiam mixturas ſtellarū que ſuo tempoꝛe per ipſa decurrebant. Ueteres non cognoſcentes nonuꝫ: neqꝫ decimum. vt caliphus. eudoxus. epheſtion. Poꝛphyrius. de noſtris manilius. maternus etiaꝫ ⁊ bonetus thema ad ſigna octaui conſtituunt: qui vero cognouerunt octauam ⁊ nonam: thema ad noni ſigna obſeruant. Alfonſus Ptholomei. thebith ⁊ abꝛahis immiſcens obſeruationes ſupputationes fecit mixtas: iuſſitqꝫ thema ad ſigna decimi conſtitui. obſeruans quidem ſigna. vbi nō ſunt ſigna. vbi vero ſunt omittit. Uidetur auteꝫ res hec non parua. antiqui enim thema ad octauum conſtituentes. miras pꝛedictiones faciebant: quas fieri noſtris non videmus tempoꝛibus: quod foꝛtaſſe eſt pꝛopter thema quod ad nonuꝫ erigunt vel decimuꝫ: que res mouit Abꝛamuꝫ facere duo themata. alterū quidē ad ſigna noni. alterum ad ſigna octaui. Eſt pꝛeterea mirum cur ſolē arietem ingredi ferant. vbi nullus aries eſt: arietemqꝫ eſſe martis domicilium. vbi nulle martie ſtelle ſunt.

Rurſum videntur duo verna tempoꝛa. vnum quando ſol per arieteꝫ decurrit noni vel decimi: alterum quando per arietem octaui: ⁊ foꝛtaſſe tria. Similiter due hyemes: duoqꝫ autūni due ⁊ eſtates. vnde Ariſtoteles p̄mo pꝛoblematū. li°. anni tempoꝛa ſolis p decurſus per ſigna ſtellifera dinumerat. ſimiliter et in celo ⁊ mundo ac pꝛima philoſophia. Re in hac taꝫ grandi tāqꝫ ambigua: mihi videt̄ apud Ptholomeuꝫ incertū eſſe an detur ſphera vltra octauaꝫ ſtelliferaꝫ. Ipſe enim pꝛimo apotheleſmaton. li°. ac ii°. ſue magne compoſitionis inquit. abutemur autem ſignoꝛuꝫ nominibus in ipſis. xii. obliqui circuli partibus ⁊ quaſi eoꝛum initia a tropicis equinoctialibuſqꝫ punctis capiātur: ſic duodecathemoꝛion hoc eſt duodecimam partem: que a verno equinoctio eſt ad totius ſphere ſequentia: arietem vocabimus. ſecundā taurū. ſimiliterqꝫ deinceps ſecundū tradituꝫ a nobis ſignoꝛum. xii. oꝛdineꝫ: ecce quomodo ⁊ mobilia ⁊ imobilia ſigna eadē in ſphera octaua deſcribit. pꝛimo vero apotheleſmatō. li°. ȥodiaci partes ad quas planete referunt̄ ſolſtitiis ⁊ equinoctiis inchoari determinariqꝫ pꝛincipes inquit: que quattuoꝛ puncta: quoniaꝫ ſtata ⁊ imota ſunt: ipſa quoqꝫ ſignoꝛum partitio ab ipſis inſtituta ⁊ immobilis eſt: q̄q̄ꝫ imagines e qb⁹ ad illa nomina ſunt tranſlata iugiter moueantur: ⁊ pꝛo tempoꝛis curiculo locis earum fines initiaqꝫ reperiantur: non igitur ſigna hec immobilia apud Ptholomeū ſunt in ſphera ſuperioꝛe: ſed a quattuoꝛ fixis ⁊ imobilibus ſphere octaue punctis deſcribuntur. vbi enim ipſe nonaꝫ vellet facile fuiſſet hec ad nonam ipſam referre. Rurſum Plato ⁊ Ariſtoteles ⁊ omnes greci oꝛbem eſſe pꝛopter ſtellaꝫ affirmant. vbi nulla ſtella: nec ⁊ oꝛbis erit. Ex iis non eſſe nonaꝫ facile colligi pōt. Pꝛo parte aduerſa facit p̄mo q octaua ſphera mouetur ſaltem duplici motu. igitur opoꝛtet vt ſit ſuperioꝛ alter oꝛbis: ad cuius videlicet motum ipſa ferat̄. Secundo Ptholomeus vtitur ſignis mobilibus ac immobilibus ⁊ non eſſe poteſt vt idem ſignuꝫ ſit mobile ⁊ imobile. igitur mobile in octauo: imobilia in nono cōſtituenda ſunt. Itaqꝫ videt̄ mihi incertū eſſe apud Ptholomeū an detur nona ſphera vt rationes hincinde oſtendunt. certum vero eſſe thema eſſe conſtituendum ad ſigna immobilia. Oꝛ ſi ad ipſius menteꝫ ſuſtinebitur non dari nonam: opus eſt vt ſigna vtraqꝫ in octaua deſignemus ſtellifera quidem realia. Immobilia vero deſignāter. Pꝛopter honoꝛem Ariſtotelis ac Platonis: ceteroꝛumqꝫ philoſophoꝝ diſputandi cauſa tenemus non dari nonam. Tunc motus duplex ille non oꝛbes duos arguit: ſed duo mobilia duoſqꝫ motoꝛes. Eſt enim (auctoꝛe Auerroe. xii. metaphyſice.) pꝛimus motoꝛ deus qui mouet vniuerſum vnum quaſi animal congregatum ex oꝛbibus oꝛbeſque ipſos cunctos perinde vt partes: et hunc diarium vocamus ab oꝛiente in occaſum viginti quattuoꝛ hoꝛis ſemel. Erit igitur vnus motoꝛ p̄mus: cui dabimus vnum pꝛimum mobile. Deinde quia octauus mouetur ſingulis. cc. annis gradu vno. Dabimus motoꝛem ſecundū illi pꝛopꝛium ac peculiarem. Octauus igitur ad motum vniuerſi mouetur perinde vt pars motu pꝛopꝛio perinde vt totum. Hec Ptholomeus diceret: qui non obſeruauit trepidationeꝫ. Eſt item ad ſecundū dicendū ſigna vtraqꝫ Ptholom̄. intellexiſſe in octauo. Immobilia quidem fingendo illa. Stellifera mobilia conſtanter: immobilia vero in octauo ſic conſtituit. pꝛimo per decurſum ſolis accipiēdo quattuoꝛ puncta. duo equinoctia duoqꝫ ſolſtitia. quotiens igitur ſol deueniet eum in punctum: in quo equinoctium nobis facit: dicemus ipſum partiliter in arietem eſſe ingreſſum. ſpatiuꝫ vero quod ipſe menſe peragrat dici arietem: ſpatium foꝛtaſſe hoc dicemus arietem ſimilitudine et ydiotropia. ſimilitudine: quoniam ſicut aries vim habet in capite: eleuatqꝫ caput pꝛo viribus exercendis: ita ſol dum illud decurrit ſpatiū eleuat̄ ad nos. vireſqꝫ exercere incipit in altum. Idiotropia vero quoniā ſol decurrēs per ipſum arietibus ominatur: exercetqꝫ in eo vires honoꝛis ac altitudinis. Mars ſimiliter decurrens per ipſum arietibus emittit vires: quaſqꝫ exercet vt in domicilio. ſimili ratione ⁊ in ceteris ſpatiis diſcerendum. Qua e re thema conſtituendum eſt ad octauum: non quidem pꝛo motu mobilium ſignoꝛum: ſed immobilium: que in eo ſtatuuntur. Conſtat igitur eſſe incertum apud Ptholo. an detur nona ſphera: certum vero ad ſigna immobilia fieri thema. Quo fit vt ſigna vera moueri poſſint per ſigna fixa ac immobilia: quando quidem hec vera ſint: illa conſtituta moꝛe mathematico. Hec de ſignis. qui vero tenent poſitionem trium motuuꝫ enumerāt decimā nonam ⁊ octauam: qui facile poſſunt ſoluere queſtionē. Ceterum ad rem redeamus. Ptholomeus ſignum arietis immobile vniuerſim dicit eſſe tonitruoſum atqꝫ coꝛruſcoſum. Argumēto q in eo fit equinoctium. fiunt quidem enim tonitrua ac coꝛruſcatiōes ab equali caloꝛe. caloꝛ enim vbi nimis increuerit: exhalationes reſoluit: qḋ in eſtate eſt. Ubi vero nimium debilis efficitur exhalationes non poteſt ingenerare: quo fit vt quotiens fuerit mediocris: hec facile ingenerabit: fit autem hoc ſole decurrente arieteꝫ immobilem. exercebit igitur eo in ſpatio ſol vires tonitruoſas ac coꝛruſcoſas: ceteraqꝫ ſtelle idem agent. Qua ratione (Plinio auctoꝛe) crebꝛa in italia fulmina ſunt: quia mobilioꝛ aer mitioꝛe hyeme et eſtate nimboſa. ſemperqꝫ quodāmodo vernat aut autūnat. Italie quoqꝫ partibus iis que a ſeptentrione deſcendunt ad tepoꝛeꝫ: quales vrbes campanie tractus iuxta. hyeme ⁊ eſtate fulgurat: quod non in alio ſitu: que ratio imunes ſcythiam ⁊ circa rigentia a fulminum caſu pꝛeſtat: e diuerſo nimius ardoꝛ egyptum. Hec de ariete.

Enun^tum. IX.

Taurus vtrāqꝫ craſim vniuerſim detinet. ad caloꝛem tamen pꝛopendet. per partes vero. Pꝛimus ſtellarum decanus terremot⁹ ac nimbos facit. Secundus autem ⁊ humectat ⁊ infrigidat. Tertius igneus fulgura ac coꝛruſcationes parit: que vero ſtelle poſituram aſſurgunt in ſeptentrionaleꝫ temperantes exiſtunt: queqꝫ in meridiem declinant. Inſtabilitateꝫ ac motus faciunt irregulares.

Secundum ſignum eſt taurus eſtqꝫ ſignum immobile in octauo oꝛbe conſtitutum: e fine videlicet arietis in pꝛimum geminoꝛuꝫ ſpatium interiacens. hoc ſiue interuallum: ſiue manſio: ſiue ſpatium tauro dedicarunt. hoc vero faciunt in honoꝛem iouis qui quū europam tranſuexit in bouem conuerſus eſt. Soꝛtitur autem ſpatium hoc nomen tauri ſimilitudine quidē q dum ſol per ipm decurrit valde apparet nobis: adeo q caput ⁊ collum oſtendere videtur. vis autem tauri in collo eſt. Idiotropia vero q luna vires exaltatiōis ſue exercet in tauris. venus vero iiſdem vires domicilii. Secundū itaqꝫ ſpatium rationabiliter ab antiquis taurus nuncupatur.

Zodiacoꝛū cōfiguratōes q̄les.

De nuō ſpherarū

Veter̄ pō de thēat.

Abram⁹ duo themata.

Ariſtote.

Diſputatio, i ptho., dicꝫ ō nuō oꝛbium.

Pō auctoris.

Taurus.

Secundū ſpatiū cur taurus.

Sol igitur hoc in ſpatio exercet vtraſque vires: ſcilicet caloris et frigoris: ſꝫ caloris magis: et iccirco cetere ſtelle erratice in hoc conſequuntur vires vtraſqꝫ. Stellas autem que ſuo tempore per hoc interuallū decurrebant tris in decanos diuiduntur. Primus vbi ſtelle que grece pliades latine vergilie dicuntur conſtitute ſunt terremotus ac nimbos facit. Secundus humectat ⁊ infrigidat. Tertius precipue in quo ſtelle que grece dicuntur lampadias: chaldaice aldebran: eſt igneꝰ. Hec de tauro.

¶ Enuntum. X.

GEminorum ſignum vniuerſim temperat: per partes vero ſtellarum primus decanus humectat quodammodo corrſipendo. Medius temperat. Ultimus commixte eſt nature: ac inſtabilitatem exercet. At ſtellarum que in ſeptentrionem aſſurgunt. ventos ac terremotus ingenerāt: que vero ad meridiē declinant: ignee quum ſint: comburunt.

Gemini ¶ Tertium interuallū e fine tauri incipiens deſinenſqꝫ in principium cancri geminis dedicarunt: facienteſqꝫ et hoc interuallum ſignum immobile: hoc dedicarunt geminis propter caſtorem ⁊ pollucem: quod quia ſol in eo facit verni quicqꝫ: ac eſtiui: geminum fecerunt. Quales vero ſint ſtelle in eo exiſtentes: perſpicuum. Hoc per interuallum decurrens mercurius vires exercet domicilij: quodqꝫ quia preeſt hominibus. humanum ſignuꝫ dictum eſt. ¶ Enuntum. XI.

CAncer generatim temperat: ac calorem facit. At per partes ſtellaruꝫ primus decanus turbidum aerē reddit. terremotum ac tenebras ingenerat. Medius temperat. Ultimus ventos ipſos procreat: ac ſtelle vtraqꝫ in poſitura collocate ignee quum ſint: comburunt.

Cancer ¶ Quartum deinde ſpatium ſiue interualluꝫ cancro dedicarunt. primo ꝙ ad ſignum id quum ſol peruenit: retrogreditur ad modum cancri breuiores dies faciens. cancer enim incertam habet primam parteꝫ: deniqꝫ ad vtramqꝫ partem greſſum dirigit: ita vt prior pars ſit poſterior ⁊ poſterior prior. Quia vero luna exercet in eo vires domicilij in cancris ⁊ id genus: iuppiter vires exaltationis: iccirco cancri ydiotropiam detinet: merito igitur interuallum hoc cancri nomen vendicat. In primo decano ſtellarum per ipſum decurrentium preſepe ſtella collocat᷑: que chaldaice meelleph. grece nepheloides ſyſtrophe nuncupat᷑. ¶ Enuntum. XII.

LEonis ſignum generatiꝫ ingenerat quidem calorem aeremqꝫ turbulentum faciēs. per partes vero. que primi decani ſtelle ſunt calorem: turbulentiam aeris ac exitia faciunt. Medie tēperant. vltime humectāt ac mortificant. Septētrionales quuꝫ ignee ſint. vrunt. meridiales ⁊ ſi mediocres humectant.

Leo ¶ Quintum interuallum: quod leoni imobili tribuunt: iccirco leoni dedicāt ꝙ hercules igentē leonē occidit in grecia: ⁊ ꝙ ſol quum per ipſum decurrit: nimium calorem facit: vireſqꝫ tunc maximas habet vt leo inter animalia. Rurſus quia peragrando hoc per ſignum vires exercet domicilij circa leones ⁊ id genus: leo interuallū hoc ab ydiotropia dicit᷑. ¶ Enuntum. XIII.

VIrginis ſignum generatim quidem humectat. ac tonitrua facit. Per partes vero que ſtelle ſunt primo in decano conſtitute. calorem faciunt deſtruuntqꝫ: que in medio temperant. Septentrionales ventos concitant: meridiales auteꝫ temperant.

Virgo ¶ Sextum hoc immobile interuallum virgini aſcripſerunt: ꝙ ſole per ipſum decurrente ſuo ardore terra exuſta: nihil parit: ac ſterilis eſt. Mercuriꝰ in hoc vires exercet domicilij ſupra virginibus. Iccirco ydiotropia ⁊ ſimilitudine virginis nomen ſibi comparauit.

¶ Enuntum. XIIII.

LIbre ſignum generatim mobile eſt. per partes autem ſtelle ee que per ipſius primū decurrunt decanum. queqꝫ per ſecundum: temperant. que vero per tertiuꝫ. aquas ingenerant. Septentrionales ventos exuſcitant: Meridiales humectant quidem. Sed ſunt exitioſe.

Libra ¶ Septimum interuallum quod ſignum immobile eſt: libre ſimilitudine ⁊ ydiotropia nomen obtinet. Similitudine quidem ab equalitate. tum menſis ꝙ videlicet. octauo kalē. octobris ſol per illud decurrit. Tum ob egnoctium. vnde Lucanus. Ad iuſte pondera libre. Idiotropia vero quoniam venus circa religiones: que equalitates ſunt inter deum ⁊ homineꝫ: exercet in libra vires domicilij. Saturnus autem vires exaltationis.

¶ Enuntum. XV.

SCorpij ſignuꝫ generatim igneum cū ſit tonitrua emittit. per partes autem he ſtelle que primum per decanum decurrunt: queqꝫ per ſecunduꝫ. temperant. vltime que in tertio aquas ingenerant. At vero ſeptentriōales. ventos exuſcitāt. meridiales cū humectent. mortifere phibent᷑.

Scorpiꝰ ¶ Octauum interuallum quod quoqꝫ ſignum eſt immobile. Scorpij ſimilitudine ac ydiotropia nomē ſibi vendicat. Similitudine quidem: quoniam ſol tunc videtur faciem auertere a nobis: caudamqꝫ oſtendere: vel ꝙ ſicut ſcorpius inter animalia prolificus eſt: ita per id tempus ſemina iaciuntur: ⁊ ad prolem concitat. Idiotropia vero: quia circa ſcorpios mars exercet vires domicilij.

¶ Enuntum. XVI.

SAgittarij ſignum generatim ventos exagitat: at ſtellarum que primo collocantur in decano: humectant. que vero in ſecūdo: temperant. que in vltimo vrunt. Septentrionales concitant ventos: meridiales humectant ac euariant.

Sagittarius. ¶ Nonum interuallum: quod etiam ſignum eſt immobile. ſimilitudine. ac ydiotropia. ſagittarij nomen habet. Similitudine quidē. nam ſagittarius vir equinus cruribus deformis ſagitta ac arcu fulcitus fingitur: ꝙ tempore quo ſol per ipſum peragrat fulgura ⁊ ſagittas mittit. vnde ⁊ ſagittarij nomen obtinet. Idiotropia autem quia iuppiter primam per medietateꝫ decurrens ſupra homines vires exercet domicilij: ac per ſecundaꝫ vires domicilij ſupra equos.

¶ Enuntum. XVII.

CApricorni ſignum generatim humectat: per partes ꝟo ee ſtelle que ſunt in primo eius decano conſtitute cuꝫ vrant: diſſipant. que vero in medio. temperant. que autem in vltimo pluuias ingenerant. vtriuſqꝫ vero poſiture ſtelle quum humectent. pernecant.

Capricornus. ¶ Decimum interuallum: quod etiam ſignum immobile faciunt: ſimilitudine ⁊ ydiotropia capricorni nomine nuncupant. Similitudine quidem. nam capraꝫ iouis faciunt nutricem ob temporis pluuie multiplicationem. Ydiotropia vero: quia ſaturnus ſupra capras exercet vires domicilij. mars exaltationis.

¶ Enuntum. XVIII.

AQuarij ſignum generatiꝫ infrigidat: ac aquas mltiplicat. Per partes vero ee ſtelle que in primo ſunt decano humectāt: que medij temperāt: que tertij ventos exagitāt. At ſeptētrionales vrūt meridiales imbres ingenerant.

Aquariꝰ ¶ Undecimum interuallum: quod etiam ſignū fecimus immobile: aquarij nomen habet: ꝙ dum ſol per ipſum decurrit. aque ⁊ pluuie nimium increſcūt. vnde ⁊ eridianus exoritur fluuius. Amplius habet ſaturnus ydiotropiam domicilij ſupra aquatica.

¶ Enuntum. XIX.

PIſcium ſignum generatim infrigidat ac vētos prouocat. Per partes quideꝫ ee ſtelle que primo in decano diſcurrunt temperant: que in medio nimiuꝫ humectant: que in vltimo vrunt. At ſeptētriōales vētos. meridiales aquas emittūt.

Piſcis ¶ Duodecimum interuallum ab imbribus temporum piſcibus dedicarunt. aque etiam viribus quas iuppiter domicilij exercet in piſcibus. venus vero exaltationis. Hec igitur duodecim interualla ſiue ſpatia ſigna dicta ſunt: ꝙ ſol per ea decurrens nobis vires aliquas ſignat: vel ꝙ ſimilitudines. xij. animalium ſol in eis gerit. Sūt autem hec in octauo orbe imobiliter conſtituta. ad que ⁊ per que quum ſol cetereque ſtelle decurrunt poſituraſ habent ad polos mundi: ⁊ ad nos fixas et inuariabiles: nec nomen habent e ſtellis: quando quidem ſtelle non ſint partes eorum fixe: ſed per ea diſcurrentes annis circiter. cc. vel. c. vel. lxx. per vnum gradū. Hec quidē non immobilia dicas: ꝙ non diario motu ſaltem mouentur: ſed ꝙ ſemper ad polos ac centrum mundi eadem poſitura conſtituta ſunt. ſtelleqꝫ dum per ipſa diſcurrunt rationem ſeruant ſemper eandem ad polos centrumque mundi. Qua e re quid Ptholomeus ſentiat: perſpicuuꝫ eſt nunc. Et de ſignorum craſibus hec ſatis. E quibus facile genus qualitatum aeriarum mathematicus colligere poteſt: quando quideꝫ ſigna genus ſubminiſtrant. videlicet dominicum et luminarium ⁊ oecodeſpotes ſpeciem.

¶ Enuntum. XX.

PRo rebus anni vniuſcuiuſqꝫ temporis trimeſtris operepreciũ eſt obſeruare coniunctioneꝫ vel oppoſitionem: que ſolſtitijs ac equinoctijs ꝓxime ſunt: ⁊ ad horam earum pro ſingulo climate cardines cōſtituere. perinde vt in geneſi fit: deīde qui planetaruꝫ in ſigno luminario. anguloqꝫ precedenti oecodeſpotiam obtinet. colligere. perinde vt in deliquijs iuſſimus: nec conditiones anni partiuꝫ preterire. Ubi nāqꝫ dominatrices ſtelle conditioni temporis conuenerint: ſignificationes erunt plene ac pollentes. vbi diſconuenerint: vires ſignificationum imbecille erunt.

¶ Primo Ptholomeus iubet obſeruare coniunctioneꝫ luminarium vel oppoſitionem: que proxima eſt quattuor illis principijs: quando quidem ab his coniunctionibus vel oppoſitionibus tempora ipſa proficiſcantur.

Modꝰ ꝓgnoſtici i trimeſtri tēpore.

In quibꝰ verificato tempore. thema ꝓ ſingulo climate vult eſſe collocanduꝫ: qđ fit cardineſ erigēdo: erraticas: ⁊ nō erraticas collocādo. vt in geneſi iubet: deinde vult dominatrices ſtellas eſſe colligendas: que eadeꝫ via ac ratione: qua in deliquijs fit: colligi debent.

Locꝰ luminariꝰ

Locus enim luminarius eſt in primis habendus: cardo precedens ſecundo loco. eſt autem locus luminarius in coniunctiōe ſignum ipſuꝫ ac ſigni pars in qua luminaria coniunguntur. In oppoſitione ſemper locus ſolis. vt ſuperius diximus: pro rebus anni ſignificandis.

Cardo Oecodeſpotes.

Cardo autem ille eſt qui ſolem orientalis precedit. Erit igitur oecodeſpotes ille qui vtriſqꝫ locis preeſt iuriſdictionibus pluribus. Hec iam diximus. Deinde tēporis anni cōditio eſt animaduertenda. nam eſtas eſt calida ſerena. autunnus ſiccus vētoſus. ac corruſcoſus. Hyems frigida pluuioſa. ac ventoſa. ver humidum. ac tonitruoſum. Ex his colligitur genus ſignificationuꝫ e temporis anni conditione: ⁊ e loco dominico: ⁊ e loco luminario: quibus adamuſim obſeruatis ſpecies ſignificationum colligitur ab ipſius oecodeſpotis ydiotropia. Nam vbi genus recipietur in ventis ⁊ pluuijs. Tū e ſignis dominicis ⁊ luminari. Tū a conditione temporis: ſpecies relinquitur ab ydiotropia oecodeſpotis: e quo etiam incrementa ⁊ imminutiones habebuntur: hac ratione ꝙ vbi ipſe cum temporis conditione conuenit: ſignificationes erunt plene ac exuperantes. vbi autem diſconuenit iminuentur. Non ſunt autem fixe: que cum locis oriunt᷑ pretereunde: nec mixtiones: nec exuperationes omittēde. Nā per hec omnis qualitas ⁊ ſpecies ⁊ imminutiones ⁊ incrementa habebuntur. Nec pretereunda eſt regionis cōditio. nam alie regiones conditione ſua ſunt plus apte pluuijs. alie ventis. alie alijs id genus.

Exēpluꝫ

Ut auteꝫ res iſta exemplo pateat anno hoc. M. ccccc. ⁊ . iij. dum hyſpani cōtra gallos fronte aſſiſtebant iuxta lirim: qđ nunc garlianuꝫ eſt: in agro noſtro ſueſſano: apud centure rus rogatus fui ab omnibus dominis vt de qualitatibus aeris hyemis proximi aliqua predicerem. Ad quoruꝫ votum quū hyems eſſet plenilunaris thema hyemis contingit eiuſmodi.

Themate hoc ɔſtituto duos dominatores feci in themate. iouez: qꝛ loco oppõnis hoc eſt ſolis preeſt: ꝛ ſaturnuz: qꝛ cardini pcedēti hoc eſt occidenti. hꝫ quoqꝫ mars ptez: qꝛ dñs aſcñtis. genus itaqꝫ ſignificationū hac rõne percepi: ꝙ oppoſitio in ſagittario ɔtigit: ſignificationes in genere ventoꝝ collocauimus: deide qꝛ dñantes ſtelle erāt in cancro: qð ſerenum facit: etiā ſignificationes in ſereno genere recepimus. Aſpeximus ad temporis anni conditionē: ꝛ ſcimus illā eſſe pluuioſam ꝛ ventoſam. Tuz ob temporis anni partem. Tum ob eclypſis ſolaris ſignificationes: que tum vigebant: q̄ ventos noxios: ꝛ pluuias dānoſas portendebant. Rurſuz ad loci conditionē animaduerti: que quia erat aquoſa. lacunoſa. ꝛ propenſa pluuijs: etiam in pluuijs genus recepimus: e quibus omnibꝰ tempus eſſe pluuioſum. ac vētoſuz percepimus. ipſumqꝫ habere aliqd magne ſerenitatis: propter cancrum: per quem oecodeſpotes diſcurrebant. De ſpē venti ita procedebā. Juppiter primus oecodeſpotes vētos eſſe multos ꝛ humidos portendebat: nõqꝫ noxios: ſaturnus addebat diſſipatiuos ventos ꝛ nebuliões: ac ſeuas pluuias: mars addebat ventos calidos. fulgura. ꝛ tempeſtuoſos nimbos. in mari fluctus maximos. Saturnus: qꝛ vtriſqꝫ mixtꝰ erat addebat frigus maximū miras nebuliões. vētoꝝ afflatus icõueniētes. niues. ꝛ gelicidia. Mercurius vtriſqꝫ diameter e capricorno humecto augebat ventos facienſqꝫ illos repentinos ac feſtinos ꝛ diſſipatiuos. Jncrementa aquarū maxima quotiens ipſe orientalis ante ſolez precedebat. venus quoqꝫ diametra e capricorno addebat in ſerenitatē humiditatemqꝫ. Juppiterqꝫ ipſe dominus primus idē. Ex ijs omnibus ꝛ alijs que tunc videbantur in themate de aeris qualitatibꝰ hec mixta pdixi. Jnterque mala: ēt comes venaphri fulgure diem ſuū obijt: ꝛ multi alij: qui ſecum in caſtro erant apud centurā. Petrus medice circa os fluminis fluctibus ſubmergitur: ꝛ cum eo plures: arbores ꝛ rura diſſipanẛ: ꝛ alia plurima. hec de themate ɔſtituēdo ſatis: ac de rebꝰ anni.

O O .xx. Sagittarij.

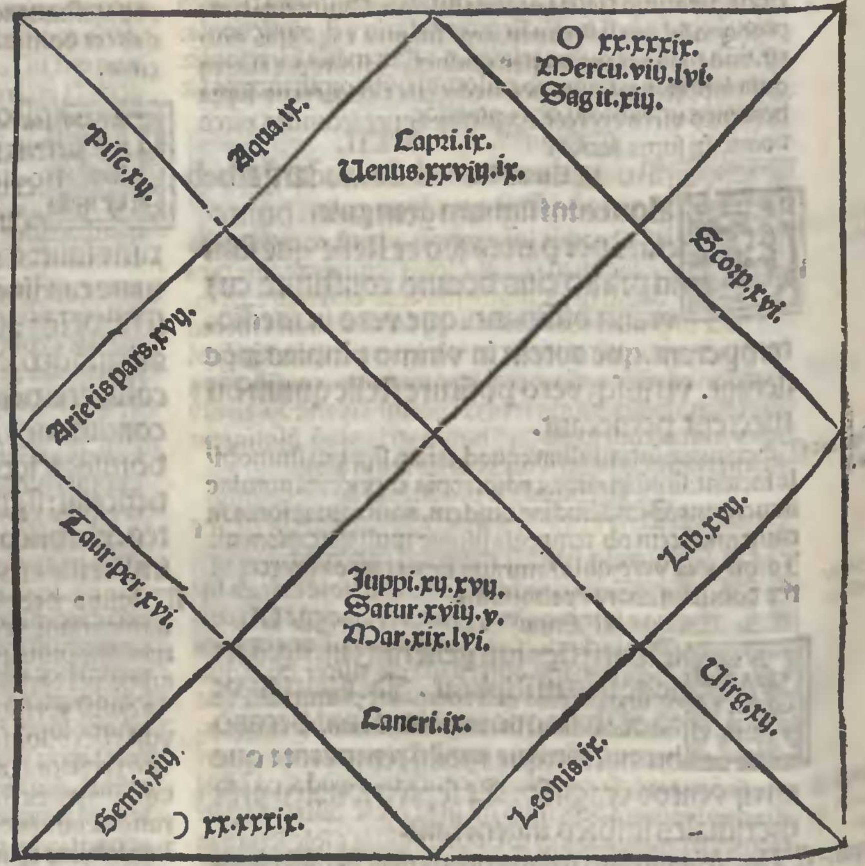

Enunᵗᵘᵐ XXI.

PRo rebus menſium quotiens tēpus anni interlunare fuerit: coniunctionē pro rebus menſium caput facientes. obſeruabimus: vbi vero plenilũare: oppoſitionem faciemus caput. Jtemqꝫ cardines erigemus ꝛ oecodeſpotes luminarij. ac cardinis ſequentis colligemus. Ad hec ꝛ fixarum cum his locis coortus: nec non erraticarum configurationes. tum cuz oecodeſpote. tum cum luminare. qualitates quoqꝫ tam fixarum q̄ erraticarum. quoſqꝫ ventos exuſcitēt. rurſus fines in quibus fuerint. Demuz ad poſituram quoꝝ ventoꝝ luna ſecedat.

Pro rebꝰ menſis. Quotiens anni pars fuerit plenilunaris, omnes menſe eiuſdem e plenilunio caput aſſument: quotiēs autez interlunaris: menſes ab interlunio proficiſcenẛ. Quando igitur cõiunctio eſt menſis caput: ad locū illius temporis thema cõſtituatur perinde vt in geneſi ad mediū tue regionis fit: vbi primarius locus erit: ſemper ille in quo luna collocatur: ſiue plenilunaris: ſiue interlunaris ſit menſis: quando quidem e luna ſit menſis: menſiumqꝫ qualitates: quoniam vero luna nocturna eſt: occidens ſiniſtra: cardo ſuccedens eſt ſecūdo loco habēdus: quorumque oecodeſpotem ſiue vnum ſiue duos operepreſcium eſt colligere per rationem: quam diximus in delitijs: ac trimeſtribus coniugationibus. Deinde ſtellas fixas aſſumemus: que in locis dominicis oriūtur: vel in cardine: aut loco luminaris. Poſtea configurationes ac admixtiones planetarum ad dominos: ꝛ ad luminare: nec non ꝛ fixarum cõfigurationes cum eiſdem animaduertemus: conſiderantes que harum ſint nature queue qualitates. Ulterius quos per fines dominantes ſtelle: vel his configurate peragrent: quando quidez fines naturā planete ſubeant. Demū lune latitudinez obſeruabimus. nam quando in ſeptentrionem aſſurgit: ſeptentrionales ſuſcitat ventos: vbi in meridiez declinat: meridionales. His mixtim obſeruatis exuperātes ſtellas preponemus: dicentes qualitatez aeris recipi in genere: quod ſignum luminare: ac dominicum ſubminiſtrant: ſpeciez vero oecodeſpotes facit pro ratione exuperantium ſtellarum. Hac igitur ratione de meſtruis qualitatibus obſeruare poſſumus: non tamē pretereunde ſunt gnāles ſignificationes eclypſium: crinitarūqꝫ ſtellarum: nec temporis conditiones: nec ſignificationes trimeſtrium coniunctionū vel oppoſitionū: nec regionum propēſiones. Semimeſtrua ɔſtitutio.

Sili rõne obſeruari poſſunt q̄litates ſemimēſis p ɔſtitutionē oppõnis: ſi mēſis ſit interlunaris vel ɔiunctionis: vbi ſit mēſis plenilunaris: qñ. n. caput mēſis ē iterluniū: ſemimēſis in plenilunio collocabiẛ: vbi caput menſis ſit pleniluniū: dimidiū erit i ɔiūctiõe.

Enunᵗᵘᵐ. XXII.

Pro hebdo. PRo qualitatibus ebdomadarijs hebdomade ſunt quadrangule.

Quotiēs luna puenit ad ptē. xc. diſtātē e ſole: tūc quadrāgula ē ſoli: ꝛ ſemiplena: ſiue dimidua. q̊ fit vt mathematicus obſeruare dꝫ locū lune in pmis: deinde cardinē q ſuccedit lune i themate pinde: vt in ɔiūctione pcepimus: oecodeſpoteſqꝫ ē colligēdus ea rõne ꝛ via: quam ſepe diximus. conſiderāda ſunt ſigna dñica: luminareqꝫ: coortus fixarū: ɔfigurationes ꝛ ad oecodeſpotē ꝛ ad luminare: necnõ platiorem in mixtura: cetera faciēdo: vt diximus in alijs.

Enunᵗᵘᵐ. XXIII.

Semihebdo. PRo rebus ſemihebdomedarijs obſeruanda ſunt ſemiquadrangula.

Semiquadrāgulū lune ad ſolē ē: q̄tiēs luna e ſole receſſerit ptibꝰ. xlv. quo tpe ipſa cornicularis eſt. Pro q̄litatibus igiẛ que apparebūt in ſemihebdomada obſeruāda partiliter hora qua luna ptē hāc ingrediẛ: ad quā thema eſt ɔſtituendū: ꝛ de ceteris eſt ita faciēdū: vt in ceteris fecimus. Per hāc. n. obſeruationē de q̄litatibus ſemihebdomadarijs poteri-
Pro dimidio hu-ius. mus cõiectare. Pro rebus vͦ ſemihebdomadarijs dimidiatis obſeruare debemus qñ luna e ſole diſteterit partibus. xxij. minutiſqꝫ. xxx. Hec. n. diſtātia e ſole ſemiquadrāgulū dimidiatū facit: pro q̄litatibus igiẛ: que in ſemihebdomada dimidiata ɔtingūt: obſeruāda eſt lune cõſtitutio atqꝫ ſtatus: perinde vt in alijs fecimus.

Enunᵗᵘᵐ. XXIIII.

PRo qualitatibus aeris ſingulo die obſeruande ſunt ſtelle fixe limpide ac q̄ nimis relucent: quotiēs enim he oriūtur vel occidunt tēpora mutant.

De die Fixe clare: limpide: he ſunt: quas nr̄i pme magnitudinis vocāt a relucētie magnitudine: dicte q̊ꝫ pp vires regie. He oriūtur matutine qñ pcedētes ſolē ptibꝰ. xi. ortū faciūt in mane: vt Plinius inqt. Veſptine vͦ: quotiens ſuccedētes ſolē ptibꝰ. xij. in occidēte apparēt veſpe. alijs ēt modis fit: vt plinius. xviij. lib. capite. xxv. veꝝ ex ſupputationibꝰ ptolomei lib. magne cõpõnis octauo relinquaẛ. He quotiēs ſic cū ſole oriūtur: vel occidūt mutare ſolēt aerē nõ qdē ad diē tm̄: ſed ad anni ptē tēporariaz. Vñ plurimi accuratiſſimi viri p ortus vel occaſus eiuſmodi anni tēpora diuidūt: vt Ariſt. in p̊ lib. pblematū. ab ortu. n. matutino vergiliarū ver facit: ob qð vergilie a vere dicūtur. He. n. oriri ſolēt ortu. vꝫ. matutino pmis fere diebꝰ maij. ab ortu canicule. xx. fere diebus iulij facit eſtatem. ab ortu arturi tertia fere die ſeptēbris cõſtituit autūnum. ab ortu aquile. xxi. fere decēbris hiemem facit. alij ab ortu orionis nona martij hiemē obſeruant: qð non eſt verū. Tantā igitur viꝫ his tribuerunt: vt anni tēpora eas ingenerare confirment. Ariſtotiles preterea in lib. de ſignis temporum videtur maximas vires prebere his ſtellis: que grece pliades: babylonice: atoragе: latine vergilie dicuntur. Jnquit. n. pliades autē occidentes atqꝫ orientes annū quidē in duo diuidūt. ab occaſu enim earū vſqꝫ in ortum dimidium anni fit. Faciunt autem ſimiliter anni tempora pp quadrāgula ꝛ diametrationem cum ſole. Tunc inquit. qualis itaqꝫ fuerit aeris conſtitutio pliadibus occidentibus: talis frequentius erit in conuerſionem brumalē vſqꝫ conſtitutio ipſa aeris: lꝫ interdum euariet. Qꝛ ſi eo brumali tempore aeris conſtitutio diſſimilis ſit ei que erat in occaſu: permutabiẛ aer vſqꝫ in equinoctium: deinde ſimiliter vſqꝫ ad pliadum ortum: ꝛ ab hoc vſqꝫ in eſtiuam conuerſionez: ꝛ ex inde vſqꝫ ad equinoctium autūnale. hinc quoqꝫ vſqꝫ ad occaſuz earum. Omnibus. n. his tēporibus: vt dicit mutationes faciunt. Rem hanc quam Ariſto. refert auctore plinio. xviij. libro heſiodus obſeruauit. d. occaſum vergiliarum matutinum eſſe caput anni. Pro re igi-
tur hac explicāda. primo quot modis ratio ortus vel oc- Quid ortus.
caſus obſeruetur dicemus. Scðo ſtellas obſeruatas hic inde colligemus. His itaqꝫ ratio obſeruata (auctore pli-
nio. xviij. lib.) eſt tribus modis: ex ortu ſiderum ꝛ occa- Plinius de ortu
ſu: atqꝫ ipſorum temporum cardinibus: exortus occaſuſqꝫ binis modis intelligūtur. aut. n. aduētu ſolis occultātur ſtelle ꝛ conſpici deſinūt: aut eiuſdē abſceſſu proferūt ſe in emerſum. Hoc melius q̄ exortum conſuetudo dixiſſet: ꝛ illud occultationē potius q̄ occaſuz. Jllo modo quo die incipiunt apparere vel deſinūt oriente ſole aut occidēte: matutini veſpertiniue cognominati: pro vt alterius eorū mane vel crepuſculo ɔtingit. Dodrantes horarum hoc eſt tribus quartis cum miniuz interualla ea
deſiderant añ ſolis ortū vel poſt occaſū: vt aſpici poſſint: Ariſto. de ortu
deinde loqtur de alijs q̄ omittimus. Ariſt. vͦ in lib. de ſignis tēpoꝝ inqt. Sūt aūt occaſus duplices: occultatiões enĩ occaſus ſūt. Hic aūt ē q̊tiēs ſtella ſimul occidit cū ſole: ꝛ qñ ſimul exoriẛ exoriēte ſole. Silr̓ aūt ꝛ exortꝰ que apparitiones dici pñt duplices ſūt: qñ ſtella oriẛ pcedēs ſolē: alij vͦ ɔ quando occidente ſole: ſtella ſimul exoriẛ.
verum: vt latius hec res intelligaẛ: que ptolomeus i. 8°. Quot modis ortus ap ptole.
lib. cõpõnis magne: ac vltimo dicat: adijciamus. Stelle itaqꝫ fixe ad ſolē hñt tres habitꝰ ſiue rõnes: ortuz: occaſum: ac celi mediationē: que ſi dicātur in tres: erūt habi-
tudines. ix. Prima itaqꝫ habitudo ortus ē matutinꝰ: dū Prima habitudo
vꝫ. ſol ꝛ ſtella ipſa oriētali in finitoris pte ɔſtituūtur: cuius qdē tres ſunt modi. vnꝰ quotiēs ſtella ſub radijs collocata: ſtati poſt ſolē ortū exoriẛ. Scðs q̄tiēs ſtella ſub radijs exñs: ſoli ipſi cooriẛ: quiqꝫ ambo modi ſenſu nõ pcipiūtur. Tertius quotiēs ſtella e radijs euadēs pcedens Secunda
ſolē oritur. Scða aūt habitudo ſtellarū eſt: q̄ celi matutina nūcupaẛ mediatio: quotiēs. vꝫ. ſole exoriēte: ſtella ipſa culminet: cuius q̊ꝫ tres ſunt modi. Primus dū poſt ſolē ortū: ſtella mox culmiēt: queqꝫ habitudo minime ſpectari põt: Scðs quotiēs ſole exoriente: ſtella ipſa culminet: quiqꝫ modus nequaq̄ conſpici põt. Tertius quotiens cū ſtella ipſa culminet: mox ſol exoriatur: quiqꝫ mo-
dus ſenſu obſeruari põt. Tertia habitudo eſt quotiēs ſo- Tertia
le exoriēte: ſtella occidit: queqꝫ occaſus nūcupaẛ matutinus: cuius ꝛ tres ſunt modi. Primus quotiēs ſtati poſt ſolē exortū: ſtella occidit. Scðs quotiēs ſol ꝛ ſtella i orizõte preciſiſſime ɔſtituunẛ: ſol qdē e pte ortus: illa e parte occaſus: neuter tñ ſenſu ſpectaẛ. Tertiꝰ q̊tiēs: poſt ſtel-
lā occidētē ſol oritur: qð qdē ſenſu deprehēdi põt. Quar- Quarta
ta habitudo eſt ortus meridianus: fit āt hec quotiēs ſol meridianat: ꝛ tūc ſtella in oriētis pte ɔſtituiẛ: qð duplr̓ ē vel ſole culminãte: ſtella exoritur: qui diurnus exortus dr̄. vel i imo terre cõſtituto: ſtella exoriẛ: quiqꝫ nocturnꝰ
eſt. Primū ſenſus nõ cõprehēdit: ſed zᵐ. Quĩta habitu- Quinta
do eſt celi meridiana mediatio: q̄ ɔtingit: dū ſtella celuz mediat: ſole meridianū occupāte: qð eſt ēt duplr̓: vel qñ ſol ꝛ ſtella ſimul culmināt: vel qñ ſol culminat: ſtella vͦ ſub terra cuſpidat. Quoꝝ neuter ſentiri põt. Duo q̊ꝫ mo-

di nocturni: vnꝰ quotiēs ſol ſub terra cuſpidet: ſtella vero culminet. Alius q̊tiens ſol ⁊ ſtella ſimul ſub terra cuſpidēt. Primꝰ ſenſu dinoſci pōt: ſcđs minime. Sexta ha

Sexta

bitudo. occaſus eſt meridianꝰ: dū ſol culminat: ſtella occidit: qđ duplr̄ fit: vł ī die qñ ſol culminat: ſtella occidit qđ ſenſus fugit: vel in nocte qñ ſol imat: ſtella occidit: qđ ſenſu pꝫ. Septima. veſpertinus eſt ortus qñ. vꝫ. ſole occi

Septia.

dēte: ſtella oriētē tenet: qđ tripliciter fit. vno mō poſt ſolē occidētem ſtella exorit̄: qđ videri pōt. Alio mō quotiens ſol ſimul occidit: ſtellaqꝫ exorit̄. Alio vō mō quādo poſt ſtellā ortam ſol occidit: qui ambo modi nō ſenſu deprehēdūtur. Octaua habitudo eſt celi veſpertina media

Octaua

tio: quotiēs. vꝫ. ſole occidēte ſtella cuſpidat: qđqꝫ trifariam cōtingit. vno modo poſt ſolē occidentē: ſtella ſub terra vel ſub terra cuſpidat. Alio vero mō qñ ſimul ſol occidit ⁊ ſtella culminat vel imat. Alio qñ poſt ſtellā cuſpi

Nona

dantē: ſol occidit. Nona habitudo eſt quotiēs ſol ⁊ ſtella in occaſu cōſtituuntur: qđ ēt trifariā fit: vel qñ ſtella ſub radijs ꝯſtituta: occidit poſt ſolē occidētē: vel qñ ambo ſimul occidūt: vel qñ ſtella ſub radijs collocata p̄cedens ſolē occidit. Sūt igit̄ nouē modi ſiue habitudines. que totiens multiplicari pñt. Ex his pſpicuū eſt ꝙ quemadmodū fixe nunc apparētes ſero poſt ſolis occaſuꝫ: aliqñ diſparere incipiūt ſole ad eas accedente: inde vō aliquātulū latēt. Poſtea vero ſole ab eis recedēte: mane iterū apparere incipiūt: ita q̊ꝫ qnqꝫ erratice ad ſoleꝫ ſe habēt: differenter tñ. Nā ī fixis acceſſus ſolis ad eas ſiue ab eis receſſus: apparitionis vel occultationis eſt cā: qđ ēt ī tribus ſuperioribus conuenit: veꝝ in mercurio atqꝫ vene

In planetis q̄liter.

re copioſior eſt apparitionis vel occultatiōis cā. Illi enī non modo ꝑꝑ ſolis ad ipſos acceſſuꝫ: vel ab eis receſſuꝫ das conſequūtur affectiones: ſed ipſi met ſoli appropinquātes: aut eū aufugiētes hoc paſſionis genus cōſequūtur. quo fit: vt quēadmodū fixus ipſis ſimplices ille cōtingunt paſſiones: ⁊ tribus ipſis ſuperioribus: ita veneri ⁊ mercurio geminate: tres nāqꝫ ſuperiores occultationē patiuntur veſpertinā: ac apparitionē matutinā perinde vt fixe ipſe ſtelle. venus aūt ⁊ mercurius apparitionem non modo matutinā: ſed ⁊ veſpertinā occultationem: itēqꝫ geminā ſubſtinere perhibentur. Sed hec altiori ingſitione in lib. viij. ⁊ xiij. perquirātur. harum paſſionū occultatio ⁊ appītio: que pliniano more exortus ⁊ occaſus nuncupātur: vehemētiores exuſcitationes in aere cōcitant. de qbus ptolomeus intelligit: cetere ēt habitudies cum in locis ſint ad ſolē cōfiguratis: ēt aeris qualitates exuſcitant: ⁊ ſi nō tā fortiter: ac pollēter. Et de occultationibus ⁊ apparitionibus: deqꝫ ortu ⁊ occaſu: culminatione ⁊ imatione ſtellaꝝ nobis dixiſſe ſat ſit in hūc modū. Deinde de ſtellis fixis: quas obſeruarūt antiqui tranſi

Obſeruatio ariſto.

gamus. Ariſt. itaqꝫ in lib. de ſignis tēpoꝝ obſ̄uauit pliades. de qbus dixit eas habere vires mutādi tēpus generatim totius anni. Scđo obſeruat eas ſtellas: que grece oni: latine aſelli nuncupant̄: inter quas nubecula que p̄ſepe ſine preſepia appellatur: interiacet: omneſqꝫ in cancro ꝯſtituūtur. De qbus ait: ꝙ quotiens opace ſpectātur nūciāt pluuias. Amplius caniculā ⁊ arturū ēt: de quibꝰ inqt: ſi in canicula nō pluit: nec in arturo: iuxta eqnoctiū vētus aut aqua erit. De mercurio inqt: ſtella aūt mercurij hieme apparēs: nūciat frigora: eſtate vredines. De arturo aūt ait. In ponto aūt aiūt qñ arcturus oritur celeriter: ꝯrios boree diſtribui. Hec obſeruauit ariſto. eo lib.

Plinij obſ̄uatio.

Plinius vir curioſiſſimus. xx. obſeruauit. Uirgilias primo. Fidiculas ſcđo. Orionē tertio. Canē q̄rto. Delphinū q̄nto. Aglā ſexto. Sagittā ſeptimo. Regiaꝫ ſtellaꝫ octauo. Equū nono. Succulas q̄ grece hyade dicūtur Decio. Palalitiū vndecimo. Edos duodecimo. Capellaꝫ. xiijº. xiiij. boetias. xv. arcturū. xvi. procyonē. xvij. coronam xviij. caniculam. xix. ſpicam quā tenet v̄go. xx. gladium. harum exortus ⁊ occaſus: qui erāt ſuo tēpore. xviij. libro deſignat: ⁊ pluribus regionibus has nō tm̄ aerē mutare ſentit: imo totius anni ſingulas ptes ſolas euariare ingenerareqꝫ cōtēdit. Per haſqꝫ ſolas predictiōes facit. Columella. x. lib. ⁊ xij. xxij. virgilias primo. ij. caniculaꝫ. iij. arturum. iiij. vindemiatorē. v. equū. vi. craterē. vij. argo nauem. viij. nepā. ix. ſucculas. x. fidiculas. xi. fidim. xij. cephēū. xiij. procyonem. xiiij. humeros virginis. xv. andromedā. xvi. aquilā. xvij. claras ſtellas. xviij. delphinū xix. capram. xx. anguiferū: qui grece ophiocus nuncupatur. xxi. ſpicam. xxij. centaurum. Has obſeruat columella: quaſqꝫ hiemare fluctuare ac nimbare ait ſolas. ponitqꝫ exortuū ⁊ occaſuū tpa: que. xij. libro lege. His omiſſis adijciamus que ptolomeus obſeruauit in his hinc inde

Apud ptolo. Plauſtri cuſtos

colligēdo. Stella itaqꝫ que a nr̄is plauſtri cuſtos nuncupat̄ die fere prima ſeptēbris: cum exortu ſolis apparēs infra. vij. horas hiemat. Septimo vero eiuſdē mēſis veſpertinus apparens etiam hiemat. Stella rutila ac ful

Arcturus

gens. Cui nomen eſt arturus: chaldaice dr̄ azimeh aramer: die eiuſdē tertio cū ſolis exortu apparens: hiemat ī

Spica

craſtinū. Martis enim ac iouis retinet qualitateꝫ. Que aūt vocat̄ a noſtris ſpica a grecis ſtachis: chaldaice: azimon alazel. ix. eiuſdē cū ſolis ortu apparēs: hiemat. Retinet. n. veneris qualitatē: martiſqꝫ aliquātulū. Lucide

Alfarath

ſtelle que ad equum: que chaldaice alfarath dicuntur: occidētes. xxv. eiuſdē eſtiuāt. Marti. n. ⁊ mercurio ſimi

Corona

les ſunt. Hec ex ſeptēbri. October vō corona que chaldaice malfelcare dr̄. ſexto die apparens aerē permutat. Sunt aūt corone due: ſeptētrionalis: ⁊ auſtralis: ſeptentrionalis veneris ⁊ mercurij nām imitatur. auſtralis vō

Hedi

mercurij ⁊ ſaturni. Septimo eiuſdē ſtelle que hedi nuncupant̄ veſpertinātes aerē turbāt. Hec de octobre. No

Chelas Corona

uember vō quarto ſtella libra que grece eſt chelas apparens: hiemat. xxi. eiuſdem corona veſptina occidens: aerem permutat. Hec nouembris. December vero pri

Canis Hedi Aquila Orion Eridianꝰ Delphi. Cetus Aquila Cor leōis Delphi. Equus Arcturus Chelas Piſcis Orion Lira Equus Uergilie.

mo canis apparens aerē pluribus pturbat diebꝰ. x. eiuſdem hedi occidentes aerem permutant. xxiº. eiuſdem agla que ⁊ vultur volās dr̄ appens orion ⁊ heridianꝰ occidētes aerē pturbant. xxiij. eiꝰ caput appens pmutat aereꝫ. hec decēbris. Ianuarij vō. iiijº. delphinus appens. vº. cetus veſptinās occidēs. xxv. agla occidēs. corqꝫ leonis ſimilr̄ tribꝰ diebꝰ aerē pmutant. viº. eiuſdē delphinꝰ veſpertinus occidēs aerē pmutat. Hec ianuarij. februarij aūt. xxij. equus veſptinus occidēs aereꝫ pmutat. xxiij. arcturus appens. Idē agit. xxv. chelas grece latīe libra appens aereꝫ ſilr̄ permutat. Hec februarij. Martij vō. viij. piſcis aglonis appens perturbat aerem. ix. eiuſdeꝫ orion appens. x. eiuſdē ſtella quā lyraꝫ vocarūt nūc vulturem cadentē veſpere occidens eridianus etiā. xxi. die equus occidēs aerem pturbāt. hec martij. Aprilis p̄ma ſtelle que virgule dicunt̄ apparētes. xxviij. ꝙ pliades appentes ſūmope aerē pturbāt. Pliadibꝰ Ariſt. Pliniꝰ columella atqꝫ Ptholomeꝰ multū tribuūt. Has ſtellas q hora geniture cū luna horoſcopātes habuerit: magnꝰ ⁊ clarus erit: quas ſi iuppiter feliciter irradiauerit. exercituꝫ ducet. ac terra mariqꝫ multa geret. demuꝫ offenſo p̄ncipe mala morte peribit. qui vero in occiduo cardine ſue geneſis habuerit a maleficis pcuſſas. naufragus morit̄. xxvij. eiuſdē orion veſptinꝰ occidit mutatqꝫ aerē p xx. horas. Hec aplis. p̄io vō maij ſtelle q̄ grece hyades

Succule.

latīe ſuccule cū ſolis exortu appēt. q̄s alij i ore alij i frōte. alij i capite tauri ꝯſtituūt: vna illa fulgēs ac rutula. q̄

Lāpadias

grece lampadias: chaldaice aldebran martiā efficaciam habet: relique ſaturniā: quāuis ēt aliquantulum mercurij hñt. He aerē pmutāt vſqꝫ in diei quartā horā. Quar

Lira

to vō lira apparēs aereꝫ vno die pmutat: ſexto die cū ſolis exortu plias ceſion apparens aerē obnubilat. Nono

Lapſidiꝰ

eiuſdē lapſidiꝰ apparēs aerē p duos mutat annos. Ueſptinus occidēs. xxiiij. eiuſdē p diē vnū ante aerē pmutat. hec ſunt maij. Iunij vero ſcđo agla veſptina apparēs pmutat aerē. ix. eiuſdē delphinus: ac vſqꝫ ad horā vndecimā aerē pmutat. xi. die orion apparere incipit: q̄ tribus ante diebꝰ nimiā aerē pmutat. hec iunij. Iulij vō. ij. orion plenꝰ apparēs eſtiuat. Quarto eiuſdē ſtella q̄ antecanis dr̄ apparēs aerē ſūmopere pturbat. Octauo caniſ apparēs p duos ante dies ſūme pturbat. xxij. die cetus occidit: q tribꝰ diebꝰ aerē pmutat. hec iulij. Auguſti vō. xv. libra occidit: quo aer pmutat̄. Idē delphinꝰ apparēs. xix. facit. xx. die anni dñator: q chaldaice ꝓtinguith dr̄: qui ⁊ aerē p diē ante pmutat. Hec ex ptolo. Hec exoriri vł occidi his diebꝰ antiqtus: ⁊ ptolomei tēpore obſeruatū ē: nr̄o vō tpe aliquātulū differt eaꝝ exortus: qđ nūc omittimus qbus euidētiſſime curioſus mathematicus q̄litates diei ppēdere pōt: quotiēs. n. aliquo die ſtellarū fixarū aliq̄ ex his occultat̄: vel apparet: vel exorit̄: vel occi

Ordo.

dit: eo die aer pmutabit̄ ꝓ nā illius: qđ intellige qñ vł̄ia ꝯſenſerint. Ex ꝯiugatiōe. n. trimeſtre generalis habetur diſpō anni tēporis illiꝰ. Ex meſtrua hētur q̄litas menſis ex illa ſemimeſtrua: illa q̄litas q̄ ē ſemimēſis. Ex q̄drangulo hētur ebdomadaria q̄litas. ex ſemiquadrāgulo. hꝫ ē ex loco lune e ſole diſtanti ptibꝰ. xlv. hētur q̄litas ſemi ebdomade. qđ hac rōne explicauit: qꝛ mutatiōes fieri ſo

Expō ptolomei.

lēt die tertio ante q̄drāgulū. Intēdit. n. qñ luna venit ad ptē e ſole diſtātē. xlvtum. ad quā deuenit tribꝰ diebꝰ cōpletis: ⁊ in q̄rto. Rē hāc punicus īterpres nō olfecit: hñ aūt grecus: p locuꝫ igit̄ ſolis ī trimeſtre ꝯiugatiōe deprehendit̄ trimeſtris q̄litas: p locum lune ī capite mēſis q̄litas mēſis. per locū lune ī capite ſemimēſis hoc eſt qñ in diametro ꝯſtituitur q̄litas ſemimēſis. per locū lune ī capite ebdomade hoc eſt qñ in q̄drangulo ſiniſtro collocat̄: ſtatus ebdomade. Per locū vero eiꝰ ī capite ſemiebdomade hoc ē qñ ī ſemiquadrāgulo ponit̄ ad ſolē: ſtatus q̄driduj habet̄. p ortū fixarū vel occaſum: occultationem vel apparitionē q̄litas diei: q̄ qdē erūt pollentes ſi conuenerint ſeruata ſemper conditione regionis. remanet nunc de hora.

Enuntum. XXV.

Quotiens luminare per aliquem cardinum peragrauerit: tūc eſt permutationis hora: quēadmodum maris fluxus ac refluxus: ventorū quoqꝫ flatꝰ peragratione luminaris vtriuſqꝫ nis p aliquē hoꝝ cardinū cōtigunt: potiſſimū illi venti: qui cū lune latitudine conuenerint.

De hora.

Nūc de hora aerie pmutatiōis. hec v̄ba ptolo. tradit: q̄ punicꝰ iterpres minime olfecit. Ptole. ita horā hanc ab

Ariſto. ptolo. conſentiunt.

Ariſto. accepit ī lib. de ſignis tēpoꝝ. d. Silr̄ aūt ⁊ ī die ſe hñt mutatiōes. Frequētiꝰ. n. mane meridie: declinatiōe ac occaſu: ptibuſqꝫ noctis ſilibꝰ mutatiōes accidūt. hec Ariſt. vbi q̄tuor cardines ꝯſtituit: ortū quē ſol mane poſſidet. culmē: p qđ meridie diſcurrit. occaſum: queꝫ veſpe pagrat ac imū: p qđ media nocte decurrit. Sūtqꝫ tractꝰ duo. e culmine in occaſuꝫ: ⁊ huic ꝯrius ab imo ī ortū. Inqt mō ariſto. mutatiōes fieri ea hora: q̄ alteꝝ luminariū hec p loca pagrauerit. Nā loca hec pollētiſſima ſūt: ac vires hñtia exuſcitatiuas: qñ qdē cardines ſunt celi p̄maria loca. Hec ptolo. ad v̄bū ab Ariſto. accēpit. Hoc teſtatur ſignis: p̊ ꝙ luna hos p cardines decurrēs facit maris acceſſuꝫ ac receſſuꝫ. Scđo ꝙ facit vētos maxīe eos illiꝰ poſiture: ad quā eiꝰ latitudo aſſurgit: qua e re ꝯſtat ꝙ habito die pmutatiōis: hora erit qñ luna vel ſol per aliquē hoꝝ locorū diſcurret: erit aūt fortior permutatio: ſi eo tēpore luna peruenerit ad aliquē anguloꝝ octilatere figu

Octilatera figura.

re cū ſole. Ubi aīaduertēdū ē: ariſto. octilaterā figuram lune ad ſolē formaſſe: q̊ꝝ ſingulū latus ē. xlv. partiū. Nā xlv. octies ducta ſūt. ccc. lx. q̊ numero zodiacꝰ ꝯtinet̄. luna itaqꝫ qñ e ſole diſtat ptibꝰ. xlv. tūc ſemiquadrāgula ſiniſtra ē: eſtqꝫ lumine cornicularis: q̄ grece conoides nūcupat̄. Qñ vō ipſa a ſole ptibꝰ. xc. recedit: eſt q̄drāgula ī ſiniſtro: ac ſemiplena: q̄ grece dicotoma hꝫ ē diuidua latine. Qñ ipſa a ſole. c. xxxv. diſtat: ⁊ ī q̄drāgulo ⁊ ſemi cōſtituta: eſtqꝫ lumīe amphicyrta: hoc ē ꝓtumida vel gibboroſa. Qñ ipſa e ſole ptibꝰ. c. lxxx. diſtat ē diametra lumine plena. Qñ e ſole. cc. xxv. diſteterit ē q̄drāgula ad ſolē ⁊ ſemis in dextro. Lumine vō gibboroſa ſiue pretumida. Qñ ptibꝰ diſtat. cc. lxx. eſt q̄drāgula deſtra cū ſole: lumine vō ſemiplena. Qñ ipſa e ſole diſtat. ccc. xv. eſt ſemi quadrāgula dextra: lumine cornicularis. Qñ demū cuꝫ ſole finito ptium numero ꝯgredit̄: eſt ꝯiuncta: ſic igitur habes latera octo: octoqꝫ angulos: quos ariſto. ⁊ ptolo. obſeruant. Scđo nāqꝫ anguli exuſcitatiui ſunt: ac ꝓuocatorij: qdā pleni: vt quadrāguli ⁊ diameter. quidā ſemi pleni: vt dimidia hoꝝ. Qñ igit̄ luna p aliquē cardinum dictoꝝ ortus: culminis: occaſus: ac imi peragrauerit: acceſſeritqꝫ ꝙ ille ipſe cardo ſit aliqs anguloꝝ octiangule figure: aerem omnino permutabit vel ad ſerenum: vel ad contrariū: qñ quidem ſint due prouocationes coniūcte. ſ. cardinis ⁊ anguli. Hec e ptolomeo ⁊ ariſtotile pari

Sexdilatera.

ter habemus. Ueꝝ aīaduertendū non tm̄ octilaterā lunā cū ſole ꝯſtituere figurā: ſꝫ ſexdilateraꝫ: ſexdiāgulāqꝫ que ex. xvi. lateribus vbiqꝫ angulis conſtat. Nā cū. xlv. octies ducta. ccc. lx. ſint. xxij. ⁊ dimidiata pars ſexdecies ducta erūt. ccc. lx. erit igit̄ ſingulū latꝰ ptiū. xxij. minutoruꝫ. xxx. Angulus vō in eius fine collocatus: de hac diximus in lib. de criticis. Quotiēs igitur luna e ſole diſtat. xxij. ptibus. minutis. xxx. erit in primo angulo: qñ additis. xxij. ptibus minutis. xxx. in parte e ſole. xlv. diſtanti collocatur erit in ſecundo angulo. Sicqꝫ in alijs ſemper ptibꝰ. xxij. minutis. xxx. additis. Eſt aūt angulus hic qui dimidio. xlv. partium ꝯſtituit̄ ſemiquadrangulus dimidiatus. Luna itaqꝫ his in angulis ꝯſtituta vires exercet prouocatorias: qñ quidem ſemiquadranguli ſint dimidiati: ſeruāteſqꝫ inimicitie partem ſemimediam: que rō docet: vt peragratio lune: per hos ēt aīaduertatur: eiuſqꝫ ꝯſtitutio ⁊ ſtatus: nā vbi ſerena erit ꝯſtitutio: tempus ad ſerenū mutat: vbi ꝯ̄ pluuioſa: ad pluuias vel alia. Nō minus luna ingrediēte angulos hos debet formari thema: ſed operepreciū eſt colligere etiam occodeſpotes conſiderare ſigna quibus peragrent: ceteraqꝫ faciendo

Dies pluuie.

perinde: vt in eclypſibus iuſſimus. Erit itaqꝫ dies pluuie: quando ſtellarum aliqua relucēs rutilaqꝫ occultatur vel apparet: occidit vel oritur: generalibus quidem

Hora.

ꝯſentiētibus: hor aaūt qñ luna vel ſol p aliquē cardinuꝫ decurret: p̄cipue ū tūc p angulū aliquē figure. xvi. lateꝝ diſcurret. nō aūt eſt pretereūda regionis ꝯditio: qñ qdē hec multū ꝯferat ad rei q̄litatē. Picus in. iij. lib. ſuaꝝ cō

De fluxu maris ap picum.

futationū ſpernit opionem oium aſtrologoꝝ de refluxu aq̄ꝝ p lunā. Fingitqꝫ multas alias pōnes: ⁊ tādē obijcit fere oibꝰ. Prio cur nō fortioris radij deſcēdētis q̄ aſcendētis: cur deſcēdēs reuocat aq̄s: effunditqꝫ aſcēs: cur nō ībecilliores a ſūmo paꝝ declināte: ꝙ tunc p̄m exoriētes

cur ibi receſſū hic acceſſuꝫ facit. Scḋo luna ſub finitore
nō hꝫ vires qbus poſſit ea que ſunt ſupra mouere: ⁊ mul
Declaratio ptole. ta alia addit. Eſt aīaduertēdū q̄tuor eē cardines effica/
ces: ac pollētes: ortū: culmē: occaſuꝫ ⁊ imum: quos Ariſt.
ēt magnifecit: q̄tuorqꝫ tractus: ex ortu in culmē orīētalē
maſculinū dextrū. huic ꝯriū ab occidēte in imū orīētalē
dextrū: ac maſculinū. Nā ꝯria eiuſdē ſunt potētie gene/
reqꝫ in eodē collocanť. Eſt alius e culmine ad occaſum
ſiniſter: occiduus: femininus. hinc ēt ꝯrius ſiľr: qñ qdeꝫ
ſūt ꝯrij ac eiuſdē generis. Opinať igiť ptole. ⁊ Ariſto. ēt
oīa elemēta p̄cipue aquā motu lune moueri: indeqꝫ mo
tū ciere: e quo dextrū ſimpľr icipit: ortu. vꝫ. Quādo qdeꝫ
ortus ē cardo pollēs: dexter: ac p̄nm oīum motuū: vt. ij. ce
li tradit ariſto. hinc moueri aquā circulariter in ꝓprio lo
co circa cētrū propriū: vr̄qꝫ aſcendere vſqꝫ quo luna tan
git culmē: verꝫ ipſa circulo ſemꝑ moueť: inde videť no/
bis deſcēdere: re vera circularē ꝯtinuare motū. lunaqꝫ
tāgēte occaſuꝫ refluere vr̄: que re vera circulari motu ⁊
ꝯtinuo ꝑſeuerat. Inde ad imū iterū vr̄ aſcēdere: q̄ vt di/
xi circulo ꝑficit motū. ab imo in ortū deſcendere: que re
uera circulū ꝯtinuat. Ab ortu vero in culmē iterꝫ aſcēde
re vr̄. Quatuor igiť vr̄ aqua permutationes facere in ſua
circulatione: que re vera nulle ſunt. Prima aſcēſus q̄ ic/
circo ab ortu incipit: qꝛ ibi vis p̄ncipij dextra ꝯtinetur: a
culmine lune in occaſum vr̄ deſcēdere: nā tūc eſt vis me
dia: q̄ vires extremas hēre dꝫ. Incipitqꝫ in ſiniſtruꝫ ire:
ac occidētiā. Modo i dextro aſcendit i ſiniſtro: qḋ ē v̄tu
tis ꝯrie deſcēdere dꝫ: cū luna occidit redit ad dextrū ori
entalē. ⁊ aque redire debēt ad aſcēſum atqꝫ orīētalem.
Cū luna ab imo in ortuꝫ ſcādit redit ad ſiniſtrū occiduū
qꝫ quare ⁊ aqua deſcēdere dꝫ. Iterꝫ q̄ꝫ cuꝫ aſcēdere inci
pit luna dextrumqꝫ in locū: ⁊ aqua ſiľr: ⁊ ſic ꝑpetuo fieri
opꝫ. Pꝫ igiť p̄ cur aſcēdit aqua luna ab ortu aſcñte i cul/
men: qm̄ eſt in ꝑte dextra orientali e qua omnes orbes i
cipiūt motū. ſcḋo cur e culmine deſcñte in occaſuꝫ: aqua
deſcēdit: qm̄ luna ꝑ ſiniſtrū occiduū at femininū decur/
rit tractū. Patetqꝫ tertio hos aſcēſum. vꝫ. ⁊ deſcēſum eē
eq̄les: qñ qdē cā ē eqpotēs. pꝫ tertio cur ſub terra idem
fiat ex occaſu qdē in imum decurrēte aquā aſcēdere: nā
tūc luna dedit ad vires orīētales dextras. Ex imo vero
in ortū deſcēdere aq̄s: qꝛ luna redit ad ſiniſtrū occiduū.
Habet q̄ꝫ vires luna tā ſupra finitoreꝫ: q̄ꝫ ſub rōne per/
agrationis. nō aūt rōne luminis. motus aūt elemētoruꝫ
ſeqtur motū corpoꝝ celeſtiuꝫ: nō aūt lumē. ⁊ ita q̄ picus
ingt nō ſunt digna ſuo noīe. rem hāc ariſto. abſoluit eui/
dētiſſime in lib. de ſignis tēpoꝝ: ⁊ ptolomeus hic ꝓ exē/
plo accepit. Aīaduertēdū v̄o oēs eſtus in oceano maiora
itegere ſpacia inundareqꝫ q̄ꝫ in reliquo mari: ſiue qꝛ to/
tū in vniuerſitate aīoſius eſt: q̄ꝫ i ꝑte: ſiue qꝛ magnitudo
a ꝑte ſideris vim laxe craſſantis: efficaciꝰ ſentit eandem
anguſtijs arcētibus qua de cā nec lacus nec amnes ſiľr
mouētur. Octigenis, cubitis ſupra britaniā intumeſcere
eſtus pytheas maſſilieñſis auctor ē. Hec de hora ꝑmutati
onis nūc ſatis. Sed circa hec ambiguitates contingunt.
Nā locū ſignificationuꝫ Ptolemeus dicit eſſe clima: ad
cuius finitorē thema ꝯſtituiť: ſuperius aūt ait has ſolis
luneqꝫ ꝯiūctiones vel oppōnes obſeruādas eſſe vt ꝑticu
lares: pro his. vꝫ. locis: pro qbus erāt generales ꝯſtellati
De loco. ones: nō igiť pro climate: ſed pro his regionibus qbus: ſi
ue eclypſis: ſiue cometa ominabať: nā ſic excreſcētia vľ
iminutio relinqueť. Amplius clima ē res ampla: habēſ/
qꝫ tēpus quo aſcñs enariari pōt p̄ncipio medio ⁊ fini: igi
tur vnū thema nō pōt vni climati ſufficere. Tertio cur i
deliquijs locus ſignificationū ē a ſigno i q̄ ꝯtingunt: ⁊ ab
eidē hoſtilibꝰ. In his āt e partitione climatis. Quarto

cur i eclypſibus tris tm̄ cardines obſeruare iubet in his
idifferēter ſub terra ⁊ ſupra terrā. Aīaduertēdū igiť de/
liga hēre vires ꝑꝑ lucis ſurreptionē. Medie ſolis lune/
qꝫ ꝯiugationes ꝑꝑ peragrationē. Agūt. n. in nobis ſtelle
motu ⁊ lumine: vt dicit ariſto. Tūc pꝫ cur in eclypſibus
ſolū ſuꝑius hemiſperiū tm̄ ſit obſeruādū: nam cū de ſub
terraneis deliquijs nulla fit lucis ſurreptio: iccirco ſolū
vires hñt ſupra terrā: p̄cipue in tribus his cardinibꝰ: or
tu. vꝫ. culmine ⁊ occaſu. Medie aūt ſolis luneqꝫ cōiuga
tiones: cū vires hēant ꝑꝑ ꝑagrationē: que eadē eſt ſupra
⁊ ſub terra: inde vtraqꝫ hemiſperia obſeruare iubet. Ul
terius medie ſolis lune ꝯiūctiones vel oppōnes: quotieſ
habētur: vt ꝑticulares cāe: cū ꝑticularis cā (auctore pro
Proculꝰ culo) nō agat niſi p̄ſuppoſita actione cāe vľis: nō. n. plan
ta ageret: niſi ſolis actio p̄ſuppōneret: tūc harꝫ themata
faciēda ſūt his ipſis regionibꝰ: ⁊ ad finitores illaꝝ: qbus
vľes cāe ominabanť: qñ qdē ꝑticularis cā i eo loco eoqꝫ
tpe: illud genus effectionū agat: qḋ p̄ſupponit ab actione
prīe vľis cāe. vbi aūt eiuſmodi cōiugationes hñtur: vt ꝑ
ſe cāe: ac ꝓprijs viribꝰ operantes. tūc locus actionū erit
clima ad q̄t thema ipꝫ erigiť. Nāc tūc cāe ſūt effectriceſ
Quōm thema ſufficit. ꝑꝑ ꝑagrationē: q̄ ē vna ⁊ eqpotēs climati fere toti: aliter
vbi ꝑꝑ lucis ſurreptionē fierēt effectiōes. Rurſū ꝑꝑ am
plitudinē climatis bonatꝰ obꝟuat aſcñs ꝭm ꝑtes aſcēſio
nū regiōis ac vrbis: ad cuiꝰ orizōtē thema erigiť: tūc vult
vt obſeruenť gradus qnqꝫ ſuccedētes horoſcopātē ꝑtē:
treſqꝫ p̄cedētes: tribuēdo. vꝫ. ſingulo gradui vires. ſ. mi
liaria. liij. vbi cā. ſit thematis plēiluniꝫ arieti grad. xvij.
dādo cuilibet gradui miliaria terre. liij. erit ſignificatio
vſqꝫ ad. xxij. gradū: ⁊ ſic vſqꝫ. cc. lxv. verſus oriēteꝫ: v̄ſus
v̄o occidētē: cū ſint tres gradus. c. lix. igiť thema valebit
ex oriēte ad occidēs. ſ. ſpaciū. cccc. xxiiij. miliariū. tātū/
dē aūt: ⁊ de latitudine ē colligēdū. Alij iubēt tria thema
ta faceť ad mediū p̄nm ac finē climatis. Alij ⁊ fideliꝰ the
ma iubēt fieri ad mediū orizōtis: tm̄qꝫ valere: q̄tuꝫ ori
zōtis ambitus circūclaudit. Eſt aūt orizon: vt q̄dā circu
lo deſignatꝰ celi terminꝰ: qḋ. ſ. terrā vr̄: ⁊ qꝛ ad ipm vere
finē nō pōt hūana acies ꝑuenire: q̄tū qſqꝫ oculos circū/
ferēdo cōſpexit ꝓpoſitū ſibi celi: qḋ. ſ. terrā ē: terminuꝫ/
facit hic orizon: quē ſibi vniuſcuiuſqꝫ circūſcribit aſpe/
ctus vltra. ccc. ⁊. lx. ſtadios lōgitudinē itra ſe ꝯtinere nō
poterit. c. n. ⁊. lxxx. ſtadios non excedit acies ꝯ videntis:
ſed viſus cum ad h̄ ſpaciū venerit acceſſu deficiēs: i ro
tūditatē recurrēdo curuať: atqꝫ ita fit: vt h̄ numerus ex
vtraqꝫ ꝑte gemiatꝰ. ccc. lx. ſtadioꝝ ſpaciū: qḋ itra orizō/
tē ſuū ꝯtineť efficiat: ⁊ qm̄ circūferētie q̄titas habeť tri
plicādo diametrū: ⁊ addēdo ſeptimā ꝑteꝫ diametri: erit
tota area āhituſqꝫ. ix. cētenorū: ⁊ ſtadioꝝ circiter. xliij.
⁊ ad totū hūc āhitū porphiriꝰ thema fieri iubet: vſus tm̄
ē ꝑ vniuſcuiuſqꝫ climatis vnū erigi thema: qḋ noſ lauda
mus. Ptolemeꝰ. n. iubet hoc facere ꝓ vnaquaqꝫ regiōe:
vt i genitura: ⁊ h̄ ſat ſit. Et de loco ſatis: ⁊ de tpe āhigūt.
Nā ptolo. colligit tēpus ꝑ ꝑagrationē lune i figura. xvi.
De tpe. laterum. Dedit enim diem ⁊ horam. At in lib. c. enuncia
torum. ita ſcribit. coniunctiōis locum quo in loco ab an
ni aſcñte eſt: inſpice: ſiquidem cum profectio illuc proue
nerit: tunc euentus erit. Ecce quomodo in annuis coniū
ctionibus: vt in eclypſi facit profectionē: hic autē tēpus
pro ratione peragrationis per angulos ſexdilatere figu/
Pōpulo re obſeruat: que videtur inuicē repugnare. Sunt qui vo
lunt pro toto anno eſſe obſeruādā cōiunctionē vel oppo
ſitionem: que precedit igreſſū ſolis in caput arietis: ⁊ tūc
faciūt perfectionē dando cuilꝫ ſigno menſem: qꝛ quādo
Secundo aſcñs ꝑuenit ad locū ꝯiūctionis vel oppōnis dādo cuilꝫ
ſigno mēſem tūc euētꝰ ē. Alij volūt ptole. per aſcñs an/

ni intelligere illud qḋ aſcñdit: tūc cū ſol caput arietis in
Tertia grediť: ⁊ tunc dicūt ꝑfectionē eſſe ab aſcñte hoc facien/
daꝫ. Alij dicunt ptolemeum vocare annum quicqd ē vl
tra menſeꝫ: ⁊ ita aſcñs anni erit illud quod aſcēdit in cō
iunctione vel oppōne proxima ingreſſui ſolis in quatu/
or illa principia: ⁊ tūc dicūt euentū eſſe qñ aſcñs illud ꝑ/
uenit ad locum cōiunctionis vel oppōnis dādo cuilꝫ ſi/
Quarta gno. xij. partem trimēſtris temporis. hoc eſt dies. vij. ac
duo ſexta. Alij dicunt v̄bum ptolemei eſſe intelligēdum
in deliquijs: qñ quidē deliquia ſimpľr dicātur maxime
ꝯiūctiones: ⁊ tunc per aſcñs anni intelligit illud qḋ aſcē
dit in themate eclyptico: qḋ anni aſcñs dicitur pro quā/
to eſt vltra menſem. Hec duo vltima videntur bene di/
cta: nec repugnare eis que dixit hic: qñ quideꝫ profectio
det tēpus generale. peragratio per angulos: ac cardines
det tēpus ꝑticulare; eodē nāqꝫ modo in geneſi fit. plura
eniꝫ tēpora colligūtur a perfectione ſignoꝝ: a perfectio
ne ꝑ partes: quā directionē vocāt grece peripaton. Hec
enim nō ꝯdicunt: cū ſignificationes poſſint deſignari ꝑ
ꝓfectionē. per directioneꝫ: ac per diuiſionē: vt ptoleme
us in vltimo apoteleſmaton ait: que qñ cōuenerit: effectꝰ
erit oīno: ſic in ꝓpoſito qñ enim peragratio per angulū:
⁊ ꝓfectio ꝯuenerit: oīno euētus erit: qḋ grece dr̄ ſymptho
ma: hoc ē calamitas latine: cōtra ēt eſt qñ ꝓfectio eſt: lu
Ptole. ꝯdictio. neqꝫ per angulos peragratio: euētus ipſe omnino portē/
ditur: tunc hec igitur nō repugnāt. Rurſum videnť enū
ciata ptolemei repugnare: ⁊ inter ſe: ⁊ ad dicta nr̄a. Ingt
eniꝫ enūciato. xxxiiij. Dñator ſeu hoſpitator iterlunij: ſi
cardinalis fuerit: quecūqꝫ illo menſe futura ſint ſignifi/
cat. Eſt aūt hoſpitator iterlunij q in loco iterlunij hꝫ do/
miciliū: dñator aūt q in eo hꝫ plures iuriſditiones: ꝙ igi
tur horū fuerit in cardine iuxta illius nām portēdit mē/
ſe illo qualitates aeris. Enūciato v̄o. lxij. iquit. Cū minu
tū cōiūctionis principiū facies. potes de mutatiōe aeris
in mēſe illo iudicare: erit. n. iudicium iuxta dñatorē an/
gulis cuiuſqꝫ figure: vincit. n. hic aeris nām: aſſumēs eti
am in his p̄ñtis temporis qualitatem. per dominatoreꝫ
anguli: intelligit dñatorē horoſcopātis partis: cuiuſqꝫ fi
gure. ſ. ꝯiūctionis: oppōnis: ⁊ vtriuſqꝫ quadrāguli. domi
Sol. nator. n. aſcñtis in harꝫ ſingula aſſumit aeris qualitatē.
Ecce q̄uo hec duo repugnāt ⁊ inter ſe: ⁊ his que diximꝰ.
Nos aūt dicimus ēt hec intelligēda in ſupplemēto. Nā
qñ dominator interlunij ſit cardinalis: oīno aereꝫ rapit
ad ſui q̄litatē ꝓ illo menſe: vbi vero nō fuerit cardinalis:
pōt vtrūqꝫ obſeruare: p̄ſuppoſito ſemꝑ dominatore iter/
lunij. Nec hec repugnāt inter ſe: nec noſtris dictis. Et de
tēpore hec ſatis. Enunrum. XXVI.

Pereprecciū eſt ſcire generalē cām
eſſe pollentiorem. Succedentes ve
ro preſignificatarū effectionum ſūt
inſtrumentarie cauſe: erūt autē om/
nino euentus quādo dominatrices generaliū
cū dominatricibus particularium miſcentur.

De ꝯuenientia ⁊ differētia ſignificatoꝝ Cōtingit iterdū dñatorē gnālis coniūctionis portēde/
re vnū. dñatorē v̄o ꝑticularis dare aliud: iccirco emergit
dubiū: qd predicēdū ſit: iuxta cuiuſue idiotropiā pronū/
ciādū. Propter q̄ ptole. duo videtur precipere: ꝙ ceteris
paribꝰ ꝑꝑ ꝯſtellificatiōis gnālitatē debemus dicere cū
idiotropia gnālis dñatoris. Nā gnāles cōiūctiones ſunt
cauſe prime effectrices: relique que ſequātur per angulo
rū peragrationē ſūt vti iſtrumētarie: ſupponētes effectio
nē p̄maꝝ: vbi aūt ſint ꝯrie ſignificatōis: ſi dñator gnālis
miſceť dñatori ꝑticulari ꝑ rōnē aliquā quā diximus mi

xtionis: ꝓ idiotropia ꝑticularis ē iudicādū. potiſſimū ſi
i mixtura ſit ſuꝑior: vt diximꝰ. Sꝫ vbi ſūt ꝯrie ſignifica/
tionis: neqꝫ ſint admixti: vtrū ſemꝑ iuxta idiotropiā ge/
neralioris ſit iudicādum: Ptole. nō ait: niſi qñ ſūt cetera
paria: tūc. n. iuxta nām gnālioris ē ꝓnūciādū. Punicus
Expoſitio punici. iterpres ait. ꝑticularis nām eē iterdū p̄ponēdā: p̄ qñ ꝑti/
cularis ſit pollētior in themate: vt vel i cardine: vel ꝓpa
i ſiľitudine ſiue ꝯditione ꝓpria: vel i domo: ⁊ i ceteris id
genus: ꝯ v̄o gnālis ſit deſtitutior magiſqꝫ deiectus: tunc
eni iuxta nām ꝑticularis ē ꝓnūciādū. Scḋo qñ ꝑticula/
ris dñator ꝯuenit cū ꝯditione tpis āni magis ēt loci: tūc
eni iuxta eiꝰ nāꝫ ē ꝓnūciandū. Sꝫ ſit dñator ebdomada
rie ꝯſtellificatiōis: ꝯriꝰ dñatori mēſtrue: ſibiqꝫ admixtꝰ
ſit ſingnificator trieſtris: nō āt meſtruꝰ: qd agēdū: dicerē
iuxta nāꝫ ebdomadarij eē ꝓnūciādū: qñ qdē cū fortiori
admiſceať. Sūt aūt caſus fere iñueri ꝯtigētes: q̊s ptole.
remittit nobis ꝯſiderātibꝰ: vt ēt i medica arte offerūť ca
ſus: q̊s nullus ſcribit: eapꝑ ptole. ingt enun10 p̊. opꝫqꝫ tra
ctātē hec reꝝ ꝯiectura vti. Soli. n. numie afflati p̄dicūt
ꝑticularia. Curioſus. n. ⁊ obſeruās mathematicus gnāti
q̄tū pōt p̄dicere dꝫ: qñ qdē ꝑticularia ſint infinita ac ab
arte reiciēda. hec de q̄litatibꝰ aeris ꝑ obſeruatiōes cele
ſtes: ꝯñs eſt: vt ꝑ ſtellas corruptiuas in his adiuuemur:
vt ptolemeus precipit. Enunrum. XXVII.

Signa q̄ circa ſoleꝫ: lunāue: ceteraſqꝫ
ſtellas coapparēt ad ꝑticulariū quali
tatū cognationē cōferre ſolēt que q/
dem ſoli orienti coapparent ad diur/
naliū qualitatū notitiā conferūt: que vero ipſi
occidenti conſpiciuntur ad nocturnalium.
A ſtellis corruptiuis. Erat cognitio q̄litatis aerie i trimeſtre tpe: in mēſe: eb
domada: ⁊ quadriduario a ſemiq̄driduario die: ac hora.
Incipit nūc a die: qḋ p̄ vulgaribꝰ offertur: ⁊ vult eē obſer
uādū ſolē in ortu ꝯſtitutū: qñ qdē ortus ſit p̄nm diei: ē aūt
p̄nm vniuſcuiuſqꝫ rei p̄m aīaduertēdū: naꝫ ab ipſo cetera
ſequūtur. Seruiet aūt hec obſeruatio ꝓ cognitiōe q̄lita/
tū q̄ die ꝯtingūt. Pro q̄litatibꝰ v̄o nocturnis iubet obſer
uare ſolē i occaſu collocatū: naꝫ tūc ē noctis p̄nm. Que āt
coapparere ſolēt: ſūt nubes: coruſcationes: colores: ⁊ id
genus: hec. n. e ſole ipſo gnātiꝫ ꝯtingūt: a dñatore diei ꝑ/
ticulatim qbꝰ coapparētibꝰ dep̄heſis: oecodeſpotiā dia/
rij dñatoris colligemꝰ: q̊ fit vt pro nā eius iudicabimꝰ.
Enunrum. XXVIII.

PRo qualitatibus vero pluribus tēpo
ribus perduraturis: obſeruabimꝰ ho
ras cōfigurationum luminariū: quan
do quidem configuratio prima habe
at vires vſqꝫ quo luna cum ſole permutaue/
rit ſe ad aliam.
Hora ꝯfiguratiōis trimeſtris ē ante igreſſum ſolis in
Pro tpe multo. aliqḋ q̄tuor p̄ncipioꝝ: vtpote ꝯiūctiōis vel oppōnis. Ho
ra v̄o ꝯfiguratiōis mēſis ē: qñ ē ꝯiūctio vel oppō q̄ ē ca/
put mēſis. Mutat aūt luna ꝯfigurationē: q̊tiēs venerit
ad angulū aliquē figure ſexdiāgule: in q̄ qdē ꝯſtituta hꝫ
nouā ꝯfigurationē cū ſole. Pro q̄litatibꝰ igiť vēturis ge
neratim i trimeſtre: obſeruāda ſūt coapparētia hora tri/
meſtris ꝯfiguratiōis. pro q̄litatibꝰ gnātim vēturis i mē
ſe obſeruāda ſūt q̄ coapparēt hora meſtrue ꝯiūctiōis vľ
oppōnis: ⁊ ita i ceteris faciēdū. Cuius rō ē: qꝛ vires p̄me
ꝯfiguratiōis vigēt vſqꝫ ad tp̄s ſcḋe. In prīa nāqꝫ ꝯfigu/
ratiōe vis quedā ligať: que nō ſoluiť: niſi ꝑ aduētum al/
teriꝰ. quo fit: vt per huiuſmodi coapparētia ſignificemꝰ

qualitates portendi vſqꝫ ad configurationis ſecūde aduentum. Sed dices. cur vis hec ligata i eclypſibus vſqꝫ ad ſcđam eclypſim non perdurat: tum diximus ꝙ hec ligatio fit pp peragrationē: illa pp luminis ſurreptionē. Quare tādiu pdurabit ſignificatio in peragratione: quā diu ſuccedet noua peragratio. In ſurreptione autē lucis nō eſt ita: ſed taꝫ diu durabit: quā diu ſurreptio perſiſtet: durat aūt ſurreptio lucis in ſole pro tot horis: tot annis: in luna tot mēſibus: propter cauſas traditas: ⁊ qm̄ configurationes trium ſuperiorum propter peragrationem hn̄t vires: iccirco ſignificationem cōfigurationum illorum perdurabunt: quouſqꝫ alie ſuccedent configurationes: vel inter ſe: vel cū alijs: vel cū luminaribꝰ: cuius cōtrariū albumaſar opinatur: ⁊ nos deinde dicemus. Sūt igitur coapparētia: tūc tēpore obſeruāda: qm̄ quidem ex his habetur predominatoris cognitio: iuxta cuiꝰ naturā erit pronūciandū. ❡ Enuntum. XXIX.

De pduratione ſignificationuꝫ. In tribꝰ ſuꝑioribꝰ.

Sol itaqꝫ exoriens vel occidens rutilus: limpiduſqꝫ: nulliſqꝫ opertus nubibus ſereni temporis nūcius exiſtit. Ubi vero area verſicolore: aut rubra operitur: aut radij quos diffundit: vel q ipſum circuunt: rubri: aut nubes quas ſoles dicunt: in certa ſolis parte conſtiterint: rubroqꝫ colore conſpicue: eiuſqꝫ radij oblongi exiſtentes ab area ſe diffundant: exceſſiuos vētos nūciat: ea. vꝫ. e celi poſitura: i q̄ hec ſpectātˀ ſigna.

De ſignis e ſole. Higinus. Colūella. Democriti pnoſticon.

❡ Sunt (vt diximus) phi: qui per fixas tm̄ futuras qualitates deprehendebāt: vt Higinus columella: ⁊ alij plures: alij per corruptiuas ſtellas animalia: ac cetera que hic inferius ſpectantur. Ut democritus qui primus itellexit oſtenditqꝫ cū terris celi ſocietatem: quē ferūt ſpernētibus hāc curā eius opulētiſſimis ciuibꝰ prouiſa olei caritate ex futuro vergiliaruꝫ ortu qua diximus ratione magna vtilitate: tūc pp ſpem coemiſſe in toto tractu oē oleū mirātibus: qui paupertatem ⁊ quietem doctrinam ei ſciebant in primis cordi eſſe. Atqꝫ vt apparuit cauſa ⁊ ingens diuitiarū curſus reſtituiſſe mercedē anxie ⁊ auide dominorū penitentie contētus ita probaſſe ſibi (cuꝫ vellet) in facili fore. Hec eadē refert Ariſt. primo politice de thalete. hoc ⁊ ſeſtius e romanis ſapientie ſectatoribus athenis fecit eadē ratione. Tradunt ēt eundem democritū metente fratre eius demaſo ardentiſſimo eſtu oraſſe: vt relique ſegeti parceret raperetqꝫ defecta ſub tectum. paucis mox horis ſeuo himbre vaticinatiōe approbata. democritus itaqꝫ celeſtia cū terrenis ſignis ita miſcuit. Ariſt. aūt vltra hec obſeruauit ſolem: ⁊ lunā: ceteraſqꝫ erraticas omittens: vnde in libro de ſignis temporꝫ: ſigna: que hic ptolemeus recolligit: ipſe proſecutus eſt diligēter. Ptolemeus aūt luminaria fixas erraticaſqꝫ obſeruās non pretermiſit corruptiua ſigna. Sol vbi rutilus exoritur nulliſqꝫ nubibus opertus eſt nuncius ſerenitatis. Nā ortus hic quo quidem ad ſtellas: iouiam oecodeſpotiam eo die nunciat. Quo vo ad terrena exhalationum euaporationumqꝫ reſultationem: quibus venti aut pluuie fieri aſſolēt. Plinius vero inquit purus oriens atqꝫ nō feruēs ſerenū diem nunciat. Ubi. n. feruens fuerit craſciuſculos vapores in aere cōtineri ſignificat: quibus ēt venti fiūt. Mercuriales oecodeſpotiam inuunt circa ſolem halones: qui latine aree dicuntur: quando verſicolores ſunt. Martiam vero prefecturam ſignificant rubedo halonū: aut radiorū rubedo: radiorum lōgitudo: quotiēs itaqꝫ altera harum oecodeſpotiarum in die fuerit. exceſſiuos ventos nūciat: qm̄ quidē mercuriꝰ ⁊ mars ventos exuſcitent noxios: ac exceſſiuos: hec quo ad celeſtia: quo vo ad terrena: hec rubedo exhalationuꝫ calidarū nota eſt. E quibus vēti ingenerantur: vt tradit Ariſto. ait tn̄ ea e celi parte vētos flare: in qua hec ſigna ſpectātur. Ariſt. autem ita ventū predicit ex ſolis ortu i die. occaſu in nocte: oriēs ſol calidus ⁊ non ſintillans vētoſum eſt ſignum. Plinius. xviij. libro capite circa ſoleꝫ plura obſeruat: que lege ſi placēt. Simili ratiōe fieri pt in qualitatibus: que generatim contingūt pluribus temporibus: quotiens obſeruātur ortus ⁊ occaſus ſolis tempore coniugationum temporum.

Secđm democritū. Quid ar. Quid ptolemeus. Quid plinius. Quid de vēto ar. Plinius.

❡ Enuntum. XXX.

Ubi autem niger ipſe exoritur vel viridis: aut obnubiloſus occidit: aut circa ipſum vna vel due aree conſtiterint: aut ſecum nebulatiōes: que ſoles nūcupantur habuerit: fundatqꝫ radios virides vel nigros: eo die hiemat.

❡ Quo quidem ad terrena he ſolis apparitiones e nubibus roridis: humidiſqꝫ emergūt: quando quidem nigredo vel viriditas nubiuꝫ ex humore ingeneretur: quo vero ad celeſtia: hec ſaturnuꝫ eo die pdominari tēpori portendūt: qui auctor eſt hiemis: ac pluuie Ariſto. autem libro de ſignis tēporum: ſol vbi concauus exoritur: vētos aut pluuias predicit: ⁊ ſi diebus pluribꝰ calidus exoriatur: vrediēs ac diuturnos ventos nunciat. Or ſi radij hi quidē verſus boreā: alij aūt verſus auſtrum diffunduntur: medio vero exiſtente in directo: aquā ac ventū portēdit: deinde generatim ſubſcribit: ſūt aūt ſigna in ſole ac luna: nigra quidem aque: rubra aūt venti: qm̄ quideꝫ vt ſcis rubedo exhalationes: nigredo vaporationes portēdant. Plinius. xviij. libro multa adijcit: que omittimꝰ. Hec de ſole. ❡ Enuntum. XXXI.

Ariſto. Plinius.

Obſeruare etiam conuenit coapparentia lune ipſa ea hora: qua angulos figure ſexdilatere ingreditur.

De luna.

❡ Ptole. octilaterā figurā obſuat: q̄tiens enī luna e ſole diſtat ptibꝰ. xlv. ſemiq̄drāgula eſt. quotiēs. xc. quadrāgula: ⁊ ceteris id genus. Ego vo particularius coapparentia lune: quotiēs ipſa per angulos ſexdilatere figure peragrauerit: obſeruo. Nam per coapparentia hec poteſt mathematicꝰ curioſius de qualitatibus predicere. ❡ Enuntum. XXXII.

Ubi igitur luna ſubtilis ſplendenſqꝫ que exorta puro nitore nullaqꝫ operta area fulſerit: ſerenat. Or ſi ſubtilis rubicunda: q̄dqꝫ non illuminatur rutilet: videatqꝫ ferme moueri: ventos ea. vꝫ. e parte ſuſcitat: ad quam extra zodiacum vagatur. Ubi. quoqꝫ vel nigra vel viridis ſpectatur hiemat.

❡ Quo quidem ad terrena ꝙ ipſa ſpectetur limpida ex exhalationum euaporationūqꝫ eſt reſolutiōe: aſtipulaturqꝫ hec apparitio iouie oecodeſpotie ꝙ vero ſubtilis rubicunda e parte terrene nature propter exhalatiōes ſpectatur. martiamqꝫ oecodeſpotiam. Or vero pars nō illuſtrata a ſole rutilet quaſi in motu conſiſtēs: ex ſiccis exhalationibus emergit: martieqꝫ oecodeſpotie viribꝰ. Or nigra videatˀ vel viridis: e parte qdē terre ob humoris plenitudinē eſt rorēqꝫ nubiū: e parte celi ꝑpter ſaturni oecodeſpotiā. ❡ Enuntum. XXXIII.

Orbes quoqꝫ qui eā cingunt aniaduertēdi ſūt: vbi nāqꝫ vnus eſt ac rutilus paulatimqꝫ euaneſcēs. ſerenat gemini vel tres vel plures vbi ſint. hyemant. Or ſi diſtracti quaſi ſplendeant. per exceſſiuos ventos hyemant.

De halōe.

❡ Orbes hi qui grece halones nūcupanˀ: a nonnullis corone aree ꝓprie dicunˀ: e vaporationibꝰ in aereꝫ e terra aſſurgētibus ꝯtingūt: in qbus lumē diffuſum varias format appitiōes. Quotiēs igiˀ vnus ac rutilus: paulatimqꝫ euaneſcēs eā cinxerit ſerenat: e pte qdē terre ꝙ vapores pauci ſunt: cōtinuoqꝫ ad reſolutionē tēdētes: e parte vo celi: ꝙ oecodeſpotiā iouis ſignificāt: qui nitoris ac ſerenitatis cā poniˀ. Ubi aūt gemini vel tres eā cinxerit hyemāt: e parte qdē corruptiue cāe ꝙ ex vaporibus pluribus ingnāˀ: qui reſolutōi iepti ſunt: e parte celi vo ꝙ ſaturniā ſequunˀ oecodeſpotiā. Or ſi diſtracti quaſi ſplēdeant. hyemant: ⁊ qdē per exceſſiuos vētos: e parte qdē corruptiue cauſe: qꝛ hec diſtractio ſiue motio ꝓpter motum exalationū eſt: e pte celi ꝙ mercurij oecodeſpotiaꝫ ſectaˀ. Uarro ijs orbibꝰ valde adheſit. vt Pliniꝰ refert. Ariſtoteles vo in lib. de ſignis: ita inqt. halones circa lunam vētoſe magis ſunt: qꝫ circa ſolē. ſignificant aūt ventum diuiſe circa vtrūqꝫ. vnūqꝫ aūt diuidunˀ. inde ventus. in nubibus. vndecūqꝫ exoriūtur hinc ventus.

Uarro. Ariſtote.

❡ Enuntum. XXXIIII.

Ubi orbes hi nigri ac denſi ſpectētur: hyemāt p hymbrē. vbi virides interrupti. per ventiniuiuꝫ hyemant. tantoqꝫ magis ac magis quanto plures ac plures ipſi fuerint.

❡ E pte corruptiue cāe hec diſpō vapores multos. plurimaqꝫ hūectatōe ꝯtētos nūciāt: e pte celi vo: ꝙ ſaturniaꝫ ſeqˀ oecodeſpotiā. ❡ Enuntum. XXXV.

Orbes quoqꝫ qui. tum erraticas. tum fixas ſtellas cingunt. qualitates eorꝫ planetarū portendūt: quibus ſuis coloribus perſimiles fuerint.

De ceteris.

❡ Non aliter alones ſiue orbes: ſiue corone: ſiue aree circa erraticas ſtellas: nec nō circa fixas viſu notabiles cōgreganˀ: qꝫ circa ſolē ⁊ lunā: qm̄ qdē ij orbes e parte māe vapores ſint: e pte forme lumis reflexiones: e pte agētis ſint ꝓpter oecodeſpotias planetarꝫ. Iccirco e colore eorū māṁ ⁊ agētē pōt matheᶜꝰ deprehēdere: ⁊ ita q̄litates quas portēdūt cognoſcēt. Nā vbi rubri martie ſūt oecodeſpotie: vbi nigri vel virides. ſaturnie. vbi vſicolores. mercuriales: vbi limpidi ꝯtinuo expoſiti reſolōni venerie vel iouie. ❡ Enuntum: XXXVI.

Animaduertende quoqꝫ ſunt he fixe. que viſu notabiles ſunt. vti vergilie. ſuccule. cetereqꝫ id genus: nec pretereunde ſunt: que ſimul colligate. plurime ſpectanˀ. harūqꝫ ⁊ colores. ⁊ magnitudines obſeruandi. vbi nāqꝫ ſplēdidiores ⁊ maiores videntur. ea e parte mūdi ventos ſuſcitāt. ad quam ipſe vergunt.

De fixis.

❡ Iubet Ptholomeꝰ obſeruare ſtellarꝫ fixarꝫ duas ſpēs: q̄dā. n. ſunt viſu notabiles. vt pliades. hyades ceterēqꝫ. q̄s diximus. alie vo ſunt magnitudine ⁊ luce pue: de his diximꝰ i p° libꝰ de p̄mis inqt. vbi ſplēdidiores ac maiores ſpectenˀ vētos ſuſcitāt: ea. vꝫ. e regiōe ad quā ipſe vgūt. Nā ſi ſeptētriōales ſint inde ventū cōmouēt. ſi meridionales: ēt inde ventū mouēt. Splēdor qdē ineſt pp exhalatiōes igneas. Magnitudo vo ob medij craſſitiē. vt pſpectiui ꝓbāt. ❡ Enuntum. XXXVII.

Collecte autem veluti aſelli ac preſepe: ⁊ cetere id genus: ſi in ſereno tempore vix apparuerint: vel ſpiſſe ſpectentur nimis hiemant. Cōtra auteꝫ vbi maiuſcule rutileqꝫ fulſerint: exceſſiuos vētos ſuſcitant.

De alijs. De cōetꝭ qd Ariſt.

❡ Oni grece latine aſini vel aſelli: he ſtelle ſūt q̄ ad ipſuꝫ p̄ſepe ꝯſtituūtur. ſunt autem he in cancro: vt Ariſto. ait. Solēt aūt he vix apparere: vel ſpiſſe videri ſolent ob vaporationū plenitudinem. Maiores aūt ⁊ lucidiores pp exhalationes: vt diximus. quare ille himbres: he vētos nunciāt. ſignum iſtud Ariſt. ēt obſeruauit. que e crinitis ſtellis: ac traiectionibus colligūtur: ſigna in proximo libro diximus. Ariſto. tn̄ de cometis ita ſcribit in libro de ſignis tēporuꝫ. Quos aūt cometes egyptij dicūt nō ſolū vētos qm̄ apparēt nunciāt: ſꝫ frigora ac gelicidia. Quod quidē eſſe pōt pro tanto: qꝛ ipſe vel ſaturni vel mercurij oecodeſpotiam ſequūtur. Nā lꝫ exhalationes ſint: agentis potius portendent qualitates.

❡ Enuntum. XXXVIII.

Nubes ſi vt vellera lane ſpgētur: multe ab oriente: aquam in triduum preſagiēt. Arquus vero: qui quideꝫ ſereno tempore apparēt: aquaꝫ nūciant: qui vero tempore hyemali ſerenitatem.

De nubibus. De arquu. Sig̃ terre motus. Anaxiuus. Pherecides.

❡ Nubes ille velleribus pſimiles quantum quidem ad corruptiuas cauſas: e vaporibus interdū veris aquoſis proficiſcūtur: quātuꝫ aūt ad celeſtem veneriaꝫ ſequūtur oecodeſpotiaꝫ. Rurſum arquus tēpore ſereno apparēs tēpus alterari ad humorē portēdit: qm̄ quidē ipſe ex vaporibus emergat. Tēpore vo pluuiatili apparēs ſerenitatē: nā ēt ex exhalationibus ingeneratur: ⁊ inde temporis ad vredines ꝓficiſci nūciat. Hec ſūt que e ptolemeo hinc inde inciſi: ex eo qdem māṁ aſſumēs: e nobis ipſis formā. Innumere ſunt aeris terreqꝫ mutationes: interdum. n. corone in aere vidētur: interdū ſolis: interdū lune: clypei ardentes: diſcurſus ſtellarꝫ: hymbres: lapides: tonitrua: fulgura: vēti: grandines: niues: pruine: nebule: rores: terremotus: terre hiatus: ⁊ alia multa: que Ariſto. enumerauit in meteoris: vt nos lib. 2°. diximus. Pliniꝰ autē in ſcđo hyſtorie: ſigna horū ſpeciatim ptolemeus e corruptiuis cauſis non docuit: qm̄ quidem particularia p̄dicere nō iubet. Uerum nos ſigna futuri terremotus ab Ariſtotile accepta adijciemus. Eſt ⁊ in celo ſignū preceditqꝫ motu futuro: aut interdiu: aut paulo poſt occaſū ſereno ceu tenuis linee nubis in lōgū porrecte ſpacium: eſt ⁊ in puteis turbidior aqua: nec ſine odoris tedio. Ex illa nubecula ferunt Anaximādrū mileſium lacedemonijs predixiſſe: vt vrbem ac tecta cuſtodirēt: Inſtare enī motū terre: ⁊ cum vrbs toto eorꝫ corruit. Et taygeti mōtis magna ps ad formā puppis eminēs abrupta clade inſuper eaꝫ ruina preſſit. Per ſignū vero ab aqua: perhibeˀ ⁊ pherecidis pythagore doctoris alia ꝯiectatio: ſꝫ ⁊

ſlla diuina. hauſtu aque e puteo preſenſiſſe ac predixiſ/
ſe ibi terremotũ. Hec de aeris qualitatibꝰ tradidiſſe ſa/
tis ſit. Ceteꝝ vnuꝫ remanet ꝙ ptolemeus ꝑ eclypſes do/
An ꝑ ꝯiũctiões calimitates oĩs g̃nis poſſint ꝑdici.
cuit deprehendere euẽtus nõ tm̃ in genere aeriarũ qua/
litatũ: ſed in ceteris q̃ ad hoies ſpectant: vt quo ad bona
fortune: aĩ: ac bona nãe. Hic võ per mediocres ſynodos
tm̃ genꝰ verſari in aerys q̃litatibꝰ ſcribit. Qua e re mihi
nõ ꝑua icreuit ambiguitas: vtrum. vꝫ. ꝑ eiuſmodi medi/
as ſolis ⁊ lune ꝯfigurationes in ceteris oĩbus generibus
recipiant̃ euentus: que genera dixit in eclyſibus. Mihi
Põ auctoris.
aũt omiſſis hinc inde argumẽtis: vr̃ genus i his medys
deprehẽſuꝫ eẽ recipiẽdũ oĩbus in his: in quibus genus ꝑ
eclypſes ſignificatũ recipi põt: qñ q̃dẽ primo ille maio/
res. he minores ꝓhibent̃. Ille ꝑmarie. he iminutorie vl̃
incretorie ſint illaꝝ ſig̃tionũ. q̃s vl̃es ſig̃bãt. Scđo vbi
in his mars ſit qualitatis ſig̃tor: ꝙ oecodeſpotes ſit the/
matis: aeris eſtũ nimiũ futuꝝ portẽdet: exuretq̃ potius
q̃ꝫ calefaciet: quo fit vt ſiccitas multa ſequat̃: atq̃ aqua/
rũ inopia. Indeq̃ infecũditas: corũq̃ que ad victuꝫ ne/
ceſſaria ſunt: caritas atq̃ egeſtas. Ad hec aſpiratiões ipe
halituſq̃ e terra educti: aerẽ ita iſiciẽt. vt ventoꝝ flatus
ſint vel maxĩe validi ſũmũq̃ in modũ eſtuoſi: exq̃ eo pe
ſtilentes: ac tabifici: plurima quoq̃ tonitrua fulminũq̃
reiectiões vehemẽtes ⁊ crebre corruſcatiões: ⁊ fulgura
cũ maxio horrore: nimbiq̃ cũ ꝑmis ꝓcelloſi ⁊ noxy. hec
ex ſui ydiotropia in aere portendit. E q̃bus quoq̃ maria
ꝑter ſolitũ exagitabunt̃: crebrioraq̃ ꝯtingẽt naufragia.
tũ a fluctibꝰ. tũ a fulminibꝰ. vniuerſiꝫ aũt flumĩa erunt
areſcentiora: fonteſq̃ ꝑmulti prorſus ab hũore deſtituẽ
tur: deniq̃ aquarũ futura eſt. tũ inopia. tũ inſalubritas:
q̃ppe que nimio ab eſtu corrũpent̃. Quo fit vt plurima
inde incõmoda mortalibꝰ ꝓuẽtura ſint: ꝓpter vredies
ſiccitates ventorũq̃ afflatus noxios: ac nõ ſolũ in villa/
ticis atqꝫ agreſtibꝰ rebꝰ. veꝝ domeſticis atqꝫ vrbãis in
tectis: nec colligẽdis mõ frugibꝰ. veꝝ ẽt ipſis in horreis:
vbi repoſite fuerit: ꝓpter tabẽ ac putredinẽ maleficaꝝ
qꝫ beſtiolaꝝ ꝓcreationẽ: q̃ de putrefactiõe ſequet̃: atqꝫ
hec mala nõ ſolũ ſtabula inficiẽt ſtabulariaqꝫ iumẽta: ſꝫ
armẽtaria ac minores greges: ꝑꝑ inopiam paſtus: ſitim:
eſtum: aeris atqꝫ aquarũ occulta vitia. Ampliꝰ ꝙ ſtella
martis nimiũ incandeſcat: bilẽqꝫ excitet: impetuſqꝫ eiꝰ
in potẽtiores atqꝫ ĩdomitos: rixas exuſcitat: ꝯtẽtiões: ꝑ/
lia: tumultus: ſeditiones. tũ ciuiles. tũ bellicas ac milita
res: diſcordias: ducũqꝫ atqꝫ imaꝑantiũ iras: aniorũqꝫ in
tẽꝑatiſſimos motus: e q̃bꝰ ꝓficiſcunt̃ violẽtie: rapine: op
probria: ꝯtumelie: cedes: furta: direptiões vrbiũ: agroꝝ
vaſtitates: ⁊ cetera que in ydiotropia martis diximus.
Qua e re ꝯſtat planetas nõ poſſe aeris ſtatũ ꝑmutare ad
ſui ipſoruꝫ q̃litates: niſi hoies ꝑmutent ⁊ quo ad animi.
corporis. ⁊ fortune bona: q̃n etiaꝫ ⁊ maria. terre fructus.
armẽta. greges. ceteraqꝫ id genus ꝑmutẽt: qñ q̃dẽ aeriꝰ
ſtatus (vt viſuꝫ eſt) ſit cã ꝑmutationũ in ceteris alys ge
neribꝰ. Sil̃i rõne vbi oecodeſpotes bñficus ſit: cũ aeris
ſtatũ ad bñficas ꝑmutet q̃litates: etiã cuncta gnã ex ys
ad bñficũ ſtatuꝫ ꝓducet: ⁊ ita ſi Ptholomeus ꝑ has me
dias ſolis ⁊ lũe ꝯfiguratões aeris ſtatũ docuit colligere:
ꝓculdubio cetera facile mathecꝰ ꝯiectabit. tuꝫ ꝑ ea que
hic abſoluit. tũ per ea oĩa que in eclypſibus dixit. vñ col
ligẽdo hec ⁊ illa hẽmus e Ptholomeo ſufficiẽter artem
ꝑdicẽdi tã ꝑ maxias ſolis luneqꝫ ſynodos vel oppõnes:
q̃ꝫ ꝑ medias: minimaſqꝫ. Et de medys minimiſqꝫ ſolis
luneqꝫ ꝯfiguratiõibꝰ nobis dixiſſe ſat ſit. Ceteꝝ ad ꝯiũ/
ctiões ceteroꝝ planetaꝝ reuertamur: qñ q̃dẽ vires haꝝ
ſint vltime: verũ qꝛ Ptbole. ĩ lib. apothele. pauca de his
ꝓdidit: ⁊ minora ĩ lib. c. enuntor. Hac ĩ re erit nobis labo
rioſum veritatẽ ingrere. rẽ. n. hãc tã arduã Ptholomeꝰ
ꝑtermiſit: fortaſſe ꝙ in alys libris: quos nõ vidimꝰ ſcri/
pſit. Ea tñ q̃ nos ex eiꝰ vbis hĩc ĩde collegimꝰ adyciemꝰ.

¶ Eiuſdẽ Auguſtini Niphi de calamitatũ noſtrarũ cau
ſis. liber q̃rtus. ¶ Enuntum I.

NE pretermittas. c. xix. coniũctio/
nes. In his enim poſita eſt cogni
tio eorum que fiunt in mundo: ⁊
generationis ⁊ corruptionis.

¶ Exceptis ſolis ⁊ lune ꝯiunctionibꝰ. ce
Quot cõiũctiones
teroꝝ planetaꝝ. c. ⁊. xix. ſũt ꝯiũctiões: vt
enunto. 50. libri. c. enunciatoꝝ hẽtur. haꝝ ꝯiũctões triuꝫ
ſuꝑioꝝ ſũt ꝑme q̃ diuidunt̃ in maximas: minimas: ⁊ me/
dias: vt iuniores dicũt. Veꝝ anteq̃ꝫ õ his q̃d ſentiat pto
lemeus dicamꝰ: ꝑ q̃te ſint haꝝ viriũ adyciemus. Albu.
Põ albumaſar ⁊ aliorum
itaqꝫ ⁊ eiꝰ ſectatores ꝑcipui Petrus aliacenſis: ⁊ punici
oẽs vires ꝑmarias tribuũt ꝯiũctionibꝰ triũ ſuꝑiorũ: ⁊ ita
mutatiões dogmatũ ſiue ſectaꝝ: regnoꝝ: climatũ: ⁊ oĩuꝫ
q̃ ĩ mũdo ħ ꝯtingũt: his tanq̃ꝫ pollẽtioribus dedicãt. Sy
nodis aũt luminarium: ſiue eclypticis: ſiue medys: ſiue
minimis vires iferiores: ac ĩfirmas aſcribũt. veꝝ coniũ
Minima
ctionũ haꝝ iſte ẽ ordo. Minima haꝝ ẽ q̃ ꝯiũgũtur ſatur
nus ⁊ iuppiter ſingulis. xx. annis ſemel. Qui cũ duodeci
es ꝯiũgũtur vnoq̃ꝫ in ſigno. cc. xl. anno ꝯcurrũt ĩ alio tri/
gono: ꝗ q̃ꝫ q̃tuor in trigonis cũ coiuerint. d. cccc. lx. anno
ĩ caput arietis ad ꝯcurrẽdũ redeũt. Eſt igit̃ minima ſin/
gulis. xx. q̃bus duodecies ductis: fit ſcđa in. cc. xl. quibus
q̃ter ductis: fit ſũma. d. cccc. lx. anno ĩ capite arietis. Pri
ma igit̃ ẽ ſingulis. xx. annis. ſcđa ſingulis. cc. xl. tertia in/
ter has poſita ẽ ſaturni ⁊ martis ĩ cãcro ſingulis. xxx. an/
nis. vltima maxia ẽ ſaturni ⁊ iouis ĩ capite arietis ſingu
lis. d. cccc. lx. annis ꝑ has oẽs maximas mũdi mutatio/
Signum omnium.
nes euenire autumãt. Signũ aũt afferũt poſteriores: nã
adã ſexto die factꝰ ẽ trãſactis annis ꝯiũctionis q̃ fuit in
ariete q̃s ꝑceſſiſſe fingũt añ eiꝰ creationẽ. cc. xlv. q̃ re ipe
ꝓcreatus ẽ ſcđã ꝑmutatiõe ꝯiũctionis ſaturni ⁊ iouis ad
2um trigonũ. q̃. vꝫ. fit ĩ tauro. Adã igit̃ in triplicitate terre
creat̃. Scđo diluuiũ factũ ẽ ſub ꝯiũctiõe ſaturni ⁊ iouis
ĩ ꝑmis ꝑtibus cãcri. Hec. n. ꝑceſſit ipꝫ. cc. lxxxvij. annis.
Anno ſcđo a diluuio. cc. lxxxix. a ꝯiũctione q̃ ꝑceſſit ĩ can
cro ſem noe ꝑmus genitꝰ genuit arfaxat. Chriſtus vt di/
cũt deꝰ ⁊ hõ ſũmus põtifex ex maria v̓gine natus ãno im
ꝑy octauiani. xxxix. trãſactis de ꝯiũctione facta ĩ arie/
te annis ſex: itaqꝫ ſubſecuta coniũctione ĩ ſagittario xp̃s
erat ãnoꝝ. xiiy. Et qꝛ lõgum ẽ oĩa q̃ dicũt narrare: ſat ſit
hec maxia ſubeſſe celo accepiſſe ab eis. Qua e re thema
edũt ad creationẽ mũdi: vbi cãcrũ horoſcopare ferunt.
In ꝯiũctione ſaturni ⁊ iouis q̃ diluuiũ portẽdebat dicũt
arietẽ horoſcopare. In genitura xp̃i petrus ĩ vno lib. dic̃
octauũ v̓ginis gradũ: in altero 2um libre. Qꝛ vero ꝯiũctio
nes he maximas hẽant vires: argo mouẽtur: ꝙ hi plane/
te tardiores ſunt: ſcđo ꝙ loco ſũt eminẽtiores. Quia enĩ
ſunt grauiores: videtur q̃ſi ĩ ſolio maieſtateqꝫ ſedere: ce
teri võ fluere ac defluere tãq̃ꝫ leuiores: ac ſubminiſtri. re
ſidẽt. n. reges ĩ curriculis: ſolyſqꝫ. miniſtri võ ⁊ duces ſe
motitãt: tanq̃ꝫ ſubditi: ac ſubſeruiẽtes. Scđo e loci emi
nẽtia: nã ſuꝑiores loco ſũt ẽt viribꝰ ſuꝑiores auctore aue
Omnibus omnia tribuant.
roe. xy. metace. cũ igit̃ ipſi loco ſuꝑemineãt: ⁊ viribꝰ cete
ros exuperabũt. Qua e re dogmata: ſectas: religiones: re
gna: diluuia. portẽta: ⁊ oĩa miracula his tribuũt: ceteris
aũt res leues: faciles: ac quottidianas aſcribũt: qꝛ leues
Qꝛ non religioni.
⁊ quottidiario mouent̃ motu: ſũtqꝫ nobis ꝓximi. Dicũt
ſcđo hec religiõi nr̃e nõ ꝯdicere: qñ q̃dẽ xp̃s fuit hõ: igit̃
hoĩs ꝯditiões accepit. ⁊ ita vt hoies ſubyciunt̃ ſideribꝰ

ſic xp̃s ſideribꝰ ſubyci debuit. Sil̃r ⁊ Adã homo fuit.
quare mõ hoium fieri debuit. Diluuiũ quoq̃ fuit ex ele
mẽtis: elẽta quoq̃ ſtellis ſubyciunt̃ ⁊ ita diluuiũ. Mul
ta aliꝫ Petrus aliacenſis: ⁊ aly referunt ad hec: que nos
Impugnatio.
omittimus ꝓpter breuitateꝫ. Pace alioꝝ dixerim viri
iſti nec ph̃ant̃: nec aſtrologant̃: nec theologice ſentiunt.
Qꝛ q̃deꝫ nõ ph̃ent̃: eo ꝯſtat ꝙ ph̃i quoꝝ eſt Ptholomeꝰ:
mundũ fuiſſe eternũ perpetuũq̃ fore autumãt: ꝙ võ nõ
aſtronoment̃ ꝑo vr̃ ex yſdẽ rõnibꝰ: qꝛ tres ſuꝑiores mo/
uent̃ velocius: lꝫ tardiꝰ circuãt vt Ariſ. docet. 2o celi. mõ
ꝑ eos: ꝗ velocius mouent̃ ſunt ſubminiſtri eis: ꝗ tardiꝰ.
declatũ aũt eſt 2o celi ꝑ nos ſolẽ ⁊ lunaꝫ tardius ceteris
moueri: q̃c q̃d ſit de circulatiõe. igit̃ ceteri ſunt ſoli ⁊ lũe
miniſtri. Secũdo võtus ꝯſiſtit in medio ⁊ ꝑncipio: vt ph̃i
declarãt. eſt. n. potẽtia ꝑncim fere totũ: mediũ vtriuſq̃ vi
res ꝯprehẽdit. Inter ſtellas võ lũa eſt ꝑma ſolq̃ mediꝰ:
q̃re ſol ⁊ luna ꝑmi ac duces ceteri tribuni ac miniſtri. vt
Ptholoꝰ dixit. Tertio ſol ⁊ luna lumine ceteros exupe/
rant: quo vita cunctis exiſtit. vt ſcribit Ariſto. igit̃ ſunt
ꝑores. Quarto ſol eſt regula motuũ ceteroꝝ. ꝓ rõne. n. ⁊
habitudine ad ſolẽ mouent̃: nũc recto curſu: nunc ſtant:
nũc repedãt: imo verificato võ motu ſolis: oẽs aly facile
accipiunt̃ vt diximus. Quinto planete vires ſumũt e ſo
lis habitu cũ eis. nã lucani pollẽtiores: occidui ifirmio/
res. Rurſuꝫ cõbuſti ſunt ꝓſtrati: euaſi quoq̃ ꝯualeſcũt.
Errãt ſcđo multo ampliꝰ pace eoꝝ dixerim: qñ credunt
illã in capite arietis ſingulis. d. cccclx. ãnis factã eſſe ma
ximã. illã ſingulis. xx. minimã. illã mediã ſingulis. ccxl.
vel igit̃ vires he ſibi cõperant: ꝓpter tẽpoꝝ dr̃iam. vt il
la maxima: qꝛ in maximo tẽpore. Illa minima: qꝛ in mi/
nimo. illa media: qꝛ in medio. vel has vires e ſignis ipis
ſubtrahunt: vel a ceteroꝝ planetarũ configuratiõibus:
non a tempoꝝ differentia: cũ tẽpus nec ſit agens: nec pa/
tiens. agens. n. tardius agens: vel tardius veniens ad lo
cum ſue actiõis non dicit apud ph̃os nec maius: nec mi/
nus: nec ꝓpter nãm ſignoꝝ. Ptholomeꝰ. n. 2. apotheleſ/
maton. capite. 2. vires ſtellarũ eẽ fortiores ac pleniores.
Tũ ꝓpter poſituras quas obtinent in mũdo vt ſi eoruꝫ
in ſimilitudinibꝰ ſiue ꝯditionibus ſint in ꝓprys iuriſdi
tionibus. ſi oriẽtales. ſi celeres. Tũ ꝓpter loca que obti
nẽt in themate: vt ſi in cardinibꝰ. ſi in ſuccedẽtibꝰ. e nul/
lo. n. aſtrologo greco per ſignũ: in quo ꝯiunctio ipa fit: ac
cepimus niſi genus euentoꝝ: nõ aũt fortitudinẽ vel pollẽ
tiã: nec per tarditatẽ vel velocitatẽ circuitiõis illius vi/
res increſcere dixerũt: vel iminui. Qꝛ ſi iſti has maiores
illas minores velint: ꝓpter configuratiões ceteroꝝ: nõ
igit̃ ille maxime ſemꝑ habende ſunt: imo interdũ mini/
me erũt pollẽtiores. Tertio multo amplius hereſiçant
dicẽtes omnia magna ſubyci illis: nec religiõi ꝯtradice/
re. hoc. n. nõ eſt theologice ſentire: qꝛ vel mundi creatio:
ade ꝓcreatio: diluuiũ: xp̃i geneſis fuerũt nãlia vel ſupra
nãꝫ. vbi nãlia eẽ dicũt: nõ catholice ſentiunt. Ubi ſupra
nãlia. illa celo nõ ſubycient̃. qñ. n. gẽitura rei nõ eſt nã/
lis: que poſt illã ꝯtingũt: nõ erũt nãlia: qñ q̃dẽ oĩa e geni
turis ꝓficiſcant̃. Qua e re ⁊ ſi xp̃s hõ fuit: quãtũ q̃dẽ ad
elemẽtarias qualitates celo ſubyciebat̃: quãtũ võ ad ce
tera vtꝝ ſubyciat̃: remitto me grauioribus catholicis.
Error albumaſar de fine religionis xp̃iane ⁊ mahometane.
Quãobrẽ Albumaſar ꝑnceps hoꝝ fabulantium errauit
de fine xp̃iane religiõis: ac mahometane. vñ et Petrus
aliacenſis tandẽ ſuſpectus de veritate in libo de concor/
dia: ita ſcribit. lxy. capite. huiꝰ aũt tãti aſtronomi doctri
nam poſſent in hac materia reddere ſuſpectã ea que ſcri
bit eodem lio differẽtia vltima. tractatus. xxi. vbi ipſe ꝗ
erat de ſecta mahometi dicit moram durationis huius
eſſe. ccccclxxxiiy. annoꝝ. vltra q̃d tempus eam ſatis diu
duraſſe cognoſcimus. Et ad hec manifeſtiꝰ erraſſe vide/
tur: qꝛ dicit moram legis romanoruꝫ. i. chriſtianoꝝ eſſe
M. cccclx. annoꝝ: qui ſunt maximi anni ſolis: vltra q̃d
tempus iam multo amplius durauerat: ecce quo modo
ipſemet eſt dubius: cum eoꝝ ꝑnceps: cui tantũ tribuunt
euidẽter errauerit. Et in hac re ſũmopere argutiſſimuꝫ
Cõmẽdatio pici. Scđa põ pici.
picũ cõmendamus: qui nobiſcũ ſentiẽs hec oĩa ſpreuit: ⁊
fabulamẽta nũcupauit: cũ nec ph̃iam: nec aſtronomiaꝫ:
nec theologiã ſentiant. Poſt hos inuenimus eos qui ſo/
li luneq̃ tantũ tribuũt: ceteris vel parũ vel nihil: dicen
tes eos eſſe ad mundi ornamentũ formatos: quoꝝ vide
tur Ariſto. lꝫ vires etiã fixis aliquas ſaltẽ vt ſignis aſcri
bat in libo de ſignis tẽpoꝝ. hãc reꝫ picus approbauit ar/
gumẽto a lucis paruitate. Ptholomeus nãq̃ fixaꝝ: que
ſunt inumere ꝑcipit obſeruari rutilas maiores ac limpi/
diores. Solũq̃. M. ⁊. xxy. magnifaciens ceteras ob lu/
cis ꝑuitatẽ: nec nõ ⁊ corporis modicitateꝫ tãq̃ꝫ parũ vti/
les omittit. Quo fit vt planete ſint pauci momenti: quã/
do quidẽ luce parui ſunt. vñ Ariſtoteles in libo de ſignis
tẽpoꝝ inq̃t. maxima aũt ac ꝑncipaliſſima ſigna ſunt e ſo
Impugnatio.
le: lunaqꝫ quãdo quidẽ luna nocte quaſi ſol eſt. Sed iſti
pace ſua Ptholomeo aduerſant̃. Nam quinqꝫ planetis
dedit vires ſubminiſtras: precepitqꝫ iuxta ydioti opias
eoꝝ eſſe animaduertẽdas ſpẽs ⁊ euentoꝝ qualitates. ge
nera võ e ſignis ipſis luminarys: ac dominicis. ſpeciem
aũt e ſingulis quinqꝫ erraticarũ ſtellarum ydiotropys.
Rurſum ꝑſens verbuꝫ inquit. in his. n. poſita eſt cogni/
tio eoꝝ que fiunt in mundo: ⁊ generatiõis ⁊ corruptõis.
His itaqꝫ omiſſis ad Ptholomei obſeruationeꝫ venia/
Ptholo. obſeruatio
mus. Ptholomeꝰ: ſi animaduertiſti: que ſcripſimus. Dũ
excreſcẽtias ⁊ iminutiões ſig̃tionũ eclypticarũ obſerua
ri iuſſit: dixit eſſe attẽdendas ꝯiũctiões ſolis ⁊ lune ⁊ op
poſitiões: nec nõ ceteroꝝ planetarũ interim caſuras vel
in locis ipſiſmet noxys vel eiſdẽ hoſtilibꝰ. Sil̃i rõne in
mediocribꝰ ſolis lune ꝯiunctiõibꝰ oppõnibuſue: ⁊ mini/
mis ꝑcepit eſſe aniaduertẽdas ꝯiunctiões ⁊ oppõnes ac
ꝯfiguratiões ceteroꝝ planetaꝝ caſuras in aliquo angu
loꝝ figure ſexdilatere ad luminaria: vel ſexdilatere ad
locũ in quo ꝑceſſit ſolis luneqꝫ cõfiguratio: ⁊ ita ceteris
vires tribuit ſaltẽ ꝓmotiuas vel iminutiuas. Itẽqꝫ lu/
minaria voluit eſſe cauſas gnãles effectrices: ceteras er/
raticas particulares. luminaria ꝑncipes. ceteras tribu/
nos. Illa ꝑncipalia. hec ſubminiſtras. Ex his oĩbꝰ hincin
de collectis colligimus planetas eſſe cauſas ꝑticulares.
lumĩaria vl̃es. Qua e re vlteriꝰ ꝯtinget planetas nõ age
re niſi ſuppoſita actiõe luminariũ: qñ q̃dẽ (auctore ꝓcu/
lo ⁊ Ariſto.) cã ꝑma magis iſluat vl̃iuſqꝫ ꝯcurrat: ꝑticu
laris minꝰ agat. currat võ ꝑſuppoſita actiõe cãe ꝑc. qua/
re in his horũqꝫ ꝯfiguratiõibꝰ poſita eſt cognitio eorũ q̃
fiũt ⁊ gnõnis ⁊ corruptiõis: ꝑſuppoſita actõe luminariũ.
Preſupponit̃ aũt actio vel effectio lumĩariũ dupl̃r: vel
qñ ꝯfiguratões q̃nqꝫ planetaꝝ ꝯtingũt ĩ figc ſexdilatere
aliq̃ angulo: eiuſqꝫ ꝯſtituit̃ ad alteꝝ q̃d vis lumĩariũ: vl̃
in aliq̃ ãguloꝝ ſexdilatere ꝯſtitute ad locũ in q̃ ꝑfuit lu/
minariũ ꝯiũctio vel oppõ. docuimꝰ. n. dupl̃r fieri ſexdila
terã figurã. vnã q̃dẽ accepto ꝑno altero luminare. naꝫ ea
ꝑs q̃ a lumĩariũ altero diſtat g̃dibꝰ. xxy. minis. xxx. In ꝑo
ãgulo ꝯſtituit̃ ac plãeta in illa collocatꝰ ad luminare hꝫ
ꝯfiguratõeꝫ ſexdiãgulã. Alterã ãt accepto ꝑno a loco ipo
in q̃ ꝯiũctio vel oppõ ꝑfuit. vt ſi oppõ vl̃ ꝯiũctio ꝑfuiſſꝫ ĩ
ꝑte. xv. arietis. ꝑmꝰ ãgulus erit ĩ ꝑte. vy. ⁊ minis. xxx. tau/
ri. diſtat. n. ab illa g̃dibꝰ. xxy. ⁊ minis. xxx. hito aũt ꝑno ha
bitus latus: q̃d eſt. xxy. graduũ ⁊ minor. xxx. q̃ ducta duo/
decies faciũt. ccclx. vt diximus. Coniũctiones igit̃ q̃nqꝫ
planetaꝝ ⁊ oppõnes: nec nõ ⁊ ꝯfigurationes vt diximus

verꝰ hn̄t ſecūdarias ⁊ pticulares. Naꝫ ſupponūt vires
cārū gnāliū: ac pcipuaꝝ. eſt aūt h̄ ſuppō. vt ꝯiūctōes vel
oppōnes he ijs ipſis in locis ꝯtingāt: qbus emiſerunt ra-
dios vel nūc emittunt luminaria. emittūt aūt vel emiſe
runt radios in ſingulis angulis ſexdilatere vtriuſqꝫ figu
re. quare cū he accidūt in locis illis e luminaribꝰ vel iaꝫ
hoſtiliter affectis: vel que nunc ab illis afficiunt: vires
hn̄t: qbꝰ deprehēdunt ea que fiunt: ⁊ ſupra gnōne ac cor-
ruptiōe. vt. n. ſol ⁊ hō gnānt hoiem: ita luminaria ⁊ gnqꝫ
erratice euētꝰ. vt vō hō hoieꝫ nō gnāt: niſi actiōe ſolis p-
ſuppoſita: ita gnqꝫ erratice euētꝰ ipos nō portēderēt iux
ydiotropias ſuas: niſi ſuppoſitis viribꝰ lumiariū in aliq
anguloꝝ ſexdilatere cuiuſuis figure. nō alr fortaſſe ſex-
dilatera figura erigi pōt e crinita ipſa ſtella: qꝺ tuo reli-
quo iudicio. Sūt igr̄ figᵉ qtuor hoſtiles: ac malefice: dia-
metra: q̄drilatera: octilatera: ⁊ ſexdilatera: vel qꝺ idē ē.
diametra. q̄drāgula. octiāgula. ⁊ ſexdiāgla. Dueqꝫ bnfi-
ce vt triāgula ⁊ ſexāgula vl̄ trilatera ⁊ ſexlatera. Prime
ſuſcitatiue ſūt: ac ꝓuocatorie. Scđe vō amicabiles ⁊ ꝯſi
liatiue. Ulteriꝰ haꝝ. c. ⁊. xix. ꝯiūctionuꝫ potiores ſūt ille
triū ſupioꝝ: ac portēta atrociora: ingētioraqꝫ ominātes.
p̄mo ꝙ duo inferiores ſemp ſint fere ſub radijs cōbuſti:
ſempqꝫ viribꝰ attriti: pp ꝯiūctionē cū lumiaribꝰ: ſemp ēt
vires ſuas colligat ſol. Tres ſupiores ꝯ ſint nūc q̄drāgu
li: nūc diametri. Rurſuꝫ nūc ſexāguli: nunc triāguli. Itē
ſaturnꝰ domicilia hꝫ cū lumiariū domicilijs diametra.
Juppiter triāgula. Mars q̄drāgula. Uenꝰ vō ſexāgula.
Mercurius laterales: iccirco vires veneris ⁊ mercurij
paꝝ diſtāt a viribꝰ luminariū: pp qꝺ Ptholoꝰ 2º apothe
leſmatō. capite p̄. obſeruare iubet p̄ eclypticas ſolis lūe-
qꝫ ꝯfiguratiōes. 2º planetaꝝ matutinatiōes. vtraſqꝫ ſta-
tiōes repedatiōes: qn̄ qdē ijs in locis ad ſolē ꝯfiguratio-
nē euariēt: ⁊ ibidē. capite 4º idē pcipit. Duoꝝ āt iferioꝝ
nihil meminit: eo ꝙ vires illoꝝ ibecille ſunt ac attrite.
Qua e re nos ꝺ triū tm̄ ꝯiunctōibꝰ oppōnibuſue: ceteriſ-
qꝫ ꝯfiguratōibꝰ ꝓ viribꝰ loquemur. ceteroꝝ ꝯfiguratio
nes omittentes: lꝫ poſſit ſagax mathecꝰ in illis idē obſer-
uare. Quo fit vt nō ſine induſtria Ptholoꝰ dixerit nō eē
ꝑtermittēdas. c. ⁊. xix. ꝯiūctiōes: ⁊ nō dixit pncipalr̄ eſſe
obſeruādas: eo ꝙ hn̄t vires ſubminiſtras ⁊ nō p̄marias.
excepit aūt luminariū ꝯiūctiōeꝫ. nā ſol ⁊ luna lumiaria:
cū ſint: ac ſingulis mēſibꝰ coeāt: a planetis ſeiūgere eoꝝ
ꝯiunctōes voluit: quarū qdē obſeruatio gnāliſſima eſt:
quippe cū ab illis oīuꝫ indicioꝝ pnᵃ (vt diximus) ſumā
tur. Sꝫ h̄ q̄ diximus nō carent qōne. p̄º pn̄t coire tres

Dubitationes.

ſupiores īterdū in loco deiecto ab angulis vtriuſqꝫ figu
re: erunt ne ꝯiunctiōes ille vacue nullarūqꝫ viriū: vr̄. n.
ꝙ nō. vt. n. in minore hoc mūdo corporeqꝫ hūano: nulla
ps fruſtra ieſt: nec capillus nec pilus: nec vnguis: nec cu-
tis: nec cartilago: nec minimus qdē neruulus: aut vena:
que nō aliqd pſtet: qd ſentiēdū eſt de ſupiori illo: ac pre-
ſtātiſſimo corpe: e quo cōia exiſtūt: iccirco ꝯiunctio illa
que locis in ipſis ab angulis deiectis ꝯtigit: nō dꝫ eē fru
ſtra. Scđo vr̄ argumētis phoꝝ h̄ q̄ diximus eſſe vana.

Scđa qō.

p̄º orbes tres ſupiores ſūt nobiliores. tū pp magnitudi
nē eoꝝ. nā in maiori q̄to eſt maior vtus. tuꝫ pp loci emi
nētiā. reſidēt. n. in ſolio. Prioritas nāqꝫ loci facit nobili-
tatē forme. tū qꝛ ſunt ꝓpores octauo celo: qꝺ eſt nobiliꝰ
ceteris. magnitudine. motu. ⁊ ſtellaꝝ multitudine. His
oībꝰ pſpicuū orbes illos tres eſſe pſtabiliores ceteris: or-
bes aūt ſūt finalr̄ pp ſtellas. igit̄ ⁊ ſtelle erūt nobiliores
ac pollētiores. Nā qꝺ eſt nobiliꝰ eſt ad nobiliorē finē in-
ſtitutū. vt Ax. tradit. 3. liº topico. igit̄ tres erratice ſtelle
ſupiores erūt pollētiores: ac pſtabiliores: ⁊ ita e ꝯfigura
tionibꝰ eaꝝ maiora ꝯtingēt: erūtqꝫ potiꝰ cetere illis ſub-
miniſtrātes: q̄ꝫ ꝯ ille lumiaribꝰ ſubte: ac inſtrumētarie.

Auerro. argumēta.

Sꝫ ꝯ argutiſſimꝰ auerroes in. 12. metaph. in cōmētatio
nibꝰ Ariˡᶜˢ obijcit di. ſol aūt vr̄ pp magnitudinē eiꝰ: nec
nō pp vires effectōis in rebꝰ: ⁊ ppea ꝙ ceteraꝝ erratica
rū motus ordinant̄ ſm motū ſolis: vr̄ pexcellere oēs. tri
bus igit̄ rōnibꝰ ſol vr̄ pollentior. Tū pp eiꝰ corpis molē.
eſt. n. maior ceteris. tū pp vires actiōis in rebꝰ. nā pollē-
tia lucis vr̄ excellere ceteros: agereqꝫ in rebꝰ ipſis plus
alijs. tū vel maxie ꝙ cetere ſtelle. motꝰ ⁊ vires obtinent
habitudine ad ſolē. luna ēt qꝛ nobiſ appꝫ maior ceteris:
⁊ qꝛ vires latiores in nobis exercet. vr̄ poſt ſolē ordinā-
da. 3º q̄qꝫ loco erūt ſupiores tres. tū qꝛ e ſolis radijs in-
terdū libant̄. tū pp domicilioꝝ poſiturā. 4º loco erunt
ordinādi duo iferiores. tū pp affinitatē quā cū ſole hn̄t.
tū ꝙ luce ēt pollēt. 5º loco erūt ordinande fixe. he. vꝫ. q̄
rutile ac limpide. viſuqꝫ notabiles ſūt. Hec colligūt ex

Solōnes argumētorum.

phis. Tū ad argᵗᵃ. ad p̄ᵐ dicimus ꝯiunctōeꝫ illā nō poſſe
ꝯtigere: qn cadat in aliq̄ āguloꝝ alterīꝰ ſexdilatere figu-
re. nā cū illi ſint motu tardiores. pluribꝰ diebꝰ ꝯiūcti ſta-
bunt. inter quos lumiaria: cū ſint velociora: cito ꝯfigura
bunt̄ cū eis ſic iūctis: diametra: vel q̄drāgula: vel octiā-
gula. vel ſexdiāgula ꝯfiguratiōe. pcipue luna: ⁊ ita vires
ſigtionū mox aſſumunt. Hac. n. rōne ſublimis deꝰ eos fe
cit motu velociores. vt oībꝰ ſtellis vires pbeāt. Ad 2ᵐ.

Auerro.

Auerroes iter pypaᶜᶜˢ clariſſimus phs igt planetaꝝ or-
dinatiōeꝫ ad p̄ᵐ eē pciſaꝫ. Inter ſe vō eē relatiuā. nā vnꝰ
orbis aliq̄ rōne pcedit ſoleꝫ. aliq̄ vō alia eſt illo inferior:
ꝑinde vt equus in ferēdo onera hoiem exuperat. hō vō
ceteris rebꝰ eum excellit. Sol igit̄ excellit ſtellā ſaturni
excellētijs maximis. excellit̄ vō rōnibꝰ puis: oēs tm̄ rōne
hita ad p̄ᵐ mobile ſūt ſimplr̄ iferiores. De his lōgius in
cōmētatōibꝰ nr̄is: q̄s. xij. pme phie ſcripſimus: diximus.
nunc vō ꝓ aſtrologis ſat ſit dcm̄. Et quoniaꝫ quinqꝫ pce-
pit Ptholomeus obſeruari in predictionibus. locū. vꝫ.
tempus. genus. qualitatē. ⁊ plenitudines ac iminutōes:
e Pthoº h̄ nō hēmus: niſi tm̄ modū quo ſpēm dephēda-
mus: iccirco p̄ de loco. 2º de tpe. 3º de gn̄e dicemus. alijs

De loco.

in enunᵗⁱˢ de ceteris. In ꝯiūctiōibus itaqꝫ locus ipſe ſi-
gnūqꝫ ꝯiunctiōis obſeruādū eſt. In oppōnibꝰ aūt locus
eiꝰ planete: q pluribꝰ iuriſditiōibus eſt iſignitus. vt q in
ꝯditiōe: q in thematis cardine pollētiori: q in domicilio
ꝓpō: ceteriſqꝫ quas diximus. locus. n. eiꝰ ſignūqꝫ illius
eſt aīaduertēdū. In aſpectibꝰ vō locus dexter ſemp pre-
ponēdus. Habito igit̄ loco pncipali ꝯſiderāda ſunt loca
ꝯfigurata hoſtiliter illi: at tūc illis ſiue regiōibꝰ: ſiue vr-
bibus: ſiue dogmatibus: ſiue regnis: ſiue magr̄atibꝰ: ſiue
hoībus ominabunt̄: cuꝫ qbus aliqꝺ illoꝝ ſignoꝝ aliqua
rōne ꝯuenerit: illis ipſis ꝯiūctiōes: oppōnes: ac ꝯfigura
tiōes ominabunt̄. pncipalius que ꝯueniunt cū loco cōfi
gurationis. ſecūdo que cū loco diametro. tertio que cuꝫ
loco quadrangulo afficiētur. Ceterū in his ita erit dōm:
vt in de eclypſibꝰ diximus. Sꝫ dices cur loca harū e pti

Dubō de loco. Solō.

tione climatis nō colligūtur: vt ille mediocres vel mini
me ceteroꝝ luminariū. Dōm id eſſe: qꝛ haruꝫ vires ſunt
tardiores: vt eclypſes ipſe: non aūt frequētiores. vbi vō
ſūt rare nō oībꝰ portendūt: niſi qbꝰ ꝑ aliquā rōnē ꝯuene

De tpe.

rit. Hec de locis. De tpe duplex ē rō: ⁊ q̄ icipiūt ipſaꝝ ſi-
gnificatiōes: ⁊ q̄to ꝓducētur. Prio itaqꝫ de tpe q̄ icipiēt

Pūici pō

agemꝰ. Scđo de tpe q̄to ꝑdurabūt. De p̄ punicus ptolo
mei iterpres i expōne enunᵗⁱ. lviij. ingt. cū ſciueris aſcn̄s
āni ⁊ ſignū ꝯiunctiōis: aſpice qd fuerit iter illa loca ex ſi
gnis: ſignorūqꝫ ptibꝰ: poneqꝫ tum ſingulū ſignū ānū: ptē

Impugnatio.

vō ſigni ſm analogiā diuide: ⁊ tūc euētus erit. Hec ꝓfe-
ctio pace ſua nō vr̄ eē ad ptolomei obſeruationē: p̄ ꝙ ipe
(vt diximus) ſoli ac lune pncipatuꝫ dedit: eiſqꝫ grādio-
res ⁊ maiores ſignificatiōes aſcribēs: ꝯſtat aūt illoꝝ ſi-
gnificatiōes nō ad annū poſtponi: q̄to minus ceterorū.
Scđo pollētiū cāꝝ nō ē ſero icipe: ſed mox: ſero tm̄ deſi-
nere. Preterea ptoloꝰ ꝓfectionem docet ſemp facere ex
aſcn̄te thematis: eiꝰ. vꝫ. rei: cuiꝰ ē thema: vt in geneſi cō-
ſtat. Aſcn̄s thematis anni nullā hꝫ rōnē ad locū cōiūcti-

Albu. pō

onis: igit̄ ab eo non erit ꝓfectio cōſtituēda. Albumaſar
hac i re varie loqtur. tm̄ ingt tps q̄ ſignificatiōes ipſe ap-
parebūt: qn̄ i igneo trigono ꝯtingit ꝯiūctio: erit vſqꝫ ad
tres ꝯiūctiones poſt ꝯiūctiōis reditū ad ſignū trigoni: i
qꝺ ipſa mutat̄ ꝯiūctio. trigono vō i aerio ad q̄tuor ꝯiun-
ctiones. contigit q̄ꝫ vt ſit mutatio ex pte oīum vel pluri
um ſignificationū ad igneū trigonum ſm hūc ordinem

Impugnatio

poſt ſeptē ꝯiūctiones ab ipſa mutationis hora: in aerijs
⁊ terreis poſt q̄tuor: in aqueis poſt ſex. Nec hec pō mihi
ſonat: p̄ (vt diximus) qꝛ potētiuꝫ cāꝝ nō ē ſero icipe: ſed
mox: ſeroqꝫ deſinere. Scđo ſoli ⁊ lune Ptoloꝰ pncipatū
dedit: cū ſint cāe vl̄es ⁊ pollētiores: qbus ſignificatiōes
nūq̄ꝫ dedit tā ſero. Tertio vn̄ ſignificationes haruꝫ hn̄t
tātā tēpoꝝ apparitionū poſtpōnē: nō qdē e ſignoꝝ idio-
tropijs: cū ab his nō niſi genꝰ recipiat̄: ſintqꝫ eadē cōpa-
ratione ſe habētia: ⁊ ad nos ⁊ ad ſe. nō ēt e planetaꝝ idio
tropijs: cū oībꝰ i triāgularitatibꝰ idiotropie ſint eedeꝫ.
Tertio vis haꝝ ꝯiūctionū vl̄ efficax vel ibecilla. ē ſi effi
cax: mox agere icipiet: nā agēs potēs mox agit: ſi ibeccil-

Alioꝝ pō

la: tūc non poterit diu durare. His ⁊ alijs vr̄ pō hec nāli
phō veriſibilis. Sūt alij q ſignificatiōes haꝝ mox icipe
ferūt: nā he agētes ſūt: nos patiētes. Pn̄tibus aūt agēti-

Impugnatio

bꝰ in māis: mox eſt actio. Sed hi ſūt ēt i errore. Nam he
nec agūt niſi i tpe: ⁊ ita qdē agūt: vt nō ſemp: aut ſtatim:
aut paucis poſt mēſibꝰ: anniſue ipſarū ſignificatiōes ap-
pareāt: ſed alias lōgiori: alias breuiori tpe agūt: ⁊ ita nō

Propria rn̄ſio.

mox: nec ſemp. Sūt ⁊ alij modi fere inūeri q̄s iuniores
fingūt. Mihi vō vr̄ tps apparitionū nō eē vna rōne col-
ligēdū: qn̄ qdem euētus non vna rōne ſint: nam alij ſunt
momētanei: vt electiōes opeꝝ: alij horarij: qui plus vna
hora minus q̄ꝫ ꝑ diē apti ſūt icipe: vt morbi ⁊ id genus:
alij diarij: q plus vno die minuſqꝫ q̄ꝫ mēſe: vt aeris muta
tiōes: alij mēſtrui: q plus vno mēſe minꝰ q̄ꝫ anno: vt bel-
la ⁊ dogmata: regnorū alternationes: ⁊ id genus: q̄ fit: vt
ſignificatiōes ipſe nō vna ratione apparere icipiāt. Oēs
eni ꝓfectiōes ab aſcēdēte vſqꝫ in locū ꝯiūctionis ſunt i-
ſtituēde: qn̄ qdē aſcn̄s ē ortus: pncipiūqꝫ actionis. cōiun
ctio aūt ē agēs. qn̄ itaqꝫ pnᵐ actionis ad locū agētis pro
ficiſcit̄: tūc euētus erit: ſꝫ nō vna rōne: in momentaneis
vō cuilꝫ ſigno dabimꝰ minutū vnū. In horarijs: cuilꝫ ſi-
gno horā. In diarijs cuilꝫ ſigno diē. In mēſtruis cuilꝫ ſi-
gno mēſem. Sūt. n. ſupiora agētia: inferiora māe: iccirco
ad actionē cōcurrit vis agētis: ⁊ ꝓpēſio māe: res que nō
ſūt apte in momēto fieri: nō pn̄t in momēto icipe: que nō
i die: nec in die apte ſunt icipe. Semp. n. ꝯditio regionis

De ꝑduratione.

rei: ⁊ ipſiꝰ tpis pſupponēde ſūt. Hec de tpe icēptiōis. De
ꝑduratione nūc agēdū: qdā iuniores albumaſaris ſecta-

Albu. pō

tores dicūt i maximis cōiūctionibꝰ tēpus ꝑduratiōis ſi-
gnificatiōis eē iuxta numeꝝ ānoꝝ maximoꝝ: in medijs
pro numero ānoꝝ maioꝝ in minimis pro numero anno

Impugnatio.

rum minorum illius planete qui dux eſt: ⁊ annoruꝫ da-
tor. diffuſe rē hāc explanāt. Sed mihi nō placet: p̄ qꝛ nul
lus effectꝰ pōt excedere ꝑdurareqꝫ plus circuitione ſue
cāe: mō aliq̄ religio: vt illa xp̄i excedit annos oēs oīum
planetaꝝ: ac ānos circulationū oīum illarū ꝯiūctionuꝫ.

Poſitio ptole.

Scđo albu. auctor oīuꝫ horū: tā ꝺ fine ſue ſecte: q̄ꝫ nr̄e re
ligiōis euidenter errauit. His ⁊ alijs ſuperfluis omiſſis.
Ptoloꝰ. ij. apotoleſmaton. capite. xiij. dixit ꝯfiguratiōes
ſtellarū tā diu hēre vires: q̄ꝫ diu ſuccedēt noue eaꝝ cōfi-

gurationes. Ligat̄. n. i ꝯfiguratiōe q̄libet vis q̄dā: q nō
ſoluit̄: niſi ꝑ aduētū alterīꝰ: ⁊ ita dicemus ꝯfigurationuꝫ
erraticorū tam diu ꝑdurare: q̄ꝫ diu alie ſuccedēt vel eo-
rū iter ſe: vel cū luminaribꝰ. aduenietibꝰ. n. ſecūdis viri-

De gn̄e. Poſitio eſchidi.

bus ſoluūtur p̄me: niſi ꝯuenerint vt diximus: hec de tpe.
De genere trāſigamus: qꝛ ad genus opꝫ hēre cognitionē
oecodeſpotis: iccirco q̄dā de oecodeſpote dicamus. Joā
nes eſchidus oecodeſpotē ait eē illū q tuꝫ loco ꝯiunctio-
nario tū aſcn̄ti pēſt multitudine iuriſdictionū: ꝑinde vt

Impugnatio

i eclypſibꝰ ptolomeus iuſſit. Sed hec ſunt: tū ꝯ ptolome
um tum ꝯ rōnē: ꝯ ptolomeū qdē: p̄ qꝛ ipſe nō aſcn̄s ſemp
eſſe obſeruādū: ſed iterdū pcedētē: interdum ſequētē an
gulū: q̄ꝝ anguloꝝ i ꝯiūctionibus nihil meminit. Ad hec
lib. c. enūciatoꝝ dic. vter eoꝝ ſublimior ſit vide: ⁊ iuxta
nām illius ꝓnūciato: ecce q̄o vult alteꝝ ꝯiunctoꝝ eſſe
colligēdū tanq̄ꝫ oecodeſpotē: non aūt aliquē extra ſigni
conuētionē. Contra rationem vō: qꝛ in ſynodis ſolis ⁊ lu
ne oꝫ ſignificatorē ex gnqꝫ erraticis colligere: tum quia
ſol ⁊ luna dn̄i ſūt totiꝰ (auctore materno) tum qꝛ lumi-
naria ſunt cāe vl̄es gnātim effectrices: cetere ſtelle pti-
culares mām ipſaꝫ ſubminiſtrātes. tum ꝙ e cauſis gnā-
libꝰ nō ꝓueniūt opa: niſi deſignent̄ e pticularibꝰ: vt au-
ctor ē Ari. lumiaria: vt diximꝰ: gnāles ſūt cāe: gnqꝫ erra
tice pticulares: q̄ e re is dn̄ator erit: q in cōiunctione ipa
eſt: in eaqꝫ ſublimior eſt. Ptoloꝰ itaqꝫ eū in ꝯiūctione eē
dn̄atorē: q aliū vel alios in eadē cōiunctione exuperant:
qꝺ exuperare grece ē cathypertereim h̄ ē ſupare: ſed qd

Supare.

ꝑ ſupiorē ſublimiorēqꝫ ptolemeꝰ itelligat: non parua eſt
qō: punicus nāqꝫ interps eū ſupiorē vocat: q ſupiore at-
qꝫ eminētiore breuioris circuli ſui pte fert̄: nā q ſupiore
fert̄: potior: atqꝫ (vt ita dicā) pncipalior in ꝯiūctiōe exi-

Impugnatio

ſtit: iccirco ab eo ſignificationū rō: lexqꝫ capiēda eſſe vr̄.
Sed hec ſtare nō pn̄t: nā nullibi Ptoloꝰ loci eminētiaꝫ
enumerauit iter planete iuriſditiones: neqꝫ rōne mūdi:
neqꝫ rōne thematis. Scđo ipſe eclypticū oecodeſpoteꝫ
docuit colligere ꝑ iuriſditionuꝫ multitudinē: igit̄ ⁊ i his
cū nō magis ſit in vno q̄ꝫ in alio. Tertio ſublimitas loci
nō vr̄ iuriſditio: qn̄ qdē ſaturnus ſemp ſit ſupior loco ce-
teris: nō tm̄ ſemp oecodeſpotes in ꝯiūctiōe. Quarto pla-
neta i pte iferiori circelli eſt nobis affinior: igit̄ pollētiꝰ
agit: ⁊ ita vr̄ maior. Quīto planete agūt motu ⁊ lumine:
lucet aūt magis: ac velociꝰ mouet̄ qn̄ i pte iferiori circel
li eſt: q̄ꝫ qn̄ in pte ſupiori: vn̄ ⁊ velocitatē motus Ptolo.

Pō greci

enumerat inter pollētias planetaꝝ. Grecus igit̄ auctor
ſine noīe i ꝯiūctione eū eē predominatoreꝫ dicit: q ptes
pauciores ſigni diſcurrit: in ꝯiūctione plactica: in partili
vō eū q in pte ꝯiūctionis pluribꝰ ē inſignitus iuriſditio-
nibꝰ. In ꝯfiguratione autē q̄drāgula: ceteriſqꝫ id genus
eū oecodeſpotē facit: q ptem ꝑ dextrā in ꝯfiguratione di
ſcurrit: vbi ptilis ſit: at vbi plactica q paucioribus in pti
bus collocat̄: hec copioſiꝰ diximus in de eclypſibus: vbi
mixturā: ⁊ exuperationē declarauimus. In diametro ēt
ſuperior ē: q iuriſditionibus ꝑpollet. Ex his vn̄ genꝰ col-
ligēdū ſit: pſpicuū. Signū. n. ipſum in quo oecodeſpotes
collocat̄ genus ſubminiſtrat: vel ꝑ ipſius ſigni idiotropi
am: vel effigiem: vel poſituraꝫ: vel craſim: hec oīa pleniꝰ
diximus in de eclypſibus. Hec de genere.

Enunᵗᵘᵐ. II.

Cum ſaturnus iuppiterqꝫ coniungū-
tur: vter eoruꝫ ſublimior ſit: vide: ac
iuxta illius naturā pronunciato. Idē
etiam in ceteris ſtellis facito.

De ſpē

Duo remanebāt. ſ. qua nam rōne ſpēs ⁊ q̄litas euētoꝝ
colligi debeat: ⁊ iminutōes ac excreſcētie. Recepto ita-

qꝫ genere ꝑ ſpē obſeruãda eſt ydiotropia oecodeſpotis. Nã iuxta illã eſt ꝓnũciãdũ: ⁊ hꝫ rõnē. nã vt in mixto alterũ predñari dꝫ. ꝑ cuius q̃litate ſpē ac ydiotropia totũ mixtũ ſpēm ſumat. ſic in themate celi: qḋ vt mixtuꝫ eſt. ydiotropia dñatoris eſt vt q̃litas ꝓuales: que thema totũ ad ſe trahit. datqꝫ ſpēm generi. q̃litatēqꝫ q̄ꝫtitati. recepto igiẗ genere a ſigno dñico: ſpēm ſubminiſtrat oecodeſpotes. De ydiotropijs aũt gnqꝫ planetaruꝫ diximus in lib° de eclypſib⁹. hec de ſpē. De iminutionib⁹ ac incrementis agamus. Plenitudo itaqꝫ euētuũ ſic colligiẗ: vt ꝑ videaẗ: ſi ꝯiũctio ſit ꝑtilis latitudine ac lõgitudine: nã hec vires hꝫ plenas. diametrũ vires ſemiplenas: q̃drangula vires ſemiplenas dimidiatas: ſcḋo oecodeſpotes cardinalis eſt pollētior q̄ꝫ in alijs locis: ⁊ in ſuccedētib⁹: pollētior q̄ꝫ in cadētibus: ⁊ ita vires ampliores portendit. Tertio he cõiunctiones ſi cadat ĩ angulis ſexdilatere figure: cuius vis plenis vires hñt maiores: ⁊ pollētes: vbi in angulis ſemiplenis: imbecillas. Quarto conſiderande ſunt fixe rutile: que cũ loco cõiunctionis oriũtur: vel eidē cõfiguratis. Nã iſte ſi malefice ſunt: addunt ad maleficentiã: ⁊ ſi benefice iminuũt: multaqꝫ de ſuis q̃litatibus ꝑmiſcētibus. Siĺi rõne alij planete conſiderãdi ſunt: nã addũt iminuũtqꝫ pro eoꝝ idiotropijs: ac cõfigurationibus: ſuntqꝫ cetera faciēda: vt in eclypſibus diximus. Habes igiẗ locũ: tēpus: genus: ſpēm: ⁊ plenitudinē in ꝯiunctionibus oppõnibus: ac quadrãgulis triũ ſuꝑiorum: e qbus facile eſt in ceteris inferioribus diſcurrere: lꝫ vires illoꝝ ſint attrite ac deſtitute. nõ multumqꝫ mouētes. Juniores: ⁊ albumaſar: ⁊ alij multa ſcribũt de his q̄ nos vana ⁊ ſupſtitioſa: ⁊ ꝯ phĩam: ⁊ ptolomei aſtronomiam reputamus: ea tamē que ex ptolomeo collegim⁹ hec ſunt: niſi ipſe deſignatũ de his volumē edidiſſet: qḋ nobis eēt occultũ: qḋ mirum eſſet: nam cum fecerit apoteleſmata generalia ⁊ particularia: ſi aliter de his ſentiret: q̄ꝫ de eclypſibus: ipſe ſcripſiſſet. Nimiꝝ igiẗ ſi tot errata ⁊ deliramenta ſcribant: hi qui annuas predictiones faciunt: cum e ptolomei preceptis ſint alieni: tum ꝑꝑ ptolomei difficultateꝫ. tũ ꝑꝑ ipſas eius ineptas tranſlationes: tum vel maxime propter facilitatem doctrine albumaſaris. Et de noſtrarum calamitatum cauſis generalibus dixiſſe ſat ſit ad laudem dei: virginiſqꝫ intacte marie. Amen.

Imminutiones ⁊ crementa — *Quid de alijs*

Completum fueſſe. M.d.iiij. Julij. xx. die.

Eiuſdem. Ad Reuerendiſſimuꝫ eundem Oliuerium Cardinaleꝫ maximum xenicum carmen.

Attalicas veſtes: gemmas: ſcithicoſqꝫ lapillos:
 Et quod in heſperia fert regione tagus:
Uel quod habent arabes: oriens: telluſue ſabea:
 Deniqꝫ vel quicquid fertilis orbis habet:
Non ego: dent alij: quorum imoderatus habendi
 Pectora agit melius ambitioſus amor.
Philoſophus q̄m creſus non viuo: ſed hirus:
 Nam ſic democritus: ſic quoqꝫ diogenes.
Ergo philoſophi quantum dare pauperis: hoc eſt:
 Quod placita capias te rogat ille manu:
Nam tibi quod mittit: tanto ſibi charius auro eſt:
 Eterna eſt quanto res peritura minor.

Uenetijs exactum mandato ⁊ expenſis heredũ quondam nobilis viri domini Octauiani Scoti ciuis Modoetienſis. Per Bonetum Locatellum Bergomēſem presbyterum. 1505. tertio nonas Aprilis.

Regiſtrum

a	d
Euthici auguſtini	ſua pacaẗ vel a
Euthici auguſtini	vero accipe a
Eiuſdeꝫ auguſtini	colorib⁹ tradit
b	e
honores ⁊ auctoritates	in his figure. xvi.
ſolaris vel lunaris	Rurſum videntur
qui grece decani	ribus deformis
c	f
Egimus de genere	Cꝫ nigra videaẗ
res nouas: que	ſic xp̄s ſideribus.
ac pollentiores	

FINIS

Cum Priuilegio.

BIBL. UNIW. WROCŁAW

Euthici Auguſtini Niphi Philothei Sueſſani Auerroys de mixtione defenſio ad etatis noſtre decus epiſcopū Marinenſem Iacobū de Petruciis dei ac nature interpretez.

✠

Cum Priuilegio

407075

4 c 11